

Incipiunt opera et

tractatus magistri Johānis de Berson / sa-
crarum litterarū doctoris resolutissimi et
christianissimi / ac cancellarij parisiensis.
Qui in tres partes distincti sunt. Quarū
prima cōplectit tractatus / fidē et potestare
ecclesiasticā cōcernētes. Quibz omibz pre-
missus est tractatus de laude scriptorū. qz
is ad cōmendandōs omnīū q̄ libris multi-
plicandis studēt accōmodari potest.

A

Arutari scripturas et hor-
tabat olim iudeos christi.
Iohis. v. Scripturas vi-
delicet in q̄bz putabāt se vi-
tā etnāz hēre. De q̄libz loq̄t
ap̄ls sc̄da ad thimoth. iij.
q̄ ois scriptura diuinit̄ ispirata. vtil̄ ē ad do-
cēdū. ad arguēdū. ad corripēdū. ad erudiē-
dū i iusticia. vt p̄fec̄ sit hō dei ad om̄e op̄
bonū instruct̄. Et ad romanos. ciiij. Que
cūqz sc̄pta sunt ad nr̄am doctrinā sc̄pta sūt
vt p̄ patientiā et cōsolationē scripturaz spem
habeam. Vex quō scrutabūt̄ scripture si
nō habeāt. Qualiter habebūt̄ si nō scribā-
tur. Qua ratōe scribēt̄ sine scriptoribz. Sūt
iḡit̄ necarij sc̄ptores. Et h̄ est qd̄ h̄ et nūc in-
tēdīm̄ suadere copellēte nos ad h̄ mltipli-
ci circa sc̄ptores librorū vtiliū defectu quē
patiē etas nr̄a. Et i primis cōclusionē certā
statuam̄ dicētes. Scriptor idoneus et fre-
quēs librorū doctrine salubris agit op̄ bonū
de genere. Et op̄ h̄ si pueniat ex caritate.
est meritorū vite etne / nec fūile dicēdū est
Vñ prin̄ habeet̄ decisio dubij cuius occasio
ne cūdit̄ p̄ns opusclm̄ qd̄ q̄siuit̄ qdā de mo-
nachis dom̄ carulie. Si liceat diebz festi-
uis scribere deuorōis libros grat̄. Sed
aduertēdū i primis q̄ nomē sc̄ptoris notat
peritiā scribēdi. cū vlt̄ assiduo vlt̄ frequēti.
Scriba vō diē mgr̄m i eis q̄ sūt d̄sute leḡ
eruditū. q̄ et scrutator vlt̄ cōsitor dici p̄t / aut
etiā dictator. Quales erāt scribe iudeorū / q̄
lis esdras scriba veloz et ingenios̄ i lege / q̄les
ap̄d rōianos theologi doctores seu theolo-
gie p̄fessores de q̄bz nō erit p̄ncipaliter ser-
mo p̄ns / s̄ de scriptoribz q̄si mechanicis et
manualibz librorū. Et hi sūt i multiplici
differētia penes eruditōez maiore vel mi-
nore circa scripturā / quā trāsferūt ex inspe-
cto exēplari libro / vlt̄ quā de p̄nūciātis ore
suscipiūt / sic baruch de ore hieremie sc̄psit
oēs sm̄ones ei. Sūt q̄ sil̄ sūt dictatores et
scribe et scriptores. tal̄ laudat̄ fuisse diuus

Ambro. libros scribēs q̄s dictabat. Sūt
alij grad̄ ifimi nullū penit̄ h̄ntes intellectū
eorū q̄ trās scribūt. q̄s q̄ pictores appellam̄
Sūt nōnulli tāqz mediū grad̄ q̄bz ap̄t̄ est
sars̄ sensus eorū q̄ scribūt / saltē gr̄maticalē
seu l̄raliter. q̄les oli fuerūt et adhuc eē ferunt
in religiōibz appbat̄ atqz i vniuersitatibz et
studijs rationabilē istitūt̄. Et de talibz lo-
q̄ p̄cipua nūc ē intērio neqz alios secludē
do. q̄ vlt̄ sūt maḡ aliqd̄ q̄ sc̄ptores vt p̄mi
vlt̄ vt sc̄di / q̄ paz sūt ad fructū sp̄ialem sue
scripture capehendū idonei. Quibz p̄no-
tat̄. vt lucidior et breuior eēt ordo dicēdoz
pater statū hec nr̄a cōclusio. sciētibz qd̄ ē op̄
bonū d̄ genere qd̄ op̄ meritorū vite etne
qd̄ op̄ fūile. Verūm placz eā p̄ paratōes ali-
q̄s i subsequētibz duodeci cōsideratōibz apli-
cādo mōstrare / q̄s metz triplex cōphēdit.
v̄sus. Predicat atqz studet sc̄ptor. largit̄ et
orat. Affligit. sal dat. fōrē. lucēqz futur̄. Ec-
clesiā dicit. armat. custodit. honorat.

Consideratio prima

B

Scriptor idoneus et frequens librorū
doctrine salubris (sic eni sp̄ infra loq̄
volum̄ et intelligi) p̄dicare dici p̄t. Certe si li-
gua silet man̄ p̄dicat et fructuosus aliqui / q̄n-
to sc̄ptura venit ad p̄les vberior q̄ trāsies
fmo. Nec obuiam̄ dicto hieronimi q̄ hēc
nescio qd̄ latēt̄ energie viue voc̄ act̄ et in
aure discipli ex doctoris ore trās fusa foris
sonat. Si iuenies aliq̄s eruditissimos fa-
tētes se pla didicisse sc̄pta studēdo rumina-
doqz secū q̄ p̄ doctor̄ audirū. Quale se fu-
isse vid̄ bernard̄ gl̄ari dicēs mgr̄os suos
fuisse quere et fagos. Proculdubio nō si-
ne p̄uia vlt̄ comite lectura librorū. Adde q̄
int̄ p̄dicatores sūt mlti tāqz nudi p̄nūciato-
res eorū q̄ sumūt̄ formalit̄ i sc̄ptis. q̄ si mere-
ri possit aureolā p̄dicatoribz debitā / cur nō
silt̄ sc̄ptor nr̄ cui p̄t adesse et adest. supponit̄
rur. non impar animarum saluificans zē-
lus scribendo sicut alteri loquendo.

Consideratio secūda

Scriptor idoneus et frequens librorū
doctrine salubris (sic eni sp̄ infra loq̄
volum̄ et intelligi) p̄dicare dici p̄t. Certe si li-
gua silet man̄ p̄dicat et fructuosus aliqui / q̄n-
to sc̄ptura venit ad p̄les vberior q̄ trāsies
fmo. Nec obuiam̄ dicto hieronimi q̄ hēc
nescio qd̄ latēt̄ energie viue voc̄ act̄ et in
aure discipli ex doctoris ore trās fusa foris
sonat. Si iuenies aliq̄s eruditissimos fa-
tētes se pla didicisse sc̄pta studēdo rumina-
doqz secū q̄ p̄ doctor̄ audirū. Quale se fu-
isse vid̄ bernard̄ gl̄ari dicēs mgr̄os suos
fuisse quere et fagos. Proculdubio nō si-
ne p̄uia vlt̄ comite lectura librorū. Adde q̄
int̄ p̄dicatores sūt mlti tāqz nudi p̄nūciato-
res eorū q̄ sumūt̄ formalit̄ i sc̄ptis. q̄ si mere-
ri possit aureolā p̄dicatoribz debitā / cur nō
silt̄ sc̄ptor nr̄ cui p̄t adesse et adest. supponit̄
rur. non impar animarum saluificans zē-
lus scribendo sicut alteri loquendo.

ptoz. legētibz aūr atq; dictātibz si defuerit
 auxilia scriptoz. cū mēoria sit labilis/obre
 pat. prin^o obliuio dictatis/aut delect^o ob/
 liuio. Adde q; salubriora sūt plerūq; sc̄pta
 veterē q̄lia scriptoz n̄r eligit q̄dictamia no
 uelloz. Nō q; iprobem^o nouos dictatores
 q̄les assidue cogūt assurgere tū ppter altera
 tionē variā gust^o spūalis/cupientis nūc hāc
 nūc illā escā vbi celestis. nūc oēm penitus
 abominātibz. Tū vō ppter dubitātiōes no
 uiter emergētes iuxta q̄litatez psonaz tem
 poz aliaz q; circūstātiāz. q̄ nūc plene to
 taz se p̄bebūt cū sint absq; nūero variabilez
Exemplū de medicis et morbis. Nō enī suffi
 ciūt eis libri q̄ntūlibet et arte cōpositi. S;̄
 oportet variare receptas/q̄les velle sil oēs
 tradere eēt. put anicēna notat inexplēbile.
Prodest nihilomin^o apd̄ rēpublicāz nō
 mediocriter refuatiō talū p̄ticularit̄ dicta
 toz. sic p̄tra morbos corpoz sic aduersus
 pestes aioz/qd̄ vtiq; facit scriptoz. Por
 ro scrutatōez studiosaz nō oī scribēti trade
 re possum^o sed sciētifico cui^o memoria fir
 mi^o retinet ea q̄ scribit q̄ alia si vult intēde
 re. nū ppter imorationē. nū qz segni^o irritant
 aios demissa p̄ aures q̄ q̄ sunt oculis subie
 cta fidelibz. ait **Flacc^o**. Accipit ex hac ra
 dice sue traditōis originē ars memoriē cu
 ius memint **Cicero**. Reddīt insuper ra
 tio cur expediat studiosis abbreviatiōes si
 bi cōscribere certisq; notulis insignire pū
 cra memoratu digniora.

Tertia cōsideratio

q; scriptoz n̄r largit̄ miseretur et cōmodat.
Scriptoz n̄r largit̄ miseret. et cōmo
 dat. Res eēt p̄tes satisfactōis theo
 logi tradūt. Una est elemosyna de
 q̄ p̄ns eēt cōsideratio. alta eēt o. tertia ieiuni
 um. de q̄bz erit cōsideratio seq̄ns. Quis oro
 dubitauerit qm̄ scriptoz q̄lē loq̄mur sit largi
 tor elemosyne multiplicē nedū tpalis ad su
 stētationē sui suozq; frat̄ū seu domestico
 rū. Est enī lucrosa nō paz ista ars. Tene
 bit insup locū elemosyne spūalis ad opitu
 latōez aiaz. nūc aduers^o errores et scrupu
 los p̄ eruditōez doctrinalē atq; cōsilij. nunc
 ad cōsolatōez salutarē. Falloz si nō ita mise
 ricordia receperūt. **Jonathas** cū ceteris iu
 deis p̄mo **Sachabeo. iij.** Dicētes se h̄re
 solatio sc̄tōs libros ido nullo indigere. Cō
 sonat apl̄s vbi supra ad **Rho.** Sunt ad
 huc vt accepi nōnulli p̄fessores regle b̄nissi

mi **Augu.** q̄s canonicos regulares appel
 lam^o apd̄ **Ollādiam.** q̄z labor scribēdi pa
 scit eos tpalibz subsidijs de p̄cio libroz. re
 manētibz apd̄ se plim̄is ad spūale solatiū.
Tales iure dixerim^o b̄nificatos a prophe
 ta. **Labores inq̄t manuū tuaz qz māduca
 bis.** b̄n̄s es h̄ i spe. et b̄n̄ tibi radē erit in re
Uxor tua mystice diuina sapia. vel religio
 tua. vl̄ celestis gr̄a. sic vitis abūdās i lateri
 bus dom^o tue/q̄ eēt ecclia vl̄ p̄scia. **Filiū tui
 l̄saliter p̄fessores et sc̄ptura.** moraliter opa
 tua. sic nouelle oliuaz i circūitu mēse d̄ni
 q̄ parat̄ aduers^o eos. demones et hoies q̄ tri
 bulāt nos. **Cōpara nunc si potes alioz q̄
 rundā eccliasticoz multiplicata sup nūc
 instituta sunt i oratiōibz vocalibz.** sunt in ele
 mosynis corpalibz. istoz paupi. neciā pau
 peri s;̄ diuini simplicitati. **Fuerūt an ad
 huc sint nescio sc̄tomoniales in h̄ op^o dedi
 cate sic oli **Origeni** p̄ trāscribēdis opibus
 suis nedū notarios p̄ diuites seclares. sed
 puellas sexi scribēdo peritas datas eēt **Uñ
 q̄so tot genera bibliāz.** tot doctoz volumi
 na q̄ mō supsūt i ecclia/si nō ex sc̄ptozibz in
 religioe degētibz quoz ad p̄ns vix vllum
 superest vestigium.**

Quarta cōsideratio

atio q; scriptoz orat.

Scriptoz n̄r orat. hēt ocul^o nūcius
 cordis orādi materiā sibi m̄strare
 Quāuis nihil obsit qn̄ vocal q̄nq; possit i
 feri o. or̄l̄ cāticū suauē dū scribit **At vō satis
 est iplere sc̄ptozē n̄r m̄ monitiōez aplicā.** q;
 psallam^o et cātem^o i cordibz n̄ris d̄no. **Nō
 freq̄nter eo liberi^o iplere valet q̄ solitudie q̄
 dā vber^o fruit.** **Puto palā mibi fieri q;
 sc̄ptio vl̄ sc̄ptura eēt op^o dei op^o religiosum
 nō min^o sepe q̄ vocē exaltatio i cātic^o ecclie
 p̄t subinde vnū cōp̄sari p̄ alterē q̄nq; sa
 lubri^o q̄ tpal̄ administratio ab eccliaisticoz
 officioz. freq̄ntatōe saluat et absoluit. **Cre
 diderit p̄inde sc̄ptoz n̄r et pietate iugi reco
 gita uerit totiēs deū sc̄tōs q̄ āgelos sc̄tū eēt.
 totiēs sc̄ptozes sacros ip̄z alloq̄. totiēs xpm̄
 sibi blāda q̄dā ofclā cōsolatiōis dare. q̄tiēs
 eoz dicta salubria cōscribit q̄ mediate vl̄ i
 mediate disp̄sarunt. **Cui dignitati q̄ p̄t
 merces alia tpal̄ eq̄ri? Quis phibz talē ali
 quē p̄tēplatiū et eēt sil^o et dicit. **Cōtēplatiōez
 ita q; lectio q̄ scribēdo fit nō ipedit s;̄ pascit********

Quinta cōsideratio.

Scriptor affligitur. Scriptor n̄ affligit̄ q̄ ieiunij vice tenet. Ieiunij put̄ ē tertia ps̄ satisfactiois ext̄no noie d̄: a doctoribz ois afflicto corpal̄ assūpta volūtariē p̄ domatiōe carnis v̄l vice satisfactiois q̄ fit p̄ dolorem. Quēadmodū ps̄ al̄t̄ q̄ d̄: ōro p̄cludit oēs mēt̄s eleuatōez ī deū cū hūili subiectōe r̄ ōbediētia. Elemosynā v̄o p̄dūt̄ ad om̄e s̄b̄ fidij p̄tio misericordie ip̄s̄uz. Cōsonat v̄o n̄ paup̄tat̄ elemosynē. v̄o n̄ obediētie orationi. v̄o n̄ castitat̄ ieiunij seu corp̄is edomatiōi. Que talit̄ elucidata mor̄ p̄spiciuaz faciūt̄ h̄ac cōsideratōez cū duplici p̄cedēte. Nullus itaq̄ negauerit laboriosū eē scribēbēt̄ exercitiū. acceptet̄ igit̄ illō ī p̄niam seu satisfactioē p̄ suis alienisq̄ delict̄s. sic enī directio sp̄ialis oculi reddet̄ laborē suū ne dum v̄no s̄b̄ mō laudabilē r̄ meritoriuū. sed tot modis quot̄ int̄eriones bonas adducet̄ ad decoratōez ac̄i sui. notatim iuxta cōsideratōez duodecī q̄s sub sc̄pture p̄conij ap̄im̄. Iūge q̄ ī foro p̄nīe p̄t̄ iste labor ad satisfactōez sacramentalē ip̄oni. quē laborē si null̄ ip̄onit̄ hoim̄ ip̄osuit̄ sane dē ab iūto cū dicit̄ Ade r̄ poster̄. In sudore vultui v̄scis p̄. Porro q̄ ī labore hoim̄ nō sūt̄ nec cū hoibz flagellāt̄ nō itumescāt̄ s̄z t̄meāt̄ ne cū demonibz affligāt̄ur. Scripsit̄ egregiū volumē Auḡ. de ope monachoz qd̄ totū potuerat̄ ad rē q̄ nūc agit̄ traduci. Qm̄ si monachos opoz opari. q̄le dabit̄ op̄ aliō sue p̄fessioi nedū mun̄ aduersū. s̄z amplī p̄mouit̄ū att̄to q̄ nō om̄s idonei sūt̄ ad difficiliora q̄lia sūt̄ p̄dicatio v̄l lectio doct̄ial̄. S̄z neq̄ missaz obstat̄ celebratō quā finit̄ hora breuis. Neq̄ p̄terea valet excusatio desidiē nōnulloz dicentiū. imo q̄si gloriā n̄ nescio scribere. Discāt̄ discāt̄. neq̄s verecūdēt̄ v̄l desperēt̄ qm̄ labor̄ ip̄rob̄ om̄ia v̄icit̄. r̄ dur̄s veniēs ī rebz egestas. ait̄ virgilī. Ballice besoeng fait̄ vieille troter / id ē lanie. Ac̄itas fac̄ vetulas currere. Qui se diē egere cū sibi possit̄ faciēdo qd̄ i se ē p̄uidere si mēdaz. si fiet̄ ē. lector̄ diudicet̄.

Sexta consideratio
 Scriptor sal sapiētie tribuit. Scriptor n̄ post̄er̄ sal sapiē adm̄nistrat. Iubet̄ ap̄lus eē n̄m ratio nabile obsequiū cōformit̄ ad figurā leḡs p̄cipiēs in oī sacrificio sal appom̄. Videat̄ at̄ sc̄ptor̄ ne suū sal ifatuet̄ v̄l sibi si ei nō sapuerit̄ v̄l alijs si corruptū p̄ ineptias scribēdi

reddiderit. Quales vere protulit etas n̄ra pl̄mos q̄z mēdosa fuer̄t adeo volumia v̄t p̄sultī fuisse. nulla q̄s talia m̄strari cū l̄ris incōdit̄ sine lege sine sensu v̄l ordie. adeo qd̄ v̄t auctori p̄prio seu dictatori nō itelli gabilia redderēt̄ quantūlibet̄ introspecta. H̄ac existimāt̄ aliq̄ nō minūā tribuisse iacturaz studijs ac vniuersitatibz n̄re tēpe / stat̄ dū q̄libet̄ admittebat̄ ad scribēdū. nō p̄bat̄ nō cognit̄. Exēplaria q̄z dabāt̄ cor̄ recta Quid n̄ multiplicior̄ corruptio seq̄retur. iūcta trāscribētū v̄l inertia v̄l ignorātia. S̄z dant̄ visitatores i artibz mechanicis ne fraus cōmittat̄ i opatiōibz v̄t i p̄anis v̄l i pane v̄l cultellis r̄ ceter̄s. Quis d̄igne tulerit op̄ p̄ciosissimū exp̄ers eē visitationis. ne corruptio sua serpat̄ iugit̄ i det̄er̄i. Sicoli ap̄ sc̄os p̄res hēbat̄ electio sup̄ scriptoribz nec passim admittebat̄ indoct̄ v̄t doct̄. s̄z v̄l q̄ ad p̄uctoz formatiōem. q̄ lucē dāt̄ magnā legētibz examē hēbat̄. P̄sci doctores nomiatim hierenē si nō fallit̄ memoria subiūgebāt̄ i opusculoz suoz s̄b̄ ne tribilē d̄ni nois obretatōez. v̄t scripta sua cor̄recte trāscriberēt̄ r̄ p̄ posteros ita fieri suaderēt̄. Alioq̄n iuxta hieronimū quis v̄l scripsisse v̄l emēdasse fructus esset̄.

Septima consideratio
 Scriptor q̄ scriptor fontem ministrat. Scriptor n̄ post̄er̄ ap̄it̄ fontē aq̄ v̄ne salietis i vitā etnā. Intelligat̄ s̄ nō v̄t auctor̄ p̄ncipal̄ q̄ sol̄ dē ē s̄z v̄t ministrator. Nā fons vite v̄bū dei i excelsis. Nō ne libri salubres q̄les int̄edim̄ sunt̄ nō cū sterne qd̄ veteres r̄ dissipate. s̄z fons orto rū putē aq̄z viuētū q̄ fluūt̄ ip̄etu de libano. q̄ cādidatio nuncupat̄. Qui sapie fontē q̄nto p̄rimiores sūt̄ riuuli sciaz tāto puriores salubrioresq̄ credider̄ illos. Quo p̄tra dū p̄ tras i lōgiquū riuū sciaz dilabūt̄ nō retinēt̄ v̄t r̄ gustū s̄z origial̄ sc̄ito q̄ de facili limū viscūq̄ p̄trabūt̄. v̄n̄ v̄mes pestilētes v̄t ranē bufones colubz geniti repūt̄ et potātes inficiūt̄ aut̄ pimūt̄. Bibe igit̄ o sc̄ptor̄ de aq̄s tuis viuētibz veniētibz delibano por̄. Et ne dixeris. cū heretic̄s. a q̄ fur tunc dulciores sūt̄ s̄z oia palā r̄ in luce dare scāt̄ pro quo sit sequēs consideratio.

Octaua consideratio
 Scriptor noster lucē sequit̄ et eā post̄er̄is adm̄nistrat. Let̄ dei lux ē r̄ lucerna. Lucerna pedibz meis v̄bz

tui/ait psalmista dño/et lumē semit̄ meis
Sit oportz ipi gaudiū. q̄ delectabile lumē
 oclis īspicit q̄ tidie. Neq; hēt vt tobias q̄
 ri. q̄le mihi gaudiū erit. q̄ i tenebris sedeo.
 et lumē celi nō video **V**idet plane lumē ce
 li scriptoz n̄r qd̄ ē v̄bū dei descēdens a p̄re
 luminū. dū alij accumulāt sup se terrā istar
 talpaz defossi tenebris seculariū vel l̄raz
 vel opationū. **G**audēat pueri tales habuīt
 se parētes vel m̄gr̄os q̄ talib; eos artib; sa/
 lubria scribēdi voluerūt instruere. **G**audē
 ant q̄ talētū art; h̄mōi susceptū nō ignauit
 infodere s; vt lucernā z lucē strēnuitate dili
 gētī/ conāt p̄nib; z futuris oñdere. **V**ide
Dō hōi z ars arti q̄ntū p̄stat z p̄fert/ **D**edi
 tus scz ad salutarīa sp̄ualiaq; / p̄ derelictis
 aut īpulsis ad noxia. q̄ v̄l auariciā nutriāt
 vel ad flagicia p̄trahāt nō distrahāt a pctis.
Demū collige tecū scriptoz n̄r q̄le sit ti/
 bi donū dei. posse frēq̄nter emergere de te/
 nebris mūdanoz hōim; actib; suis teter
 rimis. i seditiōib; i bellis i cōtradictiōib;.
Emergere dixerim p̄ obligatiōez animi dū
 lucidis z trāq̄llis actiōib; mēs occupat se.
Aā vbi loc⁹ eēt i corde tuo tenebris. q̄ lux
 scripturaz attētiōe sua cōplet. **Q**ua i re nō
 parū accipit fructū scriptoz q̄uis illrāt.
 nō min⁹ crebro q̄ hō nō intelligēs ecclē cā
 ticis occupat. **S**ēsit hāc lucē. **A**ugusti
 nus dū obediens celesti oraculo. tolle lege
 tolle lege. cōiect; i scriptura apli oclis. mor
 depulse sūt ab eo dubitatiōis tenebre/ luce
 securitatis infusa. **I**taq; dici nō p̄t q̄ mul
 tipler olim z q̄tidie lucis splēdide fulgor ir
 radiet legētes i scripturis/ q̄s h̄ri nō posse
 sine scriptorib; q̄s nesciat. **P**resto sūt vbi/
 liber scripta tibi si volueris. verba nō eque
Vides i illis defect⁹ tuos tanq̄ i speculo si
 ne verecūdia v̄l pudore cui⁹ q̄s īspiciētis
 vel culpātis. **P**otes p̄ variatiōe palati spi
 ritualis nūc istis nūc illis scriptoz refici sa
 porib;. **P**ropterea supuacua; ipoz multi
 plicatiōez q̄s eē culpauerit. **N**ōne lauissī
 mā eē puenit sapie mēsam multa; ferculo
 rū varietate refertā / **S**umat vnusq; qd̄
 et q̄ntū sanis erit vel vsq; ad sobriā ebrieta/
 tē sp̄is. ad quā sp̄sus inuitat carissimos.
Comedite inq̄t amici z bibitez in ebriamī
 ni carissimi **Q**ualis ebrietas nō tenebrofi
 tatē obrusitatēq; s; luminositatē affert inso
 litam z vere diuinam.

¶ Zona consideratio

Scriptoz ecclesiam dicit. **R**efertur
Liptoz n̄r eccliam dicit **R**efertur
Augustin⁹ moriēs s̄ib; inculcasse
 q̄ ecclīasticā bibliotecaz magno studio qz
 magnū sciebat eē thesaur; custodiret. **D**uo
 cōtra nō h̄nt tyrāni de populatores regio/
 nū seu religionū efficacī machinamētū q̄
 si libris ipas in p̄mis spoliauerit atq; pua
 uerit. **P**atuit i regib; assyrioz respectu hie
 rusalē z iudeoz. **D**oc p̄dē ai aduersū ē incō
 modū cepisse circa regnū francie xp̄ianissī
 mū a q̄ libri distracti sunt assidue. etsi non
 apta m̄ occulta z palliata dep̄datiōe/ p̄pter
 lucrū ad exteras natiōes colligēdū. q̄s ne
 q; defuerit aptissimī violētissimiq; direpto
 res. **D**icit i proverbio vulgari. **L**es bons
 liuēres faut les bons cleres. i. boni libri fa
 ciūt bonos clericos. **D**oc puerbiū v̄ez est
Putaz q̄z libz. vt policia mutet vno mō
 vel altero nec ē. **D**ec ad laudē scriptoz spe
 ctāt. q̄z studiū ē ad oppositū libroz opau
 perationē p̄trariū. dicit scz z popolare lī
 bris sc̄is. **A**dmirabil fuit ardor hūdi li
 bros sacros ap̄d ptolomeū regē. q̄ p̄cio in/
 gētī cōpauit sibi p̄ septuagita itēpres trās
 lationē eoz. **D**uo v̄tinā puocarēt ifidelis
 reg; exēplo fideles p̄tifices z p̄ncipes xp̄i
 ani. **F**er hui⁹ regis libraria q̄nq̄ginta mi
 lia libros habuisse. **L**etēz diuitias hic
 nō accipim⁹ solū i decore libroz. q̄ m̄ addi
 tus si fuerit valorī sp̄iali/ p̄cium duplex ac
 crescit. sic i ornāmētis ecclīasticis ista lau
 dam⁹. **S**it sc̄ptura laudabil; p̄ thesauro q̄
 lis nō ē i papiris ilico pereūtib;. vbi dicit
 fil; labor recte papire⁹ deperire cū opa z im
 p̄sa. **P**ergamenū durabili⁹ ē. q̄ p̄ditio cas
 ristīa ei⁹ supra papirū comp̄sat abundānt.
Sz neq; q̄spis excusauerit suā i scriben
 do segniciē si nesciuerit l̄ras artificiose m̄
 tū formare. l̄ra sit legibilis. sit p̄uctuata. sit
 purgata. q̄lis ē lōbardoz. nō inuolēs se tra
 ctib; supfluis. **S**it denum sine mēdis fal
 sitatis. cū orthograpia vera. **I**lla sufficit i
 ecclīe thesauro reponi q̄uis paz fucati de
 cor; obtineat. nec tātūdem p̄reij tēporalis
Non autem oportet ad extremum vnū
 quēq; similes ad scribēdū libros assumere
 quēadmodū nō est par in legētib; studiū
Aptat hic ampli⁹ deuotiōez vel gignere
 vel nutrire/ cui parua satisfaciūt opuscula.
Vult ali⁹ i altum eruditiōis intellectualis
 ascēdere/ tali grādia doctoz hūda sunt vo
 lumia. q̄z traditiōes ordie doctrinali scrū

ref. Alioqñ rectū i addiscēdo deserēs ordi-
nē letos iuxta boetiū exit⁹ nō h̄ret. Primū
simplicitati claustralīū religiosoz. Alterū
magis appropriatū ē studiositati sapiam cū
p̄dicatiōis officio p̄fiteri q̄rētū. Tu deni-
q̄ si nō potueris āplos libroz maniplos ad
aream ecclie reportare v̄l puulos ⁊ paucos
imo si gregorio credis v̄l vnū afferre stude
vt in tabnaculo dñi nō vacu⁹ appareas. si
sol⁹ et capraz pilos habueris v̄l mīuta duo

Decima considera

Ratio q̄ scriptor ecclesiam armat
Scriptor n̄ ecclesiā armat. Cōpa-
rat salomō i cāticis ecclesiā turri da-
uid q̄ edificata est cū p̄pugnaculis et mille
clypei p̄dēt ex ea oīs armatura fortīū. Et
ap̄ls noiat verbū dei nūc clypeū ignitum.
nūc gladiū ancipitē ⁊ penetratē. nūc gladi-
um spūs. Et psalmista sagittas potēs acu-
tas. Quisquis igit̄ h̄et zelū legis (⁊ h̄re de-
bet sumus p̄tifer p̄cipue cū plar̄ ⁊ clero)
vigilet oportet h̄c armaturā libris mīstra-
tā augere aduersus oēm sciam extollētē se
seotra xpianaz religionē. S; heu qd̄ dicit
ap̄ls. Dēs q̄ sua sunt q̄rūt nō q̄ iesu christi
Qui nec opponūt se murū nec armis spūa
libi induunt nec scripta q̄b; alij se fidēs di-
latēt. abūdare p̄curāt. Vide si nō carior est
hodie p̄scriptor citationū q̄ euāgeliorum
N̄tior si nō plur̄ emunt. si non sedulius
apud quosdā xpianos cōpan̄ scripture fa-
bulose q̄ religiose. ⁊ p̄phane q̄ sacre. et lū-
brice q̄ caste. I nūc ⁊ ecclesiā iter has ma-
nus p̄sperari cōfide. Si nō erat anim⁹ ad
scrutādū iuxta xpī iussionē scripturas illas
tamen multiplicare reseruare q̄ p̄ necessi-
tatibus et oportunitatibus equum erat.
Non q̄ ipsi etiam theologi memoriter om-
nes incorporēt. Hoc enim nequa q̄ facti-
bile ē vel rēptādū cū sit p̄sult⁹ paucis rite
digerēdis imozari. Vex̄ expedit reponere
repositasq̄ cogitare sc̄pturas velut i sūma
quadā q̄rīt⁹ p̄ loco ⁊ tpe possint h̄ri confe-
stim vt ita loq̄mur ad manū p̄ infidelibus
vel p̄uertēdis vel reuincēdis. Ad erudien-
dū etiā nūc h̄ mō nūc illo fideles. Talis sit
oportet oīs scriba docē i regno celoz simi-
lis hōi p̄fifamilias q̄ p̄fert de thesauro suo
noua ⁊ vetera. Cui pabolice similitudini nō
ne videt̄ alludere spōsa blādīēs spōso. oīa
poma noua ⁊ vetera dilecte mi suauī tibi:
Offert h̄ loco se p̄siluz qd̄ p̄ cōpationē

ad armaturā dei quā eē dicim⁹ libros leḡs.
sit de armis diaboli libris reprobis facien-
dū. Legat q̄ nescit illud de acryb; capi. etc.
multi ex eis q̄ fuerāt curiosa sectati p̄tulēt
libros ⁊ cōbussērūt corā oīb;. Et cōputat̄
p̄cijs eoz iuenerūt pecuniā denarioz q̄n/
quagita miliū. ita fortit̄ crescebat r̄b̄n dei
et p̄firmabat. Sile factū nup̄ accepimus
de libro magico estimatiōis mille aureoz
q̄ vt palmes iutilis aruit ⁊ arsit. Sic olim
parisi⁹ i grauiā ⁊ nup̄ i atrio maioris ecclie
Atrū dō sit expediēs apud platos ⁊ inq̄si-
tores tales aliq̄s resuari p̄pter exēplar qd̄
natiōis similiū. ipi cōsiderēt. De bonis q̄
dē nulla fit dubitatio. qñ videm⁹ p̄cepto
dñi tabulas legis in arca custoditas fuisse
repositas. q̄ custodia euz honore signata ē
in exēplari vita xpī q̄ libz leḡs postq̄ acce-
perat ⁊ legerat arma p̄ se contra p̄fidios ex
esaia p̄ferēs. plicuit libroz referēter mistro
reddēs illū vt habet luce. iij. ca. Horē
rursus esse iudeis scribit̄ Nicolaus de lya
nō ita sedere alte q̄ alte positi sūt libri leḡs
Scitur insup de xpianis aliq̄b; q̄ ipis
par est deuotio ad libz alique sc̄m sic ad
sc̄oz reliq̄as. quē vt signaculuz supra cor
vel pect⁹ suū ponūt osculāt ⁊ stringūt. Nec
parū credūt opitulari. dū i se versant̄ qd̄ de
euāgelio mathei super egros impositoltra-
dunt historie cum ceteris

Undecima cōside

Ratio q̄ scriptor custodit ecclesiam
Scriptor n̄ ecclesiā custodit. Op̄i-
tulatione scripturaz duplex ē aduer-
sus hereticos. Una vt vicant̄ ⁊ sic armat.
Altera ne vicāt ⁊ sic custodit. S; nob̄ ta-
lia differētib; mor̄ occurrere vidē aialis hō
⁊ opponere p̄mo illō ecclastes i fine. q̄ scri-
bēdi p̄les libros null⁹ est finis. Deinde q̄
desūt scrutatores scripturaz p̄serti deuora-
rū. Ampli⁹ q̄ ex lectura libroz multi susce-
pēt occasiōem errandi imo ⁊ insaniendi.
Sic opposuit paulo q̄ dicebat Multe l̄re
faciūt te insanire paulē Rurs⁹ opteret libros
ip̄is etiā laicis ⁊ mulierculis p̄pinare vt do-
cerent̄ p̄ se legēdo eos facta translatōe ad
vulgare suū si nō aliter p̄ciperēt. Atvero
primū nō impedit. vel obliterat laudē scri-
ptoris nostri. Nō enī p̄gredit̄ in imensum
sine fine sed finē constituit cū ecclia sc̄ti
morē dei. cū suoz obseruatiōe mādatoruz
Quo fine retēto nihil nimis. Nec iam erit

De laude scriptorum

pluralitas librorum sed unitas. Fatemur et plagium raritate esse nimiam in scrutatoribus scripturarum deuorum. Sed maior adhuc inueniret occasio sublata librorum quos ingerere per scriptores expedit. Potens est de affectibus flammam inurere cum intellectu allectione ut perfectione sua in veri cognitione posita aliqui scrutentur. Ceterum nihil est tam sanctum et salubre vel pius quam non contingat abuti. sic de libris euenit quorum non est culpa. neque scribentium sed scelus est in abusu. Postremum magis uigere uidetur. si non habeat zelus instructionis sanctam scientiam. si contempserit obseruare non violanda ecclesie hierarchia que habet ut inferiores laici per superiores clericos in lege dei peritos instructionem accipiant. Recedere habet publice nisi missus. Non enim esse dicimus omnium uel habere uel scrutari libros sanctos illos maxime. quod sua difficultate petunt explanari per alios passus et glosas doctorum. Qualiter agere nec facultas est ingenij. nec eruditionis comoditas apud uulgus. quos ab ore sacerdotum oportet legere et quod rere. Neque tamen arcedi uidentur ab opusculis moralibus et deuorum nullam in se difficultatem nec ab inguitate nec absurditate in translatione gerentibus. cuiusmodi sunt historie uel uite uel legende sanctorum. nec non meditationes sancte. Translationes in reliquis iure culpantur propter erroris arrogantis. quos deuotio humilis. aut eruditionis salubris materiam propinantes.

¶ Duodecima consideratio scriptorum honorat ecclesiam

Scriptor noster honorat ecclesiam. Deducit hac honorificetiam promissum se considerat quod simul ostendit non mediocre patrie ueneratorem scribendo libros constitui. Unde surgit ratio meriti ad deum quod honorificat honorantes se. Qui legem quoque matris ecclesie spose sue non dimittunt sed augere sed dilatare sed elucidare intendunt. Quod si forte dixerit emul aduersus laudem scriptoris nostri. Cur laudet ille qui mercenarius est. cui ad lucrum respicit oculus. Accipiat lucrum quod suum est. et vadat. Respondebimus per euangelicam et applicam suam quod dignum est operari cibo suo et mercede sua. Tamen principalis et finalis intentio in honore dei et ecclesie in caritate non ficta. in sua demum aliorum perpetua salute figat ut sit finis lucri sub fine celesti. quatinus non iam duo fines aduersi sed unum utrobique censeat. Nonne scriptor noster propterea uenit honoran-

das ab omnibus qui diligunt ecclesiam precipue qui res gemini suo profuerunt. Sit honor ipse in beneficio. sit honor in aliquo insigni titulo. sit in largitione indulgentiarum non minus quam per peregrinatione uel ecclesie materialis constructione sit in puilegijs aliquibus. Quia si duplici honore dignos dicat apostolus qui laborat in uerbo nunquam descripto silebimus. Nunquam euangeliste nunquam prophete. nunquam paulus ipse profuerunt nihil scripto. Nonne plurimi quidam scriptis edificat quod uerba non audiunt. Hoc unum inuigendum promissum. ut scriptor omni idoneus se prebeat. Quatinus ab istis turis uel institutionibus principalibus scribit exemplaria quod et quia sint irreprehensibilia suscipiat. Sic enim iubet dominus deuter. xvij. ut rex sibi descriptur deuteronomium legis exemplar a sacerdotibus accipiat. et moysi dicitur. fac omnia secundum exemplar quod uidiisti in monte. quod angelus ministras obseruat. Ecce quanta sterilitas per ecclesiasticos presertim plebanos rectores ecclesiarum et alios ociosos de ecclesia. perchedolor inuenitur. Apud quos nec breuissimum tenor unum habet diuinorum preceptorum. nec sacramentorum notatio. nec numerus articulo. Compellunt habere sinodalia quodam instituta. bene quod de. sed illud oportuit facere non tamen aliud omittere. Denique nihil impedit ut ad principium finis se referat libros seu tractatulos. uel codicillos deuotionis scribere diebus festiuis. hinc moderamine que sapiens iudicabit in hope. quod utique non uisile censendum est. sed in honore ecclesie pro aliquo uergens est multiplicatio uocalis orationis. imo est insolens in aliquibus missarum iculcatio. Si quod ad extremum uobis est uel fidei uel consilij. Prouideat superiores in uniuersitatibus studio. in cenobijs seu monasterijs religionum. in collegijs ecclesiarum maxime cathedralium nedum librerias habere sed scriptores de suppositis suis instituire. cum relationibus onerum ceterorum congruis aut cum stipendijs opportunis. Que ubi desessent agat nihilominus scriptor noster uiriliter per eam non infima. quatinus oculum uitet. quod uicia docet omnia. quod eorum sentina est abotabilis et horreda. Speret promissum. speret. quatinus merces sua magna nimis erit deus iubens scrutari scripturas. ac per inde scribi. quibus habet eterna uita. Cuius est principes tanquam in libro suo scriptos largiat ipse nobis dominus noster iesus christus liber uite speciosissimum de benedictione in secula. Amen. Finit tractatus de laude scriptoris editus a christianissimo doctore Johanne de Berson cancellario parisiensi. Lugduni. Anno domini. M. cccc. xxxij. In aprilis.

Prohemium

Queritur circa lecturam

istarum concordantiarum considerandum est quod littera. **D.** postquam inter duo puncta significat quod matheus illam dictionem ponat. **D.** sequentem. Similiter quoniam. **R.** ponitur intelligendum est de Marco. **Ubi.** **L.** lucam significat. Eodem modo. **Ubi.** **I.** ponitur intelligendum est de Iohanne. Unde si aliqui de literis predictis duo vel tres vel quatuor ueniunt considerandum est quod littera illorum euangelistarum in scriptis concordant. Ex quo eliciuntur duo. primum quod littera ad iuncte dictionibus inter duo puncta computantur ad dictionem precedentem et ad illud quod tali dictioni adiungitur. Secundum quod lector continue debet istas concordantias legere. et in legendo nihil attendere dictiones positas inter puncta. Et sic habebit unum continuu euangelium omnium euangelistarum. **Augustinus.** Inter omnes diuinas auctoritates que sacris litteris continent merito euangelium precellit. **Hieronymus.** Euangelia legis impletio sunt. et in his precepta et exempla viuendi plenissime sunt distincta. **Chrysostomus.** Sicut enim in domum uicinis fuerit positum euangelium non audebat accedere diabolus. multo magis animam intelligentias habentem tales et circumferentem non tanget neque supueniet ei demon neque peccati natura. **Arredam.** igitur dilecti scripturam. etsi nullum aliud euangelicum saltim nobis circumstudiosa fiat et hec per manibus habeamus. **Confestim** enim expandens librum si permanseris usque ad finem. omnia respues mundana. omnia deridebis que hic sunt. **Et** si diues fueris nihil reputabis diuitias. si inops non confunderis inopia. **Non** rapies. non auarus eris. sed percipitor eris magis inopie et despicias diuitias. **Sive** ro hoc fiet omnia exterminabis mala. **Et** ite. **Quid** unquam euangelium eque fiet. **Uti** quod deus uersat in terra homo ascendit in celum. et facta est omnia una permixtio. **Angeli** cum hominibus eborum faciebant. homines angelis comunicabant. et alii celestibus supernisque uirtutibus. **Et** erat uidere antiquum repete plium dissolutus deum hominibus reconciliatum. diabolum confusum demones fugientes. mortem pemptam. paradysum apertum. maledictionem remotam. peccatum de medio sublatum. errorem lapsum. ueritatem reuerfam. pietatis sermonem ubique seminatum et uergetatum. celestem uersationem in terre regione plantatam. supernas uirtutes familiari

ter nobiscum loquentes. et ad terras sepe angelos uenturates. et quibus omnibus speciem firmam certissimam futurorum. hec ille

Prohemium seu pro

logus in concordantias euangelistarum collectas per uenerabile magistrum Iohannem de Berson cancellarium parisiensem quod intitulauit monoteserō aut unum ex quatuor.

Wangeliū

latum esse et magnū. et rursum concisus. diuinus. **Bartholomeus** dicitur dyonysio in de mystica theologia teste. **Cuius** ratio multiplex. **nam** congruens intentioni. potest elici dum aliquid proloqui uolumus per unum ex quatuor nuper edita compilatoe. **Uerbum** quidem quod in principio erat apud deum est unum et multiplex. **put** de spiritu sapientie tradit sapientiam unum in essentia. multiplex in effectu. **Est** unum rursum apud nos per grediendo per uiam negationis resolutorie. omnimodum uero per uiam attributorie positionis. **Est** preterea unum et effectuarum cuiuslibet accomode se coaptans et loquens uerbum euangelicum et penetrabili omnigladio ancipiti. pringens usque ad diuisionem spiritus et anime. ut spiritus a quodam aialitatis pretioe solutus liberet expedire. **fas** habeat circumquaque in circuitu leuare oculos suos. ubi uidet et affluet et miratur et dilatat cor suum. **Ubi** rursum est iuxta philosophicum dictum intellectus adeptus quodam. **Insup** habet inocetie statum. ubi uisus fuisse deus in libro creature totum claro contemplationis intuitu. **Denique** uerbum quod erat in principio imensum. fecit deus abbreviatum. dum uerbum caro factum est. **Imo** si profunde speculamur uerbum istud unum quod erat in principio apud deum. dici potest. tam in creatione quam in incarnatione quodammodo multiplicatum iuxta methaphysicalem de creatis intellectibus considerationem. **Qui** quanto sunt imperfectiores et a prima uerbi luce distantiores. tanto magis plurificatur pluribus egentes speciebus et actibus quam perfecti. **Et** certe sic experimur in humanis intellectibus que prestantiores tam ingenio naturali quam exercitio doctriali. sub paucioribus conceptibus plura maioraque sub uniuersalitate cognoscunt. **Sunt** que ad paucula uerba puta

Prologus

ad orationem dominicā, considerationes velut innumerabiles per multa septenaria petitionū, donorum virtutū, beatitudinū sacramentorum, dotum et similitū sub omni facilitate resoluūt. Et tanq̄ in libro legētes et in serena mēte constituti, collectas rerū magnitudinē quasi sub vno solis radio contēplantur. **Cur ista dicim?** Nihil mirum quia si dignū est et salubre christiana nos p̄sertim studiosos in theologia q̄ multa est s̄m p̄fatum Bartholomeum et minima vt ponāt sibi resolutionē et ordinē ad pauca, quoniā hēt omis varietas ad vnū vel pauca reduci. **Quid erit illud vnū vel paucum** conueniētius accipiendū q̄ euāgelium. Ita enī narratū est de theologia te cecilia q̄ semper euāgelii christi gerēbat in pectore suo. **Quis exemplo** nūqd quid non est vtile sapiētie sectatoribz, vt suum omne studiū referāt ad euāgelicā vnitatem. **Prozsus erit hoc ad memoriā** vtile et ad pietatē p̄ficiēs cū in eo reconditus sit cultus dei p̄cipuus. **Cū sit p̄terea in auctoritatis arce locatum.** Pro inde talis reductio habebitur faciliter si verbis singulis, si p̄positionibus, si sentētijs/pondus suū detur/cum inquisitionibz et solutionibus dubioz, sicut edocent theologici tractatores. **Et hoc siue fuerit doctrinis practicis siue speculatiuis intēdendū.** **Vide totam materiā de trinitate/locū inuenire congruum vbi dicitur.** In principio erat verbum et verbū erat apud deū et deus erat verbū **Materiā de creatiōe rerū** ibi omnia p̄ ipm facta sunt. **Materiā de incarnatiōe** ibi verbum caro factū est. **Materiā de grā** et habitauit in nobis. **Postremo de gratia sacramēti** ibi, vidimus eū plenū gratie et veritatis. **Quisquis** igit̄ voluerit vel legere vel studere/quasi saluberrimū et solidissimū diuine legis fundamētū/ostēsa est sibi via latissima qua p̄grediat̄. **Et omnia** que alibi vel audierit vel studuerit/velut in vnū p̄ncipiū reducat colligat et reponat. **Ita enī** theologiaz egregius doctor Bonauētura in suo breuiloquio totā inchoauit mediauit et finiuit a primo principio, quod sine dubio est illud qd̄ in principio erat apud deū. **Ego** inquit iesus principii qui et loquor vobis. **Et in apoc.** Ego sum alpha et o, principii et finis. **Quis** digne laudabit aureolū, qui totā sub paucis p̄clusionibus bibliā p̄cipue quatuor euāgelia/mira

subtilitate cōpegit. **Honne sanctus Thomas,** totā pene theologie practicam (prolixioribz licet verbis) in secūda secūde conclusit. **Quā** summā si tanto q̄reret impendio theologicōz sobria studiositas/quāto conerit in supuacuis multoz beu vana curiositas haberent p̄fecto theologi/vnde quorundā sapientiū in oculis suis insultatio/fantasticos appellās theologos/retusa cessaret. **Conatus est n̄m vnus ex theologie p̄fessoribz/notare semitam per quam nouus theologie discipulus haberet p̄gere. Sed dū** etiā atq̄ etiā recogitauit/totū uenit ingenioz varietates, tot p̄terea p̄ diuersitate finū multiplicitates medioz, p̄ loco, p̄ tpe, et societate, deniq̄ p̄ occurrētibus exercitijs, nūc in istis doctoribz, nūc in illis, vt vir aut nūq̄ valeat vniformis regula constitui. **Veniebat** rursus in animum/cudere quedā noua opuscula super vnū ex quatuor, sed repressit modestior cōsideratio/et pauculis annotatiōibz voluit esse contēta. **Prospice** quot et quāta pateant a summis ingenijs elaborata super euāgelia/p̄ glosas ordinarias, interlineares, p̄ marginares, p̄ omelias, p̄ postillas, per determinatiōes, p̄ concordantias magistrales, p̄ sermones et themata, per cōpilationes, nūc summam, nūc cū ingenti coacernatiōe ex alioz dictis, quis cūcta dinumeret? **Cōsultius** idcirco visum est relinquere propriū cuiuslibet studiū/laborem ordinēq̄ querēdi, q̄ glosas itez super glosas addere, q̄ nec sufficerēt curiosis, et negligētes vel oneraret vel non satis instruerēt. **Vescēdus** est panis sed nedū materialis sed doctrine/in sudore vultus nostri. **Hos** iste nō viroz est, sed infantū, non posse vel nolle cibū recipe nisi aut p̄masticatū aut minutatim discissum. **Vanitas** q̄ nonnullorū ex scriptozibz/mystice notat̄ ab ecclāste, qm̄ diebz ac noctibz nō cessant et sua summo labore q̄sita dimittūt hōi ex traneco et ociofo, q̄ vel nō vitē, vel in superbiā abutitur derelict̄. **Quid** p̄derit oro cecis vel auersis oculis/si digito (vt aiūt) lux ip̄a mōstret. **Ceterū** si nō inspiciat̄ Augustinus in suo de doctrina xp̄iana, si hugo i didascalico, si documēta summam nota/ta ab auctore de virtutibz et vitijs/sup modo docilitatis tā in doctore q̄ in discipulo. **Quid** hēt exiguitas p̄sentū sperare scriptorum, vt legi mō digna putet̄/ne dixerimus

Prologus

imitari (quod minus inuile sit noua quam nulla sectari) duz optima queque vetera per negligētiā intereunt. Nūquid non hec est causa nō infima cur opinionēs toties et sicut aristoteli infinites reperunt et volunt. quia nimis est fastidiosum cor humanū/ quodam insatiabili pruritu noua semper appetēs/ et vetera seu que ab alijs dicta scriptaque cognouerit etiā meliora/ fastidians. Cur aliunde si nō ex hoc/ tot lecturaz sup sententiā et alibi pregrādes sarcinē? Nōne ideo/ quia quod in in vna parte alter tractauit/ idē mox in alterā ab illo retorquet. dū trita alteri semitā pūdet sequi. et placet contētionibz intendere? **N**ihilominus quisquis exercitationis gratia/ voluerit in hac cōpilatione noua que dicit vñū ex quatuor/ nouā expositionis semitā inuenire vel progredi vel ostēdere non culpamus. Neque enī paucior est spūaliū quam corporaliū gustuū varietas. Et suū cuiusque mos est nec voto viuū vno. Alternis postremo natura gaudet. donec venerim⁹ ad illō vñū cū verbū quod erat in principio apud deum.

Prologus

Euangelicos canones cōposuit Eusebius. Cesariē. in greco. quos hieronim⁹/ Damasi rogatu/ latinis tradidit. referens de Amonio alexandrino/ quod ediderit vñū ex quatuor. Et ipm se dicit Eusebius imitatum. Sed vitio scriptorū/ et propter varias translationes euāgeliorū/ cōtextus illius amonij (Iero. teste) false fedeqz lacerat⁹ inueniebatur. Ut igitur maneret euāgeliorū integritas nihilomin⁹ notū fieret/ studiosis in quibus et in quibus nō/ euāgeliste pueniebāt/ inuenta est canonū p̄dicta cōpositio. q̄ iam penere cessit ab vsu. Forte propter nouā in euāgelij (prout et in alijs sacre scripture libris) p̄ capitula quorationē. Ut aut labor veterū tātus/ nō ex toto periret/ placuit tradere modum. quo posset quilibet studiosus vñū p̄fatis canonibus in libris etiā nō habētibz eos. vel ipos nouiter inscribere fas haberet. Procedit aut canones euāgeliorū per concordātiā nedū reales vel historicas. sed quāque p̄ vocales. vbi cōstat nō esse eādē doctrine vel historie narrationē. sicut d̄ pascha sicut de filio reguli. et de seruo cēturiōnis. sicut de ceco sanato ī ingressu iericho. et de cecis. in egressu sanatis. et apertissime ī piscatione petri quā fuit vocat⁹ ad sequelam

et de piscatione quā exercuit post resurrectionē quā manifestauit se itez iesus. **Joh. 21.** Cōstat enī nō eādē sed diuersam piscationē fuisse. et ita de plurimis quod expedit cognoscere. ne dissonātia difficilis et possibilis ad cōcordandū textualiter oriri videat. **U**trū vero liber amonij. vñū et quatuor/ reperiat vsqz apud latinos. ignoro. **E**gregius aut doctor **Augu.** libzū edidit p̄clarissimū de cōsensu euāgelistarū. in quō modū exorsus est cōponēdi vñū ex quatuor. **C**ui nuper exordio/ datū esse credim⁹ in reliquis auctore dño cōplementū. quod op⁹ eo facili⁹ poterit incorruptū seruari quā in principio nascētis ecclie/ quo suscepta multiplicata est vnica euāgeliorū. **J**eronimi trāslatio **S**ed heu nra hac etate misera. quā leget hec quis studebit? quā trāscribet? **T**ernis et sentis frater carissime/ quātus mō belloz plus quam ciuiliū horroz circūtonat. quāta succrescit heresum infelix pullulatio. quantū in super pualēte iniquitate refringit caritas. quē admodū rursus sacre legis studium in terminum ne dicamus irrisum. **V**erū osolatur nos pollicitatio xp̄i dicētis. **I**n mundo pressurā/ in me pacē habebitis. de quō loquit ad dñm ppheta dicēs par multa diligitibus legē tuā. **E**t iterū bñs homo quē tu erudieris dñe et de lege tua docueris eū. **U**t quid ira tvt mitiges ei a diebz malis et hinc de sapiētia gliaf ali⁹/ quod erit allocutio tedij sui. quia nō hēt amaritudinē p̄uersatio illi⁹ nectediū p̄uictus illi⁹ sed leticiā et gaudiū. **H**ac amplectamur frater carissime vt tanqz altera sunamitis/ suo calore viuūdo castoqz/ nram refoueat in misericordia vberi senectutē. **D**eniqz iuxta verbū **J**eroni. se cōsolāti. et inducētis hismeneum canamus nob et musis. imo deo et angelis si aures surde fuerit ceteroz. **S**ive vt epicurus amico loquit. duo nos/ magnū satis theatrū sum⁹. **A**ut certe sedebit solitari⁹ et tacebit. quia leuauit se supra se. **N**unqz min⁹ solus/ quā cū sol⁹. nec magis actuosus quā cum ociosus. **S**iquidē regnū dei intra nos est. quod proorsus esse quis dubitet amplissimū. cōpellēs ibi ratiōes et canones oim seculorū. **U**bi de⁹ oia in oibus. in quo hic et nunc et iugiter deambulem⁹ animo. **V**ale frater. **P**rohemius super vñū de quatuor. cuius titulus esse potest tetramonum vel monotesseron.

Unum ex quatuor euangelijis cōpo-
nere diuin^o aperuit Aug^o. q̄ libro
suo de cōsensu euāgelistaz/ subtilis-
simo quidē z operiosissimo/ cōpingit sub
vna serie narratiōis/ euāgelioz verba / vsq̄
q̄ ad tēpus q̄ p̄dicare z baptizare iohānes
exorsus est. q̄m̄ h̄ exēplo/ siue vt a me fa-
ctū est in q̄t/ siue alio mō cōmodosius fieri
possit/ videat vnusquisq̄ z in ceteris talibz
locis fieri posse qd̄ hic factū esse fieri p̄spe-
xerit. **T**ertius ergo p̄tinuare put in-
choauerat. **A**usus ē prin^o labor vix exple-
bilis. maxime p̄pter ord̄is rez gestaz incer-
titudinē. **M**arcus enī (teste **J**ero) nō ordi-
nē rerū gestaz sed ord̄inē leuitice electiōis
cōplet^o ē. **L**ucas s̄l̄r in multis **J**ohes vō
seorsum plura posuit/ ab alijs p̄termissa.
paucā iterū q̄ tradiderunt. **L**ū igit̄ tri-
plex sit ord̄o narratiōis s̄ralis. **U**n^o rei ge-
ste. alter āticipatiōis terū. rememoratōis
put sp̄ūscūs voluit nūc ad hūc. nūc ad illū
ord̄inē mouere scriptores (Non enī refert
iuxta traditionē **A**ugustini/ q̄bus verbis
vel ord̄ine/ eadez sn̄ia vel v̄itas/ nota fiat)
Sufficiat p̄babilis collatio facta/ sine p̄e-
iudicio aliter vel sententiū vel scribētūz
Nō enī tali ausu temerario/ q̄n̄ inteme-
ratū velim^o manere q̄druplicis euāgeliste
narratiōis sacramētū. **Q**uis enim nesciat
sp̄m̄ xp̄i/ potuisse sub vno eodēq̄ penitus
verboz sn̄ia z q̄ p̄textu/ tradidisse gestozū
suoꝝ verboꝝ q̄ salutarē historiā? **S**ed cū
magno factamētū misterio sibi placuit sub
quadā p̄cordissima/ (si ita dici possit) dispo-
nātia/ mētēs fidelīū cōmonere ad humilio-
rē vigilatiōē q̄z/ necnō multipliciōrē inue-
stigatiōē veritat̄. palāq̄ fieret q̄tuor euā-
gelistas. nō mutua cōspiratiōe/ sed diuina
inspiratiōe fuisse locutos. **N**ec offendat
(petim^o) aliquē/ si p̄text^o q̄tuor euāgelioꝝ
in vnū cōpact^o nō potuit sonoritatē suam
custodire/ ab oī p̄sus specie nugatōis z cu-
iusdā apparētis dissonātie alienaz. q̄z sola
text^o verba ponere miscēdoq̄ custodire/ cu-
ra fuit. **D**eniq̄ dabūt illustratiōē/ glo-
se doctoꝝ p̄sertim **A**ug^o. lib. p̄tracto. q̄uis
pauculas annotare q̄si marginales glosu-
las studiū fuit. obtestatiōe p̄missa. ne sc̄pto-
res eas textū miscēat. neq̄ quotatiōes ca-
pituloꝝ z euāgelioꝝ annotatiōes/ omittāt
vel cōfundāt. **S**it ipa merces increata dei
sapiētia/ pollicēs z dicēs. **Q**ui me elucidāt
vitā eternā habebūt. **D**iuidit̄ aut̄ p̄sens

opus in tres particiones. z q̄libet i suas ru-
bricas et historias iuxta variā materie q̄li-
tatē. **P**artitio p̄ma p̄tinet originē z ingres-
sum xp̄i vsq̄ ad progressum sue p̄dicatiōis
ibi. **A**nno. xv. zc̄ **U**bi est secunda partitio
vsq̄ ad egressum sue passiōis z resurrectio-
nis ibi p̄ma aut̄ die azimoz vbi ponit ter-
tia z finalis partitio. **S**equit̄ tabula ori-
nēs. i. s. o. rubricas q̄ tabula etiā p̄ se vtilis
erit ad cognoscēdū in q̄bz p̄ueniāt z in q̄bz
euāgeliste nō p̄ueniāt. **D**eniq̄ sup̄addunt
rubricelle sub q̄tuor p̄ncipalibz rubricis. ne
lectoris memoriā/ sua magnitudo p̄funde-
ret. **Q**ui lector aduertat plures q̄z hic p̄cor-
dātiās in canonibz euāgelioꝝ reperiri. q̄z
plurime sunt tantūmodo vocales. videat
si cor habeat ad illa.

Tabula continens

d. rubricas. **R**ubricae partiōis prime

- D**e eterna xp̄i generatiōe **J**oh. i.
De annūciatiōe iohannis bap-
tiste z p̄ceptiōe eiusdem **L**. i.
De annūciatiōe christi ad ma-
riam per gabrieleꝝ **L**. u. i.
De visitatiōe elisabeth p̄ mariā et hym-
nus magnificat. **L**. u. i.
De ortu ioh̄ (nus magnificat. **L**. u. i.
z circūcisione ip̄i) **E**t benedictus domin^o
deus israel **L**. u. i.
De genealogia christi z apparitiōe an-
geli ip̄i ioseph **M**. a. i.
De edicto augusti. natiuitate christi.
annūciatiōe p̄ angelū ad pastores **L**. u. 2.
De circūcisione christi. **L**. 2. z de mas-
gorum aduentu **D**. 2.
De oblatiōe xp̄i in tēplo **L**. 2.
De fuga iesu in egyptū z occisiōe inno-
centū ac regressu ioseph de egypto. **D**. 2.
De inuētiōe xp̄i pueri in tēplo a parē-
tibz ei^o. **L**. 2. **E**t habitatiōe iohānis in de-
serto **L**. u. i.

Rubricae partiōis

secūde p̄ncipalis de predicatione iohan-
nis seu progressu p̄conis

- D**e predicatione z baptismo io-
hānis i deserto. **D**. 3. **R**. 3. **L**. 3.
De genealogia christi s̄m̄ lucā
De ieiunio christi **L**. 3. **D**. i.
sti et tēptatione. **D**. 4. **R**. i. **L**. u. 4.
De testimonio iohānis de xp̄o. **J**oh. i.
De prima vocatione andree petri phil-
lippi et nabanael **J**oh. i.

Tabula

- 17 De mutatione aque in vinum. **Jo 2**
 18 De primo aduentu ad pascha et solui
 uite templum hoc **Joh 2**
 19 De Nicodemo **Johā. 3**
 20 De q̄rela q̄ iohes baptizabat. **Joh. 3**
 21. De incarnatōe iohis. **D. i4. R. 9. L. 3**
 22 De iudea relicta a christo et de sama
 ritana **D 4. R i L 4 J 4**
 23 De filio reguli **J 4**
 24 De libri traditione ip̄i iesu et eiectōe
 eius extra ciuitatē r̄ q̄ relicta nazareth
 venit ad capharnaū **D. 4. R. i. L. 4**
 25 De secunda uocatione q̄tuor **J. 4**
 ap̄ostolorum ad familiaritatem chris
 ti **L 5 D 4 R i**
 26 De tertia uocatiōe ad seq̄lā **D. 4.**
 27 De expulsione imundi demo **(Ri
 ni) r̄ sanatiōe ois lāguoris. D. 4. R. i**
 28 De focu simonis **D. 8. R. i. L. 4**
 29 De uocatiōe mathei q̄ fm̄ auḡ. ē fa
 cta añ fm̄onē dñi i mōre. **D. 9. R. 2.**
 30 Delectiōe. i2. ap̄loz et ser̄. **(L 5**
 mone dñi in mōte thabor q̄ p̄tinet ml
 tas rubricellas p̄ multitudinez doctri
 naz. **D. 56. 7. ca. p̄ totū. R. 3. L. 6.**
 ii. et. i2.
 31 De leprosanato **D 8 R i L 5**
 32 De seruo ceterionis **D 8 L 7**
 33 De filio uidue suscitato **L 7**
 34 De duobus uolētibz seq̄ xp̄z. **D. 8. L. 9**
 35 De q̄etatiōe maris ad iussu christi.
D 8 R 4 L 8
 36 De duobus demoniacis curatis. **D**
8 R 5 L 8
 37 Da palitico sanato. **D. 9. R. 2. L. 5.**
 38 De cōiunio in domo mathei **D 9**
R 4 L 5
 39 De suscitatiōe filij archisynagogi r̄ de
 emorroissa **D 9 R 5 L 8**
 40 De duobus cecis illuminatis. **D 9**
 41 De admiratiōe turbarū sup̄ doctrina
 xp̄i **D 13 R 6 cōsonat L 8**
 42 De iussioe facta discipulis rogate dō
 minū messis mittere op̄arios. **D. 9. R. 6**
 43 De missione. xij. ap̄loz **(L. io**
D io et ii R 6 L 9
 44 De interrogatiōe iobānis. **Tu es q̄**
 venturus es **D ii L 7**
 45 De phariseo qui rogauit xp̄m mādu
 care cū eo r̄ de maria magdalena. **L. 7**
 46 De occisiōe iohis baptiste. **D. i4. et**
 47 De pbatica piscina. **J. 5 (R. 9**
 48 De herode dicēte iobannē surrexisse
 et miracula facere **D i4 R 6 L 9**
 49 De reditu ap̄loz ad xp̄z. **R. 6. L. 9**
 50 De quinqz panibus et duobus pisci
 bus **D i4 R 6 L 9 J 6**
 51 De ambulatione christi sup̄ mare. **D**
i4 R 6 L 9 Johā. io
 57 De prediciōe eucharistie **Jo 6**
 53 De missiōe. 72. discipuloz **L io**
 54 De maledictiōibz ciuitatū in quibus
 xp̄s p̄dicauerat **D ii L io R 3**
 55 De demonio muto. **D. i2. R. 3. L. ii.**
 56 De matre iesu et fratribz q̄rentibus
 loqui ei **D i7 R 3 L 8**
 57 De petētibz signū d̄ celo. **D. i2. L. ii**
 58 De discipulis quibz demonia subijcie
 bantur **D ii L io**
 59 De samaritano curante vulneratum
 60 De misterio marthe. **L. io. (L. io**
 61 De doctrina oratiōis **D 6 L ii**
 62 De traditionibus phariseozū repre
 hensis a christo. **D 15 L ii**
 63 De confractione granorum sabbato
D 12 R 2 L 6
 64 De sanatione manus aride **D 12**
R 3 L 4
 65 De quatuor parabolis in mari **D**
13 R 4 L 8 et 13
 66 De tribz parabolis in domo **D 13**
 67 De reprehensiōe traditiōis iudeorum
D. 15. R. 7. consonat. L. supra. c. ii
 68 De chananea **D 15 R 7**
 69 De surdo et muto sanato et multis
 alijs **D 15 et R. 7**
 77 De secūda refectiōe turbe et septē pa
 nibz r̄ paucis piscibz. **D 15 R 8**
 71 De iudeis itez petētibz signū de celo
 et de fermēto r̄ phariseozū cauendo
 72 De ceco senato q̄ uis **(D. i6. R. 8**
 debat hoīes uelut arbores ambulans
 tes **R 8**
 73 De interrogatiōe xp̄i quem me dicūt
 homines esse **D 16 R 8 L 9**
 74 De cruce baiulāda post xp̄m. **D. i6**
R 8 L 9 et cōsonat infra. L. iij.
 75 De trāsfuratiōe dñi **D. 17. R. 9.**
 76 De spū muto quē nō pote
 rāt curare discipuli xp̄i. **D. i7. R. 9.**
 77 De scenophegia r̄ p̄dicatiōe **(L. 9**
 passiōe xp̄i. **D. i7. R. 9. L. 9. ioh. 7**
 78 De muliere de phēsa i adulterio. **J. 8**
 79 De uerbz xp̄i in gazophilatio. **Joh. 8.**
 80 De alio sermone xp̄i p̄pter quē uolue
 rūt eum iudei lapidare **Jo 8**
b 2

- 81 De ceco nato **Jo 9**
- 82 De sermone xpi Ego sum pastor bo-
nus **Jo 10**
- 83 De solutioe didragmar. **B. 17. R. 9**
- 84 De contētoe discipuloz q̄s eoz vide
refecē maiorz doctria xpi **B. 18. R. 9. L. 9**
- 85 De correptione fraterna. **B. 18. L. 17**
- 86 De seruo nequā cui omne debituz di-
missum fuerat **B. 18**
- 87 De illo qui eijciebat demonia z non
sequebatur christum **B. 9. L. 9**
- 88 De aduentu xpi in fines iudee z q̄ dis-
cipuli xpi nō timeāt eos q̄ occidit cor-
pus nec vult xps post diuidere heredi-
tatem. **B. 18. z supra. io. R. io. L. 12**
- 89 De diuite habēte fructuū abūdantiā
et ne discipuli solliciti sint **L. 12**
- 90 De galileis occisis z ficulnea **L. 13**
- 91 De muliere incuruata **L. 13**
- 92 De interrogacione iudeoz an liceat
vrozē dimittere. **B. 14. R. io. L. 16.**
- 93 De puulis oblat. **B. 19. R. io. L. 18**
- 94 De filio prodigo **L. 15**
- 95 De adolescente q̄rente qd faciēdo vi-
tā etnā possideret. **B. 19. R. io. L. 18**
- 96 De interrogacione petri ecce nos reli-
quim⁹ omnia **B. 19. R. io. L. 18**
- 97 De oparijs i vineā missis **B. 20. L.**
- 98 De interrogacione facta xpo si (i3
pauci salui fiāt z q̄ herodes querebat
eum occidere **L. 13**
- 99 De ydropico sanator z exhortatōe xpi
ad humilitatem **L. 14**
- 100 De vocādis pauperibus ad cōmuniū
et parabola de cena magna **L. 14**
- 101 De odiēdis parētibz p̄ xpm **L. 14**
- 102 De villico iniquitatis **L. 16**
- 103 De diuite epulone **L. 16**
- 104 De petitiōe discipuloz vt augeat in-
105 De encenijis qm̄ (eis fides. **L. 17.**
volutū lapidare iesum iudei **J. 10**
- Hic incipiunt pre-**
ambula passionis domini
- 106 De suscitatioe lazari **Jo 11**
- 107 De conspiracione facta contra iesum
et eius egressum in effrem **J. 11**
- 108 De ascensu iesu in hierlm̄ **B. 20**
R. 10. L. 18
- 109 De leprosis sanatis i via. **L. 17. 9**
- 110 De nō receptōe xpi p̄ samaritanos. **L.**
111 De petitiōe filioz zebedei. **B. 20. R. 10**
- 112 De illuminatione ceci de zacheo z de

- decem mnis **L. 18 et 19 R. 10**
- 113 De duobus cecis in egressu hiericho
sanatis **B. 20 R. 10**
- 114 De alabaastro vnguenti. **B. 26. R.**
- 115 De sessione aselli **B. (14. J. 12**
21 R. 11 L. 19 J. 12
- 116 De fetu iesu sup ciuitatē et eiectione
yudentium **B. 21 R. 11 L. 19**
- 117 De gētilibz querētibz videre iesum z
predicatione iesu et regressu eius i be-
thaniā **B. 21 R. 11 J. 10**
- 118 De ficulnea arefacta **B. 21 R. 11**
- 119 De questione baptismi iohānis. **B.**
- 120 De duobz filijs (21. R. 11. L. 20
quoz vn⁹ fecit volūtate patris. **B. 21**
- 121 De parabola vinee locatē agricolis
B. 21 R. 12 L. 20
- 122 De iudice iniquitatis z de phariseo
et publicano **L. 18**
- 123 De veste nuptiali. **B. 23. et consos**
nat **L. 14 cum glosa**
- 124 De tributo reddēdo cesari. **B. 22**
- 125 De muliere se (R. 12 L. 20
ptēura **B. 22 R. 12 L. 20**
- 126 De dilectione dei ex toto corde **B.**
22 R. 12 de quo et L. 10
- 127 De quadā interrogacione phariseo-
rum et alia interrogacione xpi cui⁹ xps
filius sit **B. 22 R. 12 L. 20**
- 128 De doctriinis phariseorum audien-
dis **B. 23 R. 12 L. 20**
- 129 De re multiplici. **B. 23 L. 11. z. 13**
- 130 De vidua duo minuta offerēte. **R. 12**
- 131 De edificio tēpli z cōmina (L. 21
tione euersiois hierlm̄. **B. 24. R. 13**
- 132 De signis iudicij. **B. (et. L. 21**
24 R. 13 L. 17 et 21 et 22
- 133 De vigilia et oratōe. **B. 24. R. 13. L.**
- 134 De decē virginibz z de p̄talē (12
tis et de modo iudicij **B. 25**
- 135 De mō xpi in docēdo **L. 21**
- De obstinatioe iudeorum **J. 12**
- 136 De festo diei azimorum appropin-
quāte **B. 26 R. 14 L. 22. J. 13**

Sequitur rubrice
tertie partis de egressu passionis et resurre-
ctionis christi.

137 De missione petri et iohannis prima
die azimorum quā iohānes vocat añ diez
festū pasche **B. 24 R. 14. L. 22. J. 13**

138 De ablutione pedum **J. 13**

139 De sacramenti eucharistie institutioe

Tabula rubricarū

- D 26 R 14 L 22**
 140 De predicatione negationis r̄q̄stio
 nediscipulorum **D 26 R 14**
 141 De sermone dñi post cenā. Et conti-
 net multas rubricellas p̄ multitudi-
 ne doctrinarum vbi per totum de miste-
 rio trinitatis **J 14 14 16 et 17**
 142 De oratione iesu in sua captōe. **D**
26 R 14 L 22 J 18
 143 De missione iesu ad annam et prima
 negatione petri **D. 26. R. 14. L. 1.**
 144 De missione iesu ad (22 **J 18**
 cayphā. **D. 26. R. 14. L. 22. J. 18**
 145 De secūda et tertia negatiōibus pe-
 tri **D. 26. R. 14. L. 22. Jo. 18**
 146 De tertia conuētiōe iudeoz et tra-
 ditione iesu pilato **D 27 R 14 et**
15 L 22 et 23 J 18 et 19
 147 De ductiōe iesu ad crucē et eius cru-
 cifixione. **D. 27. R. 15. L. 23. J. 19**
 148 De irrisione iesu in cruce et de verber-
 et signis post mortem. **D 27 R**
15 L 23 Jo 19
 149 De sepultura domini **D 27 R**
15 L 23 Jo 19
 150 De resurrectione dñi p̄ totū et cōtinet
 multas rubricellas p̄ multitudi-
 ne apparitionū r̄ gestorū **D 28 R 16**
L 24 Jo 20 et 21

Sequuntur. xx. Ru- bricelle sub magna rubrica. xxx. de sermo- ne domini in monte supra annotata

- 1 Beatitudinum enumeratio. **D. 5. L. 6.** et hec post apostolorū nominatiōez
- 2 Ap̄loz cōmēdatiō r̄ leḡs impletio. **D. 5**
- 3 Consilioz sup̄ legē veterē additiō. Et
 primo ad illud nō occides **D. 5**
- 4 Sup̄additiō ad illd nō mechaberis.
- 5 Superadditiō ad illud nō **(D. 5**
 periurabis **D. 5**
- 6 Judicialium euacuatiō vel modera-
 tiō **D. 6. L. 6**
- 7 Inimicorum dilectiō. **D. 6. L. 6**
- 8 Ipocrisis detestatiō et cōmēdatiō eli-
 mosyne **D. 6**
- 9 Qualiter orādū. **Mathei. 6. Luce. ii**
- 10 Qualiter indulgendum. **Matth. 6**
- 11 Qualiter ieiunandum. **Mathei. 6**
- 12 Qualiter thesaurizandū. **Mathei. 6**
- 13 Qualiter intētiō dirigenda **D. 6**
- 14 Qualiter nimia sollicitudo vitāda r̄ i. p̄-
 uidētia dei spes ponēda. **D. 9. L. 12.**

- 15 Qualiter miserendū nec iudicandū
 nec improbe arguendū nec porcis nec
 canibus sanctum dandū. **D. 7. L. ii**
- 16 Qualiter instāter r̄ fiducialiter agen-
- 17 Preceptū vniuer (dū. **D. 7. L. ii**
 sale leḡs r̄ porte salut̄ angustia. **D. 7**
- 18 Qualiter habēda falsoz p̄phetaz a fru-
 ctibus eorum sit noticiā. **D. 7. L. 6**
- 19 Qualiter colēdus de⁹ nō ore solū sed
 operū efficacia **D. 7. L. 6**
- 20 Qualiter opatio miraculoz non sal-
 uat s̄ stabil in x̄po p̄manētia. **D. 7. L. 6**

Rubricelle. xii. sub

magna rubrica. ccli. d̄ sermone dñi post ce-
 nā sumpte. iuxta diuisionē euāgelioz q̄ les-
 gun̄ in ecclia ex quoz capitulis sez. xiiij.
 xv. xvi. et. xvij. (hoc faciam.

- 1 Nō turbetur cor vestrum. **J. 14. finis.**
- 2 Si diligitis me mādāta mea seruate
J. 14. finis mei ip̄m
- 3 Si quis diligit me. **J. 14. finis** sic
 facio
- 4 Ego sum vitis vera. **J. 15. finis:**
 impleatur.
- 5 Hoc est p̄ceptū. **J. 15. finis** det nob̄
- 6 Nec mādō vobis. **J. 15. finis** ha-
 buerunt me gratis
- 7 Cum venerit paraclitus. **J. 15. et. 16.**
 finis dixi vobis.
- 8 Vado ad eū qui misit me. **J. 16. fi-**
 nis. annuntiabit vobis.
- 9 Hodicū r̄ iam non videbitis me. **J.**
16. finis. tollet a vobis.
- 10 Amē amen dico vobis si quid petier-
 itis patrem. **J. finis.** a deo erit.
- 11 Subleuatis oculis in celū dixit pater
 venit hora. **J. 17. finis.** Ad te venio
- 12 Subleuatis oculis in celū et sic dixit
 p̄ sc̄e. s. e. **J. 17. finis.** et ego in ip̄is.

Rubricelle. xi. sub

- magna rubrica. cclvi. de passione dñi.
1. Fit tertia puētiō r̄ datur iesus pylato
  - 2 Judas se suspendit.
  - 3 Iesus accusat̄ et pilatus interrogat.
  - 4 Herodes Iesum spernit
  - 5 Barrabas requiritur.
  - 6 Iesus flagellatur.
  - 7 Iesus iterum interrogat̄ nō r̄idet.
  - 8 Uxor pilati monet pilatum.
  - 9 Barrabas iterū requiritur et datur.
  - 10 Preses lauat manus.

ii **I**esus illuditur in pretorio.
Rubricelle. xii. sub rubrica ma

- gna. d. de resurrectione dñi sumpte iuxta diuisione euangelio: uñ q̄
leguntur in ecclesia paucis immutatis.
i **M**aria magdalena et maria Jacobi et salome. R. i 6 finis a
sicut dixi vobis.
2 **U**na sabbati maria magdalena venit. Jo. 20 finis a mor
tuis resurgere.
3 **M**aria stabat ad monumentum foris. Jo. 20. finis. hoc
dixit mihi.
4 **E**t mulieres exierunt. D. 28. R. i 6. L. 24. J. 20. finis sc̄m̄
5 **D**uo ex discipulis iesu ibāt. L. 24. finis. fractioe panis.
6 **S**terit iesus in medio discipuloꝝ. L. 24. finis i oēs gētes.
7 **L**ū esset sero die illa. J. 21. finis. habeatis in nomine.
8 **M**anifestauit se iesus discipulis suis ad mare. J. 21. finis
a mortuis.
9 **D**ixit simoni petro iesus. J. 21. finis. testimonium eius:
10 **U**ndecim discipuli abierunt in galileam. D. 28 finis.
ad consummationem seculi.
ii **R**ecubētibꝫ. xi. discipulis. R. i 6. finis. sequētibꝫ signis.
12 **A**dūxit autē eos foras. L. 24. R. i 6. J. 21. finis. sūt libros.

J. i.	L. i.	L. i.	L. i.	D. i.	D. i.	L. 2
F	ij	ij	ij	v	vi	vii
E rbū	mutus	aue	mōtanus	puer	liber	ortus
D. 2	L. 2		D. 2	L. 2. 2. L. i.		
vii	ic		f	xi		
R eges	purificat	it in egyptum		reperitur		
D. 3.	D. 4.					
R. i.	R. i.					
L. iij.	L. 3.	L. 4.	J. i.	J. i.	L. 2.	J. 2.
xi	xiij	xiij	ix	xvi	xvij	xvij
V ox	fuit	esurijt	tu quis	dolus	ydria	pascba
			D. 14.	D. 4.		D. 4.
			R. 8.	R. i.		R. i.
			L. 3.	L. 4.		L. 4.
J. 3.	J. 3.		J. 4.	J. 4.	J. 4.	
12	20	21	22	23	24	
S pirat	baptisat	capitur	fons	regulus	ibat	
	D. 4	D. 4	D. 8	D. 9.	D. 5. 6. 7	
	R. i.	R. i.	R. i.	R. i.	R. 3.	
L. 5.	L. 4.	L. 4.	L. 5.	L. 6. ii. 7. 12		
25	26	27	28	29	30	
R ete	secuti	demon	focrus	leuicꝫ	sermo	
D. 8.	D. 8.	D. 8	D. 8	D. 8	D. 8	D. 9
R. i.			R. 4	R. 5	R. 2	
L. 5	L. 7	L. 7	L. 9	L. 8	L. 8	L. 5
31	32	33	34	35	36	37
S i vis	dic	surge	sequitur	mare	legio	colle

D.9. R.2 L.5. 38	D.9 R.5 L.8 39	D.9 40	D.13 R.6 41	D.9 R.6 42		
Conuiuū	tibicen	ceci	doctrina	rogate		
D.10.ii. R.6	D.11. R.6		D.14. R.6	D.14 R.6	R.6	R.6
L.9	L.9	L.7		L.9	L.9	L.9
43	44	45	46	47	48	49
Difit	arundo	flet	Dors	piscina	fama	seorsū
D.14 R.6.	D.14 R.6		D.11 R.3	D.12. R.3	D.12 R.3	D.12 R.3
L.9. J.9.	J.6		L.10	L.10	L.ii	L.8
J.6		J.6				
50.	51	52	53	54	55	56
Quinqs	sup manna	binos	veve	belzebub	bifunc	
D.12 L.ii	D.11 L.10	L.10	L.10	L.ii	L.ii.	L.ii.
57	58	59	60	61	62	
Signa	sathan	stabulo	pars optima	nos doce	stulti	
D.12 R.2.	D.12 R.3		D.13 R.4	D.13 R.7	D.15 R.7	D.15 R.7
L.9	L.4		L.8.et.13			
63.	64	65	66	67	68	
Diana	manus	para bis bine tres	irrita	clamat		
D.15 R.7	D.17 R.8	D.16 R.8	R.8	D.16 R.8	L.9	
69	70	71	72	73		
Surdus	pisciculis	afermento	spuit	ablit		
D.16 R.8	D.17 R.9	D.17 R.9	D.17 R.9			
L.9	L.9	L.9	L.9	J.8	J.8	
74	75	76	77	78	79	
Erux	vt sol	nequeūt	ascēdite	nemo	locutus	
			D.7 R.9	D.18 R.9	D.18 R.9	
J.9	J.9	J.9	L.9	L.17		
80	81	82	83	84	85	
Abcondit	siloe	pastor soluit	minor	inte		
D.18		D.18.et.supra.10 R.10				
	R.9	L.12	L.12	L.13		
86	87	88	89	90		
Aequā	pronobis	qui me	dines	galilei		
	D.19 R.10	D.19 R.10		D.19 R.10		
L.13	L.16	L.18	L.15	L.18		
91	92	93	94	95		
Incuruata	libellus	parui	prodigus	Imple		
				b 4		

D.19		D.20				
R.10						
L.18				L.13	L.14	L.14
96		97	98	99	100	
Quid nob		vineā	pauci	postremus	egenos	
L.14	L.16	L.16	L.17			
				J.10		
101	102	103	104	105		
Odūt	nō poteris	epulo	serui	sumus vnū		
		D.20		D.20	D.20	
		R.10.		R.10	R.10	
		L.18.	L.7	L.9.	R.10	
J.11	J.11				L.18.19	
106	107	108	109	110	111	112
Feter	abit	scandit	lepza	vis	dic	adme duo ceci
D.26	D.21.	D.21.	D.21.	D.21.	D.21.	D.21.
R.14	R.11	R.11	R.11	R.11	R.11	R.12
L.19	L.19.	L.19	L.19	L.20	L.18	L.20
J.12	J.12	J.12				
114	115	116	117	118	119	120
Utquid	rex	flet	gens	ficus	unde duo	mibi vitis
D.22	D.22.	D.22.	D.22.	D.22.	D.22.	D.23.
	R.12	R.12	R.12	R.12	R.12	R.12
L.14	L.20	L.20	L.10	L.17	L.20	L.20
				J.20		
123	124	125	126	127	128	129
Uestem	deo	sepren	toto	dauidis	catbedrā	ve
D.24	D.24	D.24	D.24	D.25	D.26	
R.12	R.13	R.13	R.13		R.14	
L.21	L.21	L.17	L.12		L.21	L.22
		21.22			J.12	J.13
130	131	132	133	134	135	136
Plus	quādo	signa	vigiles	rex	credere	pascha
D.26	D.26	D.26	D.26	J.13	D.26	D.28
R.14		R.14	R.14	14.15	R.14	R.14
L.22		L.22	L.22	16.17.	L.22	L.22
J.13	J.13	J.13	J.13	J.18	J.18	J.18
137	138	139	140	141	142	143
Lena	lauat	sacrat	ter me	docet	orat	adannam
D.26	D.26	D.27				
R.14	R.14			R.14. et. 15		
L.22.	L.22	L.22. et. 23				
J.18	J.18			J.18. et. 19		
144	145	146				
Ad caypbam	fleit	vinctus	damnatur	inique		
D.27	D.27	D.28	D.28			
R.15	R.15	R.15	R.16			
L.13	L.13	L.13	L.14			
J.19	J.19	J.19	J.20. et. 21			
147	148	149	150			
In cruce	ridetur	sepelitur	et inde resurgit			

Unum ex quatuor

Sequuntur rubri

celle in magna rubrica. 30.

3 2 3 4 5
Octo beant lux lex archa q̄ viderit est nō.

6 7 8
Lede malo benefac ingratia da sine teste.

9 10 11 12 13
Ora condona ieiuna cor sit tibi vbi lux

14 15 16
Necis sollicitus damnas sancti canibz dans

17 18 19 20
Dat p̄ arca bonos fructus opare petre par

Sequuntur rubricelle in rubrica. 141.

3 2 3 4 5 6
Sum via cū p̄redo vitis quia te sed odit

7 8 9 10 11 12
Obsequiū mundū modicū siquid p̄ vniū

Sequuntur rubricelle in rubrica. 146.

3 2 3 4 5
Pontio dāt victum iudas alb homicida.

6 7 8 9 10 11
Ecce homo nil vroz lauro lauit ludis intus

Sequuntur rubricelle in rubrica. 150.

3 2 3 4 5 6
Tres duo stabāt auete fregit stat medio

7 8 9 10 11 12 (par)
Octo nauī petre vobiscū tingite signis

Prima pars princi

palis de origine et ingressu christi. Et primo de eterna christi generatione. Johis. i.

In principio erat verbum. et verbum erat apud deū. et deus erat verbum. hoc erat in principio apud deū. Omnia per ipm facta sunt et sine ipso factum est nihil. quod factum est in ipso vita erat. et vita erat lux hominū. et lux in tenebris lucet. et tenebre eū non cōprehenderunt

Fuit homo missus a deo cui nōmē erat iohānes. Hic venit in testimoniū vt testimoniū perhiberet de lumine. vt omnes crederent per illum. Non erat ille lux. sed vt testimoniū perhiberet de lumine. Era lux vera que illuminat omnē hominem venientem in hunc mundū. In mundo erat et mū-

Glosa
Fu hic p̄occupatio de missione iohānis que postmodum iustus ex plicatur.

ndus per ipm factus est et mūdus eum non cognouit. In propria venit. et sui eum nō receperunt. Quotquot autē receperunt eū. dedit eis potestatem filios dei fieri. his qui credunt in nomine eius. qui nō ex sanguinibus. neq; ex voluntate carnis. neq; ex voluntate viri sed ex deo nati sūt. Et verbū caro factum est. et habitauit in nobis. Et vidimus gloriā eius. gloriā quasi vnigeniti a patre. plenum gratie et veritatis.

Hic p̄occupatio fit de incarnatione verbi. q̄ postmodum iustus ex plicatur.

Prohemium Luce

Quoniam quidē multi conati sunt ordinare rerū narrationē que in nobis cōplete sunt. sicut tradiderunt nobis q̄ ab initio ipi viderunt. et ministri fuerūt sermonis. Visum est et mihi asscuto omnia a principio diligēter tibi ex ordine cōscribere optime theophile vt cognoscas eorū verborū de q̄b; eruditus es veritatē

Secūdo de annun

ciatione iohannis baptiste. Et conceptōe eiusdē. Luce primo. Ca. ij.

Hic in diebus herodis regis iudee sacerdos quidā nomine zacharias de vice abia. et vroz illi de filiabus aaron et nōmē eius elizabeth. Erant autē ambo iusti ante deū. incedētes in omnibus mādatis et iustificationibus domini sine querela. Et non erat illis filius eo q̄ esset elizabeth sterilis. et ambo pcessissent in diebus suis. Factum est autē cum sacerdotio fungeretur zacharias in ordine vicis sue. ante deū s̄m consuetudinē sacerdotū sorte exiit. vt incensum poneret ingressus in templum domini. Et erat omnis multitudo populi foris orans hora incensi. Apparuit autē illi angelus domini stans a dextris altaris incensii. Et zacharias turbatus ē vidēs. Et timor irruit sup eū. ait autē ad illū angelus. Ne timeas zacharia. quod iam exaudita est deprecatio tua. et vroz tua elizabeth pariet tibi filium. et vocabis nomen eius iohānes. Et erit gaudiū tibi et exultatio. et multi in natiuitate eius gaudebūt. Erit enī magnus corā domino. et vinū et siccā non bibet. et spūscō replebit adhuc ex vtero mris sue.

Tres fuerūt herodes. vñ versus. Et scilicet lontra necat pueros. at ipa iohāne. Percutit agrippa iacobum. dat carceri petrū

Monotesseron siue

Et multos filiorum israel conuertet ad dominum deum ipsorum. Et ipse procedet ante illum in spiritu et virtute helye. ut conuertat corda patrum in filios. et incredulos ad prudentiam iustum. parare domino plebem perfectam. Et dixit zacharias ad angelum. Et unde hoc scias? Ego enim sum senex et uxor mea processit in diebus suis. Et respondens angelus dixit ei. Ego sum gabriel qui sto ante deum. et missus sum loqui ad te. et hec tibi euangelizare. Et ecce eris tacens et non poteris loqui usque in die quo hec fient pro eo quod non credidisti uerbis meis. que implebunt in tempore suo. Et erat plebs expectans zachariam. et mirabantur quod tardaret ipse in templo. Egressus autem non poterat loqui ad illos et cognouerunt quod uisionem uidisset in templo. Et ipse erat inuensus illis et permansit mutus. Et factum est ut impleti sunt dies officij eius. abiit in domum suam. Post hos autem dies concepit elisabeth uxor eius. et occultabat se mensibus quinque dicens. Quia sic fecit mihi dominus in diebus quibus respexit auferre opprobrium meum inter homines.

De annunciatione

christi ad mariam per gabrielem. Lu. i. Ca. iij.
In mense autem sexto missus est angelus gabriel a deo in ciuitate galilee cui nomen nazareth ad uirginem desponsatam viro cui nomen erat ioseph de domo dauid. et nomen uirginis maria. Et ingressus angelus ad eam dixit. Ave gratia plena. dominus tecum. benedicta tu in mulieribus. Que cum audisset turbata est in sermone eius. et cogitabat qualis esset ista saluatio. Et ait angelus ei. Ne timeas maria. inuenisti enim gratiam apud dominum. Ecce concipies in utero. et paries filium et uocabis nomen eius iesum. Dic erit magnus et filius altissimi uocabitur. Et dabit illi dominus sedem dauid patris eius. et regnabit in domo iacob in eternum. et regni eius non erit finis. Dixit autem maria ad angelum. Quo modo fiet istud quoniam uix non cognosco? Et respondens angelus dixit ei. Spiritus sanctus superueniet in te. et uirtus altissimi obumbrabit tibi. Ideoque et quod nascetur ex te sanctum. uocabitur filius dei. Et ecce elisabeth cognata tua. et ipsa concepit filium in senectute sua. Et hic mensis est sextus illi qui uocatur sterilis. quod non erit impossibile apud deum omne uerbum. Dixit autem maria. Ecce ancilla domini fiat mi-

Hic patet quod maria fuit de genere sacerdotali et regali uide quater in postilla.

hi. secundum uerbum tuum. Et discessit angelus ab illa.

De uisitatione elisabeth per mariam et canticum magnificat

Auce primo. Capitulum. iij.
Aurgens autem maria abiit in montana cum festinatione in ciuitatem iude et intrauit in domum zacharie et saluauit elisabeth. Et factum est ut audiret salutationem marie elisabeth. exultauit infans in utero eius. Et repleta est spiritu sancto elisabeth. Et exclamauit uoce magna et dixit. Benedicta tu inter mulieres et benedictus fructus uentris tui. Et uenit hoc mihi ut ueniat mater domini mei ad me. Ecce enim ut facta est uox salutationis tue in auribus meis exultauit in gaudio infans in utero meo. Et beata quam credidisti quoniam proficiens in te que dicta sunt tibi a domino. Et ait maria. Magnificat anima mea dominum. Et exultauit recte usque abraam et semini eius in secula. Mansit autem maria cum illa quasi mensibus tribus et reuersa est in domum suam.

Probabile est quod puera maria et ioseph uenerunt celebrare cultu nuptiarum. et quod de intentione ioseph uel forte ipse uocetate maria uertit ad montana. reuelato puero ipse ioseph incarnacionis mysterio. quibus ortus est et eius sequentes secus dicant.

De ortu iohannis et

circumcisione ipsius et canticum zacharie. Benedictus dominus deus israel. Lu. i. Cap. v.
Elisabeth autem impletum est tempus parendi et peperit filium. Et audierunt vicini et cognati quod magnificauit dominus misericordiam suam cum illa et congratulabantur ei. Et factum est in die octauo uenerunt circumcidere puerum et uocabant eum nomine patris sui zacharie. Et respondens mater eius dixit. Nequequam uocabitur iohannes. Et dixerunt ad illam. Quia nemo est in cognatione tua qui uocet hoc nomen. Inuebant autem patris eius quem uellet uocari eum. Et postulans pugillarem scripsit dicens. Iohannes est nomen eius. Et mirati sunt uniuersi. Apertum est autem illico os eius et lingua eius. et loquebatur benedicens deum. Et factus est timor super omnes uicinos eorum et super omnia montana iudeorum diuulgabantur omnia uerba hec. Et posuerunt omnes qui audierant in corde suo dicentes.

Hic fit procautio iura communitate opinionem que ponit mariam iussisse in circumcissione iohannis in die octauo.

Wnum ex quatuor

Quis putas puer iste erit? Et enim manus domini erat cum illo. Et zacharias pater eius impletus est spiritu sancto et prophetauit dicens. Benedictus dominus deus israel etc. usque ad viam pacis.

De genealogia christi

Christi et apparitione angeli ipsi ioseph. Da- thei primo. Cap. vi.

Liber generationis iesu christi filij dauid filij abraa. Abraam genuit ysaac. Ysaac autem genuit iacob. Iacob autem genuit iuda et fratres eius. Judas genuit phares et zara de thamar. Phares genuit esrom. Esrom genuit aram. Aram genuit aminadab. Aminadab genuit naafon. Naafon genuit salmon. Salmon genuit booz de raab. Booz genuit obeth ex ruth. Obeth genuit iesse. Iesse genuit dauid regem. Dauid rex genuit salomonem ex ea que fuit yrie. Salomon genuit roboam. Roboam genuit abia. Abia genuit iosaphat. Josaphat genuit iozabam. Iozaba genuit iozabam. Iozaba genuit ioathan. Ioathan genuit achaz. Achaz genuit ezechiam. Ezechias genuit manassen. Manasses genuit amon. Amon genuit iosiam.

Glosa
Tres hic omittuntur ges.

Josias genuit ieconiam et fratres eius in transmigratione babilonis. Et post transmigrationem babilonis ieconias genuit salathiel. Salathiel genuit sorobabel. Sorobabel genuit abiud. Abiud autem genuit elyachim. Elyachim genuit azor. Azor genuit sadoch. Sadoch genuit achym. Achym genuit eliud. Eliud genuit eleazar. Eleazar autem genuit mathan. Mathan autem genuit iacob. Iacob autem genuit ioseph virum marie de qua natus est iesus qui vocatur christus. Omnes ergo generationes ab abraa usque ad dauid. xiiij.

Et a dauid usque ad transmigrationem babilonis. xiiij. Et a transmigratione babilonis usque ad christum generationes. xiiij. Christi autem generatio sic erat. Cum esset desponsata mater eius maria ioseph ante quam veniret inuenta est habens in utero de spiritu sancto. Ioseph autem vir eius cum esset vir iustus et nollet traducere eam voluit occulte dimittere eam. Dec autem cogitante eo. Ecce angelus domini in somnis apparuit ei dicens. Ioseph fili dauid noli timere. Accipe maria coniugetur tua quod enim in ea natum

Glosa
Conueto hec recipit p celebri cultu nuptiarum qui factus est postquam ioseph inuenit Mariam conceptisse de spiritu sancto et per angeli preceptum accepit eam coniugem priusquam appareret pgnans et vtero time scete post reditu de moranis quod tunc non fuisset bono

est de spiritu sancto est. Pariet autem filium et vocabis nomen eius iesum. Ipse enim saluum faciet populum suum a peccatis eorum.

rabiliter facta celebritas eius iugij.

Hoc autem totum factum est ut adimpleret quod dictum est a domino per prophetam dicentem. Ecce virgo in utero habebit et pariet filium et vocabit nomen eius emanuel quod est interpretatum nobiscum deus. Exurgens autem ioseph a somno fecit sicut precepit ei angelus domini. Et accepit coniugem suam et non cognoscebat eam donec peperit filium suum primogenitum et vocauit nomen eius iesum.

De edicto augusti.

nativitate christi: annunciatione per angelum ad pastores. Lu. 2. Cap. viij.

Factum est autem in diebus illis. Erant edictum a cesare augusto ut describeretur vniuersus orbis. Hec descriptio prima facta est a preside Sirie Liriano. Et ibant omnes ut profiterentur singuli in suam ciuitatem. Ascendit autem et ioseph a galilea de ciuitate nazareth in iudeam ciuitatem dauid que vocatur bethleem eo quod esset de domo et familia dauid. ut proficeretur cum maria desponsata sibi uxore pregnante. Factum est autem cum essent ibi. Impleti sunt dies ut pareret et peperit filium suum primogenitum et pannis eum inuoluit et reclinauit eum in presepio. quia non erat locus ei in diuersorio. Et pastores erant in regione eadem vigilantes et custodientes vigilas noctis supra greges suum. Et ecce angelus domini stetit iuxta illos. et claritas dei circumfulsit illos. et timuerunt timore magno. Et dixit angelus illis. Nolite timere. Ecce enim euangelizo vobis gaudium magnum quod erit omni populo quia natus est vobis hodie saluator qui est christus dominus in ciuitate dauid et hoc vobis signum. Inuenietis infantem pannis inuolutum et positum in presepio. Et subito facta est cum angelo multitudo militie celestis laudantium deum et dicentium. Gloria in altissimis deo. Et in terra pax hominibus bone voluntatis. Et factum est ut discesserunt ab eis angeli in celum. Pastores loquebantur ad inuicem. Transeamus usque bethleem et videamus hoc verbum quod factum

Glosa
Hic fuit pocius cupatio que postmodum explicabitur loco suo cum de circumscriptione dicitur.

Monotesseron siue

est qđ dñs ostēdit nobis. Et uenerūt festi-
nantes et inuenerunt mariam et ioseph et
infantem positum in presepio. Vidētes au-
tem cognouerūt de uerbo quod dictū erat
illis de puero hoc. Et om̄s qui audierunt
mirati sunt et de his que dicta erāt a pasto-
ribus ad ip̄os. Maria autē conseruabat
omnia uerba hec conseruēs in corde suo. Et
reuerfi sunt pastores glorificātes et laudās-
tes deum que audierant et uiderant sicut
dictum est ad illos.

De circūcisioe chri-

sti. Lu. ij. et aduentu magoz. Mathei. ij.
Capi. viij.

Et postq̄ consummati sunt dies
octo ut circūcideret puer uocatum
est nomen eius iesus quod uocatum est ab
angelo priusq̄ in utero conciperet. Cum
natus esset iesus in bethleē iude in diebus
herodis regis. Ecce magi ab oriente uene-
runt hierosolimā dicentes. Ubi est qui na-
tus est rex iudeoz? Vidimus enim stellas
eius in oriente et uenimus adorare eū. Au-
diens autē herodes rex turbatus est et om-
nis hierosolima cum illo. Et congregans
omnes principes sacerdotum et scribas po-
puli sciscitabatur ab eis ubi christus nasce-
retur. At illi dixerūt ei. In bethleem iude.
Sic enim scriptū est per prophetas. Et tu
bethleē terra iuda nequaquā es minima in
principibus iuda. Et te enim eriet dux q̄
regat populuz meum israel. Tūc herodes
clam uocatis magis diligenter didicit ab
eis tēpus stelle que apparuit eis et mittens
illos in bethleē dixit. Ite et interrogate di-
ligēter de puero et cum inueneritis renun-
ciate mihi ut et ego ueniēs adorē eū. Qui
cum audissent regē abierunt. Et ecce stella
quā uiderāt in oriente aīcedebat eos usq̄
dñi ueniēs supra ubi erat puer. Uidentes
autē stellā gauisi sunt gaudio magno valde.
Et intrātes domū inuenerūt puerū cū ma-
ria matre ei⁹ et p̄cidētes adorauerūt eū. Et
ap̄t̄ thesaur̄s suos obtulerūt ei munera au-
rū thuris et mirrā. Et respōso accepto in som-
nis ne redirent ad herodem per aliam uis-
am reuerfi sunt in regionem suam.

De oblatione chri-

sti in templo. Lu. ij. Capi. ix.

Et postq̄ impleri sunt dies purga-
tionis marie s̄m legē moysi tulerūt
iesuz in bierlm ut s̄stiteret eū dño s̄u

cut scriptū est in lege dñi. Quia omne mascu-
linū adaperiēs yuluā sc̄m dño uocabitur.
Et ut darēt hostias dño s̄m qđ dictū ē in le-
ge dñi par turturū aut duos pullos colūba-
rū. Et ecce hō erat in bierlm cui nomē simeō
et hō iste iust⁹ et timorāt⁹ expectās solatio-
nē isrl et sp̄s sc̄s erat in eo. Et r̄sus accepe-
rat a sp̄s sc̄s nō uisuz se mortē nisi pri⁹ uis-
deret xpm dñi. Et uenit in sp̄u in tēplū. Et
cū induceret puez iesū parētes ei⁹ ut face-
rēt s̄m solutio nē legi p̄ eo t̄p̄e accepit eū
in uenas suas et b̄ndixit deū et dixit. H̄nc di-
mit̄s fusi tuū dñe s̄m s̄bū tuū in pace et usq̄
q̄ pleb tue isrl. Et erāt p̄r ei⁹ et m̄r mirātes
sup his q̄ dicebāt d̄ illo et b̄ndixit illis sime-
on et dixit ad mariā m̄rem ei⁹. Ecce posit⁹
est h̄ in ruinā et in resurrectionē multoz isrl et
in signū cui contradicet. Et tuā ip̄i aīam p̄-
trāsi bit gladi⁹ ut reuelēt ex multz cordibz co-
gitationes. Et erat aīa p̄phetissa filia pha-
nuel de tribu azer. Hec p̄cesserat in diebz ml̄-
tis et uixerat cū uiro suo aīis septē et s̄gini-
tate sua. Et hec uidua erat usq̄ ad annos.
lxxiij. q̄ nō discedebat d̄ templo. ieiunīs
et obsecrationibz fuit deo nocte ac die. Et
hec ip̄a hora supueniēs p̄fitebāt dño et loq̄-
bāt de eo oibz q̄ expectabāt redēptionē isrl.
Et perfecerunt oīa s̄m legē dñi reuerfi sūt
in galileā in ciuitatē suam nazareth. Puer
autem crescebat et confortabatur plen⁹ sa-
pientia et gratia dei erat in illo.

De fuga in egiptuz

occisione innocentū et
er regressu ex egipto.

Mathei. ij. Capi. x.

Qum magi recess-
issent. Ecce an-
gelus domini.
Apparuit in somnis io-
seph dicens. Surge et
accipe puerum et matrē
eius et fuge in egiptuz
et esto ibi usq̄ duz dicā
tibi. Futurum est enim
ut herodes querat pue-
rum ad perdendum illū.
Qui consurgens acce-
pit puerum et matrē eius nocte et secessit in
egiptum et erat ibi usq̄ ad obitum hero-
dis ut adimpleretur quod dictum est a do-
mino p̄ prophetā dicentē. Et egipto uoca-
ui filium meū. Tūc herodes uidens qm̄

Glosa

Probabile e q̄ an-
gel⁹ iste fuerit ga-
briel. et q̄ in om̄i-
bus ministeriū in-
carnatiōis concer-
nētibus quotiens
introducā angel⁹
apparuisse ip̄e fue-
rit. sicut fuit apud
dauide. et ad pas-
tores. et ad magos
et q̄ter ad ioseph
et in agonia chris-
ti. et resurrectione
et in ascensione.

Unum ex quatuor

Illus esset a magis iratus est valde. et mit-
tens occidit omnes pueros. qui erant in
in bethleem et in omnibus finibus eius a
bimatu et infra sim tempus quod exqui-
sierat a magis. Tunc adimpletum est qd
dictum est p hieremiam prophetaz dicen-
tem. Vox in rama audita est plorat et plu-
latus Rachel ploras filios suos et noluit co-
solari qz non sunt. Defuncto aut herode.
Ecce apparuit angelus in somnis ioseph
in egypto diceas. Surge et accipe puerum
et matre ei et vade in terra israel. Defun-
cti sunt eni qui querebat aiam pueri. Qui
consurges accepit pueru et matre ei et ve-
nit in terra israel. Audiens aut q Archelaus
regnaret i iudea pro herode pre suo timus
it illo ire. Et admonitus in somnis secessit
in partes galilee. Et venies habitauit i ci-
uitate q vocat nazareth vt adimpleret qd
dictu est p ppham gmi nazarenius vocabit.

De inuetioe christi

pueri in teplo a parentibus ei. Luc. ij. Et de
habitatioe iohannis i deserto. Lu. i. Ca. xi
Tibant parentes eius p oes annos
in hierusalē in die solenni pasche.
Et cum factus esset iesus annorum
duodecim. Ascendentibus illis hierosolimaz
fm consuetudine diei festi. Consummatis
diebus cum rediret remansit puer iesus in hie-
rusalē et nō cognouerūt parentes ei. Et isti
mātes aut illū esse i comitatu. venerūt iter
diei et requirēbāt eū inter cognatos et no-
tos. et inuenientes regressi sunt in hierlm
requerentes eū. Et factū est post tridū inue-
nerūt illū in teplo sedentē in medio docto-
rū audientē illos et interrogantē. Stupe-
bāt aut oēs q eū audiebāt sup prudētia et
respōsioe ei. Et vidētes admirati sūt. Et
dicit mater ei ad illū. Fili qd fecisti nobis
sic pater tu et ego dolētes querebām te. Et
ait ad illos. Quid est qd me querebatis? An
nesciebatis qz in his q patris mei sunt opoz-
tet me esse? Et ipsi nō intellexerūt verba qd
locut⁹ est ad illos. Et descendit cum eis et venit
nazareth. et erat subdit⁹ illis. Et mater ei
cōseruabat omia verba cōfe-
rēs in corde suo. Et iesus pfi-
ciebat sapiētia et etate et grā
apud deū et hoies. Puer aut
iohānes crescebat et conforta-
batur spū et grā. Et erat i de-
serto vsqz in diem ostensiois

sue ad israel.

Incipit secunda

pars principalis huius libri de progressu
predicationis christi. Rubrica. c. de
predicatione et baptismo iohannis in de-
serto. D. iij. R. i. L. iij. Ca. xij

Anno autē quinto
decimo Imperij
Tiberij cesaris p/
curante pontio py-
lato iudea / Tetrarcha autē ga-
lilee herode. Philippo autē fratre ei⁹ tetra-
cha ituree et traconitidis regiois et lisania
abiline tetrarcha sub principibus sacerdotū
Anna et caypha. Factum est verbum dñi
super iohānem filium zacharie in deserto.
Et venit in omnē regionē iordanis predi-
cans. L. R. baptismum penitētie in remis-
sionem peccatorū sicut. L. scriptū. R. D.
est in libro sermonū ysaię pphete. Initium
R. euāgelij iesu xpi filij dei sicut scriptum
est in ysaię propheta. Ecce mitto angelum
meum ante faciē tuā. qui preparabit viam
tuā ante te. Voc. D. R. clamātis. L. R. i
deserto parate viam dñi / rectas facite semi-
tas eius. Omnis. L. P. vallis implebit⁹
et omnis mons et collis humiliabitur. Et
erunt praua in directa / et aspera i vias pla-
nas. Et. L. videbit omnis caro salutare
dei. In. D. diebus aut illis / venit iohan-
nes baptista predicās in deserto iudee et di-
cens / Penitentiam agite. Appropinquet
enim regnum celorum. Ipe. D. R. autē
iohānes habebat vestimentū de pilis cas-
melozū / et zonam pelliceam circa lumbos
suos. Esca autē eius erat locuste et mel silue-
stre. Tunc ecce ibant ad eū. R. hierosolymite
vniuersi et. O. J. omnis. R. iudea. et. D.
omnis regio circa iordanem. et baptizabā-
tur ab eo in iordane flumine. R. confiten-
tes. D. R. peccata sua. Videns. D. autē
tem multos phariseorum et saduceorum.
venientes ad baptismum suum / et turbas
que erant vt baptizarentur ab ipso. dicit
D. eis. Progenies geniū na. L. viperarū
D. I. quis ostendit. L. vobis fugere a
ventura ira? Facite ergo fruct⁹ dignos pe-
nitētie. Et ne ceperis. L. velis. D. dicere
intra vos. Patrē habem⁹ abraā. Dico enī
vobis / quoniam potēs est deus de lapidi-
bus istis suscitare filios abrae. Jā enī secur⁹

Hic fuit ho-
mo missus a
deo cui no-
men erat io-
hannes.

Prius possi-
tū est hoca
luca sed hic
repetit p cō-
tinuatōe se-
quentium.

Monotesieron siue

ad radicē arboris posita est. Dis ergo arbor que nō facit fructū bonū/ excidet et in ignē mittet. Et. **L.** interrogabāt euz turbe dicētes Quid ergo faciemus? Respōdens aut dicebat illis. Qui habet duas tunicas det vnā nō habēt Et q̄ hēt escas/ similiter faciat. Venerūt aut et publicani vt baptizarent. Et dixerūt ad illū/ Magister quid faciemus? At ille dixit ad eos. Nihil ampli⁹ q̄s quod constitutū est vobis faciatis. Interrogabāt aut eū et milites dicētes. Quid faciemus et nos? Et ait illis. Neminē percutiatis/ neq; calumniā faciat. et cōtenti esto te stipēdijs vestris. Estimāte aut populo et cogitātibz oibz in cordibz suis de iohāne/ ne forte ipse esset xp̄s. R̄ndit iohānes dicēs omnibz. Ego. **D.** quidē. **L.** R. aq̄ baptizo vos in penitentiā. **D.** Qui aut post me vētur⁹ est/ fortior me est/ cuius nō sum dignus calciamēta portare. et. **R.** procumbēs soluere. **R.** **L.** corrigiā calciamētoruz eius. **Sp̄.** **D.** vos. **R.** **L.** baptizabit i spiritusctōet. **R.** igne. **L.** Cuius. **D.** **L.** vētilabzū in manu eius et pmundabit et purgabit. **L.** areā suā. et congregabit triticum in horreū suū. paleas aut cōbūret igni inextringuibili. **D.** **L.** quidē et alia exhortās euāgelizabat populo. Et factuz. **R.** est in diebz illis Venit iesus a nazareth galilee in iordanē. **D.** ad iohānem/ vt baptizaretur ab eo Iohānes aut phibeat eum dicēs. Ego a te debeo baptizari et tu venis ad me? Respōdens aut iesus dixit ei. **L.** Sine modo. Sic eni decet nos adimplere omnē iusticiā. tunc dimisit eū. Factū. **L.** est aut dum baptizaret omnis populus/ et iesu baptizato a iohāne in iordane. **R.** cōfestim. **D.** ascēdit de aqua. Et. **L.** eo orāte. Ecce. **D.** aperti sunt celi. Et vidit. **R.** celos apertos et sp̄m sanctū dei. **D.** corporali. **L.** specie descendente. **D.** sicut colūbam/ et venientē sup se et manentē. **R.** in ip̄o. Et. **D.** ecce vox de celis facta. **R.** **L.** est dicens. **D.** Dic est filius meus dilect⁹ in quo mihi complacui. **Tu.** **R.** **L.** es fili⁹ meus dilectus/ in te. **L.** complacuit mihi.

De genealogia christi

Est i sm **Lu.** **L.** iij. **Cap.** xij. Ipe iesus erat incipiens quasi annorum. xxx. vt putabatur filius ioseph. Qui fuit bely. Qui fuit mathat. Qui fuit leui. Qui fuit melchi. Qui fuit

Janne. q̄ fuit ioseph. qui fuit mathathie. qui fuit amos. qui fuit nau. qui fuit iheli. qui fuit nagge. q̄ fuit maath. q̄ fuit mathathie. qui fuit semei. qui fuit ioseph. qui fuit iuda. q̄ fuit iohāna. qui fuit resa. qui fuit zobabel. qui fuit salathiel. q̄ fuit neri. qui fuit melchi. qui fuit addi. qui fuit rthofan. qui fuit elmadan. qui fuit her. qui fuit iesu. qui fuit heliezzer. qui fuit iorim. q̄ fuit mathat. qui fuit leui. qui fuit simeon. qui fuit iuda. qui fuit ioseph. qui fuit iona. qui fuit elyachim. qui fuit melcha. qui fuit imenna. qui fuit mathatha. qui fuit nathan. qui fuit dauid. qui fuit iesse. qui fuit obeh. qui fuit booz. qui fuit salmon. qui fuit naafon. qui fuit aminadab. q̄ fuit arā. qui fuit esrom. qui fuit phares. qui fuit iude. qui fuit iacob. qui fuit ysaac. qui fuit abrae. qui fuit thare. qui fuit nachor. qui fuit saruch. qui fuit ragau. q̄ fuit phalech. qui fuit heber. qui fuit sale. qui fuit caynā. qui fuit arpharar. qui fuit sem. qui fuit noe. qui fuit lamech. qui fuit matusalem. q̄ fuit enoch. qui fuit iareth. qui fuit malabel. qui fuit caynan. qui fuit enos. qui fuit seth. qui fuit adam. qui fuit dei.

De ieiunio christi et

tentatione. **D.** iij. **R.** i. **Lu.** iij. **Ca.** xij

Iesus aut plenus spiritu sancto regressus est a iordane et statim. **R.**

spiritus expulit eum in desertū ducens. **D.** a spū in desertum vt tentaretur a

diabolo Et agebatur. **L.** in spū in desertū

Et erat. **R.** in deserto. xl. diebus et xl. noctibus et tentabat a sathana et. **L.** nihil manducauit in illis diebus.

Erats. **R.** cum bestijs. Et **D.** cum ieiunasset. xl. diebus et xl. noctibus cōsummatis illis postea. **D.** esu r̄it. **L.** Et accedens. **D.**

tentator diabolus. **L.** dixit **D.** **L.** illi. Si fili⁹ dei es

dic. **D.** vt lapides isti panes fiat. **D.** **L.** Lapidē huic vt panis fiat Et

D. r̄ndit ad illū iesus. Scriptū est enim qz nō i solo pane viuit hō s̄ i oi v̄bo dei. **L.**

q̄s fuerit ordo rei geste uide in postillis.

q̄s p̄cedit. **D.** de ore dei. Tūc assūpsit illū diabol⁹ i scāz citatē et dixit. **L.** illū i hierlm

Sto
Quomō Ioseph duos bz patres. s. be li legalē et iacob carnalez quere in postillis.

Scdm nar
rationē luce mathe⁹ hic p̄occupat et incertum est q̄s fuerit ordo rei geste uide in postillis.

et. **D.** statuit. **I.** illū supra pinaculū tem-
pli et dixit illi. **S.** fili⁹ dei es mitte te deoz
sum. **S.** scriptū est enī qz angelis suis man-
davit de te vt cōseruent. **I.** te qz in mani-
bus. **D.** tollēt te ne forte offendas ad lapī
dē pedē tuū. **A.** it illi iesus rursuz scriptū est
Nō tētabis dñm deū tuū z redurit. **L.** euz
diabol⁹. **E.** **D.** iterū assumpsit eū in mō-
tem excelsuz valde et ondit ei oīa regna mū-
di o: bis. **L.** terre in momēto ipis z gloriā
D. eoz et ait. **I.** **D.** ei **T.** tibi. **L.** prātem
dabo hāc vniuersam z gloriā. **D.** corū qz
mibi tradita sūt z cui volo do illa **Hec.** **D.**
oīa tibi dabo z erūt tua oīa si. **D.** cadēs. **L.**
adoraueris me. **T.** dicit illi iesus. **V.** uade
D. sathana. **S.** scriptū. **D.** **L.** est enī do-
minū deū tuū adorabis z illi soli fues. **E.**
cōsummata. **L.** oī tentatōe diabolus reces-
sit ab eo vsqz ad tēpus et reliq̄t. **D.** eū **E.**
ecce angeli accesserūt z ministrabāt. **D.** **R.**
illi z regress⁹ ē iesus i virtute spūs i galileā.

De testimonio iohannis de christo Joh. i.

I. **D.** hānes testimoniū perhibet de ipso z da-
mar dicens. **D.** dicitat **L.** ap. i. r. v. **Pluries libt venit**
quē dicit. **Q.**ui post me vēturus ē. aū me fa-
ctus est. q̄ prior me erat. **E.**t de plenitudine
eius nos om̄s accepim⁹ grām p̄ grā qz lex
per moysen dā est. gratia z veritas p̄ iesum
christū facta ē. **D.**eū nemo vidit vnq̄z **U.**ni-
genit⁹ dei fili⁹ q̄ est in sinu patris. ipse enar-
rauit. et hoc est testimoniū iohānis qm̄ mis-
serūt iudei ab hierosolymis sacerdotes z le-
uitas ad eū vt interrogarēt eū **T.**u q̄s es? **E.**t
cōfessus est. z nō negauit. **E.**t cōfessus est. qz
nō sum ego xp̄s. et interrogauerūt eum qd
ergo? **H.**elias es tu? **E.**t dicit. **N.**ō suz. pro-
pheta es tu? **E.**t rēdit nō. **E.**t interrogauerūt
eū q̄s es vt respōsum dem⁹ his q̄ misē-
rūt nos. **Q.**uid dicis de te ipso? ait. **E.**go vor-
damātis in deserto dirigite viā dñi sicut di-
xit esaias p̄pheta. **E.**t q̄ missi fuerāt erāt ex
phariseis. **E.**t interrogauerūt z dixerunt ei
Q.uid ergo baptizas si tu nō es xp̄s neqz
helyas neqz p̄pheta? **R.**ēdit iohānes dicens
eis. **E.**go baptizo in aq̄. medi⁹ aūt vīm ste-
tit quē vos nescitis. ipse ē q̄ post me vētur⁹ ē
q̄ aū me factus ē cui⁹ nō suz dign⁹ vt soluā
ei⁹ corrigiā calciāmētī. **Hec** i bethania fa-
cta sūt trās iordanē vbi erat iohes baptizāl
A.ltera die vidit iohānes iesus ad se veniē-

tem et ait. **E.**cce agn⁹ dei ecce q̄ tollit pecā
mūdi. **D.**ic ē de q̄ dicit. **P.**ost me venit vir q̄
aū me fact⁹ ē. q̄ p̄or me erat z ego nesciebā
eū. s̄ vt manifestare ī isrl̄ p̄pterea veni ego
in aq̄ baptizās. **E.**t testimoniū phibuit iohes
hānes dicens. **Q.**uia vidi sp̄m descendentes
quasi colūbā de celo z mansit sup eū et ego
nesciebā eū. sed q̄ misit me in aq̄ baptizare
ille mibi dixit. **S.**up quez videris sp̄m de-
scēdente z manente sup eū hic est q̄ bapti-
zat in sp̄sctō. **E.**t ego vidi et testimoniū
perhibui quia hic est filius dei.

De vocatione an-

dree petri philippi z nathanael. Jo. i. Ca-
A.ltera autē die stabat ite (pi. rvi.
H.ri iohānes et ex discipulis ei⁹ duo
et respiciēs iesum ambulātē dixit.
E.cce agn⁹ dei. **E.**t audierūt eū duo discipu-
li loquentē z secuti sūt iesū. **C.**ōuersus autē
iesus vidēs eos seq̄ntes se dixit eis. quē q̄
ritis? q̄ dixerūt ei **R.**abbi qd̄ dicit̄ interpra-
tū magister vbi habitas? **D.**icit eis. **V.**eni-
te et videte. **V.**enerūt z viderūt vbi mane-
ret. z apud eū māserūt illo die. **H.**ora autē
erat q̄si decima. **E.**rat autē **A.**ndreas frater
simonis petri vn⁹ ex duobz q̄ audierāt a io-
hāne z secuti fuerāt eū. **I.**nuenit h̄ primum
fratrē suū simonē et dixit ei **I.**nuenim⁹ mes-
siam quod est interpretatū xps z adduxit eū
ad iesum. **I.**ntuit⁹ autē eū iesus dixit tu es si-
mon fili⁹ iohāna tu vocaberis cephas qd̄
interpretat̄ petr⁹. **I.**n crastinū voluit exire in
galileā z inuenit philippū. **E.**t dicit ei ies⁹
seq̄re me. **E.**rat autē philippus a bethsaida
ciuitate andree et petri. **I.**nuenit philipp⁹
N.athanael et dicit. **Q.**uē sepsit moyses i le-
ge z p̄phete. **I.**nuenim⁹ iesus filiū ioseph a
nazareth z dicit **N.**athanael. **A.** nazareth
pōt aliqd̄ boni eē? **D.**icit ei philipp⁹. **V.**e-
ni et vide. **V.**idit iesus nathanael veniētes
ad se z dicit de eo. **E.**cce vere israelita i quo
dulus nō ē. **D.**icit ei **N.**athanael vn⁹ me no-
stis? **R.**ēdit iesus z dicit ei. priusq̄ te philip-
pus vocaret cū cēs sub ficu vidi te. **R.**ēdit
ei nathanael z dicit. **R.**abbi tu es filius dei
tu es rex isrl̄. **R.**ēdit iesus z dicit ei. **Q.**uia
dixi tibi vidi te sub ficu credis mar⁹ his vi-
debis. **E.**t dicit eis. **A.**men amen dico vo-
bis. **V.**idebitis. celum apertum et angelos
dei ascendentes et descendentes super filiū
um hominis.

De mutatiōe aque

Ein vinum Johānis. ij. Capi. xvij.
Tertia die. Suprie facte sunt in
 chana galilee et erat mater iesu ibi
 vocatus est aut̄ iesus et discipuli ei⁹ ad nu
 ptias. Et deficiente vino dixit mater iesu
 ad eū. vinū nō hnt. Et dixit ei iesus Quid
 mihi et tibi est mulier? Rōndū venit hora
 mea. dicit mater ei⁹ mīstris qđcumq; dice
 rit vobis facite. Erāt aut̄ ibi lapidee ydrie
 sex posite fm purificationē iudeoz capiē
 tes singule metretas binas vel trinas. Di
 cit eis iesus Implete ydrias aq. ⁊ impleue
 rūt eas vsq; ad summuz. Et dicit eis iesus
 haurite nūc. et ferte. Arbitriclino ⁊ tulerūt
 Ut aut̄ gustauit arbitriclinus aquā vinū
 factā et nō sciebat vñ eēt. mīstri aut̄ sciebāt
 qui hauserāt aquā. vocat spōsum arbitri
 clinus ⁊ dicit ei. Dis hō primū bonū vinū
 ponit et cū inebriati fuerint tūc id qđ dete
 rius est. tu aut̄ seruaisti vinū bonū vsq; ad
 huc. Hoc fecit in itū signoz iesus in cha
 na galilee ⁊ manifestauit gloriā suā et cre
 diderūt in eum discipuli eius.

De primo aduētū

eius ad pascha. Et soluite templū hoc Jo
 hannis. ij. Capi. xvij.

Post hoc descendit in capharnaum
 ipe et mater eius et fratres ei⁹ ⁊ di
 scipuli ei⁹. ⁊ ibi māserūt nō multis diebus.
 Et p̄erat pascha iudeoz.
 Et ascendit iesus hierosoli
 mā et inuenit in tēplo vē
 dentes boues ⁊ oues ⁊ co
 lūbas et numularios sedē
 tens. Et cū fecisset q̄si fla
 gellū de funiculis. oēs eie
 cit de tēplo. Oues quoq;
 et boues ⁊ et numularioz
 effudit es. et mensas sub
 uertit. Et his q; colūbas
 vēdebāt dixit Auferte ista
 binēz nolite facere domū
 patris mei domū negociatiōis. Recordas
 ti vero sunt discipuli ei⁹ q; scriptū est zelus
 domus tue comedit me. Respōderūt ergo
 iudei et dixerūt ei. Quō signuz ostēdis nob
 quia hec facis? Respōdit iesus ⁊ dixit eis
 soluite tēplū hoc ⁊ in trib; dieb; excitabo il
 lud. Dixerūt ergo ei iudei. qđraginta ⁊ sex
 annis edificatū est tēplū hoc ⁊ tu trib; die;

*Colligit ex euā
 gelio io. q; r̄ps
 fuit ad min⁹ ad
 triplex pascha.
 licet alij euāge
 liste de vnico so
 lum faciūt men
 tionem. et inde
 venit apud ali
 quos naturalit
 ter ratiōis cō
 fusio ponentes
 hoc pascha cuz
 vitimo*

bus excitabis illud. Ille aut̄ dicebat de tē
 plo corpis sui. Cū ergo surrexisset a mortu
 is recordati sunt discipuli ei⁹ q; hō dicebat.
 Et crediderūt sc̄pture et f̄moni quē dice
 rat iesus. Cū esset hierosolymis in pascha
 in die festo multi crediderūt in noie ei⁹. Vi
 detes signa q; faciebat. Ipe aut̄ iesus non
 credebat semetipm eis. eo q; ipse nosset oēs.
 Et q; op⁹ ei nō erat. vt q; testimoniu phi
 beret de hoie. Ipe enī sciebat qđ eēt i hoie

De Nicodemo.

Johannis. iij. Capi. xij.
Rat autē hō ex phariseis Nicodem⁹
 mus noie p̄nceps iudeoz. hic ve
 nit ad iesum nocte ⁊ dixit ei. Rabi scim⁹ q;
 a deo venisti magister. Nemo enī pōt hec
 signa facere q; tu facis nisi fuerit de⁹ cū eo.
 Rōdit iesus ⁊ dixit ei. Amē amē dico tibi.
 Nisi q; renat⁹ fuerit denuo nō pōt videre
 regnū dei. Dixit ad eū Nicodem⁹. quō pōt
 hō nasci cū sit sener? Nunqđ pōt in vētrez
 matris sue iterato introire ⁊ renasci? Respō
 dit iesus Amē amē dico tibi nisi q; renat⁹
 fuerit ex aq; ⁊ spū nō pōt introire in regnuz
 dei. qđ natū ē ex carne caro est ⁊ quod natū
 est ex spū spūs est. Nō mireris q; dixi tibi.
 oportet vos nasci denuo. spūs vbi vult spi
 rat ⁊ vocē eius audis et nescis vnde veni
 at aut quo vadat. Sic est ois q; nat⁹ est ex
 spū. Rōdit nicodem⁹ et dixit ei. Quō pōt
 hec fieri. Rōdit ei ies⁹ ⁊ dixit ei. Tu es ma
 gister in israel ⁊ hec ignoras? Amē amē di
 co tibi q; qđ scimus loq̄mur ⁊ qđ vidimus
 testamur ⁊ testimoniu nrm non accipitis.
 Si terrena dixi vobis et nō creditis quo
 modo si diero vobis celestia crederis. Et
 nemo ascendit in celū nisi q; descendit de celo
 fili⁹ hois q; ē i celo. Et sic moyses exaltauit
 serpētē i deserto ita exaltari oportet filium
 hois vt ois q; credit in illo nō pereat sed ha
 beat vitā eternā. Nō enī misit de⁹ filiū suū
 in mōm vt iudicet mōm s; vt saluet mūdus
 p̄ ipz. Qui credit i eū nō iudicat. Qui aut̄ nō
 credit iaz iudicat⁹ ē q; nō credit i noie vni
 geniti filij dei. Nō ē aut̄ iudiciū q; venit lux in
 mōm ⁊ dilexerūt hoies mag; tenebras q; lu
 cē. Erāt enī eoz mala opa. Dis enī q; ma
 le agit odit lucē ⁊ nō venit ad lucē vt nō ar
 guat opa ei⁹. q; aut̄ fac vitatē venit ad lucē
 vt manifestent opa ei⁹ q; in deo sunt facta.

De q̄rela q; iesus baptizat. Jo. iij. Ca. xx.

Annus ex quatuor

Post hoc venit Iesus in iudeam terram et discipuli eius et illic demorabatur cum eis et baptisabat. Erat autem et iohannes baptisans in emmon iuxta salim quia aqua multe erat illic et veniebant multumque baptisabant. Non dum enim fuerat missus iohannes in carcerem. Facta est ergo questio ex discipulis iohannis cum iudeis de purificatione. et veniebant ad iohannem et dixerunt ei Rabbi quod erat tecum trans iordanem cui tu testimonium prohibuisti. Ecce hic baptisat et omnes veniunt ad eum. Respondit iohannes et dixit. Non potest homo accipere quicquam nisi fuerit ei datum de celo. ipsi vos mihi testimonium prohibetis quod dixerim. ego non sum Christus sed quod missus sum a domino illum. Qui habet spiritum sponsi spiritus est. Amicus autem sponsi qui stat et audit eum. gaudium gaudet propter vocem sponsi. Hoc ergo gaudium meum impletum est. Illud oportet crescere me autem minui. qui desursum est super omnes est. qui est de terra de terra est et de terra loquitur. qui de celo venit super omnes est et quod vidit et audiit hoc testatur et testimonium eius nemo accipit. Qui autem accipit eius testimonium signavit. quod deus verax est. quem enim misit deus verba dei loquitur. Non enim ad mensuram dat deus spiritum. Pater diligit filium et omnia dedit in manu eius. Qui credit in filium habet vitam eternam qui autem incredulus est filio non videbit vitam sed ira dei manet super eum.

De incarnatione iohannis.

Herodes. **L.** autem tetrarcha cum uxore philippi **R.** fratris sui quia duxerat eam. **L.** de omnibus malis que fecit herodes. Dicebat. **D.** enim illi iohannes. Non licet tibi habere. **R.** uxorem fratris tui. **A.** dicit. **L.** et hec herodes super omnia tenuit. **D.** iohannem et alligavit eum et posuit **D.** eum in carcere propter. **D.** herodiadem uxorem fratris sui **Herodias** **R.** autem insidiabatur ei et volebat occidere eum nec poterat. **Herodes** autem metuebat iohannem. sciens eum virum sanctum et iustum. **D.** volens eum occidere timuit populum quod sicut prophetam eum habebat et custodiebat. **R.** eum et audito eo multa faciebat et libenter eum audiebat.

De iudea relicta a christo et de samaritana.

D. iij. **R.** i. **L.** iij. **J.** iij. **L.** ca. xij. **Q**uam. **D.** autem audisset Iesus quod iohannes traditus esset. et ut. **J.** cognovit quod audierunt pharisei quod Iesus plures discipulos facit et baptisat quasi iohannes quos Iesus non baptisaret sed discipuli eius. secessit. **D.** reliquit. **J.** iudeam et abiit et **L.** regressus est in virtute spiritus et. **L.** **R.** venit in galileam. **D.** **R.** **L.** **J.** Oportebat. **J.** cum autem transire per samariam. Venit ergo Iesus in civitatem samarie que dicitur sichar iuxta pedum quod dedit iacob ioseph filio suo. Erat autem ibi fons iacobie fons quoque fatigatus ex itinere sedebat sic super fontes. Hora autem erat quasi sexta. Venit mulier de samaria haurire aquam. Dicit ei Iesus. Da mihi bibere. Discipuli autem eius abierant in civitatem ut cibos emerent. Dicit ergo mulier illa samaritana. Quomodo tu iudeus cum sis a me bibere potestis que sum mulier samaritana? Non enim contumetur iudei samaritanis. Respondit Iesus et dicit ei. Si scires donum dei et quis est qui dicit tibi da mihi bibere tu forsitan petisses ab eo et dedisset tibi aquam vivam. Dicit ei mulier. Domine neque in quo haurias hauris puteus altus est. Unum ergo habes aquam vivam? Nunquid tu maior es patre nostro iacob qui dedit nobis puteum istum. et ipse ex eo bibit et filij eius et pecora eius. Respondit Iesus et dicit ei. Omnis qui bibit ex aqua hac sitiet iterum. qui autem biberit ex aqua quam ego ei dabo non sitiet in eternum. sed aqua quam ego dabo fiet in eo fons aque salientis in vitam eternam. Dicit ad eum mulier. Domine da mihi hanc aquam ut non sitiam neque veniam huc haurire. Dicit ei Iesus. Uade voca virum tuum et veni huc. Respondit mulier et dixit. Non habeo virum. Dicit ei Iesus. Bene dixisti quia non habeo virum. quoniam enim viros habuisti et nunc quem habes non est tuus vir. hoc verum dixisti. Dicit ei mulier. Domine ut video quia propheta es tu. Patres nostri adoraverunt in monte hoc. et vos dicitis quod ierosolimis est locus ubi oportet adorare. Dicit ei Iesus. Mulier crede mihi quod veniet hora quando nec in monte hoc neque in ierosolimis adorabitis patrem. Vos adoratis quod nescitis. nos adoramus quod scimus quia salus ex iudeis est. Sed venit hora et nunc

Monotesseron sine

est quādo veri adoratores adorabunt patrem in spiritu et veritate. Nam et pater tales querit qui adorent eum. Spiritus est deus et eos qui adorant eum in spiritu et veritate oportet adorare. Dicit ei mulier. Scio quod messias venit qui dicitur Christus. Tu ergo venerit ille nobis annuntiabit omnia. Dicit ei Iesus. Ego sum qui loquor tecum. Et continuo venerunt discipuli eius et mirabantur quia loquebatur mulieri. Nemo tamen dicit quod queris aut quod loqueris cum ea. Reliquit ergo ydriam suam mulier et abiit in civitatem et dicit illis hominibus. Venite et videte hominem quem dixit mihi omnia quecumque feci. Numquid ipse est Christus? Exibant de civitate et veniebant ad eum. Interea rogabant eum discipuli dicentes. Rabbi manduca. Ille autem dixit eis. Ego cibum habeo manducare quem vos nescitis. Dicebant ergo discipuli eius ad invicem. Numquid aliquis attulit ei manducare? Dicit eis Iesus. De cibis est ut faciam voluntatem patris mei qui misit me ut perficiam opus eius. Nonne vos dicitis quod adhuc quatuor menses sunt et messis venit? Ecce ego dico vobis levate oculos vestros et videte regiones quod albesunt iam ad messem. et qui metit mercedem accipit et congregat fructum in vitam eternam et qui seminat simul gaudet et qui metit. In hoc enim verbum est verum quia alius est qui seminat alius est qui metit. Ego misi vos metere quod vos non laborastis. Alii laboraverunt et vos in labores eorum introistis. Et civitate autem illa multi crediderunt in eum samaritanorum propter verbum mulieris testimonium prohibentis quia dixit omnia quecumque feci. Cum venissent ergo ad illud samaritani rogaverunt eum ut ibi maneret et mansit ibi duos dies. Et multo plures crediderunt propter sermonem eius. Et mulieri dicebant quia iam non propter tuam loquelam credimus. Ipsi enim vidimus et scimus quod hic est vere salvator mundi. Post duos autem dies exiit inde et abiit in galileam. Ipse enim Iesus testimonium prohibuit quia propheta in sua patria honorem non habet. Tu ergo venisti in galileam et ceperunt eum galilei cum omnia vidissent que fecerat ierosolymis in die festo. Et tamen ipsi venerunt ad diem festum.

De filio reguli. Jo. iij. Cap. xliij.
Uenerat ergo iterum in chana galilee ubi fecerat de aqua vinum. Et erat quidam regulus cuius filius infirmus erat capharnaum. Dicit cum audisset quod

Iesus adveniret a iudea in galileam. abiit ad eum. et rogabat eum ut descenderet et sanaret filium eius. Incipiebat enim mori. Dixit ergo Iesus ad eum. Nisi signa et prodigia videritis non creditis. Dicit ad eum regulus. Domine descende priusquam moriatur filius meus. Dicit ei Iesus. Vade filius tuus vivit. Credidit homo sermone quem dixit ei Iesus et ibat. Jam autem eo descendente servi occurrerunt ei et nuntiaverunt dicentes quod filius eius viveret. Interrogabat autem eum horam ab eis in qua melius habuerat. Et dixerunt ei. quia heri hora septima reliquit eum febris. Cognovit ergo pater quod illa hora erat in qua dixit ei Iesus filius tuus vivit et credidit ipse et domus eius tota. Hoc iterum secundum signum fecit Iesus cum venisset a iudea in galileam.

De libri traditione ipsi Iesu et electione eius extra civitatem. Et relicta nazareth venit capharnaum. D. iij. R. i. L. iij. J. iij.

Capitulum. xliij.
Et fama. I. exiit per universam regionem de illo. Et ipse docebat in synagogis eorum et magnificabatur ab omnibus. venit nazareth ubi erat nutritus. Et intrauit secundum consuetudinem suam die sabbati in synagogam. Et traditus est illi liber ysaię prophete. Et ut revolvit librum invenit locum ubi scriptum erat. Spiritus domini super me propter quod unxit me. Evangelizare pauperibus. Misit me. sanare contritos corde. et predicare captivis remissionem et cecis visum. dimittere contritos in remissionem. predicare annum domini acceptum et diem retributionis. Et cum plicuisset librum. dedit. minisistro et sedit. Et omnium in synagoga oculi erant intuentes in eum. Lepit autem dicere ad illos quia hodie impleta est hec scriptura in auribus vestris. Et omnes testimonium illi dabant et mirabantur in verbis gratie que precedebat de ore illius. et dicebant. Nonne hic est filius ioseph? Et ait illis. vtrique dicitis mihi hanc similitudinem. Sed ecce cura te ipsum. Quanta audivimus facta in capharnaum. fac et hic in patria tua. Ait autem Amen dico vobis quod nemo propheta acceptus est in patria sua. In veritate dico vobis multum viderant in diebus helie in israel. quando clausus est celum annis tribus et

Colligite ex hoc iam primum antea multa fecisse signa. quod lucas se non narrasse sciebat. fecit enim multa que non sunt scripta.

Unum ex quatuor

mensibus sex quādo facta est fames magna in omni terra et ad nullā illarū missus est belias nisi in sareptā sydonie ad mulierē viduā. Et multi leprosi erāt in israel sub helyseo propheta nemo eorū mūdatus est nisi naamā syrus. Et repleti sunt omnes in sinagoga ira hec audientes. Et surrexerūt et eiecerūt illū extra ciuitatē duxerūt illum usq; ad supcilium mōtis sup quē ciuitas eorū erat edificata vt precipitaret eum. Ipe autē transiēs p mediū illorū ibat. Et relicta. **D.** ciuitate nazareth descendit. **L.** venit. **D.** et habitauit in capharnaū ciuitate. **L.** galilee maritimā. **D.** in finibus zabulon et neptalim. vt adimpleret qd dicitur est p ysaiā pphetam. Terra zabulon et terra neptalim via maris trās iordanē galilee gentiūz populus q ambulabat in tenebris vidit lucē magnā. Et sedentib; in regione ymbre mortis lux orta est eis. Et inde cepit iesus predicare euangeliū. **R.** regni dicens. Quoniā impletū est tps penitentiā. **D.** agite et credite. **R.** euangeliū: appropinquabit. **D.** **R.** enī regnū celozum.

D. De vocatōne scōa aplozū ad familiaritatem. **L.** v. **Ca.** xxv. **H.** Actum est autē cū turbe irruerent in iesum vt audirēt verbū deiz ipse stabat secus stagnū genezareth et vidit duas naues stantes secus stagnū. **P.** piscatores autem descenderāt et lauabāt retia. Ascendēs autē in vnā nauī que erat simonis rogauit eū a terra reducere pusillum. Et sedēs docebat de nauicula turbas. Ut cessauit autē loqui dixit symonī. Duc in altū et laxate retia vestra in capturā. Et respondēs symon dixit illi. **P.** Preceptor p totam noctē laborātes nihil cepim; In verbo autē tuo laxabo rete. Et cum hoc fecissent cōcluserūt pisciū multitudinē copiosam. **R.** rumpebat autē rete eorū. Et annuerunt socijs suis qui erāt in alia nauī vt venirēt et adiuarēt eos et venerūt et impleuerunt ambas nauiclas ita vt pene mergerētur. Quod cū videret symon petrus prociudit ad genua iesu dicens. **E.** xī a me dñe qz homo peccōr ego sum. **S.** stupor enī circū dederat eum et omnes qui cū illo erāt in captura pisciū quā ceperāt. Similr autē et iacobū et iohannē filios zebedei qui erāt socij symonis. **E.** ait ad symonē iesus. **N.** o li timere: et hoc iā eris hoies capiēs et subductis ad terrā nauib; relictis oibus se-

cuti sunt illum.

De tertiā vocatōne ad sequelā. **D.** iij.

R. i. **Capitulum.** xxvi. **H.** **D.** ambulans. **D.** autē iesus et **R.** pteriens iuxta. **D.** mare **R.** galilee vidit duos. **D.** fratres simonē. **D.** **R.** q vocat petrus et andreā fratrem ei; mittentes rete in mare. Erant enī piscatores. **E.** **R.** ait. **D.** illis. **I.** iesus. **V.** enite post me faciam vos fieri piscatores hominū. **A.** **D.** illi. **R.** continuo relictis retib; et nauī secuti sunt eū. **E.** **R.** pgressus. **D.** inde pusillū. vidit. **D.** **R.** alios duos fratres. **I.** iacobū zebedei et iohānem fratrē ei; in nauī cū zebedeo patre eorū reficiētes cōponētes. **R.** retia. **D.** eorū. **E.** **D.** statim. **R.** vocauit eos. **I.** illi. **D.** autē. **R.** statim relictis retib; et pte nauis. **R.** suo zebedeo in nauī cum mercenarijs suis secuti. **D.** **R.** sunt eum.

D. De expulsōe immūdi demonijz sanatione ois languoris. **D.** iij. **R.** i. **L.** iij.

Capitulum. xxvij.

H. **I.** ingrediebāt capharnaū. **E.** statim **D.** sabbatis ingressus in synagogā docebat eos. **E.** et stupebāt sup doctrina eius. **E.** erat enī docens eos qsi prātem habēs. et nō sicut scribe: qz. **L.** in potestate erat fmo ipsius. **E.** in synagoga. **R.** eorū erat hō. **L.** **R.** demoniū habēs immūdi. **E.** exclamauit voce magna dicens. **S.** ine. qd nobis et tibi iesu nazarenē. **V.** enisti. **L.** anī tempus perdere. **L.** **R.** nos. **S.** scio q enī sis sanctus dei. **E.** cōminatus. **R.** est eū iesus et increpauit euz dicens. **O.** bmutesce. **L.** **R.** et exiit ab illo. **E.** et discerpēs illū spiritus immūdus et exclamās voce mēna exiuit ab eo. **E.** **L.** cū picisset illū demoniū in mediū exiit ab illo: nihilq; illi nocuit. **E.** factus est pauer in omnibus. **R.** mirati sunt omnes ita vt pquirerēt inter se colloq;bantur. **L.** adinuicē dicētes. **Q.**uidnā. **R.** est hoc? que nā doctrina hec noua? qd est hoc verbum. quia in prāte et virtute imperat immūdis spiritibus et creūt et obediūt ei. **E.** pcessit rumor eius statim. **E.** **L.** diuulgabat fama de eo in omnē locū et. **R.** regionē galilee. **E.** circūibat. **D.** iesus totā galileā docēs

Non est ipso babile dicere vocatiōz istā esse eandē cū precedētū licet scōo modo si at narratio. nō tamen cōtrario. quāq; sileat hic de capta pisciū.

Attendite qz ibi plies fuit

Aug. dicit l; b; vltimo. qz nō nocuit discerpēs. id ē mēbra nō debilitantur aliquid solet

Monotesseron siue

in synagogis eorum et predicās euangeliū regni ⁊ sanans omnē languorē ⁊ omnem infirmitatē in populo Et abiit opinio ei⁹ in totam syriā Et obtulerūt ei omnes male habētes varijs languorib⁹ ⁊ tormentis comprehensoz qui demonia habebāt ⁊ lunaticos ⁊ paraliticos ⁊ curauit eos. Et secute sunt eū turbe multe de galilea ⁊ decapoli et de ierosolimis ⁊ de iudea ⁊ de trās iordanem.

De socru simonis

D. viij. **R.** i. **L.** iij. **C.** Capitu. xxvij

Surgens autē Iesus de synagoga et ptinus egredientes de synagoga venerūt in domū symonis petri. **D.** ⁊ andree. **R.** cum iacobo ⁊ iohanne.

Decubebat autē et socrus symonis et tenebat. **L.** magnis febris. **Et.** **D.** vidit socrum eius iacentē. ⁊ **R.** febricitantē.

Et statim dicit ⁊ rogauerūt. **L.** eum p̄ illa. Et stans sup̄ illam Impauit febrē **R.** accedens eleuauit eā apprehēsa manu ei⁹ et cōtinuo dimisit eam febris ⁊ **D.** surrexit ⁊ ministrabat. **L.** **D.** **R.** eis. **V.** espere

R. autē facto cū occidisset sol **L.** omnes q̄ habebāt infirmos varijs languorib⁹ ducebant illos ad eū. Afferebāt ad eum omnes male habētes ⁊ multos **D.** **R.** demonia habentes Et erat omnis ciuitas cōgregata ad ianuā. Et ille singulis man⁹ imponēs curabat eos: multos **R.** qui uexabant varijs languorib⁹ ⁊ demonia multa eijciebat et spiritus. **D.** immūdos verbo

Et omnes male habentes curauit vt adimpleret quod dictū est p̄ isaia. p̄phetā dicentem. Ipse infirmitates nostras accepit et egrotatōes nostras ipse portauit Et iabāt. **L.** autē demonia a multis clamātia ⁊ di-

centia. Quia tu es x̄ps filius dei Et increpās. nō. **L.** **R.** sinebat ea loq̄ quia sciebāt eum esse x̄pm Et **R.** diluculo valde facto die surgēs egressus abiit in desertū locum. ibiq̄ orabat Et **L.** turbe req̄rebāt eū Et **R.** p̄secutus est eum symon et qui cū illo erāt Et cū inuenissent eū dixerūt ei Quia omnes querūt te. Et dixit

illis. Eamus in primos vi-

cos ⁊ ciuitates vt ⁊ ibi p̄dicem: ad hoc enī ueni Et **L.**

venerūt turbe ad x̄pm ⁊ detinebāt eum ne discederet ab eis Quib⁹ ille ait. Quia et alijs ciuitatibus oportet me

euangelizare regnū dei quia ideo missus sum. Et **R.** erat. **L.** predicās in sinagogis eorum et in omni galilea demonia eijcies

C. De vocatiōe mathei que fm̄ august. facta est ante sermonē dñi in monte. **D.** ix **R.** ij. **L.** v. **C.** Capitulu. xxix

Et. **L.** post hoc exiit Et. **D.** dum trāsiret inde Egressus. **R.** rursus ad mare omnisq̄ turba ueniebat ad eū ⁊ docebat eos Et cum p̄teriret uidit

L. **D.** ihs **R.** publicanuz nomie leui alpheij **R.** **D.** **A.** theum. **D.** sedentem. **R.** in teloneo Et ait illi. Sequere me. Et **L.** relicto oibus surgens. **L.** **D.** **R.** secutus est eum.

C. De electiōe. xij. apostolorū et sermone domini in monte thabor qui cōtinet multas rubricellas pro multitudie doctrinarum. **D.** v. vi. vij. capitulis. per totuz. **R.** iij. **L.** vi. xi. et. xij. **C.** Lapi. xxx.

Actū. **L.** est autē in diebus illis exiens ascendit. **R.** in montē orare. Et erat. **L.** p̄no-

ctans in oratiōe dei. Et cū dies fact⁹ fuisse uocauit discipulos quos uoluit ipse ⁊ uenerūt ad eum. Et fecit vt essent duodeci cum illo: Et vt mitteret illos predicare ⁊ dedit illis p̄tatem curandi infirmitates ⁊ eijciendi demonia quos. **L.** et apostolos nominauit Symonez que cognominauit Petrū. et Andream fratrē eius: Et iacobū zebedei. **R.** ⁊ iohannem fratrē iacobi Et imposuit eis nomina boanerges quod est filij tonitru: **P.** philippum. **L.** **R.** ⁊ bartholomēum **D.** matthei ⁊ Thomā Jacobum alpheij et Symonē qui uocabat zelotes chananēum **R.** iudam. **L.** Jacobi thadeū. **R.** et iudam. **L.** qui fuit proditor qui. **R.** tradidit eum Et. **L.** descendens iesus de monte cum illis stetit in loco campestriz turba discipulorū eius ⁊ multitudo copiosa plebis ab omni iudea ⁊ hierusalem ⁊ maritima ⁊ tyriz sidonis qui uenerant vt audirent eū ⁊ sanarent a languorib⁹

euangelizare regnū dei quia ideo missus sum. Et **R.** erat. **L.** predicās in sinagogis eorum et in omni galilea demonia eijcies

C. De vocatiōe mathei que fm̄ august. facta est ante sermonē dñi in monte. **D.** ix **R.** ij. **L.** v. **C.** Capitulu. xxix

Et. **L.** post hoc exiit Et. **D.** dum trāsiret inde Egressus. **R.** rursus ad mare omnisq̄ turba ueniebat ad eū ⁊ docebat eos Et cum p̄teriret uidit

L. **D.** ihs **R.** publicanuz nomie leui alpheij **R.** **D.** **A.** theum. **D.** sedentem. **R.** in teloneo Et ait illi. Sequere me. Et **L.** relicto oibus surgens. **L.** **D.** **R.** secutus est eum.

C. De electiōe. xij. apostolorū et sermone domini in monte thabor qui cōtinet multas rubricellas pro multitudie doctrinarum. **D.** v. vi. vij. capitulis. per totuz. **R.** iij. **L.** vi. xi. et. xij. **C.** Lapi. xxx.

Actū. **L.** est autē in diebus illis exiens ascendit. **R.** in montē orare. Et erat. **L.** p̄no-

ctans in oratiōe dei. Et cū dies fact⁹ fuisse uocauit discipulos quos uoluit ipse ⁊ uenerūt ad eum. Et fecit vt essent duodeci cum illo: Et vt mitteret illos predicare ⁊ dedit illis p̄tatem curandi infirmitates ⁊ eijciendi demonia quos. **L.** et apostolos nominauit Symonez que cognominauit Petrū. et Andream fratrē eius: Et iacobū zebedei. **R.** ⁊ iohannem fratrē iacobi Et imposuit eis nomina boanerges quod est filij tonitru: **P.** philippum. **L.** **R.** ⁊ bartholomēum **D.** matthei ⁊ Thomā Jacobum alpheij et Symonē qui uocabat zelotes chananēum **R.** iudam. **L.** Jacobi thadeū. **R.** et iudam. **L.** qui fuit proditor qui. **R.** tradidit eum Et. **L.** descendens iesus de monte cum illis stetit in loco campestriz turba discipulorū eius ⁊ multitudo copiosa plebis ab omni iudea ⁊ hierusalem ⁊ maritima ⁊ tyriz sidonis qui uenerant vt audirent eū ⁊ sanarent a languorib⁹

C. De electiōe. xij. apostolorū et sermone domini in monte thabor qui cōtinet multas rubricellas pro multitudie doctrinarum. **D.** v. vi. vij. capitulis. per totuz. **R.** iij. **L.** vi. xi. et. xij. **C.** Lapi. xxx.

Actū. **L.** est autē in diebus illis exiens ascendit. **R.** in montē orare. Et erat. **L.** p̄no-

ctans in oratiōe dei. Et cū dies fact⁹ fuisse uocauit discipulos quos uoluit ipse ⁊ uenerūt ad eum. Et fecit vt essent duodeci cum illo: Et vt mitteret illos predicare ⁊ dedit illis p̄tatem curandi infirmitates ⁊ eijciendi demonia quos. **L.** et apostolos nominauit Symonez que cognominauit Petrū. et Andream fratrē eius: Et iacobū zebedei. **R.** ⁊ iohannem fratrē iacobi Et imposuit eis nomina boanerges quod est filij tonitru: **P.** philippum. **L.** **R.** ⁊ bartholomēum **D.** matthei ⁊ Thomā Jacobum alpheij et Symonē qui uocabat zelotes chananēum **R.** iudam. **L.** Jacobi thadeū. **R.** et iudam. **L.** qui fuit proditor qui. **R.** tradidit eum Et. **L.** descendens iesus de monte cum illis stetit in loco campestriz turba discipulorū eius ⁊ multitudo copiosa plebis ab omni iudea ⁊ hierusalem ⁊ maritima ⁊ tyriz sidonis qui uenerant vt audirent eū ⁊ sanarent a languorib⁹

C. De electiōe. xij. apostolorū et sermone domini in monte thabor qui cōtinet multas rubricellas pro multitudie doctrinarum. **D.** v. vi. vij. capitulis. per totuz. **R.** iij. **L.** vi. xi. et. xij. **C.** Lapi. xxx.

Actū. **L.** est autē in diebus illis exiens ascendit. **R.** in montē orare. Et erat. **L.** p̄no-

ctans in oratiōe dei. Et cū dies fact⁹ fuisse uocauit discipulos quos uoluit ipse ⁊ uenerūt ad eum. Et fecit vt essent duodeci cum illo: Et vt mitteret illos predicare ⁊ dedit illis p̄tatem curandi infirmitates ⁊ eijciendi demonia quos. **L.** et apostolos nominauit Symonez que cognominauit Petrū. et Andream fratrē eius: Et iacobū zebedei. **R.** ⁊ iohannem fratrē iacobi Et imposuit eis nomina boanerges quod est filij tonitru: **P.** philippum. **L.** **R.** ⁊ bartholomēum **D.** matthei ⁊ Thomā Jacobum alpheij et Symonē qui uocabat zelotes chananēum **R.** iudam. **L.** Jacobi thadeū. **R.** et iudam. **L.** qui fuit proditor qui. **R.** tradidit eum Et. **L.** descendens iesus de monte cum illis stetit in loco campestriz turba discipulorū eius ⁊ multitudo copiosa plebis ab omni iudea ⁊ hierusalem ⁊ maritima ⁊ tyriz sidonis qui uenerant vt audirent eū ⁊ sanarent a languorib⁹

C. De electiōe. xij. apostolorū et sermone domini in monte thabor qui cōtinet multas rubricellas pro multitudie doctrinarum. **D.** v. vi. vij. capitulis. per totuz. **R.** iij. **L.** vi. xi. et. xij. **C.** Lapi. xxx.

Actū. **L.** est autē in diebus illis exiens ascendit. **R.** in montē orare. Et erat. **L.** p̄no-

ctans in oratiōe dei. Et cū dies fact⁹ fuisse uocauit discipulos quos uoluit ipse ⁊ uenerūt ad eum. Et fecit vt essent duodeci cum illo: Et vt mitteret illos predicare ⁊ dedit illis p̄tatem curandi infirmitates ⁊ eijciendi demonia quos. **L.** et apostolos nominauit Symonez que cognominauit Petrū. et Andream fratrē eius: Et iacobū zebedei. **R.** ⁊ iohannem fratrē iacobi Et imposuit eis nomina boanerges quod est filij tonitru: **P.** philippum. **L.** **R.** ⁊ bartholomēum **D.** matthei ⁊ Thomā Jacobum alpheij et Symonē qui uocabat zelotes chananēum **R.** iudam. **L.** Jacobi thadeū. **R.** et iudam. **L.** qui fuit proditor qui. **R.** tradidit eum Et. **L.** descendens iesus de monte cum illis stetit in loco campestriz turba discipulorū eius ⁊ multitudo copiosa plebis ab omni iudea ⁊ hierusalem ⁊ maritima ⁊ tyriz sidonis qui uenerant vt audirent eū ⁊ sanarent a languorib⁹

C. De electiōe. xij. apostolorū et sermone domini in monte thabor qui cōtinet multas rubricellas pro multitudie doctrinarum. **D.** v. vi. vij. capitulis. per totuz. **R.** iij. **L.** vi. xi. et. xij. **C.** Lapi. xxx.

Actū. **L.** est autē in diebus illis exiens ascendit. **R.** in montē orare. Et erat. **L.** p̄no-

ctans in oratiōe dei. Et cū dies fact⁹ fuisse uocauit discipulos quos uoluit ipse ⁊ uenerūt ad eum. Et fecit vt essent duodeci cum illo: Et vt mitteret illos predicare ⁊ dedit illis p̄tatem curandi infirmitates ⁊ eijciendi demonia quos. **L.** et apostolos nominauit Symonez que cognominauit Petrū. et Andream fratrē eius: Et iacobū zebedei. **R.** ⁊ iohannem fratrē iacobi Et imposuit eis nomina boanerges quod est filij tonitru: **P.** philippum. **L.** **R.** ⁊ bartholomēum **D.** matthei ⁊ Thomā Jacobum alpheij et Symonē qui uocabat zelotes chananēum **R.** iudam. **L.** Jacobi thadeū. **R.** et iudam. **L.** qui fuit proditor qui. **R.** tradidit eum Et. **L.** descendens iesus de monte cum illis stetit in loco campestriz turba discipulorū eius ⁊ multitudo copiosa plebis ab omni iudea ⁊ hierusalem ⁊ maritima ⁊ tyriz sidonis qui uenerant vt audirent eū ⁊ sanarent a languorib⁹

C. De electiōe. xij. apostolorū et sermone domini in monte thabor qui cōtinet multas rubricellas pro multitudie doctrinarum. **D.** v. vi. vij. capitulis. per totuz. **R.** iij. **L.** vi. xi. et. xij. **C.** Lapi. xxx.

Actū. **L.** est autē in diebus illis exiens ascendit. **R.** in montē orare. Et erat. **L.** p̄no-

ctans in oratiōe dei. Et cū dies fact⁹ fuisse uocauit discipulos quos uoluit ipse ⁊ uenerūt ad eum. Et fecit vt essent duodeci cum illo: Et vt mitteret illos predicare ⁊ dedit illis p̄tatem curandi infirmitates ⁊ eijciendi demonia quos. **L.** et apostolos nominauit Symonez que cognominauit Petrū. et Andream fratrē eius: Et iacobū zebedei. **R.** ⁊ iohannem fratrē iacobi Et imposuit eis nomina boanerges quod est filij tonitru: **P.** philippum. **L.** **R.** ⁊ bartholomēum **D.** matthei ⁊ Thomā Jacobum alpheij et Symonē qui uocabat zelotes chananēum **R.** iudam. **L.** Jacobi thadeū. **R.** et iudam. **L.** qui fuit proditor qui. **R.** tradidit eum Et. **L.** descendens iesus de monte cum illis stetit in loco campestriz turba discipulorū eius ⁊ multitudo copiosa plebis ab omni iudea ⁊ hierusalem ⁊ maritima ⁊ tyriz sidonis qui uenerant vt audirent eū ⁊ sanarent a languorib⁹

C. De electiōe. xij. apostolorū et sermone domini in monte thabor qui cōtinet multas rubricellas pro multitudie doctrinarum. **D.** v. vi. vij. capitulis. per totuz. **R.** iij. **L.** vi. xi. et. xij. **C.** Lapi. xxx.

Actū. **L.** est autē in diebus illis exiens ascendit. **R.** in montē orare. Et erat. **L.** p̄no-

ctans in oratiōe dei. Et cū dies fact⁹ fuisse uocauit discipulos quos uoluit ipse ⁊ uenerūt ad eum. Et fecit vt essent duodeci cum illo: Et vt mitteret illos predicare ⁊ dedit illis p̄tatem curandi infirmitates ⁊ eijciendi demonia quos. **L.** et apostolos nominauit Symonez que cognominauit Petrū. et Andream fratrē eius: Et iacobū zebedei. **R.** ⁊ iohannem fratrē iacobi Et imposuit eis nomina boanerges quod est filij tonitru: **P.** philippum. **L.** **R.** ⁊ bartholomēum **D.** matthei ⁊ Thomā Jacobum alpheij et Symonē qui uocabat zelotes chananēum **R.** iudam. **L.** Jacobi thadeū. **R.** et iudam. **L.** qui fuit proditor qui. **R.** tradidit eum Et. **L.** descendens iesus de monte cum illis stetit in loco campestriz turba discipulorū eius ⁊ multitudo copiosa plebis ab omni iudea ⁊ hierusalem ⁊ maritima ⁊ tyriz sidonis qui uenerant vt audirent eū ⁊ sanarent a languorib⁹

Repetit post modū vocatō mathei vt cōmōret p̄ntidū quod fecit ei.

Blo.

Probabile ē q̄ fuerit idē sermo quem Matheus et lucas narrant sicut hic conuincit. Nihilominus probabilis est altera pars q̄ fuerint diuisi et pro diuersis temporibus locis et p̄sōnis. non enī mirabile est si x̄ps plures similia fecit. dixit ⁊ uocauit. Et hoc per totū huius narratiōis contextū ubi filia conuincitur habet a notariū

Fuit inter p̄dicatōes istas sermo domini in monte: et

Annum ex quatuor

suus. Et q̄ verabant a spiritibus immundis curabant. Et ois turba querebat illū tan- gere quia virtus de illo exibat et sanabat omnes. Videns **D.** autē Iesus turbas ascendit in montē. Et cū se discesserunt ad eum discipuli eius: et **A.** ipse eleuatis oculis in discipulos suos. et **D.** apiens os suū dicebat eos dicens. **Beati.** **A.** pauperes spiritu quoniam ipsorum est regnū celorum. **Beati mites.** **D.** quoniam ipsi possidebunt terrā. **Beati qui lugent** quoniam ipsi consolabuntur. **Beati qui esuriunt et sitiunt iusticiam** quoniam ipsi saturabuntur. **Beati misericordes** quoniam ipsi misericordiam consequentur. **Beati mundo corde** quoniam ipsi deū videbunt. **Beati pacifici** quoniam filij dei vocabuntur. **Beati qui persecutionem patiuntur propter iusticiam** quoniam ipsorum est regnū celorum. **Beati eritis cum vos oderint homines et cum sepauerint vos et exprobrauerint et eiecerint nomen vestrum tanquam malū** propter filium hominis. **Beati estis cum maledixerint vobis homines et persecuti vos fuerint et dixerint omne malū aduersum vos mentientes propter me.** **Gaudete in.** **A.** illa die et exultate. **D.** quoniam merces vestra copiosa est in celis. **Sic.** **D.** enim **A.** persecuti sunt et prophetas qui fuerunt ante vos patres. **A.** eorum. **Verū tamen** ve vobis diuitibus qui habetis consolatiōem vestram. **Beati** quoniam nunc esuritis quoniam saturabimini. **Beati** qui nunc sletis quia ridebitis. **Ne vobis** qui nunc ridetis quia lugebitis et flebitis. **Ne vobis** cum benedixerint vos omnes homines. **Secundū** enim hoc faciebant pseudo prophete patres eorum. **A.** Vos estis salterre. **Quod** si sal euauerit in quo salietur. **Ad nihil** valebit ultra nisi vt mittat foras et conculcet ab hominibus. **Vos estis** lux mundi. **Non** potest ciuitas abscondi supra montem posita neque accendunt lucernam et ponunt eam sub modio sed sup candelabrum vt luceat omnibus qui in domo sunt. **Sic** luceat lux vestra coram hominibus vt videant opera vestra bona et glorificet patrem vestrum

Uel vnde prius descendit rat. vt dicit Lu. vel imaginande sunt due ptes motus vna bassior altera.

Si quis voluerit profunditate et ordine totius sermōis illius agnoscere recurrat ad postillas.

Apostolorum commendatio.

qui in celis est. Nolite putare quoniam veni soluere legem aut prophetas; non veni soluere sed adimplere. Amen quippe dico vobis donec transeat celum et terra. iota vni; aut vnus apex non preteribit de lege donec omnia fiant. Qui ergo soluerit vnū de mandatis istis minimis et docuerit sic homines: minimus vocabitur in regno celorum. Qui autē fecerit et docuerit: hic magnus vocabitur in regno celorum. Dico enim vobis quia nisi abudauerit iusticia vestra plus quam scribarum et phariseorum non intrabitis in regnum celorum. Audistis quia dictum est antiquis: Non occides. qui autē occiderit reus erit iudicio. Ego autē dico vobis quia omnis qui irascitur fratri suo reus erit iudicio. Qui autē dixerit fratri suo racha reus erit concilio qui autē dixerit fratri suo fatuerit erit gehenne ignis. Si ergo offers munus tuum ad altare. et recordatus ibi fueris quia frater tuus habet aliqd aduersus te: relinque ibi munus tuum ante altare et vade prius reconciliari fratri tuo: et tūc veniens offeres munus tuum. Esto consentiens aduersario tuo cito dum es in via cum eone forte aduersarius tradat te iudici et iudex tradat te ministro: et in carcerem mittaris. Amen dico tibi: Non exabis inde donec reddas nouissimum quadrantem. Audistis quia dictum est antiquis: Non mechaberis. Ego autē dico vobis quoniam omnis qui viderit mulierem ad concupiscendum eam: iam mechatus est eam in corde suo. Et si oculus tuus dexter scandalizabit te: erue eum et projice abs te. Expedi enim tibi vt pereat vnū membrorum tuorum: quam totum corpus tuum mittat in gehennam. Et si dextera manus tua scandalizabit te: abscide eam et projice abs te. Expedi enim tibi vt pereat vnū membrorum tuorum: quam totum corpus tuum eat in gehennam. Dicitur autē Quicumque dimiserit uxorem suam excepta causa fornicationis facit eam mechari et qui dimissam duxerit adulterat. Iterum audistis quia dictum est antiquis non iurabis. Ego autē dico vobis non

.2. Legis impletio.

.3. Conciliorum sup legē additio veterē et prius ad illud non occides.

.4. Additio sup illud. Non mechaberis.

.5. Sup ad ditto sup illud. Non iurabis.

Monotesseron siue

iurare omnino: Neq; per celum quia tro-
 nus dei est: neq; p terram quia scabellum
 pedum eius est: Neq; p ierosolimaz quia
 ciuitas est magni regis: neq; per caput tu-
 um iurabis: quia nō potes ynū capillum
 album facere aut nigrum. **Sic** autem ser-
 mo vester ē: est. nō nō: qd̄
 autē his abundantius a malo est. **Audistis** qz
 dictū est oculuz pro oculo
 lo dentē pro dēte. **Ego** autem dico vobis
 non resistere malo. **Sed.** **D.** si quis. **L.**
 te pusserit in dexterā marillam prebe illi
 et alteram: **Et** qui vult tecum iudicio cō-
 tendere z tunicam tuā tollere: dimitte ei z
 pallium: **Et.** **D.** qui cūq; te angariaue-
 rit mille passus. vade cum eo et alia duo.
Qui. **D.** petit. **L.** a te da ei: **Et** volenti
D. mutuari a te ne auertaris: **Et** qui au-
 fert **L.** que tua sunt ne reperas. **Et** prout
 vultis vt faciant vobis homines: z vos fa-
 cite illis similr. **Audistis.** **D.** quia di-
 ctū est: diliges proximū tu-
 um: z odio habebis inimī-
 cum tuū. **Ego** autem dico
 vobis. **Diligite.** **D.** **L.** ini-
 micos vestros: benefacite his qui oderūt
 vos. benedicite male dicētib; vobis: **Et**
D. orate. **L.** pro psequētib; z calūni-
 antibus vos vt. **D.** sitis filij patris vestri
 qui in celis est: qui solem suum facit oriri
 super bonos: z malos: z pluit super iustos
 et iniustos. **Si** enim. **D.** diligitis. **L.**
 eos qui vos diligunt quā. **D.** mercedem
 habebitis: que vobis. **L.** est gratia: **Na**z
 et peccatores se diligētes diligunt. **Non**-
ne. **D.** et publicani hoc faciūt: **Et** si salu-
 taueritis fratres vestros tantū: quid am-
 plius faciatis. **Honne** z ethnici hoc faci-
 unt. **Si** **L.** benefeceritis qui vobis bene-
 faciūt: que est vobis gratia: **Siquidē** et
 peccatores hoc faciunt. **Et.** **L.** si mutuū
 dederitis his a quib; speratis accipere q̄
 gratia est vobis. **Na**z peccatores pecca-
 toribus fenerāt vt recipiāt equalia. **Ve-**
 runtamē diligite inimicos vestros et be-
 nefacite. et mutuū date nihil inde speran-
 tes: erit merces vestra multa. et eritis filij
 altissimi: quia ipse benignus est sup ingra-
 tos z malos. **Estote.** **D.** er-
 go pfecti: sicut z pater vester celestis perfe-

ctus est. **Attendite** ne
 iusticiam vestrā faciatis
 coram hoīb; vt videamini ab eis **Alio**
 quin mercedē non habebitis apud patrē
 vestrū qui in celis est. **Cum** ergo facis
 elemosinā noli ante te tu-
 ba canere sicut ypocrite
 faciunt in synagogis: et
 in vicis: vt honorificent
 ab hominib;. **Amen** dico vobis: recepe-
 runt mercedē suam. **Te** autē faciente ele-
 mosinā nesciat sinistra tua quid faciat de-
 xtera tua: vt elemosina tua sit in abscondi-
 to: z pater tuus qui videt in abscondito
 reddet tibi. **Et.** **D.**
 cum oras nō eritis sicut
 ipocrite tristes: qui amat
 in synagogis et angulis
 platearū stantes orare: vt videātur ab ho-
 minibus. **Amen** dico vobis: quia recepe-
 runt mercedē suam. **Tu** autem cum oras
 ueris intra in cubiculū tuum: z clauso ho-
 stio ora patrem tuū in abscondito: et pa-
 ter tuus qui videt in abscondito reddet ti-
 bi. **Orātes** at nolite multū loq; sicut eth-
 nici faciūt: putant enim q; in multo quio
 suo exaudiatur. **Nolite** ergo assumari eis:
 scit enim pater vester quid opus sit vobis
 anteq; petatis eum **Sic**
 enim orabitis **Pater** no-
 ster qui es in celis. **San-**
 ctificetur nomen tuum.
Adueniat regnū tuum:
Fiat voluntas tua sicut in celo et in terra:
Panem nostrum supsubstantialem. **D.**
 quotidianū. **L.** da. **D.** nobis hodie. **Et**
 dimitte nobis debita nostra **Sicut** z nos
 dimittim; debitorib; nostris. **Et** ne nos
 inducas in tentatōnem: **Sed** libera nos
 a malo. **Amen.** **Si** enim dimiseritis ho-
 minib; peccata eorum: di-
 mittet et vobis pater ve-
 ster celestis peccata ve-
 stra. **Si** autē non dimi-
 seritis hominibus: nec pa-
 ter vester dimittet vobis
 peccata vestra. **Cum**
 autem ieiunatis nolite fi-
 eri sicut ypocrite tristes
Exterminat enim facies
 suas: vt appareāt hominibus ieiunātes.

Ipocritis de testatio.

8.

Comendatō elemosine.

9.

Quomō sit orandum.

Blo.

lucas hāc ora-
tōnem ponit
sub quinque
titomb;

10.

Quomō sit indulgendū.

11.

Qualiter ieiunandum.

Vnum ex quatuor

Amen dico vobis: receperunt mercedē suam. Tu autē cum ieiunas vnge caput tuum et faciē tuam laua ne videaris hominibus ieiunās: sed patri tuo qui est in abscondito reddet tibi.

Nolite thesaurisare vobis thesauros in terra: ubi erugo et tinea demolit et ubi fures effodiunt et furantur. **Thesaurisate** autem vobis thesauros in celo: ubi nec erugo nec tinea demolit et ubi fures non effodiunt nec furantur. **Ubi** enim est thesaurus tuus: ibi est et cor tuum. **Lucerna** corporis tui est oculus tuus. **Si** oculus tuus fuerit simpliciter et totum corpus tuum lucidum erit. **Si** autē oculus tuus fuerit nequam totum corpus tuum tenebrosum erit. **Si** ergo lumen quod in te est tenebre sunt: ipse tenebre quante erunt.

Nemo potest duobus dominis servire: aut enim vnum odio habebit et alterum diliget: aut vnum sustinebit et alterum contemnet. **Nō** potestis deo servire et mamone. **Ideo** dico vobis ne.

Nolite solliciti sitis anime vestre quod manducetis aut corpus vestrum quod indumini. **Nonne** anima vestra est plusquam esca et corpus plusquam vestimentum. **Respicite** volatilia celi quia non serunt neque metunt neque congregant in horrea: et pater vester celestis pascit illa. **Considerate** coruos qui bus non est cellarium neque horreum: et deus pascit illos: quanto magis vos pluris estis illis? **Quis** autē vestrum cogitans potest adiacere ad staturam suam cubitum vnum? **Si** ergo neque quod minimum est potestis: quod de vestimentis et de ceteris solliciti estis? **Considerate** lilia. **R.** agri quomodo crescunt non laborant neque nent. **Dico** autem vobis quonia nec Salomon in omni gloria sua vestiebatur. **cooptus** est sicut vnum ex istis. **Si** autē fenum agri quod hodie est et cras in clibanum mittitur deus sic vestit: quanto magis vos minime fidei? **Nolite** ergo solliciti esse dicentes quod man-

12.

qualiter thesaurisandum

13.

Qualiter intentio dirigenda.

14.

Qualiter sollicitudo minima tollenda spes in dei providentia dirigenda.

ducabimur aut quid bibem? aut quo operiemur? **Et** nolite in sublime tolli. **Hec** autem gentes mundi querunt. **Scit** enim pater vester quia his omnibus indigeris. **Querite** ergo primum regnum dei et iusticiam. **Et** cuncta vobis habebuntur. **Nolite** ergo solliciti esse in crastinum. **Crastinus** enim dies sollicitus erit sibi ipsi. **Sufficit** enim diei malicia sua. **Esto** ergo misericors sicut et pater vester misericors est. **Nolite** iudicare et non iudicabimini.

15.

Qualiter misericors esse nec iudicandum.

In quo enim iudicio iudicaveritis: iudicabimini. **Nolite** condemnare et non condemnabimini: dimittite et dimittimini. **Date** et dabitur vobis: mensuram bonam et conferentem coagitatam et supereffluentem dabit in sinum vestrum. **Eadem** mensura qua mensi fueritis remetiet vobis. **Dicebat** autem et illis similitudinem. **Aut** quid potest cecus cecum ducere? **Nonne** ambo in foveam cadunt? **Non** est discipulus super magistrum. **Perfectus** autem erit omnis: si sit sicut magister eius. **Quid** autem vides festucam in oculo fratris tui? et trabem in oculo tuo non vides? **Aut** quomodo dicis fratri tuo? **Frater** sine.

Non improbe arguedum.

Non porcis et canibus sanctum dandum.

16

Qualiter instanter et fiducia optandam.

Sine enim etiam festucam de oculo tuo: et ecce trabes est in oculo tuo? **Procrita** enim te primum trabem de oculo tuo: et tunc videbis eicere festucam de oculo fratris tui. **Nolite** sanctum dare canibus: neque mittatis margaritas vestras ante porcos: ne forte conculcent eas pedibus suis: et canes conversi dirumpant vos. **Petite** et dabitur vobis: querite et invenientis: pulsate et aperiet vobis. **Omnis** enim qui petit accipit: et qui querit invenit: et pulsanti aperietur. **Aut** quis est ex vobis

Monoteseron siue

homo quē si petierit fili⁹ suus panem: nū
quid lapidem porrigit ei? Aut si petierit
piscem: nūquid serpentē porriget ei? Aut
si petierit ouī: nūquid scorpiōz porrigit illi?
Si ergo vos cum sitis mali noscitis bo-
na data dare filiis vestris: quanto magis
pater vester qui in celis est dabit spiritum
bonum petentibus se?

Omnia. **D.** ergo quecum-
q; vultis / vt faciant vobis
homines: ita et vos facite il-
lis. **Hec est enim lex et p̄phe**

Intrate p̄ angustā por-
tam: q; lata porta et spaciōsa
via est que ducit ad perditō-
nē: et multi sunt qui intrāt p̄
eam. Quā angusta porta et
arta via que ducit ad vitam:

et pauci sunt qui inueniūt eam. **Attendite**
a falsis prophetis qui veniūt ad vos in ve-
stimētis ouīū: intrinsecus autē sunt lupi
rapaces.

A fructibus eorū
cognoscetis eos. **An** quid
colligūt de spinis vinas aut
de tribulis ficus? **Non.** **L.**

est enī arbor bona que facit
fructus malos: **Neq;** arbor mala faciens
fructū bonū. **Una** queq; enī arbor de fru-
ctu suo cognoscit. **Neq;** enī de spinis col-
ligunt ficus: neq; de rubo vindemiāt vīā.

Bonus homo de bono thesauro cordis
sui profert bonū. **Et** malus homo de ma-
lo thesauro cordis sui profert malum. **Et**
abundantia enī cordis os loq̄tur. **Sic**

D. omnis arbor bona fructus bonos fa-
cit: mala autē arbor malos fructus facit.
Non potest arbor bona fructus malos fa-
cere: neq; arbor mala fructus bonos face-
re. **Omnis** arbor que nō facit fructū bonū
excidetur et in ignē mittet. **Igit** ex fructibus
eorum cognoscetis eos.

Quid. **L.** autē
vocatis me dñe dñe: et nō fa-
citis que dico. **Ad.** **D.** om-
nis qui dicit mihi / domine
dñe intrabit in regnū: celo-
rum: sed qui facit voluntatē
patris mei / qui in celis est:

ipse intrabit in regnū celorū. **Multi** dicēt
mihi in illo die domine domine: **Non**ne
in nomie tuo prophetauim⁹ et in nomie
tuo demonia eiecim⁹: et in nomie tuo vir-
tutes multas fecim⁹? **Et** tūc confitebor il-
lis quia nūc noui vos. **Discedite** a me

17.
Preceptū vni-
uersale leg⁹ et
angusta por-
te salutis.

Luce. xij. 35
redite intras-
se per angus-
tam portam
vide infra ca-
pitu. xxvij.

18.
Falsorū pro-
phetarū not-
cia scilicet a
fructibus.

19.
Qualiter de-
us sit colen-
dus non ore
tantū s; ope-
rū efficacia.

omnes qui opamini iniquitatem. **Omnes.** **L.**

D. qui venit ad me et audit sermones me-
os: et facit eos ostendā vobis

cui sit similis. **Similis** est
homini edificātī domū qui
L. fodit in altūz posuit fun-
damentū supra petram. **Et**

D. descendit pluuia et ve-
nerūt flumina et flauerūt vē-
ti et irruerūt in domū illam: et non cecidit:
fundata enī erat supra firmā. **L.** petram.

Et. **D.** omnis. **L.** qui audit verba mea
hec: et non facit ea: similis est viro stulto q̄
edificauit domū suam sup arenas: sine **L.**
fundamento: et **D.** descendit pluuia et ve-
nerūt flumina et flauerūt venti et irruerūt

in domū illam: in quā. **L.** illisus est flui-
us: et cōtinuo cecidit: **L.** facta. **D.** est rui-
na domus illius magna. **Et.** **D.** factum
est cum p̄summasset Iesus verba hec: am-
mirabāt turbe super doctrina eius. **Erat**

enim docens eos sicut potestātē habens:
et nō sicut scribe eorū et pharisei. **D.**

De leproso sanato

D. viij. **R.** i. **L.** v.

Capitulum. xxxi.

Qum **D.** autē descēdisset Iesus de
monte secute sunt eū turbe multe
Et. **L.** factū est cum esset in vna ci-
uitate. **E** ecce. **D.** lepro-
sus plenus lepra videns Je-
sum veniens. **D.** adorabat
eum deprecans. **R.** et genu fle-
xit et procidēs. **L.** in facie ro-
gabat eum dicēs. **Domine**

L. **D.** **R.** si vis potes me
mundare Iesus. **R.** autē mi-
sertus eius extēdens. **D.**
R. **L.** manum tetigit eum
dicens. **Volo.** mundare. et
cōfestim muudata est lepra
eius. **Et.** **R.** cōminatus est
ei. statimq; eiecit illum: et di-
xit illi. **Et** precepit. **L.** ei. **Vide.** **L.** **R.**
D. nemini dixeris / sed vade ostende te
principibus sacerdotū et offer pro emun-
datōne tua mun⁹. **D.** quod precepit moy-
ses in testimoniū illis. **Et.** **R.** egressus ce-
pit predicare: et diffamare sermonē. **Per** a-
bulabat. **L.** autē magis sermo de illorū cō-

20
Qualr ope-
ratio miracu-
lorū non sal-
uat sed stabi-
lis in petra
xpo p̄manen-
tia.

Blo.
Colligit ex
hoc loco et
alijs plurib⁹
q; euāgeliste
non sp̄secuti
sunt ordines
rei g. ste. sed
vsi sunt regu-
la de p̄ocur-
patōne et re-
memoratōne
Gidef aurez
Mathe⁹ sepi-
us sequi or-
dinē rei geste

Unum ex quatuor

ueniebant turbe multe ut audirēt illum z curarētur ab infirmitatibus suis. ita. **R.** ut iam nō posset manifeste introire in ciuitatē sed foris in desertis locis esse. Ipse **L.** autē secedebat in desertū z orabat. **R.** conueniebāt ad eum vñdqs.

De seruo centurionis. D. viij. L. vij.

Capitulum. xxxij.
Cum **L.** autē impleisset omnia verba sua ad aures plebis irauit **L.**

D. capharnaū Centurio **L.** autē cuiusdam seruus male habēs erat moriturus qui erat illi p̄ciosus. **Et** cum audisset de iesu misit ad eum seniores iudeoz rogans eum ut veniret z sanaret seruū eius. **Et** illi cū venissent ad iesum rogabāt eum solícite dicētes ei Quia dignus est ut hec illi prestes. diligit enim gentem nostrā z synagogā ipse edificauit nobis **Iesus** autē ibat cū illis. **Et** cū iam non longe esset a domo misit ad eum centurio amicos. **Accessit** **D.** autem ad eum centurio z rogans eū z dixit. Domine puer meus iacet in domo paralyticus z male torq̄tur. **Et** ait illi **Iesus** Ego veniā z curabo eum. **Et** respondēs centurio ait illi. Dñe nolī verari. Non. **D.** L. enī sum dignus ut sub tectū meū intres propter. **L.** quod z meipm nō sum dignū arbitratus ut venire ad te. sed **D. L.** nū **D.** dic. **D. L.** verbo z sanabit puer meū Nam et ego sum homo sub p̄tate constitutus habēs sub me milites et dico huic vade z vadit. z alio venit venit. z seruo meo fact hoc z facit. **Audies. D.** autē iesus mirat⁹ est. **Et** cōuersus. **L.** sequētibus. **D. L.** se dixit. Amen. **D.** dico vobis non inueni tantā fidem in israel. Dico autē vobis q̄ multi ab oriēte z occidēte venient z recubent cū Abraam z isaac z iacob in regno celozum. **Et** illij autē regni eijcient in ten ebzas exteriōres. **Ibi** erit flet⁹ z stridor dentīū **Et** dixit **Iesus** centurioni. Vade z sicut credisti disti fiat tibi. **Et** sanat⁹ est puer in illa hora. **Et** reuerſi q̄ missi fuerant domū inuenērūt seruū qui languerat sanū.

De filio vidue suscitato. L. vij.

Capitulum. xxxij.

E factū est deinceps **Ibat** **Iesus** in ciuitatem que vocat naym. **Et** ibāt cū illo discipuli eius z turba

copiosa **Cum** autē appropinq̄rent porte ciuitatis. **Eccē** defunct⁹ efferebat filij vnicius matris sue. **Et** hec vidua erat z turba ciuitatis multa cū illa. **Quā** cū vidisset domin⁹ misericordia mot⁹ sup eam dixit illi. Noli flere z accessit z tetigit loculū **Hi** autē qui portabāt steterūt **Et** ait Adoleſcens tibi dico surge. **Et** resedit q̄ erat mortu⁹ et cepit loqui z dedit illū matri sue. **Accepit** autē omnes timor z magnificabāt deū dicētes. **Quia** propheta magn⁹ surrexit in nob et q̄ deus visitauit plebē suaz. z exijt hic sermo in vniuersam indeā de eo z omnē circa regionē.

De duobus volētibus seq̄ xpm. D. viij. L. ix.

Capitulum. xxxij.
Videns autē **Iesus** turbas multas circū se iussit discipulos ire trans fretū factū. **L.** est autē ambulātibus illis in via accedens **D.** vnus scriba ait illi. Magister **D. L.** seq̄ te quocūq̄ ieris. **Et** dixit ei iesus Vulpes foueas habent z volucres celi nidos. filius autē hominis nō hz vbi caput suū reclinet. **Ait. L.** autē ad alterū **Seq̄re me** **Ille** autē alij **D.** de discipul⁹ ei⁹ ait illi. Dñe. **D. L.** p̄mitte me p̄mū ire z sepelire patrē meū **Ihs** **D.** ait ait illi **Seq̄re me** z dimitte **D. L.** mortuos sepelire mortuos suos **Tu** autē vade z annūcia regnū dei **Et** alij ait **Seq̄re** te dñe s̄ p̄mū p̄mitte mibi renūciare his q̄ domi sunt. **Ait** autē ad illū **Ihs.** Nemo mittēs manū ad aratū z respiciēs retro ap̄ est re gno dei.

De quietatōne maris ad iussu xpi. D. viij. R. iij. L. viij. Cap. xxxv.
A. R. illo die cū sero factū eēt ait discipul⁹ suis **Trāseam⁹** z dimittētes turbā assūmūt eū ita vt erat i naui **Et** ipse **L.** ascendit in nauiculā z **R.** alie naues erāt cū illo **Et** **D.** ascendēte eo i nauiculā secuti sunt eū discipuli ei⁹ **Et** **L.** ait ad illos **Trāseā** trās stagnū z ascēderūt **Naui** gātibus autē illi obdormiuit **Et** **D.** ecce mot⁹ mgn⁹ fact⁹ ē i mari **Et** **L.** ascendit **R.** pcellavēt mgnī. **R.** i stagnū **L.** z. **R.** fluct⁹ mittebat i nauī ita **D.** **R.** vt nauicla opiret fluctibus **Et** **L.** spellebant fluctibus piclitabāt. **Ipe** **D.** p̄o dormiebat z. **R.** erat i puppi sup cervical dormiens **Et** **D.** accesserunt ad eum discipuli eius z suscitauerūt eum dicentes magister **R.** nō ad te p̄tinet q̄ perim⁹ dñe **R.** p̄ceptor **D. L.** salua **D.** nos p̄m⁹. **Tunc**

Monotesseron siue

surgens impauit ventis et maris. **R.** cominatus est vento **I**ncrepauit. **L.** ventum et tempestatem aqua et dixit. **R.** mari **T**ace obmutescet et cessauit ventus. **D.** facta **R.** e. **L.** tranquillitas magna. **D.**ixit. **L.** autem eis. **U**bi est fides vestra? **Q**uid. **D.** **R.** timidi estis modice. **D.** fidei: nec. **R.** dum habetis fidei: Porro. **D.** homines mirati sunt et timuerunt. **R.** timore magno. **E**t dicebant ad alterutrum. **Q**uis putas est iste? **Q**ualis. **D.** est hic: quia **L.** ventis **D.** **R.** et mari imperat et obediunt ei.

U De duobus demoniacis curatis. **D.** viij. **R.** y. **L.** viij. **C**apitulum. xxxvi.

Duigauerunt. **L.** autem et. **R.** veniunt trans fretum maris in. **D.** regionem. **R.** **L.** gerazenoium que est contra galileam. **E**t. **D.** tunc cum venisset et cum. **L.** egressus ad terram occurreret. **D.** ei duo habentes demonia de monumentis exeuntes seui nimis ita ut nemo transire posset per viam illam. **S**tanti. **R.** occurrit ei de monumentis homo in spiritu immundo qui habebat demonium iam temporibus multis et vestimeto non induebat: neque in domibus

Liter tenetur quod eadem est historia quam uis Lucas et Marthe non faciunt mentionem nisi de vno demoniaco qui erat famosior

manebat. **Q**ui. **R.** domicilium habebat in monumentis. **E**t neque catenis illius quicquam potuit ligare quin sepe catenis et cōpedibus vinctus dirupisset catenas et cōpedes cōminuisset et nemo poterat eum domare. **E**t semper die ac nocte in monumentis erat et in motibus clamans et cōcidens se lapidibus. **V**idens autem iesum alioque cucurrit et adorauit eum. **E**t. **L.** procidit ante illum. **E**t. **D.** ecce ambo clamauerunt voce **L.** magna dicentes. **D.** **Q**uid nobis et tibi. **L.** **J**esu. **R.** **D.** fili dei altissimi: **L.** **E**t. **D.** uenisti huc ante tempus torquere nos? **A**diuro. **R.** te per deum. **O**bscuro. **L.** te ne me torquas. **P**recipiebat enim spiritui immundo ut exiret ab homine. multis enim temporibus arripiebat illum et vinciebat catenis et cōpedibus custoditus. **E**t ruptis vinculis agebat a demonio isto in desertum. **D**icebat. **R.** enim illi **J**esus. **E**xi spiritus immunde ab homine. **I**nterrogauit **L.** **R.** autem illum iesus dicens. **Q**uod tibi nomen est? **A**t ille dixit. **L.** **E**gio. **R.** **L.** mihi nomen. **R.** est quia multi sumus. quia. **L.** demonia multa intrauerunt in eum. **E**t. **R.** deprecabatur eum multum ne se expelleret extra regionem.

Et. **R.** rogabat illum ne imparet illis ut in abyssum irent. **E**rat. **D.** autem non longe ab eis grex porcorum multorum circa. **R.** montem pascens in agris in monte. **L.** **D**emones. **D.** autem rogabat illum dicentes. **S**i eiecis nos hinc: mitte nos in gregem porcorum ut in eos introeamus? **L.** **P**mitteret eis in illos ingredi. et permisit illis. **E**t concessit. **D.** eis statim iesus. **E**t ait. **D.** illis iesus. **I**te. **A**t illi exeuntes abierunt. et **R.** introierunt in porcos. **E**t. **D.** ecce magno impetu abiit totus grex per preceptum. **L.** in stagnum. **E**t. **R.** precipitatus est in. **D.** **S**ta. **I**dem est hic stagnum et mare. **L.** sunt in mari. **E**t. **D.** mortui sunt in aquis. **Q**uod. **L.** ut viderunt factum pastores. **D.** qui. **R.** pascebant. **L.** eos fugerunt. **D.** **R.** **L.** et venientes nunciauerunt. **D.** **L.** in ciuitate. **R.** et in agros et in villas. **L.** hec omnia. **D.** et de his qui demonia habuerant. **E**t ecce tota ciuitas exiit obviam iesui. **E**xierunt. **L.** autem videre quod factum est et conuenerunt ad iesum. **R.** videt illum qui a demonio verabatur a quo. **L.** demonia exierunt sedentem. **R.** **L.** ad pedes. **L.** eius vestitum. **R.** et sane mentis et timuerunt. **N**unciauerunt. **L.** autem illis et hi qui viderant quod sanus factus esset a legione de porcis. **R.** **E**t viso. **D.** eo rogauerunt. **L.** **D.** **R.** cum omnis multitudo regionis gerazenoium. ut. **D.** transiret. **R.** a finibus eorum. **L.** **L.** descenderet ab ipsis quia magno timore tenebatur. **I**psa autem ascendens in nauem reuersus est. **C**umque. **L.** **R.** ascenderet nauim cepit illum deprecari qui a demonio veratus fuerat ut esset cum illo. **J**esus autem non admisit eum sed ait illi. **V**ade et redi in domum tuam ad tuos et nuncia illis quantum tibi dominus fecerit et misertus. **R.** sit tui. **E**t. **L.** abiit per vniuersam ciuitatem. **E**t **R.** cepit. **L.** predicare in decapoli. **R.** quanta sibi fecisset. **J**esus. **E**t. **R.** omnes mirabantur. **E**t cum ascendisset. **J**esus in nauim et rursus trans fretum conuenit turba multa ad eum et erat circa mare. **F**actum. **L.** est autem cum redisset iesus trans fretum excepit illum turba. **E**rant enim omnes expectantes eum.

U De paralitico sanato. **D.** ix. **R.** ij. **L.** v. **C**apitulum. xxxvii.

Et. **D.** ascendens in nauiculam trans fretauit et venit in ciuitatem suam et iterum. **R.** intrauit in capharnaum

Unum ex quatuor

post dies octo factū. **L.** est autē vna die/ ruz ipse sedebat docens. **R.** auditū est q/ in domo esset et puenerūt multi itayt non caperēt neq; ad ianuā et loquebat eis ver/ bum. **Et** erant pharisei sedentes et legi do/ ctiores qui venerāt ex omni castello galilee et iudee et hierlm. **Et** virtus domini erat ad sanandū eos. **Et.** **D.** ecce offerebāt para/ liticum iacentē in lecto qui **R.** a quatuor portabat. **Et.** **L.** querebāt eū inferrez po/ nere ante eū et nō inueniētes qua parte eū inferret perturbati ascenderūt sup lectum et **R.** nudauerūt tectū vbi erat et patefacien/ tes submiserūt. **L.** **R.** eum in lecto in me/ diū ante Jesum **Videns.** **D.** **R.** autē **Jes** sus fidem illorū dixit palitico. **Fili** homo **L.** **D.** cōf. de remittitur. **L.** **D.** **R.** tibi peccata tua **Et** **L.** ceperūt cogitare scribe et pharisei dicētes intra se. **D.** **Quis.** **L.** est hic q/ loqitur blasphemias. **D.** **R.** q; s pōt dimittere peccata nisi solus deus? **Ut** autē cognouit **Jesus** in spū. **R.** scō cogi/ ratōes. **L.** **D.** eorū **R.** videns. **L.** dixit ad illos. **Ut.** **L.** **D.** **R.** quid cogitatis mala **D.** in cordib; vestris? **Quid** est facilius dicere palitico. **R.** dimittūtur tibi peccata tua. **An** dicere surge tolle grabatū. **R.** tuū et ambula. **Ut** autē sciatis quoniā fili; ho/ minis habet potēte; in terra dimittēdi pec/ cata. **Ait** palitico. **Tibi.** **L.** **R.** dico surge tolle lectū tuum et vade in domū tuā. **Et** **L.** cōfestim corā illis surgēs tulit lectum suū in quo iacebat et abiit in domū suam. **Et** stupor apprehēdit omnes et magnifica/ bāt deū et glorificauerūt. **D.** q/ dedit pote/ statē tales hoibus et. **L.** repleti sunt timo/ re magno dicentes q; vidim; mirabilia. et **R.** nunq; sic vidimus.

De conuiuiū in domo mathei **D.** ix. **R.** ij **L.** v. **Capitulum.** xxxij. **F.** **Ecce** **L.** autē ei conuiuiū magnū leui i domo sua. **D.** **Et** factū. **R.** est discubente eo in domo sua ecce multi publicani et peccatores veniētes discube/ bant cū **Jesu** et discipulis ei;. **Erāt.** **R.** enī multi qui seqbant eum. **Et.** **D.** videntes pharisei. **R.** et scribe q; māducares cū pu/ blicanis et peccatorib; murmurabant. **L.** dicētes ad discipulos eius. **Quare.** **R.** **D.** cū publicanis et peccatorib; manducaret bibit. **R.** magister vester. et. **L.** vos mādu/ caris et bibitis? **Et** rēdens **iesus** ait illis. **Non.** **L.** egent. **R.** **D.** qui sani sunt me

dico sed q/ male habēt **Eūtes.** **D.** autē di/ scite quid est. q; misericordiā volo et nō sa/ crificiū. **Non.** **D.** enī. **R.** veni vocare iu/ stos sed peccatores ad penitentiā. **L.** **Et.** **R.** erāt discipuli iohānis et pharisei ieiunan/ tes **Tunc.** **D.** accesserūt ad eū dicentes. **Quare** nos et pharisei ieiunā? **freqnter** **Et** **L.** obsecratōem faciūt discipuli iohis s; milr et pharisei eorū/ tui autē edūt et bibūt et nō. **D.** ieiunāt. **R.** **Et.** **D.** ait illis **Jes** sus. **Annqd** pnt filij sponsi et nuptiarum **R.** q; diu cū illis est spōsus ieiunare et luge/ re? **D.** **R.** **Quāto.** **L.** **D.** **R.** tpe habent secū sponsum nō pnt ieiunare. **Veniet** at/ dies quādo auferet ab eis spōsus et tūc iei/ unabūt in dieb; illis. **Dicebat.** **L.** autē et similitudinē ad illos. **Quia** nemo pmissū surā a vestimēto nouo mittit in vestimētū vetus **Hemo.** **R.** enī assumentū panni ru/ dis assuit vestimēto veteri. **Alioq;** affert supplemētū nouū a veteri **Tollit.** **D.** enī plenitudinē ei; a vestimēto nouū. **L.** rūpit et peior **D.** et maior **R.** scissura fit et. **L.** ve/ teri nō puenit pmissura a nouo. neq; **D.** mittūt vinū nouū in vtres veteres. **Alios** quin rūpunt vtres et vinū effundet et vtres pereūt **S;** vinū nouū i vtres novos mit/ tunt. et. **R.** mitti d; mittēdū. **L.** est vt vtra/ q; cōseruetur. **Et** **L.** nemo bibēs ve/ statim vult nouū. dicit enī vet; meli; est

De suscitatioe filie

Archisynagogi et de emor ossa **D.** ix. **R.** v. **L.** viij. **Capitulum.** xxxix. **H.** **Ecce** **D.** eo loquēte **Ecce** princeps vn; de archisynagog;. **R.** noie yai/ rus cui. **L.** nomē yai;. et ipse princeps sina/ goge erat **Et** cecidit ad pedes ihu rogans eū **Videns** **R.** eū accessit **D.** pcedit **R.** ad pedes ei; et deprecabatur eū multū **Et** adorabat **D.** rogās **L.** vt intraret domū suā q; vnica filia erat illi fere āno; .xij. et hec moriebat adorabat **D.** eū dicēs **D.** nē filia mea mō defuncta ē. **L.** extremis **R.** ē s; **D.** veni. **R.** ipone manū tuā sup eā vt **R.** salua sit et vi/ uat **Et** **D.** surgēs ihu seqbatur eū et discipuli ei; et **R.** turba multa **Et** ptingit **L.** dum iret a turbis pmebat **Et** **D.** ecce mulier q/ fluxum sanguinis patiebatur duodecim an/ nis que **R.** fuerat multū ppressa cū medic; plurib; et erogauerat. **L.** oēm subam suā. omnia. **R.** sua. nec quicq; pfererat. nec. **L.**

Monoteseron siue

ab illo potuit curari sed magis. **R.** deterius habebat. **L.** audisset de iesu venit in turba retro et tetigit. **D.** **R.** **L.** simbrā vestimenti ei? Dicebat. **D.** **R.** autē intra se Si tetigero tantū vestimentū eius salua ero. **Et.** **L.** cōfestim stetit fluxus. **R.** sicca tus est fons sanguinis eius. **Et** sensit cor/ pore quia sanata esset a plaga. **Et** iesus sta tim agnoscēs in semetipso virtutē que exi erat de illo. cōuersus ad turbam ait. **Quis** **L.** me? **R.** vestimenta mea tetigit? **Negā** tibus. **L.** autē omnibus petrus et qui cū illo erāt dixerūt. **P**receptor turbe. **L.** **R.** te cō primūt et affligūt. et tu dicis quis me teti git? **Et.** **L.** dixit iesus. **A**liquis me tetigit Nam et ego noui virtutē de me exisse. **Et.** **R.** circūspiciebar videre eā que hec fecissz **V**idens **L.** autē mulier quia nō latuit cū timens. **R.** et tremēs sciēs qd factū essz in se. **V**enit et procidit ante eū et pedes. **L.** ei? et ob quā causā tetigerat eū indicauit cor/ ram omni populo et quē admodū confesti sanata sit. **At.** **D.** iesus cōuersus et vidēs eam dixit. **C**ōfide filia fides tua te saluuz fecit. **V**ade. **L.** **R.** in pace et esto. **R.** sana a plaga tua. **Et** salua **D.** facta est mulier ex illa hora. **A**dhuc. **R.** eo loquēte venerunt nūcij ad archisynagogā dicētes. **Q**uia fili a tua mortua est qd yltra veras magistz **H**oli. **L.** vexare illum **I**esus audito hoc verbo rēdit patri puella. **H**oli timere. tan tūmodo. **R.** crede et salua. **L.** erit. **Et.** **D.** cum venisset iesus in domū principis nō **D.** admisit quenqz se sequi nisi petrus et ia cobū et iohannē fratrē iacobi. **E**t vidit tur/ multū et flentes et eiulātes multū. et tibi cū nes. **D.** **F**lebāt **L.** autē omnes et plāgebāt illam. **At** ille dixit. **N**olite flere. qd. **R.** tur baminiz ploratis. **R**ecedite **D.** nō est mor tua puella sed dormit et deridebāt eum. **L.** scientes qd mortua est **I**psē. **R.** vero eiectz turbis assumit patrē. **R.** **L.** et matrē puel le que. **R.** secū erāt et ingrediūtur vbi puel la erat iacens. et manū puelle tenēs clama uit et **L.** ait. **R.** illi **T**habitacumi qd est in terpretatū. **P**uella tibi dico surge. **Et.** **L.** reuersus est spūs eius et surrexit cōtinuo et **R.** ambulabat et. **L.** iussit illi dare mādu carez. **R.** obstupuerūt stupore magno. **L.** parētes eius. **Q**uibz pcepit vehemēter **R.** ne. **L.** cui dicerēt. qd factū nemo. **R.** illud sciret. **Et.** **D.** exijt fama hec in yniuersaz terrā et. **R.** egressus inde abiit in patriam

suam. **Et** sequebant eū discipuli eius.

De duobus cecis

illuminatis et de muto demoniaco **D.** ix

Lapitulum. xl.

Et trāsente inde iesus. secuti sunt eum duo ceci claman tes et dicentes. miserere nostri fili dauid. **C**um autē venis sent domū accesserūt ad eū ce ci. **Et** dixit eis iesus. **C**reditis qz hoc pos sum facere vobis? **D**icūt ei. **U**tiqz domie. **T**unc tetigit oculos eoz. **D**icens. **F**m fidē vestrā fiat vobis. **E**t aperti sunt oculi eoz rum. **Et** cōminatus est eis iesus dicens. **V**idete ne qd sciat. **I**lli autē exeūtes dif/ famauerūt illū per totā terrā illam. **E**gres/ sis autē illis. ecce obrulerūt illi hoīem mu tum habentē demoniū et eiecto demonio locut/ est mutus. **Et** mirate sunt turbe dis centes. **N**unqz apparuit sic in israel. **P**ha risei autē dicebāt. **I**n principe demonio/ rum eiecit demonia.

De admiratōe tur/

barū super doctrina xpi. **D.** xij. **C**onso nat. **L.** iij. **R.** vi. **L.** xli.

Et facto sabbato cepit in synago/ ga docere. **Et** multi videntes ad mirabant in doctrina ei? dicētes. **U**nde huic hec omnia. que est sapia qd da ta est illi. et virtutes que p manū eius effi ciunt? **N**onne iste est fabri **D.** filius? **N**ō ne. **D.** **R.** mat ei? **D**icūt maria. et fratres ei? iacob et ioseph symon et iudas et sorores eius nonne omnes apud nos sunt? **Et** scan dalisabant ex eo. **I**esus autē dixit illis. **N**ō est propheta sine honore nisi in patria sua et in domo sua et in cognatōe **R.** sua. et nō poterat vllā virtutem ibi facere nisi pau cos infirmos impositis manibz curauit. et mirabat propter incredulitatē eorum.

De iussione facta

discipulis rogare dominū messis mittere oparios **D.** ix. **R.** vi. **L.** xliij

Et circūbat. **R.** iesus oēs ci/ uitates et castella in circuitu **R.** do cēs. **D.** in synagogis eoz et pre/ dicans euangeliū regni. et curās oēm lan/ guoz et omnē infirmitatē. **V**idēs autem turbas misertus est eis quia erāt vexati et iacētes sicut oues nō habentes pastorem

Unum ex quatuor

Tunc dixit discipulis suis. **H**ecis qđe multa oparij autē pauci. Rogate ergo dominū mellis vt mittat operarios in messem suam.

De missione XII

apostolorū. **M.** x. et. xi. **R.** vi. **L.** iij.

Capitulum. c. l. iij.

Conuocatis. **L.** autē Iesus duodeci aplis cepit. **R.** eos binos mittere. **dedit** **L.** illis virtutē et potētem sup omnia demonia vt. **H.** eijcerēt et curarēt omnē languorē et omnē infirmitatē. **D.** uodecim autē apostolorū hec sunt nomia. **Pri**mus **Symon** qui dicit **Petrus** et **Andreas** frater eius. **Philippus** et **Bartholomeus** **Jacobus** zebedei. et **Johānes** frater eius. **Thomas** et **Mattheus** publicanus. **Jacobus** alpheiz et **Thaddeus** **Symon** cananeus et **Judas** scariotus qui tradidit eū. **H.** os duodecim misit Iesus predicare regnū dei et sanare infirmos. **p**recipiens eis et dicens. **I**n viā gentium ne abieritis et in ciuitates samaritanorū ne intraueritis sed potēte ad oves quę perierunt domus israel. **E**ūtes autē predicare dicentes quę appropinquant regnū celorum in finos curate mortuos suscite. **l**eprosos mūdare demones eijcite gratis accepistis gratis date. **N**olite possidere aurū neq; argentū **E**t precepit. **R.** eis ne quid tollerēt in viā nisi virgā tantum **E**t **L.** ait ad illos. **N**ihil tuleritis in viā neq; virgā neq; perā neq; panē neq; pecuniā neq; in zona es neq; **L.** duas tunicas habeatis neq; **H.** calciamēta sed **R.** calciatos sandalijs. **D.**ignus. **H.** est enī oparij cibo suo. **I**n quācūq; autē ciuitate aut castellum aut domū. **L.** intraueritis **I**ntrogate **H.** quis in ea dignus sit et ibi manetez inde. **L.** ne exeat **I**nterates **H.** autē domū. **s**alutate eā dicētes. **P**ax huic domui. **E**t si quidem fuerit domus illa digna veniet sup eam pax vestra. **S**i autē nō fuerit digna. **p**ax vestra ad vos reuertet. **E**t quicūq; nō receperit vos neq; audierit sermones vestros. et exiētes foras de domo vel ciuitate excutite puluē de pedibus vestris in testimoniū. **L.** sup illos **A**men

Airga sumē bica **P**arco et **L**uca dixerunt simode. **P**arcus. **p**ur signficat mystice potētatē accipiēdi necessaria. **M**attheus autē et **L**ucas ad literā vel mystice ne inuitā rei cui libet vel potestati aut auctoritati temporalī.

H. dico vobis. **T**olerabilis erit terre Sodomorum et gomorreorum in die iudicij quę illi ciuitati. **e**cce ego mitto vos sic oves in medio luporum. **E**stote prudentes sicut serpentes et simplices sicut colūbe. **L**auete autē ab hominibus. **t**radēt enim vos in concilijs et in synagogis suis flagellabūt vos. et ad presides et reges ducemini propter me in testimoniū illis et gentibus. **L**um autē tradēt vos. nolite cogitare quomodo aut quid loquimini. **D**abitur enim vobis in illa hora quod loquimini. **N**on enim vos estis quę loquimini sed spūs patris vestri quę loquit in vobis. **T**radet autē frater fratri in mortē et pater filiū. **E**t insurgent filij in parentes et morte eos afficiēt **E**t eritis odio omnibus hominibus propter nomē meū. **Q**ui autē perseuerauerit vsq; in finē hic saluus erit. **L**ū autē persequēter vos in ciuitate ista. **f**ugite in alia **A**mē dico vobis **N**on cōsummabitis ciuitates israel donec veniat filius hominis. **N**ō est discipulus sup magistrū nec seruus sup dñm suū. **s**ufficit discipulo vt si sicut magister suus. et suo sicut dñs eius. **S**i p̄fem familias beelzebub vocauerūt quanto magis domesticos eius? **N**e ergo timueritis eos. **N**ihil enim est operitū quod nō reuelabit. et occultū quod nō sciat. **D**ō dico vobis in tenebris dicite in luce et quod in aure auditis predicare sup tecta **E**t nolite timere eos quę occidūt corpus. aiām autē nō p̄nt occidere sed potēte timere quę p̄t et corp⁹ et aiām p̄dere in gehennā **N**ōne duo passerēs asseuerūt et vn⁹ ex illis non cadit sup terrā sine patre vestro? **V**estri autē et capilli capitis oēs nūerati sunt. **N**olite ergo timere. multi passerib; meliores estis vos. **D**ñs ergo quę confitebitur me corā hominibus. **c**onfitebor et ego eū corā patre meo quę est in celis. **N**olite arbitrarī quę veneri mittere pacē in terrā. **N**ō veni pacē mittere sed gladiū. **V**eni enim hominem separe aduersus patrem suū et filiā aduersus matrē suā et nurū aduersus socrū suā et inimici hominis domestici eius. **Q**ui amat patrem suū aut matrē pl⁹ quę me nō est me dign⁹. **E**t quę amat filiū aut filiā sup me nō est me dign⁹ **E**t quę nō accipit crucē suā et sequitur me nō est me dign⁹. **Q**ui inuenit animā suā. **p**det illā **E**t qui p̄diderit animā suā propt̄ me inueniet illā. **Q**ui recipit vos me recipit. et quę me recipit. recipit eū qui me misit. **Q**ui recipit prophetā in noīe prophete. **m**ercedē prophete recipiet. **E**t quę accipit iustū noīe iusti mercedē

Monotesseron siue

iusti accipiet. Et quicūq; dederit potum
vni ex istis minimis calicē aq̄ frigide tan-
tum in nomine discipuli. Amē dico vobis
nō p̄det mercedē suā. **Et. D.** factū est cū
p̄summasset iesus verba hec: p̄cipiēs duo
decim discipulis suis egressi. **L.** circūbāt
p̄ castella euangelizantes: et curātes vbiq;
predicabāt. **R.** vt penitentiā agerēt. et de-
monia multa eijciebāt et yngebāt oleo ml-
tos egros et sanabātur. **Trāsiit. D.** autem
Iesus in deyr doceret et p̄dicaret in ciuita-
tibus eorum.

De interrogatōne

Johannis. Tu es qui ventur⁹ es? **Dat.**

Et. Lu. xij. Capitulū. xliij.

A. Annunciauerūt. **L.** autē Johāni

discipuli eius de oīb; his Johan-

nes. **D.** vero cū audisset in vinculis opa

p̄i mittēs duos de discipul⁹ suis ad iesū.

L. dixit. Tu es q̄ ventur⁹ es. An aliū expe-

ctam⁹? In ipsa autē hora curauit multos

a languorib; suis et plagis et spiritib; mal-

et cecis multis donauit visum. **Et. D.** rā-

dens Iesus ait illis. Eūtes renūciate Jo-

hanni q̄ vidistis et audistis. ceci vidēt. clau-

di ambulant. leprosi mūdant. surdi audi-

unt. mortui resurgūt. paupes euangelizā-

tur. Et bt̄us qui nō fuerit scandalizat⁹ in

me. Illis autē abeuntib; cepit iesus dice-

re ad turbas de Johāne. Quid existis i de-

fertū videre? arundinē vento agitātā? S; q̄d

existis videre? hominē mollib; vestitū?

Ecce q̄ mollib; vestitū. et qui. **L.** in p̄cio

scyeste sunt et in delictis in domib; regum

sunt. **S; D.** q̄d existis videre? p̄phetam

Et n̄ dico vobis et plus q̄ p̄phētā. Dic est

enī de quo scriptū est. Ecce ego mitto an-

gelū meū ante faciētūā qui p̄parabit viā

tuā ante te. Amen dico vobis. Nō surre-

xit inter natos mulierū maior Johāne ba-

ptista. Qui autem minor est in regno dei

maior est illo. A diebus autē iohānis ba-

ptiste vsq; nūc regnū celoz vim patitur et

violētū rapiūt illd. Dēs enī p̄phetas vsq;

ad iohē baptistā p̄phetauerūt. Et si vults

recipere ipse est helyas q̄ ventur⁹ est. Qui h; z

saures audiēdi audiat et. **L.** oīs ppl̄s audi-

ens et publicani iustificauerūt deū bap-
tisti baptismo iohis. Pharisei autē et legispi-

ri cōsiliū dei spreuerūt in semetip̄is nō ba-

ptisati ab eo. Ait autē dñs. Cui ergo siles

dicā boīes generatōnis hui⁹ et cui similes

sunt: siles sunt pueris sedētib; in foro et lo-
quētib; ad inuicē et dicētib;. **Et t̄taum⁹**
vobis t̄tib; et nō saltastis. lamētauimus et
nō plorastis. Venit enī iohānes baptista
neq; manducans panē neq; bibēs vinū et
dicitis demonē habere. Venit fili⁹ hominis
manducās et bibēs et dicitis. Ecce hō vos
rar. **D.** et potator vini/publicanoz et pec-
catorū amicus. et iustificata. **L.** est sapien-
tia ab oīb; filiis suis.

De phariseo qui

rogauit xpm manducare cū eo et de **Ma-**

ria magdalena. L. vij. Cap. xlv.

R. Rogauit autē illū quidā de phari-

seis vt māducaret cū illo. Et igref-

sus domū pharisei discubuit. Et

ecce mulier que erat in ciuitate peccatrix/

vt agnouit q̄ accubuit in domo pharisei

attulit alabastrū yngeti et stans retro se-

cus pedes eius lachrimis cepit rigare pedes

eius. et capillis capitis sui tergebat et oscu-

labat pedes eius. et yngeto yngebāt. **Vi-**

dens autē pharise⁹ qui vocauerat eū. ait

intra se dicens. Dic si eēt p̄pheta sciret vsq;

que q̄lis eēt mulier que tāgit eū qz pecca-

trix est. Et rīdens iesus dixit ad illū. **Sy-**

mō habeo tibi aliqd̄ dicere. At ille ait. **Da-**

gister. **Dic.** Duo debitores erāt cuidā fene-

ratorū. vn⁹ debebat denarios q̄ngētos et

alius q̄nquaginta. Non hñtib; ill⁹ vn⁹ red-

derēt. donauit vtrūq;. Quis ergo eū plus

diligit? Rīdens symō dixit. Estimo qz is

cui plus donauit. At ille dixit ei. Recte iu-

dicasti. Et cōuersus ad mulierē dixit. **Sy-**

mom. **Vides** hāc mulierē? Intraui in do-

mū tuā aquā pedib; meis nō dedisti. **Hec**

ait lachrimis rigauit pedes meos et capil-

lis suis terxit. **Oculū** mihi nō dedisti. **Hec**

ait ex q̄ intrauit nō cessat osculari pedes me-

os. **Oleo** caput meū nō ynxit. **Hec** ait vn⁹

gēto ynxit pedes meos; p̄pter qd̄ dico tibi.

Remittūt ei pctā multa qm̄ dilexit multū.

Cui autē min⁹ dimittūt min⁹ diligit. **Dixit**

ait ad illā. Remittūt tibi pctā tua. Et cepe-

rūt q̄ siml̄ accusabāt dicere intra se. **Quis**

est hic q̄ eēt pctā dimittit? **Dixit** autē ad mu-

lierē. **Fides** tua te saluā fecit. **Vade** in pace

De occisiōe iohis. Dat. xliij. R. vi.

Am. L. autē dies. **Ca. xlvj.**

C. Opportun⁹ accidisset herodes nata-

lis sui cenā fecit p̄cipib; et tribu-

nis et primis galilee. **Cumq;** intrasset filia

Unum ex quatuor

ipsi herodiadis saltaffet in medio. **D**er placuisset **R**. herodi similis recubentibus **R**ex ait puelle. Petea me quod vis et dabo tibi. **E**t iuravit illi quod quicquid petieris dabo tibi licet dimidium regni mei. **Q**ue cum exisset dixit matri sue. **Q**uid petam. **A**t illa dixit. **C**aput iohannis baptiste. **L**ucius introisset statim cum festinatione ad regem petiuit per monita **B**a matre sua. **V**olo **R**. petrus inquit. **D**. da mihi hic in disco caput iohannis baptiste. **E**t tristat et rexit. **P**ropter iniuriam et propter filios discubentes noluit eam tristare sed misso spiculatoris precepit afferri caput iohannis in disco. et dedit illud pueller puella dedit matri sue. quo audito discipuli eius venerunt et tulerunt corpus eius et posuerunt illud ad **B**. sepelierunt in monumento. **R**. **E**t. **D**. venientes nuntiauerunt **J**esu. quod cum audisset **J**esus secessit in nauiculam in locum desertum seorsum.

De probatica piscina. Joh. v. Capitul. xlvij.

Post hoc erat dies festus iudeorum. **E**t ascendit **J**esus hierosolimam. **E**st autem hierosolimis probatica piscina que cognoscitur hebraice bethsaida queque portus cus hinc. **I**n his iacebat multitudo magna languentium cecorum claudorum aridorum expectantium aque motum. **A**ngelus autem domini semper tps descendebat in piscinam et mouebat aquam. **E**t qui prior descendisset in piscinam post aque motionem. sanus fiebat a quacumque deris nebat infirmitate. **E**rat autem ibi quidam homo xxxvij. annos hinc in infirmitate sua. **D**um cum vidisset **J**esus iacentem et cognouisset. quod multum iam tps haberet. dixit ei. **Q**uis sanus fieri. **R**espondit ei languidus. **D**omine. **H**odie non habeo ut cum turbata fuerit aqua mittat me in piscinam. dum venio enim aliam ante me descendit. **D**ixit ei **J**esus. **S**urge tolle grabatum tuum et ambula. **E**t statim sanus factus est homo et sustulit grabatum suum et ambulabat. **E**rat autem sabbatum in illa die. **D**icebant ergo iudei illi quod sanus fuerat. **S**abbatum est. **N**on licet tibi tollere grabatum tuum. **R**espondit eis. **Q**ui me sanum fecit ille mihi dixit. **T**olle grabatum tuum et ambula. **I**nterrogauerunt autem eum. **Q**uis est ille homo qui dixit tolle grabatum tuum et ambula. **J**esus autem qui sanus fuerat effectus nesciebat quis esset. **J**esus autem declinavit a turba constituta in loco. **P**ostea inuenit eum. **J**esus in templo dixit ei. **E**cce iam sanus factus es iam noli peccare ne deterius tibi aliquid contingat

Abit ille homo et nuntiauit iudeis quod **J**esus esset qui fecit eum sanum. **P**ropterea persecubant iudei **J**esum quod hoc faciebat in sabbato. **J**esus autem respondit eis. **P**ater meus usque modo operatur et ego operor. **P**ropterea ergo magis querunt eum iudei interficere. quod non solum soluebat sabbatum. sed et patrem suum dicebat deum. equalem se faciens deo. **R**espondit itaque **J**esus et dixit eis. **A**men amen dico vobis. **N**on potest pater a se quicquam facere nisi quod viderit patrem facientem. **Q**uemcumque enim ille fecerit hec et filius similiter facit.

Hic primo cepit dominus iudeis manum festinare diuinitatem suam. quod patres videlicet haberet deum.

Pater enim diligit filium et omnia demonstrat ei que ipse facit et maiora his demonstrabit ei opera ut vos miremini. **S**ic enim pater suscitatur mortuos et uiuificat sicut filius quos uult uiuificare. **N**ec enim pater iudicat quemcumque. sed iudicium omne dedit filio ut omnes honorificent filium sicut honorificant patrem. qui non honorificat filium. non honorificat patrem qui misit illum. **A**men amen dico vobis quod qui uerbum meum audit et credit ei qui misit me habet uitam eternam et in iudicium non uenit sed transiit a morte in uitam. **A**men amen dico vobis quod uenit hora et nunc est quando mortui audient uocem filii dei et qui audierint uiuent. sicut enim pater habet uitam in semetipso sic dedit et filio uitam habere in semetipso. **E**t praterem dedit ei iudicium facere quod filius hominis est. **N**olite mirari hoc quod ueniet hora in qua omnes qui in monumentis sunt audient uocem eius. **E**t procedet que bona fecerunt in resurrectione uite. que uero mala egerunt in resurrectione iudicij. **N**on possum ego ipse a me ipso facere quecumque. sed sicut audio iudico et iudicium meum iustum est. quod non quero uoluntatem meam sed qui misit me. **S**i ego testimonium phibeo de me. testimonium meum non est uerum. **A**lius est qui testimonium phibet de me. et scio quod uerum est testimonium eius quod phibet de me. **V**os misistis ad iohannem et testimonium phibuit ueritati. **E**go autem non ab homine testimonium accipio sed hoc dico ut uos salui sitis. **I**lle erat lucerna ardens et lucens. **V**os autem uolulistis ad horam exultare in luce eius. **E**go autem habeo testimonium

Maxime loquitur hic uis de patre et filio. unde iudei idignati et odium generant contra ipsum. **E**t hic uerbis christi funditur error. **A**rius qui dixit christum non esse filium naturalem patris. neque patri consubstantialem neque coeternum. sed minus patre uicinis. **E**t quoniam non fuit filius quasi qui cepit ex ipse.

Monotefferon siue

maius iohāne. **O**pa enī q̄ dedit mibi pater vt p̄ficiā ea. ipsa opa que ego facio testi moniūz p̄hibēt de me qz pater me misit. **E**t qui misit me pater ipse testimoniūz p̄hibz de me. **R**ec̄ vocē ei⁹ vt q̄ audistis / neqz spēs ei⁹ vidistis. et verbum ei⁹ nō habetis in vobis manēs qz quē misit ille huic vos nō creditis. **S**crutamī scripturas qz vos putatis in ip̄s vitā eternā habere. et ille sunt que testimoniūz p̄hibet de me. et nō vultis venire ad me. vt vitā hēat. **C**laritatē ab hominibus nō accipio s̄ cognoui vos qz dilectōem dei nō habetis in vob. **E**go veni in noīe patris mei et nō accepistis me. **S**i alius venerit in noīe suo illū accipiet. **Q**uō potestis vos credere q̄ gloriā ab inuicē accipitis. et gloriā que a solo deo est nō queritis? **N**olite putare qz ego accusatur⁹ sim vos ap̄d patre. **E**st q̄ accusat vos moyses in quo spatis. **S**i ei crederetis moysi / crederetis forsitan et mibi. de me enī ille scripsit. **S**i enī illius litteris nō creditis. quō verbis meis crederis?

De Herode dicēte Johāne surrexisse et miracula facere. Dar. xiiij. R. viij. L. ix.

Apitulum. xlvij.
Adiuit. **L.** at herodes tetrarcha. famā. **D.** de iesu et oīa **L.** q̄ fiebāt ab eo. manifestū. **R.** enī factū est nomē ei⁹? et hesitabat **L.** eo qd diceret a q̄busdā q̄ iohānes surrexit a mortuis. **A** q̄busdā vero qz helyas apparuit. **A** ab alijs at qz p̄pheta vn⁹ de antiq̄s surrexerit. et. **D.** ait herodes Johāne ego decollavi. q̄s est iste de quo ego talia audio? **E**t q̄rebat videre eū et. **D.** ait pueris suis. **H**ic est ioh. bap. ipse surrexit a mortuis et virtutes opant in eo quē. **R.** ego decollavi ioh. hic a mortuis surrexit.

De reditu ap̄lorū ad xpm. R. vi. L. ix.

Apitulum. xlvij.
Adiuit. **L.** reuersi apli cōueniētes. **R.** ad iesum renunciauerūt ei oīa q̄ egerāt et docuerāt. **E**t ait illis. **V**enite seorsum in desertū locūz regescite pusillū. **E**t assumptis **L.** illis secessit seorsum in locū desertū q̄ est bethsaida. **E**rāt **R.** enī qui veniebant et redibant multi et nec spaciū māducandi habebant.

De q̄ngz panibz et duobz piscibz. Dar. xiiij. R. vi. L. ix. J. vi. L. a. l.

Ascendētes. **R.** in nauī abierūt trās mare **J.** galilee qd est tyberia

dis in desertū. **R.** locū. qd. **D.** cum. **L.** au dissent turbe secute sunt eū. **E**t **R.** viderūt eos abeuntes et cognouerūt multi et pedes et stipes de oībus ciuitatibz cōcurrerūt illuc et p̄uenerūt eos. **E**t exiēs vidit turbā multā. **I**esus et miser⁹ est sup eos qz erāt sicut oues nō hñtes pastore et excepit. **L.** illos et loq̄bat illis de regno dei. **E**t **R.** cepit illos docere multa et curauit. **D.** lāguidos eoz. **S**equebat **L.** autē illū ml titudo magna qz videbāt signa q̄ faciebat sup his q̄ in firmabant. **A**biit at in montem iesus et ibi sedebat cū discipulis suis. **E**rat at primū pascha dies festus iudeoz.

Vesp̄. **D.** aut factō accesserūt ad eum discipuli ei⁹ dicentes. **D**esertus est locus et hora iā preterijt dimitte turbas vt eūtes in castella. **L.** villas qz q̄ circa sunt diuersi erant vt inueniāt escas vt emant. **R.** cibos quos māducēt qz in loco **L.** deserto sum? **I**esus **D.** aut dixit eis. **N**on hñt necesse ire dare illis vos māducare. **L.** **L.** subleuasset ergo oculos iesus et vidisset qz multitudo maxima venisset ad eū dixit ad philippū. **U**n emem⁹ panes vt māducent hi? **D**oc autē dicebat tentās eū. **I**pse enī sciebat qd esset factur⁹. **R**nt ei philipp⁹. **D**ucētorū denarioz panes nō sufficiūt vt vnus quisqz modicū qd accipiat. **E**t **R.** dixit eis. **Q**uot panes hētis? **I**te et videte. **D**ixit ei vn⁹ ex duodeci. **A**ndreas frat symonis petri. **E**st puer vn⁹ hic hñs q̄ngz panes or deaccessit duos pisces. **S**z et hec qd sunt inter tātos? **N**isi. **L.** forte nos eam⁹ et emam⁹ in oēm hanc turbā escas. **D**icit **J.** ergo iesus. **f**acite hoīes discūbere p̄ quinta. **L.** quingētos. **E**rat aut senū multū in loco. **D**iscubuerūt ergo viri q̄si numero q̄ngz milia in ptes. **R.** p̄ centenos. et q̄nquagesimos. **A**ccipit. **J.** ergo iesus panes et intus ens. **R.** in celū benedixit et fregit. **E**t cum gratias **J.** egisset dedit **R.** discipulis suis vt ponerēt ante eos. **D**iscipuli. **D.** autēz dederunt turbis. **S**imilr autē et de piscibz distribuit discubentibz q̄ntū volebant. **U**t autē impleri sunt **L.** oēs et saturati dixit discipulis suis. **C**olligite que supauerunt fragmenta ne pereāt. **C**ollegerūt ergo et impleuerūt duodecim. **R.** cophinos fragmentoz et quinqz panibz or deaccessit duobus piscibus que sup fuerāt bis qui

Blo.
Videtur hoc eē sc̄m pascha atqz a primo iā visito et ab illo quo fuit oc̄cisus.

Unum ex quatuor

manducauerat. **P**anducatum. **D.** autē fuit nūerus quinq; milia virozū excepit mulierib; z puulis. **Et R.** Ita tū coegit discipulos suos ascēdere in nauim vt pcederent eum trans fretū a bethsaida dū ipse dimitteret populu;.

Illi ergo hoies cū vidissent q; fecerat signum dicebant. **Q**uia hic ē vere ppheta q; v̄turus est in mūdū. **I**esus autē cū cognouisset q; v̄turi essent z rapent eū; z facerēt eū regē. fugit in montē itez ipse solus orare. **V**espe autē factus solus erat ibi.

De ambulatōe xpi supra mare. **D.** xij. **R.** vi. **J.** vi.

Capitulum. li.

V **A**utē sero factū est descēderūt discipuli ei; ad mare; cū ascendissent nauim.

Venit trans mare in capharnaū z tenebre iā facte erāt; nō venerat ad eos iesus. **H**are autē vento magno flāte exurgebat. **N**auicula **H.** autē in medio mari factabat fluctib;. **E**rat autē vent; p̄trarius eis. z vidit eos laborātes in remigādo. **A**ū. **L.** ergo remigassent stadia q̄i viginā q; aut triginta circa. **R.** quartā vigiliā noctis venit ad eos ambulās supra mare z volebat p̄terire eos. **A**t illi vt viderūt eū ambulantē supra mare putauerūt fantasma esse z exclamauerūt p̄re timore. **D.** **D.** **R.** enī; viderūt eum z p̄turbati sunt. **S**tati. **D.** q; iesus locut; est eis dicēs. **D**abete fiduciā. **C**ōfidite. **R.** ego sum. **N**olite timere. **R**ūdēs **D.** autē petr; dixit. **D**ñe si tu es iube me venire ad te sup aquas. **E**t ipse dixit. **V**eni. **E**t descēdēs petr; de nauicula ambulabat sup aquas vt veniret ad iesus. **V**idēs autē ventū validū timuit. **E**t cū cepisset mergi clamauit dicēs. **D**ñe saluum me fac. **E**t cōtinuo iesus extendēs manū apphēdit eū; ait illi. **N**ō dice fidei q̄re dubitasti. **V**oluerūt **I**ergo eū; recipe in nauim. **Et D.** cū ascēdisset in nauiculā cessa uit v̄tus. **R.** multo magis intra se stupebat. **N**ō enī; intellexerāt de panib;. **E**rat ei cor eoz; excecātū. **Q**ui **D.** autē in nauicula erāt. venerūt; z adorauerūt eū; dicētes. **V**ere fili; dei es. **Et J.** statī nauis fuit ad terrā

Sicut augu. hic notat. **S**i nō fier; per eū; dez euang. gelistā; mentio d̄ sc̄da resecōe septē panū; videre tur eē inter euāgelistas contradictō quasi narra. rent p̄trarie vnā z eandē resecōnem z hoc videli cet. p̄ p̄cordātia raliuz vt dicātur plu; ries facta q; nō nisi sp̄; vidēt esse nar. rata.

ad quā ibāt. **Et D.** cū trāffretassent venerūt in terrā genezareth. **R.** applicuerunt. **C**ūq; egressi fuissent de nauim. p̄tinuo cognouerūt eū; z p̄currentes p̄ vniuersam regionē illā ceperūt in grabatis eos q; male habebāt trāfferre vbi eū; audiebāt esse. **E**t quocunq; introibat in vicos vel in villas aut ciuitates in plateis ponebāt ifirmos z dep̄cabant eū; vt vel fimbriā vestimēti ei; tangerēt. **E**t q̄tq; tangebāt eū; salui fiebāt.

De p̄dicatōe eucharistie. **J.** vi. **C**a. li.

Autē die turba q; stabat trās mare vidit q; nauicula alia n̄ erat ibi nisi vna. **E**t q; nō introiit; **I**esus cū discipulis suis in nauim s; soli discipuli ei; abijissent. **A**lie vero supuenērūt naues a tiberiade iuxta locū vbi māducauerant panē grās agētes deo. **C**ū ergo vidissent turbe q; iesus n̄ erat ibi neq; discipuli eius ascēderūt nauiculas z venerūt capharnaū querētes iesus. **E**t cū inuenissent eū; trās mare

Augn. dicit q; capharnaum est iuxta signū gene. sar qd̄ dicit mare.

dixerūt ei. **R**abbi qñ huc venisti. **R**ñt iesus z dixit. **A**mē amē dico vobis q̄rit; me nō q; vidistis signa sed q; manducauistis ex panib; z saturati estis. **O**pamini nō cibū q; perit sed qui p̄man; in vitā eternā quē fili; hois vobis dabit. hūc ei; p̄ signauit de; **D**ixerūt ergo ad eū. **Q**uid faciem; vt opemur opa dei; **R**ñt iesus z dixit eis. **N**oc est op; dei vt credatis in eū; quē misit ille. **D**ixerūt ei. **O**d ergo tu facis signū vt videam; z credam; tibi; **Q**uid opar; **P**res nostri māducauerūt māna in deserto sicut scriptū ē. **P**anē de celo dedit eis māducare. **D**ixit ergo eis. **I**esus. **A**mē amē dico vobis. **N**ō moises dedit vob; panē de celo. s; p̄ me; dat vob; panē de celo. **V**ez. **P**anis ei; dei est q; descēdit de celoz; dat vitā mūdo. **D**ixerūt ergo ei. **D**omine sp̄; da nobis hūc panē. **D**ixit autē eis iesus. **E**go sum panis vite. q; venit ad me nō esuriet. z qui credit in me nō sitiet vnq;. **S**z dixi vobis q; z vidistis me; nō credidistis. **D**ñe qd̄ dat mibi p̄. ad me veni et. z eū; qui venit ad me nō eijciā foras. q; descēdi de celo. nō vt faciā voluntatē meā sed volūtātē ei; q; misit me. **D**ec est ā; volūtas ei; q; misit me p̄ris. vt omne qd̄ dedit mibi nō pdam ex eo sed resuscitē illō; i nouissimo die. **D**ec est enī; volūtas p̄ris mei q; misit me vt oīs q; videt filiū; z credit i; eu; z

Monotelleron siue

habeat vitam eternāz ego resuscitabo eū in nouissimo die. **M**urmurabāt ergo in dei de illo qz dixisset **E**go sum panis q̄ de celo descēdi. **E**t dicebāt **N**ōne hic est iesus fili' ioseph cui' nos nouim' patrēz matrē. **Q**uō ergo dicit hic qz de celo descēdi: rñ/ dit ergo iesusz dixit eis **N**olite murmura re inuicē. **N**emo p̄t venire ad me nisi pat̄ me' q̄ misit me traxerit illū. **E**t ego resuscitabo eū in nouissimo die. **E**st scriptū in p̄ phetis. **E**t erūt hoīes docibiles dei. **D**is q̄ audiuit a patre z didicit v̄it ad me. n̄ qz patrē vidit quis q̄ nisi is q̄ est a deo hievi det patrē. **A**mē amē dico vobis q̄ credit ī me. h̄z vitam eternā. **E**go sum panis vite. **P**atres vestri māducauerūt māna in des̄toz mortui sunt. **H**ic est panis de celo de scēdēs v̄t si q̄s ex ipso māducauerit non moriat̄. **E**go sum panis viu' q̄ de celo de scēdi. si q̄s māducauerit ex hoc panē viuet in eternū. **E**t panis quem ego dabo. caro mea est p̄ mūdi vita. **L**itigabāt ergo iudei adinuicē dicētes. **Q**uō p̄t hic nobis dare carnē suā ad manducandū. **D**ixit ergo eis **I**esus **A**mē amen dico vobis. **N**isi māducaueritis carnē filij hoīs z biberitis eius sanguinē non hēbitis vitā in vobis. **Q**ui māducat meā carnēz bibit meū sanguinē h̄z vitā eternā. **E**t ego resuscitabo eū in nouissimo die. **C**aro enī mea est vere cib' et sanguis me' vere est potus. **Q**ui māducat meā carnē z bibit meū sanguinē ī me manet z ego in illo. **S**icut misit me viues p̄r z ego viuo p̄pter patrē. **E**t q̄ māducat me. z ipse viuet p̄pter me. **H**ic est panis q̄ de celo descēdit. **N**on sic māducauerūt patres vestri māna z mortui sunt. **Q**ui māducat hunc panē viuet in eternū. **D**ec dixit in synagoga docēs in capharnaū. **M**ulti ergo ex discipulis audiētes dixerūt. **D**ur' ē hic sermo z q̄s p̄t eū audire. **S**ciēs at̄ **I**esus ap̄d semetipm qz murmurarēt de hoc discipuli ei' dixit eis. **H**oc vos scādalisat. **S**i ergo videritis filiū hoīs ascēdētē vbi erat p̄us. **S**pūs est q̄ viuificat. caro nō p̄dest h̄c q̄s. **V**erba q̄ ego locut' sum vob. sp̄rit' z vita sunt. **S**z sunt q̄dā ex vobis q̄ n̄ credūt. **S**ciebat enī ab initio iesus q̄ erāt credētes z q̄s traditur' eēt eūz dicebat p̄p̄tea dixit vobis qz nemo p̄t venire ad me nisi ei datū fuerit a patre meo. **E**t h̄ multi discipuloz ei' abierūt retro z iā nō cū illo ābulabāt. **D**ixit ergo iesus ad duodeci' flū

q̄d z vos vultis abire. **R**ñt ergo ei **S**ymō petr' **D**ñe ad quē ibim'. **V**erba vite eterne hēs z nos credim' z p̄gnouim' qz tu es xp̄s fili' dei. **R**ñt eis **I**esus **N**ōne ego vos duodeci elegiz vñ' ex vobis diabol' ē. **D**icebat at̄ de iuda symonis scariothis. hic enī erat traditur' eū cū esset vñ' ex duodeci. **D**e missiōe septuaginta duoz discipuloz. **L**.x. **C**apitulū. liiij. **P**ost hoc autē designauit dñs z alios. lxxij. z misit illos binos añ facie suā in oēm ciuitatē z locū quo erat ipse ventur'. **E**t dicebat illis **H**essis q̄dē multa oparij autē pauci. **R**ogate ergo dñz mesis v̄t mittat oparios in messem suā. **I**te ecce ego mitto vos sicut agnos inter lupos. **N**olite portare sacculū neq; perā neq; calciamentā z neminē p̄ viā salutaueritis. **I**n quācumq; domū intraueritis primū dicite pax huic domui. **E**t si ibi fuerit fili' pacis req̄scet sup illā pax vestra. **S**i at̄ ad vos reuertet̄. **I**n eadē at̄ domo manete edētes z bibētes q̄ ap̄d illos sunt. **D**ign' ē ei opari' mercede sua. **N**olite trāsire de domo in domū. **E**t in quācumq; ciuitatē intraueritis z susceperit vos māducate q̄ apponūt vobis z curate infirmos q̄ in illa sunt z dicite illis **A**ppropinq̄bit in vos regnū dei. **I**n quācumq; at̄ ciuitatē intraueritis. z nō receperint vos exētes de plateis ei' dicite. **E**t nā puluerē qui adhesit pedibz nostris de ciuitate vestra exērgim' in vos. **I**n hoc scitote qz appropinq̄bit regnū dei. **D**ico vob qz zodomis ī die illa remissi' erit q̄s illi citati. **D**e maledictiōibz ciuitatū in quibz p̄dica uerat xp̄s. **M**.xi. **L**.x. **R**.iij. **C**a. liiij. **V**nc. **B**. cepit exprobare ciuitates ei' qz nō egissent penitentiā. **V**e **L**. tibi. **B**. corosaym ve tibi bethsaida qz si ī tyro z sydone facte fuissent virtutes q̄ in vobis facte fuerūt. oli in cilicio z cinere sedētes peniterēt. **V**erūt̄ dico **B**. vob tyro z sydoni remissi' erit in die iudicij q̄s vobis. **E**t tu **C**apharnaū. **A**unq̄d vsq; ad celū exaltaberis. vsq; ad infernū descēdēs qz si in zodomis facte fuissent virtutes q̄ in te facte sunt forte māssissent vsq; in hūc diē. **V**erūt̄ dico vobis qz terre zodomoz remissi' erit in die iudicij q̄s tibi. **Q**ui vos. **L**audit me audit / z q̄ vos spernit me sp̄nit. **Q**ui at̄ me sp̄nit. spernit eū qui me misit. **E**t **R**. veniūt ad domū. z puenit iterū

Unum ex quatuor

turba ita vt nō possent neq; panē mādu-
care. Et cū audissent sui discipuli exierūt
tenere eū. Dicebāt enī quoniā in furores
versus est.

De demonio muto. D. xij. R. iij. L. xi
Capitulum. lv.

Oblatus. D. est iesu demoniū ha-
bens cec' r mur'. r. A. erat eijciēs
demoniū r illud erat mutū. Et cū eiecissz
demoniū locut' est mut'. Turauit. D. aut
eū ita vt loqueret' r videret' admirate. L.
sunt turber dicebāt. D. Aliquid hic ē fi-
lius dauid. Pharisēi atz scribe. R. q. ab hie-
rosolimis descenderāt audiētes. D. dixe-
rūt qm. R. beelzebub hz. Et. L. in beelze-
bub principe demonioz eijcit demonia.
Alij tentātes. signū de celo qrebant ab eo
Et R. cōuocatis eis ipse. L. vt vidit cogi-
tātes eoz in pabolis. R. dicebat ill'. Quō
p̄t sathanas sathanam eijcere. D. me. L. re-
gnū in seipm diuisum desolabit' r domus
supra domū cadet. r. nō p̄t stare regnū
illud. Et oīs. D. ciuitas vel dom' diuisa
cōtra se nō stabit. Si. L. at sathanas in se-
ipm diuisus est. quō stabit regnū ipsius?
Si. R. sathanas cōsurrexerit in seipm di-
spertit' estz nō poterit stare s; finē habet.
Quia dicit' in beelzebub eijcere me demo-
nia. Si at ego in beelzebub eijcio demo-
nia. filij vestri in q eijciūt. Ideo ipsi iudi-
ces vestri erunt. Porro si in digito dei. spū
D. dei eijcio. L. demonia pfecto puenit i
vos regnū dei. Lū fortis armat' custodit
atriū suū in pace sunt oīa q possidet. Ne-
mo. R. p̄t vasa fortis ingressus in domū di-
ripere nisi p̄us forte alliger. Si. L. at for-
tior eo supueniēs vicerit eū. vniuersa vasa
eius auferit in qbus cōfidebat r spolia ei'
distribuet r. tūc domū ei' diripiet. Qui
nō est mecū aduersum me est. r q nō colli-
git mecū dispget. Amē. R. dico vobis qm
oīa dimittent filijs hoim pctāz r blaffemie
qb blaffemauerūt. Qui aut blaffemaue-
rit in sp̄m sc̄m nō hēbit remissionē in et-
nū sed re' erit etni delicti qm dicebāt spi-
ritū immūdū hz. Quicūq; D. dixerit ver-
bū cōtra filiū hois remittet ei. Qui at di-
xerit cōtra sp̄m sc̄m verbū nō remittet ei
neq; in hoc seculo neq; in futuro. Aut faci-
te arborē bonāz fructū ei' bonū. Aut faci-
te arborē malāz fructū ei' malū. Siquidē
ex fructu arbor' cognoscit'. Progenies vi-
perarū quomō potestis bona loq cū sitis

malī. Ex abundātia enī cordis os loqitur
Bonus hō de thesauro bono pfert bona.
r mal' homo de thesauro malo pfert ma-
la. Dico autē vobis quoniā de omī verbo
ociofo quod locuti fuerint hoies reddēt
rationē de eo in die iudicij. Ex verbis enī
tuis iustificaberis r ex verbis tuis condē-
naberis. Cū. D. at. L. immūd' spūs exie-
rit ab hoie ambulat p loca arida qrens re-
quiēt nō inuenit. Tūc dicit'. Reuertar i do-
mū meā vñ exiui. r veniēs inuenit eā vacā-
tem. scopis mundatāz ornātā. Tūc vadit
r assumit septē alios spūs fecū neqozes se
r intrātes hitāt ibi. Et sūt nouissima ho-
minis illi' peioza p̄ozibz. Sic erit gene-
ratōni huic pessime. Factū. L. est cū hoc
diceret. Ex tollēs vocem quedā mulier de
turba dixit illi. Brūs venter q te portauit
et ybera q suctisti. At ille dixit. Quinimo
Beati q audiūt verbū dei r custodiūt illō
De matre Iesuz fratribz querētibz loq
ei. D. at. xij. R. iij. L. u. viij. Ca. lvi.

Huc. D. eo loquēte ad turbas.
Ecce mater ei' r fratres eius foris
stabāt querētes loq ei. Nō enī po-
terāt adire p̄e turba. Et R. miserūt ad euz
vocātes eū r sedebat circa eū turba. Dixit
D. autē ei quidaz. Ecce mater tua r frēs
tui foris stant qrentes te. L. videre. At. D.
ipse r̄ndens dicēti sibi ait. Que est mater
mea? r q sunt frēs mei? Et R. circūspiciēs
eos q in circūitu ei' sedebāt. Et. D. exten-
dens man' suas in discipulos suos dixit.
Ecce mater meaz fratres mei. Quicunq;
enī fecerit voluntatē patris mei q in celis
est ipse me' frater. soroz r mater est. mat. L.
meaz fratres mei sunt hi qui verbū dei au-
diunt r faciunt.

De petentibz signū de celo. D. xij. L.
Capitulum. lvij.

Quē. D. r̄nderūt ei quidā de scri-
bis r phariseis dicētes. Magister
volum' a te signū videre. Concurrētibus
L. autē turbis cepit dicere. Generatio hec
generatio neq; est. Generatio. D. mala r
adultera signū querit. et signū non dabit
ei nisi signū iōne prophete. Nam. L. sicut
Jonas fuit signū niniuitis ita erit filius
homis generatōni isti. Sicut. D. enī Jo-
nas fuit in vētre ceti tribz diebz tribz no-
ctibus sic erit filius hois in corde terre tri-
bus diebz tribz noctibus. Viri niniuite sur-
gent in iudicio cū generatōe ista r condē-

Monotesseron siue

nabunt eā qz penitentia egerūt in pdica
tionē iōne. Et ecce plusq̄s ionas hic Regi
na austri et surget in die iudicij cū genera
tōne istar condēnabit eā quia venit a fini
bus terre audire sapientiā salomonis. Et
ecce plusq̄s salomon hic. Nemo. **L.** lucer
nā accendit in abscondito ponit neqz sub
modio sed sup candelabrū. vt q̄ ingrediā
tur lumē videāt. Lucerna corpis tui oculo
tus tuus. Si ocul^{us} tuus fuerit simplex to
rum corp^{us} tuū lucidū erit. Si autē nequā
fuerit etiā corpus tuū tenebrosū erit vi
de ergo ne lumen qd̄ in te est tenebre sint.
Si ergo corp^{us} tuū totū lucidū fuerit non
hūs aliquā ptem tenebrarū erit lucidū to
tū z sicut lucerna fulgoris illuminabit te.

¶ De discipulis q̄bus demonia subijcie
bant. **Dat. xi. Lu. x. Capi. lviij.**

Ruersi **A.** sunt autē oēs. lxxij. disci
puli cū gaudio dicētes. Dñe etiā
demonia subijciunt nobis in no
mine tuo. Et ait illis. Videbā sathanā si
cut fulgur de celo cadentē. Et ecce dedi vo
bis p̄tatem calcādī sup serpētes z sup sco
piones z sup oēm p̄tatem inimici z nihil
vos nocebit. Verūm in hoc nolite gaude
re qz spūs vobis subijciunt. Gaudeat autē
qz noīa vestra scripta sunt in celis. In ipsa
at̄ hora exultauit iesus in spūsctō. Et **D.**
rñdens. **L.** dixit. Cōfiteor tibi pater dñe
celiz terre qz abscondisti hec a sapiētibus z
prudētibus reuelasti ea puulis. Ita p̄ qz
sic placuit aī te. Dñā mibi tradita sunt a
patre meo. Et **L.** nemo. **D.** scit q̄ sit fili^{us}
nisi pater neqz q̄ sit pater nisi fili^{us} z cui vo
luerit filius reuelare. Et cōuersus ad disci
pulos ait. Beati oculi q̄ vident que vos vi
detis. Dico enī vobis qz multi reges z p̄
phetē voluerūt videre que vos videtis z nō
viderūt z audire que auditis z nō audierūt.
Venite ad me oīs q̄ laboratis z onerati
estis z ego reficiā vos. Tollite iugū meū
supervos z discite a me qz mitis sum z hu
milis corde. Et inuenietis requiē anima
bus vestris. Iugū enim meū suauē est et
onus meū leue.

¶ De samaritano curate vulneratū. **L. x.**
Capitulum. lix.

Ecce qdā legis p̄itus surrexit tē
rans illū z dicens. Magister qd̄ fa
ciendo vna eternā possidebo. At ille dixit
ad eū. In lege quid scriptū est? Quō legis
At ille rñdens dixit. Diliges dñm deū tu

um ex toto corde tuo z tota anima tua et
ex oīb; viribus tuis z ex oīi mente tua
z proximū tuum sicut teipm. Dixitq; illi.
Recte rñdisti. Hoc facit viues. Ille autē vo
lens iustificare seipm dixit ad Iesum. Et
quis est meus prim^{us}? Suspiciēs autē ie
sus dixit. Domo quidā descēdebat ab hie
rusalē in iericho z incidit in latrones qui
etiā despoliauerūt eū z plagis impositis
abierūt semiuivo relicto. Accidit autē vt
sacerdos quidā descenderet eadē via z vi
so illo p̄teriuuit. similr z leuita. cū esset sec^{us}
locū z videret eū p̄transiit. Samaritan^{us} au
tem qdam iter faciēs venit sec^{us} eū z vidēs
eum misericordia mot^{us} est. Et appropiās
alligauit vulnera eius infundēs oleū z vi
nū z imponēs illū in iumentū suum. du
xit in stabulū z curam eius egit. Et altera
die ptulit duos denarios z dedit stabula
rio z ait. Aurā illius habe z qd̄ cūq; supe
rogaueris ego cū rediero reddā tibi. Quis
horū triū videt tibi prim^{us} fuisse illi q̄ inci
dit in latrones? At ille dixit. Qui fecit mi
sericordiā in illū. Et ait illi Iesus Vade z
factu similiter.

¶ De ministerio marthe. **L. x. Capi. lx.**

Actū est autē dum irent z ipse in
trauit in quoddā casteliū. Et mu
lier quedā martha noīe excepit il
lum in domū suā. Et huīcerat soror noīe
Maria que etiā sedēs sec^{us}
pedes dñi audiebat verbū il
lius. Martha autē satagebat
circa frēqns ministeriū que
stetiz ait. Dñe nō est tibi cu
re qz soror mea reliq̄t me so
lam ministrare. Dic ergo il
li vt me adiuet. Et rñdens
dixit illi dñs. Martha mar
tha sollicita es z turbas er
ga plurima. Porro vnū est necessariū. Ma
ria optimā ptem elegit q̄ nō auferet ab ea.

Eiecta iam
erant septē
dmoīa a ma
ria vel poc
cupata hīlo
ria et ita de
remissione
peccatorum
in domo sy
monis lepsi

¶ De doctrina orōis. **L. xi. Capi. lxi.**

E factū est cū esset in loco quodā
orans. vt cessauit dixit vnus ex di
scipulis ei^{us} ad eum. Dñe doce nos
orare sicut z iohes docuit discipulos suos.
Et ait illis. Cū oratis dicite
Pater sanctificet nomē tu
um. Adueniat regnū tuum.
Panem nostrū quotidianū
da nobis q̄tidie. Et dimitte
nobis debita nostra: si q̄des

Probabile
est qz hoc fu
erit repeti
tū z due pes
titiones pre
termisse.

Unum ex quatuor

et ipsi dimittim' debitorib' nostris. Et ne nos inducas in tentationem. Et ait ad illos. Quis vestrum habet amicum et ibit ad illum media nocte et dicit illi. Amice accommoda mihi tres panes quoniam amicus meus venit de via ad me et non habeo quod ponam ante illum. Et ille de intus respondeat dicens. Noli mihi molestus esse. Nam enim hostium clausum est et pueri mei mecum sunt in cubili. non possum surgere et dare tibi. Et ille si perscrauerit pulsans dico vobis etsi non dabit illi surgens eo quod amicus eius sit propter improbitatem autem eius surget et dabit illi quotquot habet necessarios. Et ego dico vobis petite et dabitur vobis.

De traditionibus phariseorum reprehensis a christo. Luce. xi. Capitulum. lxiij.

Et cum loqueretur rogavit illum quidam phariseus ut pranderet apud se et ingressus recubuit. Phariseus autem cepit intra se reputans dicere. Quare non baptisatus esset ante prandium? Et ait dominus ad illum. Nunc vos pharisei quod deforis est calcatis catini mundatis. quod autem intus est vestrum plenum est rapina et iniquitate. Scilicet. Nonne qui fecit quod deforis est etiam id quod intus est fecit? Veruntamen quod superest date elemosinam. Et ecce omnia munda sunt vobis.

De conscriptione granorum sabbatis. D. xij. R. ij. A. vi.

Actum. L. est autem in illo tempore sabbato quando cundo: primo cum transiret Jesus per sata discipuli. D. ei esurientes ceperunt progredi et euellere spicas et manducabant. R. conficantes manibus. Quidam autem phariseorum dicebant illis. Quid facitis quod non licet in sabbatis? Et respondentes dicebant iesu. Ecce discipuli tui faciunt quod non licet eis facere sabbatis. Et. R. ait illis. Numquam legistis quod fecerit david quando necessitate habuit et esurivit ipse et qui cum eo erant quomodo intrauit in domum domini sub abithar principe sacerdotum et panes propositionis sumpsit. L. R. D. et manducauit et dedit eis qui cum ipso erant. quos. D. A. non licet ei comedere neque his qui cum ipso erant nisi solis sacerdotibus. R. dedit ei et his qui cum ipso erant. **Aut. D. non legistis quod in**

sabbatis sacerdotes in templo sabbatum violant et sine crimine sunt? Dico autem vobis quod templo maior est hic. Si autem sciretis quid est misericordia volo et non sacrificium nunquam condemnassetis innocentes. Et dicebat. R. eis. Sabbatum propter hominem factum est et non homo propter sabbatum. Itaque. R. L. D. dominus est filius hominis etiam sabbati. **De sanatione manus aride. D. xij. R. iij. L. iij. Capitulum. lxiij.**

Et cum inde transisset factum est et in alio sabbato ut intraret in synagogam et doceret. Et erat ibi homo et manus eius dextera erat arida. Observabant autem scribae pharisei si in sabbato curaret ut inueniret eum in synagoga ut inueniret eum in synagoga ut inueniret eum in synagoga. Ipse enim sciebat cogitationes eorum. Et. D. in interrogabat eum dicentes. Si licet in sabbatis curare ut accusaret eum? Et. R. ait homo habens hanc manum aridam. Surge et sta. L. in medium. Et surgens stetit. Et ait ad illos iesus. Introgo vos si licet in sabbatis bene agere an male? etiam saluare an perdere. At. R. illi responderunt. Ipse. D. ait dixit eis. Quis erit ex vobis homo qui habeat vineam aut oleam et ceciderit hec in sabbatis in foveam? Nonne tenebit et leuabit eam? Quanto magis est homo melior oleam? Itaque licet sabbatis bene facere. Et circumspiciens. R. eos cum ira et tristitia super cecitatem eorum dixit homini. Extende manum tuam et extendit et restituta est manus eius. Sic alta. **Ipse. L. ait repleti sunt insipientia et colloquebantur ad inuicem quod dicitur de iesu. Et respondentes. D. ait pharisei et ceteri dicebant statim. R. cum herodias aduersus eum quod eum perderet. **Ihs. D. ait scies recessit in et secuti sunt eum multi et curauit eos omnes et precepit eis ne manifestum eorum facerent ut adimpleret quod dicitur per ysaiam prophetam dicente. Ecce puer meus electus quem elegi dilectum meum in quo bene placuit anime mee. Nonna spiritum meum super eum et iudicium gentibus nuntiabit. Nonne preterdet neque clamabit neque aliquis in plateis audiet vocem eius. Arundinem quassatum non confriget. Et lumem fumigans non extinguet donec eiciat ad victoriam iudicium et in nomine eius gentes sperabunt. **Iesus. R. ait cum discipulis suis recessit ad mare et turba multa a galilea et iudea secuta est et ab ierosolymis et ydumea et trans iordanem et circa tyrum et sidonem multitudo magna. Audiens quod faciebat et uenerunt ad eum. Et dixit iesus discipulis suis ut nauicula sibi desuaret propter turbam ne comprimeret eum. **Altos ei sanabat ita ut********

Monotesseron siue

irruerēt in eū: vt eū tāgerēt. Quotq̄t at̄ hē
bāt plagas. ⁊ spūs imūdi cū illū videbāt
procidebāt eiz clamabāt dicētes Tu es fi
lius dei. Et vebemēter cōminabāt eis/ ne
manifestarent eum.

De quatuor pabolis in mari. **D.** xiiij.

R. iij. **L.** viij. ⁊ xiiij. **Capitū.** lxx

Et factū. **L.** est deinceps. Et ipse
iter faciebat p̄ ciuitates ⁊ castella.
ōdicās ⁊ euāgelisans regnū dei et
duodecim cū illo. Et mulie
res aliq̄e q̄ erāt curate a spi
ritibz malignis ⁊ infirmita
tibus **Maria** q̄ vocabat̄ ma
gdalene/ de q̄ septez demoia
eribant ⁊ **Johānaxor** chu
se pcuratoris herodis ⁊ su
fanna: ⁊ alie multe q̄ mistra
bant ei de facultatibus suis
In D. illa die exiēs **Jesus**
de domo/ sedebat secus ma
re. **Et R.** cepit iterū docere
ad mare **Et D.** congregate
sunt ad euz turbe multe. ita
vt in nauiculā ascendens/ sederet in mari
R. ⁊ oīs turba in litore **D.** circa. **R.** mare
sup terrā erant. **L.** autē plurima tur
ba cōueniret ⁊ de ciuitatibz pperarēt ad eū
locutus **L.** est ⁊ docebat. **R.** eos ī pabolis
multa. ⁊ dicebat illis in doctrina sua p̄ si
militudinē **Audite R.** **Ecc D.** exiit **L.** q̄
seminat seminare semē suū seminās **R.** ad
seminandū **Et L.** dū seminat aliō cecidit
secus viā ⁊ cōculcatū est. ⁊ venerūt **R.** volu
cres celi ⁊ comederūt illud. **Et aliud L.** ce
cidit supra petrā. vbi **R.** non habuit terrā
multā. ⁊ statim exortū est/ qm̄ non habe
bat altitudinē terre. **Et qm̄ exortū ē sol exē
stauit ⁊ L.** natū aruit. qz nō hēbat hūo
rem. ⁊ **D.** eo qz **R.** nō habebat radicē. **Et**
L. aliud cecidit inter spinas. ⁊ siml exortū
te spine ascendeit. **R.** ⁊ creuerūt. **D.** ⁊ suf
focauerūt **L.** illud. ⁊ fructū **R.** nō dedit **Et**
L. aliud cecidit in terrā bonā ⁊ ortum fe
cit fructū ascendētem. **R.** ⁊ crescentē **Aliō**
D. centesimū **R.** aliud sexagesimū aliud
tricesimū. **Hec L.** dicens clamabat. Qui
habet aures audiendi audiat **Et R.** cū eēt
singularis accedētes. **D.** discipuli inter
rogauerūt eum hi qui cū illo erant duode
cim pabolam exponere / que. **L.** esset hec
pabola. **Et D.** dixerūt ei. Quare in pabo
lis loq̄ris eis? **Quibz L.** ipse dixit. Quia

**Quāuis cō
nectatur vī
cta triū euā
gelistaz. nī
hiloīn⁹ pos
sunt itelligi
vartys tem
poribus fuis
se repetita.
sicut supra d
sermone do
mini in mō
te notatū ē.**

D. vobis datum est nosse misterū regni
dei **L.** celozū. **D.** Ceteris **L.** autē qui **R.**
foris sunt/ omnia in pabolis fiunt. ⁊ **D.** il
lis nō est datū **Ideo** in pabolis loquor
eis. vt **R.** videntes videāt ⁊ non videant/
et audientes audiant ⁊ nō intelligant. qz
D. videntes nō vident ⁊ audientes non
audiūt neqz intelligunt. vt adimpleat in
eis pphētia ysaiē dicentis. **Auditu** audie
tis ⁊ nō intelligētis/ ⁊ videntes videbitis
⁊ nō videbitis. **Incrassatū** enī est cor po
puli hui⁹/ et auribus grauiter audierunt:
et oculos suos clauerūt/ nequādo vide
ant oculis ⁊ auribz audiant ⁊ corde intelli
gant/ et cōuertant et sanem eos ⁊ dimittā
tur. **R.** eis peccata. **Vestri D.** autē beati
oculi qui vidēt/ et aures vestre que audi
unt. **Amen** quippe dico vobis/ quia mul
ti prophētez iusti cupierūt videre que vi
deris et nō viderunt/ ⁊ audire que auditis
⁊ nō audierūt. **Et R.** ait illis. **Nescitis** pa
rabolā hanc. **Et quomō** omnes pabolas
cognoscētis. **Vos D.** autē audite pabo
lam seminātis. **Est L.** autē hec parabola
Semen est verbū dei. qui **R.** seminat ver
bū seminat. **Qui L.** autē secus viā vbi **R.**
seminat verbū hi. **L.** sunt q̄ audiunt. **Et**
R. cum audierint p̄festim venit sathanas
⁊ tollit. **L.** verbū de corde corū ne creden
tes salui fiāt. **Omīs D.** enī qui audit ver
bū regni dei ⁊ nō intelligit/ venit mal⁹ ⁊ ra
pit quod seminatū est in corde. **Nam L.**
qui supra petrā hi sunt qui cū audierint
statim. **R.** cum gaudio suscipiūt illud. **Et**
L. hi radices nō habent in. **R.** sequia tē
porales sunt qz ad tempus credūt. deide
orta tribulātōne ⁊ p̄secutōne propter ver
bum cōfestim scandalizant. **L.** in tempe
tentātōnis recedūt. **Quod** autē in spinis
cecidit hi sunt qui audierunt et a sollicitu
dinibz seculi. **D.** istius et fallacia diuitia
rum ⁊ voluptatibz. **L.** vite euntes ⁊ circa
R. reliqua concupiscētie introcūtes suffo
cantur. **L.** ⁊ nō referunt fructū. **Qui** autē
in terrā bonaz hi sunt qui in corde bono
et optimo audientes verbū suscipiūt. **R.**
L. et retinent. **L.** et fructū afferunt in pa
tientia. **Et D.** facit. **R.** aliud quidē cen
tesimū. **Aliud** autē sexagesimū porro ali
ud tricesimū. **Et dicebat R.** illis. **Nunq̄d**
vēit lucerna vt sub modio ponat̄ aut sub
lectō. **Nemo** autē accendit lucernam ⁊ ope
rit eam yase aut sub lectū ponit s̄ supra

Unum ex quatuor

candelabrum et intrantes videant lumen
Non enim est occultum quod non manifestetur
nec absconditum quod non cognoscatur et in
palam veniat. **Si. R.** qui habet aures au-
diendi audiat. et dicebat illi **Secunda pa-**
lis. Videte ergo L. quomodo **rabola.**
do et quid. **R.** audiat. **In**
qua mensura mensi fueritis remetietur vobis et
adiet vobis. **Qui D. L. R.** enim habet dabi-
tur ei et abundabit. **Qui** autem non habet et quod habet et
putat. **L.** se habere auferet ab eo. **Aliam**
D. pabolam **D.** proposuit eis dicens **Sile** fa-
ctum est regnum celorum hominum qui seminauit semen
bonum in agro suo. **Cum** autem dormiret homines
venit inimicus eius et supseminavit zizania in
medio tritici et abiit. **Cum** autem crevisset herba et
fructum fecisset tunc apparuerunt zizania. **Ac-**
cedentes autem servi patrifamilias dixerunt ei.
Domine hanc bonum seminem seminasti in agro tuo.
vnde ergo habet zizania? **Et** ait illi. **Inimicus** homo
fecit hoc. **Servi** autem dixerunt ei. **Vis** imus et
colligimus ea? **Et** ait **Domine** Ne forte colligen-
tes zizania eradicetis simul et triticum cum eis.
Sinite utraqz crescere usque ad messem. **Et**
in tempore messis dicite messoribus. **Colligite** pri-
mum zizania et alligate ea in fasciculos ad com-
burendum. **tritici** autem congregate in horreum
meum. **Et** dicebat. **R.** eis. **Sic** est regnum dei
quod admodum si iaciat homo sementem in terra.
et dormiat et exurgat nocte et die et semine ger-
minet et incresecat dum nescit ille. **Alio** enim
terra fructificat primum herbam deinde spicam.
deinde plenum fructum in spica. **Et** cum ex se produ-
xerit fructum statim mittit falce quoniam adest mes-
sis. **Alia** **D.** pabolam proposuit. **Tertia** pa-
sit eis et. **R.** dicebat. **Cui** assu- **rabola.**
milabim? regnum dei? **Aut** cui pabole propa-
bim? illud? et cui **L.** sile esse estimabo? **Sile**
est **D.** regnum celorum grano sinapis quod ac-
cipiens homo seminauerit in agro. **L.** misit in or-
tu suum. **Quod** **R.** cum semiatum est in terra mini-
mum. **D.** quod est in omnibus seminibus quod **R.** sunt in
terra cum natum fuerit et **D.** creuerit maius
est omnibus oleribus. **Ascendit** **R.** in arborem ma-
gnam. **L.** et sic **D.** arbor et **R.** facit ramos ma-
gnos ita. **D.** ut volucres celi veniant et ha-
bitent in ramis eius et **R.** possint sub umbra
eius habitare et volucres celi requieverunt in ramis
eius. **Alia** **D.** pabolam locu- **Alia** para-
tus est eis. **Et** **L.** iterum dixit. **bola.**
Cui sile regnum dei estimabo? **Sile** **D. L.**
est regnum celorum semine quo acceptum milier
abscondit in farine satis tribus donec semine

ratum est totum. **Dec.** **D.** omnia locutus est Iesus
in pabolis ad turbas. **Et** talibus **R.** multis
pabolis loquatur eis verbum put poterat au-
dire. **Sine** pabola autem non loquatur eis ut **D.**
impleret quod dictum est per prophetam dicere. **Ape-**
ria in pabolis os meum et eructabo abscondi-
ta a constitutione mundi. **Secundum** **R.** autem disci-
pulis suis diserebat omnia. **Tunc** **D.** dimissis
turbis venit in domum et accesserunt discipu-
li eius ad eum dicentes. **Ediffere** nobis pabolam
zizaniae agri. **Qui** enim ait quod seminat bonum
semine est filius hominis. **Ager** autem est mundus bonum
vero semen sunt filii regni. **zizania** autem sunt
filii nequam. **Inimicus** autem qui seminat ea est diabo-
lus. **messis** vero consummatio seculi. **Def-**
sores autem sunt angeli. **Sic** ergo zizania col-
ligunt et igni comburunt. **Sic** erit in consum-
matione seculi. **Mittet** filius hominis angelos suos
et colligent de regno eius omnia scadala id est
eos qui faciunt iniquitatem et mittent eos in caminum
ignis. **Ibi** erit fletus et stridor dentium. **Tunc** iu-
sti fulgebunt sicut sol in regno patris eorum.
Qui habet aures audiendi audiat.

De tribus pabolis in domo **D.** xij.

Capitulum lvi.

Simile est regnum celorum thesauro
abscondito in agro quem inuenit
homo abscondit et per gaudium illius vadit et vendit
vniuersa quae habet et emit agrum illum. **Iterum** sile est
regnum celorum hominum negotiatorum qui genti bo-
nas margaritas. **Inuena** autem vna preciosa
margarita abiit et vendidit omnia quae habuit et
emit eam. **Iterum** simile est regnum celo-
rum sagene misse in mare et ex omni genere
piscium congreganti. **Qua** cum impleta es-
set educeret et secus litas sedentes elegerunt
bonos in vasa sua malos autem foras mise-
runt. **Sic** erit in consummatione seculi. **Exi-**
bunt angeli et sepabunt malos de medio
iustorum et mittent eos in caminum ignis. **Ibi**
erit fletus et stridor dentium. **Intellectis**
hec omnia. **Dicunt** ei etiam. **Aut** illis **Ido**
omnis scriba doctus in regno celorum sumi-
lis est homini patrifamilias qui profert de the-
sauro suo noua et vetera. **Et** factum est cum
consummasset Iesus pabolas istas. **transit**
inde et veniens in patriam suam docebat
eos in synagogis eorum ita ut mirarentur
et dicerent. **Ubi** huic sapientia haec virtutes.

De reprehensione

traditionis iudeorum. **D.** xv. **R.** vij. et **L.** co-
sonat supra ca. xi. **Capitulum** lxxij.

Monotefferon siue

Quinc. **D.** accesserunt. **R.** conuen-
 erunt ad eum ab hierlimum. **D.** scribe
 pharisei. **Et R.** cum vidissent quod
 de discipulis eius comibus manibus non lotis
 manducare panem. vitupauerunt. **Pharisei** autem
 et omnes nisi crebro lauent manus non manducant
 tenentes traditiones seniorum. **Et a foro redeun-**
tes nisi baptisarent non comedunt. **Et alia**
multa que tradita sunt illis fuere baptismata
calicium viceorum et eramento et lectorum. Et in-
terrogabant eum pharisei et scribe dicentes. que
discipuli tui transgrediuntur. R. non ambul-
 ant iuxta traditiones seniorum. **Non enim**
lauant manus suas cum panem manducant sed
comunibus manibus manducant panem. Ipse enim
ait illis. Quare vos mandatum dei
transgredimini propter traditionem vestram? Relin-
quentes enim mandatum dei. tenetis traditio-
nes hominum et baptismata viceorum et calicium et
alia similia his facitis multa. Et dicebat eis
Benignus irritum fecistis mandatum dei ut seruetis tra-
ditionem vestram. Nam de dixit et. R. moyses.
Honora patrem tuum et matrem. Et qui maledixe-
rit patri vel matri morte moriatur. Vos autem
dicitis. Si dixerit homo patri aut matri cor-
ban hoc est donum quodcumque et me tibi perdit.
Et non honorificabit patrem suum aut ma-
trē suam. R. ultra non dimittitis eum quecumque face-
 re patri suo aut matri rescindentes verbum
 dei per traditionem vestram quam tradidistis et mul-
 ta similia hominibus facitis. **Propheta enim**
prophetauit de vobis isaias dicens. Scriptum est
populus hic labijs me honorat. cor autem ipsorum
longe est a me. In vanum autem sunt sine causa colunt
me docentes doctrinas et mandata hominum. Et
quocumque ite. R. ad deum se turbis dixit. **Au-**
dite me omnes. R. et intelligite. **Non enim**
quod intrat in os coinquinat hominem. Nihil enim
est ex
tra hominem introiens in eum quod possit eum inquini-
nare sed que de homine procedunt illa sunt que coin-
quinant hominem. Si quis habet aures audiendi au-
diat. Et cum introisset in domum a turba acces-
deret. D. discipuli eius interrogabant. **R.** cum
 pabolam. **Et dixerunt ei. Scis quia pharis-**
ei audito hoc verbo scandalizati sunt. At il-
le respondens ait. Displacitatio quam non planta-
uit pater meus celestis eradicabit. Sinite il-
los. ceci sunt et duces cecorum. Cecus autem si ce-
co ducatur praestet ambo in foueam cadunt. Re-
spondens autem petrus dixit ei. Ediffere nobis
pabolam hanc. At ille dixit. Ad-
huc et vos sine intellectu. sic
et imprudentes estis. Non

Aide lu. ser
to supra tri-
cesimo rubri

intelligitis? quod omne extrinsecus cella quidem
 introiēs in homines. **Non enim**
 quod in os intrat non. **R.** pro eum coinquinare quod
 non introit in cor eius sed in ventre vadit et in
 secessum emittit purgas omnes escas. **Di-**
cebat autem quoniam que de homine exiit illa coin-
quinant homines que. D. autem procedit de ore de
 corde exiit et ea coinquinant homines. **Abintus**
R. enim de corde hominum male cogitationes pro-
 cedunt homicidia. **D.** adulteria fornicatio-
 nes furta falsa testimonia blasphemie. **Auari-**
cie. R. nequicie dolus impudicia oculi ma-
 lus superbia stulticia. **D.** haec mala abintus
 procedunt et haec sunt que coinquinant hominem.
Non lotis autem manibus manducare non coinquinat
hominem.

De chananea. R.

Ex. R. vij. Capitulum. lxxvij.
Et d. egressus inde surgens. **R.** se-
 cessit. **D.** et abiit. **R.** in presens. **D.** in
 fines. **R.** iuxta sydonis et ingressus. **D.** do-
 mum neminem voluit scire et non potuit latere
Et ecce mulier cananea stans. R. ut au-
 diuit de eo cuius filia habebat spiritum immundum
 egressa. **D.** a finibus illis itra-
 uisit clamauit. **D.** dicens ei.
Miserere mei domine fili dauid
filia mea male a demonio ve-
rat. Qui non respondit ei verbum
Et accedentes eum discipuli eius
rogabant eum dicentes. Dimit-
te eam quia clamat pro nos. Ipse
ait illis. Non summissus nisi ad oves que pe-
ccauerunt domini israel. At illa venit et adorauit eum
et prostratus ad pedes eius. Erat enim mulier genti-
litas syrophenissa genere et rogauit eum ut demoni-
um eijceret de filia eius dicens. D. domine adiu-
 ua me. **quod respondit illi. Sine. R.** d. priusatura
 et filios. **Non est bonum sumere panem filiorum et**
mittere canibus. At illa respondens dixit illi. Etiam
d. domine nam catelli edunt de micis que cadunt
 de mensa domini suorum et comedunt. **R.** de mi-
 cis sub mensa puerorum. **Tunc d.** respondens iesus
 ait illi. **O mulier magna est fides tua fiat tibi**
 sic ius propter. **R.** hunc sermonem vade. exiit demo-
 nius de filia eius et sanata. **D.** est filia eius ex il-
 la hora. **Et cum abiisset domum suam inuenit**
puellam sedentem super lectum et demonium exisse.

Aide mar-
cus dicere quod
ipsa sanauerit
in domo
sua sed con-
tertus iste
cordat eum cum
mattheo.

De surdo et muto sanato et multis
alijs. Ex. R. vij. Capitulum. lxxvij.
Et d. tres exiit de finibus tiri venit per
 sidonem secus mare quod est. **R.** medios fides

Unum ex quatuor

decapoleos et adducit ei surdū et mutū et deprecabatur eū vt imponat illi manū et imponēs illi manū et apprehendēs eū de turba seorsum misit digitos suos in auri cūllas eius et expuēs tetigit linguā eius Et suspiciēs in celū ingemuit et ait Effera qđ est ad apire. et statū loq̄ba recte. Et p̄cepit eis ne cui dicerēt q̄nto autē eis p̄cipiebat tāto magis plus p̄dicabāt et de eo ampli⁹ admirabāt dicētes. Bñ oīa fecit et surdos fecit audire et mutos loq̄. Et d. ascendēs in montē sedebat ibi. Et accesserūt ad euz turbe multe hñtes secū mutos et claudos debiles cecos et alios multos et piecerunt eos ad pedes ei⁹ et curauit eos ita vt turbe admirarēt vidētes mutos loq̄ntes et claudos ambulātes. cecos vidētes et magnificabant deum israel.

De scđa refectōe turbe ex septē panibz et paucis piscibz. *D. xv. R. viij. Ca. lxx.*

In dieb⁹ illis. Cū turba multa eēt cū iesu nec haberēt qđ māducarent.

Louocatis discipul⁹ suis ait ill⁹. Discreoz sup turbā qz ecce iā triduo sustinent et p̄seuerant. *D. mecū. nec hñt qđ manducēt: et dimittere eos ieiunos nolo ne deficiāt in via. Et R. si dimiserō eos ieiunos in domū suā deficient in via: qđaz enī ex eis delogeyenerūt. Et rñderūt ei discipuli. An illos poterit qđ saturare panibus in solitudine? An d. nobis panes in deserto tantos vt saturem⁹ turbā tātā? Et R. interrogabat eos. q̄t panes habetis? Qui dixerūt septē et paucos *D. pisciculos. Et p̄cepit turbe vt discūberēt sup terram. Et R. accipiēs d. septē panes grās agēs fregit et dabat discipul⁹ suis vt apponerēt et apposuerūt turbe et dederunt. d. pp̄lo. Et hēbant pisciculos paucos et ipos bñ: dixit et iussit apponi. Et manducauerūt oēs. d. et saturati sunt. Et sustulerūt. R. quod supauerat de fragmētis septē sportas plenas. Erāt autē qui māducauerāt. R. q̄si q̄tuor milia hoīm extra *D. paruulos et ml̄eres et dimisit. R. eos. Et dimissa d. turba ascendit in nāniculā. R. cū discipulis suis et venit. d. in fines magedon pres. R. dalmanutha.***

De iudeis itez petētibz signū de celo et de fermēto phariseozum cauēdo *D. xvi. R. viij. Ca. lxxij.*

Exierunt. *R. et accesserūt d. ad eū p̄baris et saducei tētātes vt ro-*

garēt eū. Et *R. ceperūt cōquirere cū eo q̄rētes ab eoz. d. signū de celo oñderet. At illerñdēs ait illis. Facto vesp̄e dicit⁹. Serenū erit. rubicūdū est ei celū. Et mane. hodie tēpestas: rutilat ei triste celū. Faciē ergo celi dñdicare nostis: Signa at tēporū nō potestis. Et ingemiscēs. R. spū ait. Quid generatio ista signū q̄rit. Generatō d. mala et adultera signū q̄rit. Amē. R. dicovob. Nō dabit⁹ generatōi huic nisi d. signū iōne p̄phe. Et relictis illis ascendit in nauim⁹ et abiit trās fretū. Et cū venissent discipuli ei⁹ trās fretū obliti sunt panes recipe. Et *R. nisi vnū panē nō habebāt secuz in nauī. Et p̄cipiebat eis dicēs. Intuemī. d. R. et caute a fermēto phariseoz et saduceoz. et fermēto. R. herodis. At. d. illi cogitabāt intra se dicētes qz panes nō accepim⁹. Quo *R. cognito. ait illis iesus. qđ d. cogitatis in vob modice fidei qz panes nō hētis: nondū. R. cognoscit⁹ nec itelligit⁹. Adhuc cecatū hēt⁹ cor vestz: oculos hñtes et nō vidēt⁹ et aures hñtes nō auditis. Nec recordamī qñ q̄nqz panes fregi in q̄nqz milia hoīm. d. Et q̄t cophinos fragmentoz. R. plenos tulistis? Dicit ei duodecī. Qñ et septē panes in q̄tuor milia hoīm. d. Et q̄t. R. sportas fragmentozū tulistis? Dicit ei. vij. Et dicebat eis. quō nōdū itelligit⁹ qz d. nō de pane dixi vobis. Caute a fermēto phariseoz et saduceoz. Tūc intellexerūt qz nō dixerit cauēdū a fermēto panum sed a doctrina p̄bariseozum et saduceozum.***

De ceco sanato qz videbat hoīes velut arbores ambulātes. *R. viij. Ca. lxxij.*

Eueniūt beibsaīdā et adducūt ei cecū et rogabāt eū vt illū tāgeret. Et apphensa manu cecī. educit eū et traxicū expuēs i oculos ei⁹: ipositis maibz suis introgauit eū siqđ videret. Et aspiciēs ens ait. Video hoīes velut arbores ābulātes. Deīn itez iposuit man⁹ sup oculos ei⁹ et cepit videre et restituit⁹ eū ita vt clare videret oīa. Et misit illū i domū suā dicēs. Vade i domū tuā. Et si i vicū introier⁹ nemini *d. De interrogatōe xpi que medi dixer⁹. cū hoīes eēt. d. xvi. R. viij. Ca. lxxij.*

Ingressus. *R. est iesus et discipuli eius in castella. Venit autē in pres cesaree philippi. Et factū est cum solus orans. et discipuli eius cum eo et. R. in via. d. Interrogabat*

Monoteiferon siue

discipulos suos dicēs. **Quē. R.** dicūt ho/
mines esse filiū hoīs: quē **L.** me esse dicūt
turbe: **Qui rīderūt illi dicētes Alij. D.**
Johē baptistā **Alij heliā** **Alij** vero hierē
miā. **Alij. R.** q̄si vñū de p̄phetis **Alij. L.** qz
p̄phetayn de priorib; surrexit **Tūc. R.** di
xit illis iesus **Vos. D.** autē quē me eē di
citis: **Rūs** **Symon** petr⁹ dixit **Tu** es xp̄s
filius dei viui. **Rūs** autē iesus dixit ei **Be**
atus es **Simō** bariona qz caro z sanguis
non revelauit tibi sed p̄ me q̄ est in celis
Et ego dico tibi qz tu es petr⁹ z sup hanc
petrā edificabo eccliam meā: z porte inferi
nō preualebūt aduersus eā. **Et** tibi da/
bo clauē regnī celozū. **Et** quocūq; liga/
ueris sup terrā erit ligatū z in celis. **Et** quō
cūq; solueris sup terrā erit solutū z in ce
lis. **At. L.** alle increpans eos cōminat⁹. **R.**
est eis. z p̄cepit. **D.** discipulis vt nemini
dicerēt de **R.** allo q̄ ipse eēt xp̄s. **Ex** inde ce
pit iesus docere. **R.** eos z oñdere. **D.** disci
pulis suis qz oporteret eū ire hierlīmā et
multa pati z. **R.** reprobari. **L. a. R.** sum
mis seniorib; a scribis. **D.** z p̄cipib; sa
cerdotū z occidi z tertia die resurget. **R.**
palā verbū loq̄bat. **Et** assūmēs **D.** eū pe
tr⁹ cepit illū increpare dicēs **Ab** sit a te **Nō**
erit tibi hoc: q̄. **R.** p̄uersus vidēs discipu
los cōminat⁹ est petro dicēs **Vade** retro p̄
D. me sathana / scandalū es mihi qz nō
sapis ea q̄ dei sunt sed ea q̄ hoīm.

De cruce bairūda post xp̄z **D.** vi. **R.**
vii. **Et** p̄sonat. **L.** infra. xii. z **Luce.** ix.
Capitulum. lxxiiij.

Euocata. **R.** turba cū discipul⁹ su
is dicebat ad oēs. **Si** q̄s vult p̄
me venire z. **R.** me seq̄ / abneget **D.** **L.** se
metipm z tollat crucē suā z seq̄tur me **Qui**
D. eni voluerit. **L.** aiā suā saluā facere
p̄det eā. **Qui** at̄ p̄diderit aiā suā p̄pter me
z euangelīū. saluā faciet eā z inueniet **D.**
eam. **Quid** enī p̄dest hoī si vniuersuz mū
dū lucret. aiē vero sue detrimētū patiā se/
metipm. **L.** p̄dat z detrimētū sui faciat.
Aut. D. **R.** quā dabit hō p̄ mutarōez pro
aiā suā: fili⁹ **D.** enī hoīs vctur⁹ est in glia
patr⁹ sui cū angel⁹ suis z tūc reddet vnicui
q̄ fm opa sua **Qui. R.** enī me p̄fessus fue
rit z verba mea in generatōe ista adultera
z peccatricez fili⁹ hoīs p̄fitebit eū cū vene
rit i glia patr⁹ sui cū angel⁹ suis **Nā. L.** q̄
erubuerit me z f̄mōnes meos. hūc fili⁹ ho
mīs erubescet eū cum venerit in maiestate

sua z patr⁹ z sc̄toz angeloz **Et. R.** dicebat
L. illis. **Amē.** vere. **L.** dico vobis. **Sunt**
D. q̄dā. **R. L.** de hic stātib; q̄ nō gusta/
būt mortē donec videāt regnū **R.** dei veni
entis in virtute filiū **D.** hoīs venientē in
regno patr⁹ sui.

De trāfiguratōe dñi **D.** xvij. **R.** ix. **L.** ix
Capitulum. lxxv.

Actū **L.** est autē post hec verba fe
re dies octo. post **D.** dies. **R.** sex.

Assumpsit iesus itez petz
Jacobū z **Johānē** fratrē ei⁹
z duxit illos in montē excel
sum seoz suz solos. **R.** vt ora
ret. **L.** **Et** trāfigurat⁹. **D.**
est ante illos **Et. L.** facta est
dū oraret spēs vultus e⁹ alte
tera z resp̄lnduit. **D.** facies
eius sic sol. vestimēta at̄ ei⁹

Regula tyco
nij d̄ t̄pibus
hic habet los
cus. **Marcus**
eni nō noiat
p̄mū z vñū
mū d̄ ē qz fus
erūt ip̄fecti.

facta sunt alba z candida. splendida **R.** ni
mis velut nix. z q̄lia fullo nō p̄t eādida fa
cere sup terrā. **Et. D.** ecce duo **L.** viri ap
paruerūt **D.** eis moises z helias cū eo lo/
q̄ntes vñū. **L.** in maiestate z dicebāt excel
sum ei⁹ quē p̄pletur⁹ erat in hierlīm **Petr⁹**
veroz q̄ cū illo erāt grauati erāt somno **Et**
euigilātes vidērūt maiestatē eius z duos vi
ros q̄ stabāt cū illo. **Et** factū est dū descen
deret ab illo. **Rūs. D.** petrus dixit ad **Je**
sum **Dñe** p̄ceptor **L.** Rabbi. **R.** bonū **D.**
est. **R.** nos **L.** hīc eē. si vis **D.** faciam hīc
tria tabnacula tibi vñū moisi vñū z helie
vñū **Nō. R.** ei sciebat qd dicerz. **Erāt** ei t̄o
re exterriti **Ad** huc. **L.** at̄ illo loq̄nte. **Ecce**
D. nubes lucida obūbrauit eos z timue
rūt. **L.** illis in nubē intrātib; **Et. D.** ec
ce venit vox. **R.** de nube dicēs **Hic** est fili⁹
meus dilectus. **D.** charissim⁹ **R.** in quo.
D. mibi bñ placui ip̄m audite **Et** audiē
tes discipuli ei⁹ ceciderūt in faciē suā z t̄i
muerūt valde. **Et** accessit ihs z tetigit eos
dixitq; eis. **Surgite** nolite timere **Et. L.**
dū fieret vox leuātes. **D.** oculos z circūspi
cientes. **R.** neminē **D.** viderūt ampli⁹ **R.**
nisi iesum t̄m secū. z inuētus **L.** est ihs so
lus. **Et. D.** descēdentib;. **L.** illis de mō/
te p̄cepit illis iesus dicēs **Nemini** dixerit
visionē donec fili⁹ hoīs a morte resurgat.
Et. R. verbū cōtinuerūt ap̄ se q̄rentes
qd esset cum a mortuis resurrexerit **Et** ta
cuerunt. **L.** ip̄s z nemi dixerunt in ill die
bus quicq; ex illis que viderāt **Et** interro
gauit **D.** euz discipuli ei⁹ z dicebāt qd q̄

Unum ex quatuor

dicunt scribe et pharisei. **R.** quia helyam oportet venire primū. Qui rīdēs ait illis **Helyas** **D.** qdē ventur⁹ ē. **D.** viderit **R.** p̄rio restituet oīa. et quō scriptū est in filiū hoīs vt multa patiat⁹ et tēnā. **Dico.** **D.** autē vobis qz helyas iā venit et nō cognouit eū sed fecerūt in eo quecūqz voluerūt sicut. **R.** scriptū est de eo. sic **D.** et fili⁹ hoīminis passur⁹ est ab eis. **Tūc** intellexerūt discipuli qz de iohē baptista dixisset eis.

De spiritu muto

quē nō potuerūt curare discipuli xpi **D.** **rvij.** **R.** **ix.** **L.** **ix.** **Capi. lxxvi.**

Actū. **L.** est autē in seqnti die descendētibz ill de mōte et veniēs. **R.** ad discipulos suos occurrit ill turba multa. **R.** vidit turbā magnam circa eos et scribas conq̄rentes eū illis **Et** cōfestim oīs ppls vidēs iesum stupefact⁹ est et expauerūt **Et** **D.** cū venisset ad turbā occurrētes. **R.** salutabant eū. et interrogauit eos. qd̄ inter vos conq̄ritis? **Et** **L.** ecce rīdens **R.** vir **L.** vn⁹ **R.** de turba accessit **D.** ad eū genibz puolur⁹ an eū clamauit. **L.** dicēs **D.** agister. **R.** attuli ad te filiū meū huc hñtē spm̄ mutū q̄ vbiqz apprehēderit eū illidit eū et spumat et stridet dētibz et arefcit. **Dñe** **D.** miserere filio meo quia lunatic⁹ est et male patit⁹. **Nā** sepe cadit in ignē et crebro in aquā **D.** agister. **L.** obsecro respice filiū meū qz vnīc⁹ mihi est. **Et** ecce spūs apphēdit illū et subito clamat et elidit et dissipat eū cū spumat. **Et** vix discedit dilaniās eū. et obruli. **D.** eū discipulis tuis rogavi. **L.** et dixi. **R.** vt eijcerēt eū et nō potuerūt curare. **D.** eū. **R.** rīdens iesus ait. **O** generatō incredula infidelis **L.** et puerfa/vsqs quo ero apud vos et vobiscum **D.** q̄sdū. **R.** vos patiar. **A**fferte. **D.** huc illam ad me. **A**dduc **L.** huc filiū tuū. **Et** **R.** attulerūt eū. **L.** cū accederet et vidisset. **R.** illū statim spūs turbauit illuz et elisit. **L.** eū demoniū et dissipauit **Et** **R.** elisus in terrā volutabat spumās **Et** interrogauit patrē quātū tps est exq̄ ei hoc accidit. **Ei** ille dixit. **A**b infantia et frēq̄nter eū in ignē et in aquā misit vt eū pderet. s; et siqd̄ potes adiua nos miser⁹ nostri. **Iesus** autē ait illi. **S**i potes credere. omnia possibilis sunt credenti. **Et** p̄tinuo exelamās pater pueri cū lachrymis aiebat **C**redo dñe. adiua incredulitatē meā. **Et** cūz

vidisset **Iesus** cōcurrentē turbā. cōminat⁹ tus est spiritui immūdo et increpauit. **D.** **L.** eū iesus dicēs. **R.** Surde et mute spiritus **E**go p̄cipio tibi exi ab eo et amplius ne introeas in eū et exclamans et multū discerpēs eū exijt ab eo demoniū. **D.** **Et** factus. **R.** est sicut mortu⁹ et multi dicerēt qz mortu⁹ esset **Iesus** autē tenēs manū eius elcuauit eū et surrexit et curatus **D.** est puer/ in illa hora sanauit **L.** puerū et reddidit illū patri suo. **S**tupebāt autē omnes in magnitudine dei. oibusqz mirātibz in om̄ibz q̄ faciebat dixit ad discipulos suos. ponite i cordibz vestris f̄mōnes istos **F**ilius enī hoīs futurū est vt tradat⁹ in manus hoīm. **Et** **R.** cū introissent domū discipuli eius accesserūt. **D.** ad eū secreto et dixerūt ei. **Q**uare nos nō potuim⁹ curare eum? **Dixit** illis iesus p̄pter incredulitatē vestrā. **A**men dico vobis. **S**i habueritis fidē sicut granū sinapis/ dices mōti huic transi hinc et trāsibit. et nihil impossibile erit vobis **Doc.** **R.** at genus in nullo pōt exire nisi in oratōne et ieiunio.

De scenopheia et

predicatōe passionis xpi. **D.** act. **rvij.** **R.** **ix.** **L.** **ix.** **Joh.** **vij.** **Capi. lxxvij.**

Quā. **R.** inde p̄fecti p̄tergredebant et **J.** abulabat p̄ hoc ihs i galileā **nec** **R.** volebat quēqz scire **Nō.** **J.** ei volebat abulare in iudeā qz q̄rebant eū iudei interficere **E**rat ei in p̄rio dies fest⁹ iudeoz scenopheia. **Dixerūt** at ad eū frēs ei⁹ **T**rāsi hinc et vade i iudeā vt et discipuli tui videāt opa q̄ tu facis. **Nemo** q̄ppe i occulto aliqd̄ facit et q̄rit ip̄e in palā eēsi h̄ facis manifestā teipz mūdo. **Nec** ei frēs ei⁹ credebāt in eū **Dixit** ergo eis ihs; tps meū non dū aduenit. tps at vestz sp̄ est parū **Nō** p̄t mūd⁹ odisse vos. me at odit. qz testionuz phibeo de illo qz opa ei⁹ mala sunt. **V**os ascēdite ad diē festū hñc. ego at nō ascēdā ad diē festū istū. qz tps meū nō dū ipletū ē **Hec** cū dixisset ip̄e mās i galilea. **C**ouer santibz **D.** at eis in galilea docebat. **R.** discipulos suos **D.** dixit. **R.** illis iesus **F**ilius hoīs tradēdus est in man⁹ hoīm et occidēt eū et occisus **R.** tertia die resurget. **A**t **L.** illi ignorabāt verbū istū. et erat velatus an eos vt nō sentirēt illū. et **L.** timebāt. **R.** eū interrogare de hoc verbō et tristati **D.** sunt vehementer **At.** **J.** at ascendēt frēs ei⁹ tunc et ip̄e ascendit ad diē festum. non

Monotesseron siue

manifeste, sed quasi in occulto. Iudei ergo querebant eum in die festo. et dicebant. **Ubi est ille?** Et murmur multum erat de illo in turba. Quidam enim dicebant quia bonus est. Alij autem dicebant non. sed seducit turbas. Nemo tamen palam loquebatur de eo propter metum iudeorum. Jam autem die festo mediante ascendit Iesus in templum docere. et mirabantur iudei dicentes. Quomodo hic litteras sciat cum non didicerit? Respondit eis Iesus et dixit. **Haec doctrina non est mea. sed eius qui misit me.** Si quis voluerit voluntate eius facere. et cognoscat de doctrina virum ex deo sit. an ego a meipso loquar. Qui a semetipso loquitur gloriam propriam querit. Qui autem querit gloriam eius qui misit illum. hic verus est in iusticia in illo non est. **Hone.** Moyses dedit vobis legem. et nemo ex vobis facit legem. Quid me queritis interficere? Respondit ei turba et dixit. **Dei monium habes.** Quis te querit interficere? Respondit ei Iesus. et dixit eis. **Unum opus feci et omnes miramini.** propterea moyses dedit vobis circumcisionem. non quia ex moyse est. sed ex patribus. Et in sabbato circumcidetis hominem. Si circumcisionem accipit homo in sabbato ut non soluat legem moysi. mihi indignamini. quia totum hominem sanum feci in sabbato. **Nolite iudicare secundum faciem sed iustitiam iudicate.** Dicebant ergo quidam ex hierosolymis. **Hone** hic est quem querunt interficere? **Ecce palam loquitur.** et nihil ei dicunt. **Numquid vere cognouerunt principes quia hic est christus? Sed hunc scimus unde sit.** christus autem cum venerit nemo scit unde sit. **Clamabat ergo docens in templo.** Iesus et dicens. **Et me scitis. et unde sum scitis? et a meipso non veni. sed est verus qui misit me quem vos nescitis.** Ego autem scio eum. **Et si dixeris quia nescio eum. ero similis vobis mendax.** sed scio eum quia ab ipso sum. et ipse me misit. **Querebant ergo eum apprehendere.** et nemo misit in illum manus. quia nondum venerat hora eius. **De turba autem multi crediderunt in eum.** Et dicebant. christus cum venerit. numquid plura signa faciet quam que hic facit. **Audierunt pharisei turbam murmurantem de illo hic.** Et miserunt pharisei et principes ministrorum ut apprehederent eum. **Dixit ergo Iesus.** Adhuc modicum tempus vobiscum sum. et vado ad eum qui misit me. queritis me. et non inuenietis. **Et vbi sum ego. vos non potestis venire.** Dixerunt ergo iudei ad seipso

Quo hic iturus est. quia non inueniemus eum. **Numquid in dispersione gentium iturus est? et dicitur quod gētes.** Quis est hic sermo quem dixit. **Queritis me. et non inuenietis. et vbi sum ego. vos non potestis venire.** In nouissimo autem die magno festiuitatis stabat Iesus et clamabat dicens. **Si quis sitit. veniat ad me et bibat.** Qui credit in me. sicut dicit scriptura. **Flumina de ventre eius fluent aquae vine.** Hoc autem dixit de spiritu quem accepturi erant credentes in eum. **Nondum enim erat spiritus datus.** quia Iesus nondum fuerat glorificatus. **Et illa ergo turba cum audissent hos sermones eius dicebant.** **Hic est vere propheta.** Alij dicebant. hic est christus. **Quidam autem dicebant.** Numquid a galilea christus venit. **Nonne scriptura dicit quia ex semine dauid. et de bethleem castello vbi erat dauid. venit christus? Dissensio itaque facta est in turba propter eum.** Quidam autem ex ipsis volebant apprehendere eum. sed nemo misit super illum manum. **Venerunt ergo ministri ad pontifices et phariseos. et dixerunt eis illi.** Quare non adduxistis eum? **Rēderunt illi.** Numquid sic locutus est homo sicut hic homo loquitur. **Rēderunt ergo eis pharisei.** Numquid et vos seducti estis? **Numquid alius ex principibus et phariseis credit in eum. sed turba haec**

que non nouit legem male. **Nota quod nicodemus iam venerat.** dicti sunt. **Dixit nicodemus** ad eos. **Ille qui venit ad eum nocte qui vnus erat ex ipsis.** Numquid lex nostra iudicat hominem nisi audierit ab ipso prius. et cognouerit quid faciat. **Respondērunt et dixerunt ei.** Numquid et tu galileus. **scrutare scripturas.** et vide quia propheta a galilea non surgit. **Et reuersi sunt vnusquisque in domum suam.**

De muliere dephensa in adulterio. Jo. viij. Capitulū. lxxvij.

Iesus autem prexit in montem oliueti. et diluculo iterum venit in templum. et omnis populus venit ad eum. et sedes docerebat eos. **Adducunt autem scribe et pharisei mulierem in adulterio dephensam. et statuerunt eam in medio. et dixerunt ei.** Magister haec mulier modo dephensa est in adulterio. **In lege autem mandauit nobis dominus homo lapidare.** Tu ergo quid dicis? **Haec autem dicebant tentantes eum. ut possent accusare eum.** Iesus autem inclinans se deorsum. digito scribebat in terra. **Lum autem pseueraret interrogantes eum. et dixit eis.** Qui sine peccato veltrum est. primus in illam lapidem

Unum ex quatuor

mittat. Et iterū se inclinans scribebat in terra. Audiētes autē vnus post vnū exibat incipiētes a senioribz: remāsit sol⁹ ⁊ mulier in medio stās. Erigens autē se Iesus dixit ei. **V**ulteribi sunt q̄ te accusabāt? Nemo te condēnauit? **Q**ue dixit. Nemo domine. **D**ixit autē ei Iesus. **N**ec ego te condēnabo; vadēz amplius noli peccare.

De verbis christi in gazophilatio. J. viij. Cap. lxxix.

Iterū ergo locut⁹ est eis iesus dicēs. Ego sum lux mūdi: qui seq̄tur me nō ambulat in tenebris: sed hēbit lumē uite. **D**ixerunt ergo ei pharisēi. **T**u de teipso testimoniū phibes: testimoniūz tuū nō est verū. **R**ndit iesus: ⁊ dixit eis. **E**t si ego testimoniū phibeo de meipso. verū est testimoniū meū: q̄ scio vnde veni ⁊ quo vado. **V**os autē nescitis vñ venio. aut quo vado. **V**os sm carnē iudicatis: ego autē nō iudico quēq̄. **E**t si iudico ego: iudicium meū verū est: quia solus nō sum. ⁊ ego ⁊ qui misit me pater. **E**t in lege vestra scriptū est: q̄ duoz hominū testimoniū verū est. **E**go sum q̄ testimoniū phibeo de me: ⁊ meipso: ⁊ testimoniū phibet de me. q̄ me misit pater. **D**icebāt ergo ei: vbi est pater tuus? **R**spōdit Iesus. **N**eq̄ me scitis: neq̄ patrē meū. **S**i me sciretis: forsitan ⁊ patrē meū sciretis. **D**e verba locut⁹ est in gazophilatio docēs in templo: ⁊ nemo app̄hendit eū: q̄ nondū venerat hora eius.

De alio sermone christi ppter quē voluerūt iudei eū lapidare. Jo. viij. Cap. lxxx.

Dixit ergo iterū eis. **E**go vado ⁊ q̄ retis me. ⁊ in pctō vestro moriemini: quo ego vado vos nō potestis venire. **D**icebāt ergo iudei. **N**unquid interficies te metip̄: q̄ dicit quo ego vado. vos nō potestis venire? **E**t dicebat eis. **V**os deoz sum estis: ego de sup̄ius sum. **V**os de mundo hoc estis: ego nō sum de mūdo hoc. **D**ixit ergo vobis q̄ moriemini in pctis vestris. **S**i enī nō credideritis. q̄ ego sum: moriemini in peccato vestro. **D**ixerūt ergo ei. **T**u quis es? **D**ixit eis Iesus. **P**rincipiū: qui ⁊ loquor vobis: mlt̄a habeo de vobis loqui ⁊ iudicare: sed q̄ me misit verax est. ⁊ ego que audiri ab eo hec loquor in mundo: ⁊ nō cognouerūt: quia patrē eis dice-

bat deū. **D**ixit ergo eis Iesus. **C**ū exaltaueritis filiū hominis: tūc cognoscetis. quia ego ipse sum: ⁊ a me meipso facio nihil. **E**t sicut docuit me pater hec loquor: ⁊ q̄ misit me mecum est. et nō reliquit me solū: quia q̄ placita sunt ei facio semp̄: hec illo loquēte multi crediderūt in eum. **D**icebat ergo iesus ad eos q̄ crediderūt ei iudeos. **S**i vos māseritis in sermone meo. vere discipuli mei eritis: ⁊ cognoscetis veritatē: ⁊ veritas liberabit vos. **R**esponderūt ei. **S**emen abrae sumus: ⁊ nemini seruiim⁹ vñq̄: q̄ modo tu dicis liberi eritis? **R**spōdit eis Iesus. **A**men amē dico vobis: q̄ om̄is q̄ facit peccatū. seru⁹ est peccati: seru⁹ autem nō manet in domo in eternū: fili⁹ manet in eternū. **S**i ergo filius vos liberabit: vere liberi eritis. scio quia filiū abrae estis: ⁊ queritis me interficere: quia s̄mo me⁹ non capit in vobis. **E**go quod vidi apud patrē loquor: ⁊ vos que vidistis apud patrē vestrū faciatis. **R**esponderūt et dixerunt ei. **P**ater noster abraa est. **D**icit eis Iesus. **S**i filiū abrae estis: opa abrae facite. **N**ūc autē queritis me interficere: hominē qui veritatē vobis locutus sum quā audiri a deo: hoc abraa nō fecit. **V**os facitis opa patris vestri. **D**ixerūt ergo ei. **N**os ex fornicatōne nō sumus nati: vñ patrē habemus deū. **D**ixit ergo eis Iesus. **S**i deus pater vester esset: diligeretis vtiq̄ me. **E**go enim ex deo pcessi: ⁊ veni: neq̄ enī a meipso veni: sed ille me misit: quare loquelā meam nō cognoscitis? **Q**uia nō potestis audire sermonē meū. **V**os ex patre diabolo estis: ⁊ desideria patris vestri vultis facere. **I**lle homicida erat ab initio: et in veritate nō stetit: quia nō est veritas in eo: cū loq̄tur mendaciū ex proprijs loq̄tur: q̄ mendax est: pater eius. **E**go autē quia veritatem dico: nō creditis mihi. **Q**uis ex vobis arguet me de peccato? **S**i veritatē dico: q̄ re non creditis mihi? **Q**ui est ex deo verba dei audit: p̄trea vos nō auditis: quia ex deo nō estis. **R**esponderūt ergo iudei ⁊ dixerunt ei. **N**onne benedicim⁹ nos quia samaritanus es: tuz demoniū habes? **R**espondit Iesus. **E**go demoniū nō habeo. sed honorifico patrē meū: ⁊ vos inhonorastis me. **E**go autē nō quero gloriā meam: est qui querat: ⁊ iudicet. **A**men amen dico vobis. **S**i quis sermonē meū seruauerit: mortē nō videbit in eternū. **D**ixit

Monotesseron siue

ergo iudei. **A**nunc cognouim⁹ quia demoniū habes. **A**braā mortu⁹ est et prophete: et tu dicis si quis sermonē meū seruauerit mortē non gustabit in eternū. **N**ūquid tu maior es patre nostro **A**braā qui mortu⁹ est: et prophete mortui sunt: quē tu teipm facis? **R**espōdit **J**esus. **S**i ego glorifico meipm: gloria mea nihil est. **E**st pater meus qui glorificat me: quē uos dicitis quod deus noster est: et nō cognouistis eū: ego autem noui eū. **E**t si dixero nescio eū: ero similis uobis mendax: sed scio eū: et sermonē eius seruo. **A**braā pater uester exultauit ut uideret diē meū: uidit et gauisus est. **D**ixerunt ergo iudei ad eū. **Q**uinquaginta ānos nondū habes: et abraam uidisti? **D**ixit ergo eis. **A**men amē dico uobis: anteq̄ abraam fieret ego sum. **T**ulerūt ergo lapides: ut iacerēt in eum. **J**esus autem abscondit se et exiit de templo.

De ceco nato J. ii.

Capitulum. lxxi.
Et prateriens uidit hoīem cecum a natiuitate. **E**t interrogauerūt eū discipuli sui **R**abbi. **Q**uis peccauit hic an patētes eius ut cec⁹ nasceret? **R**ndit **J**hs. **N**eq; hic peccauit neq; pntes ei: sed ut manifestent̄ opa dei in illo. **D**e oportet opari opa eius qui misit me donec dies uenit: nox quando nemo potest opari: q̄s diu sum in mūdo: lux sum mūdi. **D**oc cū dixisset expuit in terrā: fecit lutū ex sputo: et linxit lutū sup oculos eius: et dixit ei. **U**ade: laua in naratoria syloe: quod interpretat̄ missus. **A**bijt ergo et lauit: et uenit uidēs. **I**acq; vicini et qui uiderant eum prius quod medicus erat dicebāt. **H**ōne hic est qui se debat et mendicabat? **A**lij dicebant quod hic est. **A**lij autē / nequaquē: sed similis eius est. **I**lle uero dicebat. quod ego sum. **D**icebāt ergo ei. **Q**uomō aperti sunt tibi oculi? **R**ndit. **I**lle homo qui dixit **J**esus lutū fecit: et uixit oculos meos: et dixit mihi. **U**ade ad naratoria syloe: et laua: et abijt: et lauit: et uideo. **D**ixerūt ei. **U**bi est ille? **A**it. **N**escio. **A**dducunt eū ad phariseos: qui cec⁹ fuerat. **E**rat autē sabbatū quādo lutū fecit **J**esus: et aperuit oculos eius. **I**terū ergo interrogabāt eū pharisei quomodo uidisset. **I**lle autem dixit eis. **L**utū posuit mihi sup oculos: et lauit: et uideo. **D**icebāt ergo ex phariseis quidam. **N**on est hic homo a deo: qui sabbatū

non custodit. **A**lij dicebāt. **Q**uomodo potest homo peccator hec signa facere? **E**t scilicet ma erat inter eos. **D**ixit ergo ceco iterum. **T**u quod dicis de eo qui aperuit tibi oculos tuos? **I**lle autē dixit quia propheta est. **N**ō crediderūt ergo iudei de illo quod cecus fuisset: uidisset: donec uocauerūt pentes eius qui uiderat. **E**t interrogauerūt eos dicētes. **H**ic filius uester est quē uos dicitis: quod cecus natus est: quomō ergo nunc uidet? **R**nderunt ergo eis pentes ei: et dixerunt. **S**cimus quod hic est filius noster: et quod cec⁹ natus est: quomō autē nunc uideat nescim⁹: aut quis aperuit oculos ei? nos nescim⁹: ipsum interrogate. **E**t ait ipse de se loquar. **D**ec dixerūt pentes eius: quod timebāt iudeos. **I**am enī cōspirauerāt iudei: ut si quis confiteret̄ eū esse christū: extra synagogā fieret: propterea pentes ei dixerūt: et ait. **U**ocauerunt ergo rursus hoīem qui cec⁹ fuerat: et dixerūt ei. **D**a gloriā deo. **N**os scim⁹ quia hic homo peccator est. **D**ixit ergo ille: si peccator est. nescio. **U**nū scio: quod cum cecus essem: modo uideo. **D**ixerūt ergo illi. **Q**uid fecit tibi: quomodo apuit tibi oculos? **R**ndit eis. **D**ixi uobis iam et audistis. **Q**uid iterum uultis audire? **H**unquid et uos uultis discipuli eius fieri? **M**aledixerūt ei: et dixerunt. **T**u discipulus illius sis: nos autē moysi discipuli sumus. **N**os scim⁹ quia moysi locutus est deus. **H**unc autē nescimus uñ sit. **R**ndit ille homo: et dixit eis. **I**n hoc mirabile est. quia uos nescitis: unde sit: et aperuit oculos meos. **S**cim⁹ autē quod peccatores deus nō audit: sed si quis dei cultor est: uoluntatē eius facit: hūc deus exaudit. **A** seculo nō est auditus: quia quōs aperuit oculos ceci nati: nisi esset hic a deo: nō poterat facere quicquid. **R**esponderūt ei: et dixerunt ei. **I**n peccatis natus es totus: et tu doces nos? **E**t eiecerūt eum foras. **A**udiuit **J**esus quia eiecerūt eum foras: et cū inuenisset eū: dixit ei. **T**u credis in filiū dei? **R**espondit ei et dixit. **Q**uis est dñs: ut credā in eū? **D**ixit ei **J**esus. **E**t uidisti eū: et qui loquitur tecum ipse est. **A**t ille ait. **C**redo domine: **E**t peccator adorauit eū. **E**t dixit ei **J**esus. **I**n iudicium ego ueni in hūc mundū: ut qui nō uident uideāt: et qui uident ceci fiant. **E**t audierūt ex phariseis qui cū ipso erant: et dixerūt ei. **H**unquid et nos ceci sumus? **D**ixit eis **J**esus: si ceci eētis: nō haberetis peccatū.

Unum ex quatuor

Nunc vero quia dicitis quia videmus peccatum vestrum manet.

De sermone christi
I. Ego sum pastor bonus. Johan. x.

Capitulum. lxxxiij.
Hen amen dico vobis: qui non intrat per ostium in ovile ovium: sed ascendit aliunde ille fur est et latro. Qui autem intrat per ostium hic pastor est ovium: huic ostium arius aperit et oves vocat eius audiunt: propterea oves vocat nominatim et educit eas. Et cum propterea oves emisit: vadit ante eas: et oves illi sequuntur quia sciunt vocem eius. Alienum autem non sequuntur: sed fugiunt ab eo: quia non novērunt vocem alienorum. Hoc pro verbum dixit eis Iesus. Illi autem non cognoverunt quid loqueretur eis. Dixit ergo eis iterum Iesus. Amen amen dico vobis: quia ego sum ostium ovium. Omnes quoties venerunt: fures sunt et latrones: sed non audierunt eos oves. Ego sum ostium: per me si quis introierit: salvabitur et ingredietur et egredietur: et pascua inveniet. Fur autem non venit: nisi ut furem et mactet: et perdat. Ego veni ut vitam habeant et abundantius habeant. Ego sum pastor bonus: bonus pastor dat animam suam pro ovibus suis. Mercenarius autem et qui non est pastor: cui non sunt oves proprie: videt lupum venientem: et dimittit oves et fugit: et lupus rapit et dispergit oves. Mercenarius autem fugit quia mercenarius est: et non proinet ad eum de ovibus. Ego sum pastor bonus: et agnosco oves meas: et agnoscunt me mee. Sic novit me pater: et ego agnosco patrem et vitam meam pono pro ovibus meis. Et alias oves habeo que non sunt ex hoc ovile: illas oportet me adducere: et vocem meam audient: et fiet unum ovile et unus pastor: propterea me pater diligit: quia ego pono animam meam: et iterum sumam eam. Nemo tollit eam a me: sed ego pono eam a meipso: propterea habeo potestatem ponendi animam meam: et potestatem habeo iterum sumendi eam. Hoc mandatum accepi a patre meo: Dissensio iterum facta est inter iudeos: propter sermones hos. Dicebant autem multi ex his. Demonium habet et insanit: quid enim auditis? Alii dicebant: hec verba non sunt demonium habentis. Nunquid demonium potest celorum oculos aperire?

De solutione didragmatis. D. xvij. R. ix.

Capitulum. lxxxiij.
Et R. venerunt capharnaum et cum venissent. D. capharnaum accesserunt qui didragma accipiebant ad Petrum et dixerunt ei: Magister vester non solvit didragma. Et ait Etiam. Et cum intrasset in domum: prevenit eum Iesus dicens. Quid tibi videtur Simon? Reges terre a quibus accipiunt tributum vel censum: a filiis suis an ab alienis? Et ille dixit Ab alienis. Et dixit ei Iesus. Ergo liberi sunt filii. Ut autem non scandalizemus: Vade ad mare: mitte hamum: et eum piscem qui primus ascenderit tolle: aperto ore eius: invenies staterem: illum sumes da eis pro me et te.

De contentione discipulorum quis eorum videret esse maior et de doctrina christi. D. xvij. R. ix. L. ix.

Capitulum. lxxxiij.
Illa hora intravit. L. in eos cogitatio: quis eorum videret esse maior. At Iesus videns cogitationes cordis eorum cum. R. domi esset interrogabat eos. Quid in via tractabatis? At illi tacebant. Siquidem in via inter se disputaverant: quis esset illorum maior. Accesserunt. D. discipuli ad Iesum dicentes. Quis putas maior est in regno celorum? Et R. respondens vocavit duodecim: et ait illis. Siquis vult primus esse: erit omnium novissimus et omnium minister. Et. D. ad vocans Iesus parvulum accipiens. R. apprehendit. L. et statuit. D. eum secus se in medio. D. eorum. Quem. R. cum complexus esset: ait illis. Amen. D. dico vobis: Quis si conversus fuerit: efficiamini sicut parvulus: et non intrabit in regnum celorum. Quicumque ergo humiliaverit se sicut parvulus iste: hic maior est in regno celorum. Et qui susceperit unum parvulum talem in nomine meo: me suscipit. Et. R. quicumque me susceperit: non solum me suscipit: sed eum qui misit me: Nam qui minor. L. est inter vos omnes: hic maior est. Qui. D. autem scandalizaverit unum de pusillis istis minimis qui in me credunt: expedit bonum. R. est ei magis ut. D. suspendatur mola asinaria in collo eius: et demergatur in profundum maris. Ne intudo a scandalis. Accessit enim ut veniat scandalum: verumtamen ve homini illi pro quem scandalum venit. Si. D. autem. R. manus tua scandalizat te: abscide eam et projice abs te.

Monotesseron siue

Bonum. **R.** est tibi debilem vel claudum.
D. introire in vitam. **q̄s** duas manus vel
duos. **D.** pedes habentē mittit ire in ge
bennā ignem. **D.** eternū inextinguibile
R. vbi vermis eorū non morit̄ et ignis nō
extinguit̄. **Et** si pes tuus scādalizat te: am
puta illum; bonus est tibi claudū intrare
in vitam eternā. **q̄s** duas pedes habentē
mitti in gebennā ignis inextinguibili vbi
vermis eorū non morit̄ et ignis nō extin
guitur. **Et** si oculus tuus scādalizat te:
erue eum et proiice abs te. **Bonū.** **R.** est tibi
lusco cū **D.** vno oculo vitam intrare re
gnum. **R.** det̄ **q̄s** duos oculos habentē mit
ti in gebennā ignis. vbi vermis eorū non
morit̄ et ignis nō extinguit̄. **O**m̄is enī vi
ctima igne salietur et om̄is victima sale sa
lietur. **Bonum** est sal. **q̄** si sal in sulsum fu
erit in quo illō condicius. **H**abete in vo
bis salē: et pacem habete inter vos. **U**
dete. **D.** ne cōtemnatis vnū ex his pusil
lis. **D**ico enī vobis: quia angeli eorū in ce
lis semp̄ vident faciē patris mei q̄ in celis
est: venit enī filius hoīs saluare quod pie
rat. **Q**uid vobis videt̄? **S**i fuerint alicui
centū oues: errauerit vnax̄ eis. **N**onne re
linquit nonagintanouē in montē vadit
querere eam q̄ errauerat. **Et** si cōtigerit vt
inueniat eā. **A**men dico vobis. **q̄** gaudet
sup̄ eam magis. **q̄** super nonagintanouē
que nō errauerūt. **S**ic nō est voluntas an
te patrē vestrū qui in celis est: vt peat vnus
de pusillis istis.

De correptione fra terna. **D.** xvij. **L.** xvij.

Capitulum. lxxxv.
Atendite vobis si. **D.** autē pec
cauerit in te frater tuus. **V**ade et
corripe. increpa. **L.** illū inter **D.**
te et ip̄m solum. **S**i audierit te et peniten
tiam. **L.** egerit. dimitte illi. lucratus. **D.**
es fratrē tuum. **Et.** **L.** si septies in die pec
cauerit in te: septies in die ad te cōuersus
fuerit dicens penitet me dimitte illi. **S**i
D. autē non te audierit adhibe tecū ad
huc vnum v̄l duos vt in ore duorū testiū
vel trium stet om̄e verbum. **q̄** si nō audie
rit eos dic ecclesie. **S**i autē ecclesiam nō
audierit sit tibi sicut ethnicus et publica
nus. **A**men dico vobis quecūq̄ alligaueris
sup̄ terram. erunt ligata et in celis et
quecūq̄ solueritis sup̄ terrā erunt solu

ta et in celis. **I**terū dico vobis quia si duo
ex vobis cōfenserint super terrā de om̄i re
quamcūq̄ petierint / fiet illis a patre meo
qui in celis est. vbi enim sunt duo vel tres
cōgregati in nomine meo ibi sum in me
dio eorū. **T**unc accedēs **P**etrus ad eum
dixit **D**omine quoties peccabit in me fra
ter meus et dimittā illi. **V**sq̄ septies. **D**i
xit illi **J**esus. **N**ō dico tibi v̄l q̄ septies s̄
v̄l q̄ septuagies septies.

De seruo nequam

cui oē debitū dimissum fuerat. **D.** xvij.
Capitulum. lxxxvi.

Deo assimilātū est regnum celoꝝ
homini regi qui voluit rationem
ponere cum seruis suis. **E**t cum
cepisset rationem ponere oblatus est ei vn̄
qui debebat decē milia talenta. **T**um au
tem nō haberet vnde redderet. iussit eum
domin̄ venūdari et vxorē eius et filios et
om̄ia que habebat et reddi. **P**rocidēs au
tem seruus ille rogabat eum dicens. **P**atien
tiam habe in me et om̄ia reddā tibi. **D**i
sertus autē domin̄ serui illi. dimisit eū.
et debitum dimisit ei. **E**gressus autē ser
uus ille inuenit vnū de cōseruis suis qui
debebat centū denarios et tenens suffoca
bat eum dicens. **R**edde quod debes. **E**t p̄
cidens cōseruus eius rogabat eū dicens.
Patientiā habe in me et om̄ia reddā tibi.
Ille autē noluit sed abiit et misit eū in car
cerē donec redderet debitū. **V**identes au
tem cōserui eius que fiebāt tristati sunt
valde. et venerunt et narrauerūt domino
suo om̄ia que facta fuerāt. **T**unc voca
uit illum domin̄ suus et ait illi. **S**erue ne
quā om̄e debitū dimisi tibi quoniā roga
sti me. **N**onne ergo oportuit et te misereri
cōserui tui sicut et ego tui misertus sum?
Et iratus domin̄ eius tradidit eū tortori
bus quoad v̄l q̄ redderet vn̄uersum debi
tum. **S**ic et pater meus celestis faciet vo
bis si nō remiseritis vn̄usquisq̄ fratri suo
de cordibus vestris.

De illo qui eiciebat demonia et nō sequebatur christū. **R.** ix. **L.** ix. **C**apitulum. lxxxvij.

Respondens. **L.** autē illi. **R.** **J**o
hannes dixit. **P**receptor. **L.** ma
gister. **R.** vidimus quendam in no
mine tuo eicientē demonia et phibum?

Unum ex quatuor

eum quia nō sequit̄ te nobiscū. Et ait ad illos **I**esus. Nolite prohibere. Nemo est qui faciat virtutē in nomine meo et possit cito male loqui de me. **Qui.** **R.** Leni nō est aduersum vos p nob est **Quisq̄s** **R.** vobis potū dederit calicē aque frigide in nomine meo quia christi estis. **A**mē dico vobis nō perdet mercedē suam.

De aduentu christi

in fines iudee et q̄ discipuli nō timeāt eos qui occidūt corpus nec vult christus diuīdere hereditatē. **H.** xvij. et supra. **R.** **L.** xij.

Capitulum. lxxvij.

Et factū. **L.** est cū consummasset sermones istos **I**esus inde exurgens et migravit. **D.** a galilea venit in fines iudee trans iordanē et secute sunt eum turbe multe. **E**t cōuenērunt **R.** iterū turbe ad eum et curauit. **D.** eos ibi et. **L.** sicut consueuerat iterū docebat eos. **M**ultis autē turbis circumstātib⁹ ita vt se inuicē conculcarēt cepit dicere ad discipulos suos **A**ttēditē a fermento phariseorū quod est ypocrisis. **N**ihil autem opertū est quod nō reueletur neq̄ absconditum quod nō sciatur quoniā que in tenebris dixistis. in lumine dicētur et quod in aure locuti estis in cubilib⁹. predicabitur in tectis. **D**ico autē vobis amicis meis ne terreamini ab his qui occidūt corp⁹ et post hoc nō habent amplius quid faciunt. **O**stēdam autem vobis quē timeatis timere eum qui postq̄ occiderit habet potestātē mittere in gehennā. **I**ta vobis dico hunc timere. **N**onne quinq̄ passerēs uenērūt asse. **D.** di pondio. **L.** et vnus in illis nō est in oblivione corā deo non. **D** cadit. **R.** in terrā sine patris vestri voluntate. **S** et capilli capitis vestri omnes numerati sunt. **N**olite ergo timere multis passeribus meliores. **D.** pluris. **L.** estis vos. **D**ico. **I** autē. **D.** vobis quicūq̄ me confessus fuerit coram hominib⁹. et filius hominis confitebit̄ eum coram angelis dei. **Q**ui autē negauerit me corā hominibus denegabit̄ coram angelis dei. **E**t omnis qui dicit verbū in filiū hominis remittetur illi. **S**i autē in spiritū sanctū blasphemauerit nō remittetur ei. **C**um autē inducent vos in synagogas et ad magistratus et potestates nolite solliciti esse qualit̄ aut

quid respondeatis aut quid dicatis. spiritus enim sanctus docebit vos in ipsa hora quid oporteat vos dicere. **A**it autē illi quidā de turba. **M**agister dic fratri meo: vt diuidat mecum hereditatē. **E**t dixit ei homo quis me constituit iudicē et diuisorem super vos. **D**ixitq̄ ad illos. **V**idete et caute ab omni auaricia: quia nō in abundantia cuiusq̄ vita ei⁹ est ex his que possidet.

De diuitie habente

te fructū abundantia et ne discipuli solliciti sint. **Luce.** xij.

Capitulum. lxxvij.

Dixit autem similitudinē ad illos dicens hominis cuiusdā diuitis vberes fructus ager attulit et cogitabat intra se dicens quid faciam quia nō habeo quo cōgregem fructus meos. **E**t dixitq̄ hoc faciam: destruam horrea mea et maiora faciam: et illuc cōgregabo omnia que nata sunt mihi et bona mea et dicaz anime mee. **A**nima mea habes multa bona posita in annos plurimos: requiesce comede bibe epulare. **D**ixit autem illi deus: stulte hac nocte repētent animā tuam a te: que autē parasti cuius erūt. **S**ic est qui sibi thesaurizat et nō est in deū diues. **D**ixitq̄ ad discipulos suos. **I**deo dico vobis **N**olite solliciti esse anime vestre quid manducetis neq̄ corpori vestro quid vestiamini **A**nima enim plus est q̄ esca. et corp⁹ plus q̄ vestimētum. **C**onsiderate cornos quia nō semināt neq̄ metunt. q̄bus non est cellariū neq̄ horreū et deus pascit illos: quātomagis vos estis plures illis. **Q**uis autem vestrū cogitās potest ad staturam suam adijcere cubicū vnū. **S**i ergo neq̄ quod minimū est potestis quid de ceteris solliciti estis. **C**onsiderate lilia agri quomodo crescunt non laborant. neq̄ nent. **D**ico autē vobis. quia nec **S**alomon in omni gloria sua vestiebat sicut vnū ex istis. **S**i autē fenum quod hodie in agro est et cras in clibanū mittit̄ deus sic vestit. quātomagis vos pusille fidei. **E**t vos nolite querere quid manducetis aut quid bibatis: nolite in sublime tolli. **H**ec enī om̄

Multa que hic ponunt posita sunt supra sententia vel et in verbis in sermone in monte.

Monotesseron siue

nia gentes mundi querunt. pater autē vester scit quoniam his indigetis. Veruntamen primū querite regnū dei: hec omnia adhiērent vobis. Nolite timere pusillus gregeque complacuit patri vestro vobis dare regnū. Vendite que possidetis / et date elemosynam. Facite vobis sacculos / qui non vere rascunt. thesaurū non deficientē in celis / quo fur non appropriat. neque tinea corrumpit. Ubi enī thesaurus vester est / ibi et cor vestrum erit. Dicebat autē ad turbas. Cum videritis nubem orientē ab occasu statim dicitis. nimbū venit: ita fit. Et cum austrum stāte: dicitis quia estas erit: ita fit. Ipocrite faciem celi et terre nostris probate: hoc autē tempus quomodo non probatis? Quid autē et a vobis ipsis non iudicatis quod iustum est? Cum autē vadis euz aduersario ad principē in via da operam liberari ab illo: ne forte trahat te apud iudicem. et iudex tradat te extractori: extractor mittat te in carcerem. Dico tibi: quia non exies inde: donec etiam nouissimū minutum reddas.

De galileis occisis et de ficulnea. Luce. xiiij.

Capitulum. xc.

Aderant autē quidā illo tēpore nūciantes illi de galileis quorū sanguinē Pilatus miscuit cum sacrificijs eorum. Et respondēs dixit illis. Putatis quod hi galilei pro omnibus galileis peccatores fuerūt quia talia passi sunt? Non. Dico vobis: sed nisi penitentiā egeritis. similiter omnes pibitis. Sicut et illi. xvij. super quos cecidit turris in syloe et occidit eos. Putatis quia et ipsi debitores fuerunt pro omnibus hominibus habitantes in hierusalem? Non. Dico vobis: sed si non penitentiā egeritis omnes similiter pibitis. Dicebat autē hanc similitudinē. Arborē ficī habebat quidā plantatā in vinea sua: et venit querēs fructus in illa: non inuenit. Dixit autem ad cultorē vinee. Ecce anni tres sunt ex quo veni querens fructū in ficulnea hac. et non inuenio. Succide ergo illam / ut quid etiā terrā occupat? At ille respondēs dixit illi. Domine dimitte illā et hoc anno vsque dum fodiā circa illam et mittam stercorea. et si quidem fecerit fructū bene. Sin autē in futurū succides eam.

De muliere incuruata. L. xiiij.

Capitulum. xcj.

Erat autē in synagoga eorum docens sabbatis. Et ecce mulier que habebat spiritū infirmitatis annis decem et octo et erat inclinata nec omnino poterat sursum respicere. Quā cum videret Iesus vocauit ad se et ait illi. Mulier dimissa es ab infirmitate tua: et imposuit illi manus et cōfestim erecta est: et glorificabat deum. Respondens autē archisynagogus indignās / quia sabbato curasset Iesus / dicebat turbes: dies sunt in quibus oportet operari: in his terre nostris probate: non in die sabbati. Respondit autē ad illum dominus et dixit. Ipocrite: nusquam vestrum sabbato non soluit bouē suū aut asinum a psepior: ducit ad aquare. Hanc autem filiā abraē quā alligauit sathanas ecce decem et octo annis: non oportuit solui a vinculo isto in die sabbati? Et cū hec diceret: erubescerāt omnes aduersarij eius: et omnis populus gaudebat in vniuersis que gloriose fiebant ab eo.

De interrogatōne

indeorū an liceat vxorē dimittere. D. xij. R. c. L. xvi.

Capitulum. xcij.

Et accesserūt pharisei tēptantes eum atque dicentes. Si licet hominē dimittere vxorē quacūque ex causa? At. R. ille respondēs ait. Quid vobis precepit Moyses? Qui dixerūt. Moyses permisit libellū repudiij scribere et dimittere. Qui. D. respondēs ait illis. Non legistis quia qui fecit hominē ab initio creature. R. masculū. D. R. et feminā fecit eos deus. Et dixit propter hoc relinquet homo patrē et matrē et adheret vxori suę: et erūt duo in carne vna. Itaque iam non sunt duo sed vna caro. Quod ergo deus coniungit homo non seper. Dicit. R. illi. Quid. D. ergo moyses mādauit dari libellū repudiij et dimittere? At ill. Quoniam. D. R. moyses ad duriciā cordis vestri permisit vobis dimittere vxores vestras: et scripsit vobis preceptū istud. Ab initio. D. autē non fuit sic. Et. R. in domo iterū discipuli eius interrogauerūt eū. Et ait illis. Dico. D. autē vobis quia. D. R. quicūque dimiserit vxorē suā nisi ob fornicatōem. et alia

Unum ex quatuor

duxerit mechatur. et. R. adulteriū cōmit-
tit super eā. et. R. qui I. dimissam a. I. vi-
ro duxerit mechatur. Et si vxor dimiserit vi-
rū suum et aliq̄ nupserit mechatur. Dicit̄ D.
ei discipuli eius. Si ita est causa hominis
cum vxore non expedit nubere. Qui dixit
Non omnes capiunt verbū istud sed quibz
datū est. Sunt enī eunuchi qui de matr̄
vtero sic nati sunt. Et sunt eunuchi qui
facti sunt ab hominibz. Et facti sunt eu-
nuchi qui seipos castrauerūt vel eunuchi
sauerūt propter regnū celozū. Qui potest
capere capiat.

De paruulis obla-

tis. D. xij. R. c. Luc. xviij. Ca. xciij.

Quāc̄ D. oblati. R. sunt ei puuli
infantes. I. vt. I. tāgeret. R. eos
et manus. D. imponeret et oraret
Quod I. cum viderent discipuli increpa-
bant I. D. illos et cōminabātur. R. offe-
rētibz. Quos cū vidisset indigne tulit Je-
sus. I. autē cōuocans illos dixit D. eis
R. Sinite. D. R. I. puulos venire ad
me et nolite prohibere eos talī est enī re-
gnū celozū Et dixit. R. Amen. R. dico
I. vobis quicūqz nō acceperit regnū vt
puer nō intrabit in illud. Et complex̄s
illos et imponēs manus sup eos benedi-
cebat illos. Et. D. cū imposuit eis ma-
nus abiit inde.

De filio prodigo

L. xv. Capitulū. xciiij.

Erant autē appropinq̄ntes ei pu-
blicani et peccatores vt audirent
illum. Et murmurabant scribe et
pharisei dicētes / quia hic peccatores reci-
pit et manducat cum illis. Et ait ad illos
pabolam istam dicēs. Quis ex vobis ho-
mo qui hz centū oues et si perdidit vnā
ex illis. Nonne dimittit nonagintanouē
in deserto et vadit ad illā que perierat donec
inueniat illā. Et cū inuenit illā impo-
nit in humeros suos gaudēs et veniēs do-
mū conuocat amicos et vicinos dicēs il-
lis Congratulamī mibi quia inueni ouē
meam que perierat. Dico vobis q̄ ita erit
gaudiū in celo sup vno peccatore penitē-
tiam agente q̄ sup nonagintanouē iustis
qui nō indigent penitentia. Aut que mu-
lier habens dragmas decē et si perdidit

dragmā vnā. Nonne accendit lucernā.
et euertit domū et querit diligenter donec
inueniat. Et cū inuenit conuocat amicos
et vicinos dicēs. Congratulamī mibi
quia inueni dragmā quam pdideram
Ita dico vobis gaudiū erit āgelis dei su-
per vno peccatore penitētiam agente. Ait
autē. Homo quidā habuit duos filios: et
dixit adolescentior ex illis patri. Pater da
mibi portōnē substantie que me cōtingit
Et diuisit illis substantiam Et nō post ml-
tos dies cōgregatis om̄ibus adolescenti-
bz filius pēgre profectus est in regionem
longinquā et ibi dissipauit substantiā su-
am viuendo luxuriose. Et postq̄ om̄ia cō-
sumpsisset facta est fames valida in regiōe
illā et ipse cepit egere et abiit ad hesitvni ci-
uium regiōis illius et misit illum in villā
suam vt pasceret porcōs. Et cupiebat vē-
trem suū implere de siliquis / quas porci
manducabant et nemo illi dabat. In se au-
tez reuersus dixit Quāti mercenarij in do-
mo patris mei abūdant panibus: et ego
hic fame pereō. Surgam et ibo ad patrē
meū et dicam illi. Pater peccauī in celū et
corā te. et iam nō sum dignus vocari filius
tuus: fac me sicut vnū de mercenarijs tuis
Et surgens venit ad patrē suum. Luz au-
tem adhuc longe esset. vidit illū pater su-
us et misericordia motus est. Et occurrēs
cecidit sup collum eius et osculatus est eū.
Dixitqz ei filius. Pater peccauī in celum
et corā te / iam nō sum dignus vocari fili-
us tuus. Dixit autē pater ad seruos suos Li-
to pferite stolam primā et induite illū da-
te an nullū in manu ei et calciamēta in pe-
des ei et adducite vitulū saginatū et occidi-
tez manducem et epulemur qz hic fili-
us mortu- erat et reuixit perierat et inuētus ē
Et ceperūt epulari. Erat autē fili-
us eius se-
nior in agro. Et cum veniret et appropin-
quaret domui: audiuit symphonīā et cho-
rum: et vocauit vnū de seruis: et interroga-
uit que becessent. Iteqz dixit illi Frater tu-
us venit et occidit pater tu-
us vitulū sagina-
tum qz saluū illū recepit. Indignatus est
autē et nolebat introire. Pater ergo illius
egressus cepit rogare illū. At ille rēdēs pa-
tri suo dixit. Ecce tot ānis seruius tibi et nū-
qz mādātū tuū pteruiz nūqz dedisti mibi
edū et cū amicis meis epularer: s; p qz hic
fili-
tu- q̄ deuorauit subaz suā cū meretrici

Monoteiferon sine

bus venit: occidisti illi vitulū saginatum.
At ipse dixit illi. Fili tu semper mecū es. et
omnia mea tua sunt epulari autēz gaude
re oportebat quia frater tuus hic mortu⁹
erat z reuixit. perierat z inuentus est.

De adolefcete que
rente quid faciēdo vitā possideret. *D. xix.*
R. r. Lu. xvij.

Capitulum. xcvi.

Abiit *D. inde* Jesus et. *R. cum in*
gressus esset in via: *Et ecce. D.*
vnus princeps. *L. p̄currens. R.*
et accedens. *D. genu. R. flexo ante eum*
interrogabat. *L. et rogabat. R. illum dis*
cens Magister. *D. bone. R. quid. L. bo*
ni. *D. faciendo. L. vitam eternā posside*
bo. *Dixit ei Jesus. Quid D. me interro*
gas de bono? *Unus est bon⁹ deus. Nemo*
R. L. bonus nisi solus deus. Si. D. au
tem vis ad vitam ingredi serua mandata
precepta *R. L. nosti? Dixit D. illi. Que*
Jesus autē dixit illi. *Non D. homicidiū*
R. L. facies. Non adulteraberis. Non fa
cies furtum. *Non falsum testimoniū di*
ces. *Ne. R. fraudē feceris. Donora. D.*
R. L. patrē tuam z matrē tuam. Diliges
D. proximū tuum sicut teipm. Dixit illi
adolefcens. *Hec. D. omnia. R. custodi*
ui. *L. a iuuentute mea. Quid. D. adhuc*
mihi deest. *Jesus. R. autē intuitus est euz*
dilexit eum. *Quo. L. audito Jesus ait.*
Adhuc vnū tibi deest. *Si vis. D. perfe*
ctus esse uade et. *D. vende. R. L. omnia*
que habes z da paupibus: z habebis thes
saurū in celoz veni et sequere me. *Cū D.*
autē audisset adolefcens verbū: contrista
tus in verbo abiit. *D. R. tristis. D. z me*
rens. *R. Erat. D. R. enī habens multas*
possessiones. et diues. *L. valde. Videns*
autē Jesus tristē fact⁹ ait discipulis. *D.*
suis. *R. Quam. R. L. difficile qui pecu*
niam habēt in regnū dei intrabūt. *Amen*
D. dico vobis: quia diues difficile intrā
bit in regnū celozū. *Discipuli. R. autē ob*
stupescēbāt in verbis eius. *At Jesus rur*
sus respondēs ait illis. *Filioli q̄s difficile*
est cōfidētes in pecunijs in regnū dei in
troire. *Et iterū. D. Dico vobis: facilius*
D. R. L. est camelū per foramē acus trā
sire q̄s diuitē intrare in regnū celozū. in re
gnum. *R. L. dei. Auditis. D. autē bis*

discipuli mirabant valde. *Quidā. R. qui*
L. hoc audiebant magis admirabant di
centes. *D. R. L. ad seipfos. R. et. L. q̄s*
D. potest saluus fieri? Et intēs. R. D.
illos Jesus ait illis. *Apud. D. homines*
hoc impossibile est: sed apud deū omnia
possibilia sunt: que. *L. impossibilia sunt*
apud hoīes. possibilia sunt apud deum.

De interrogatōne

Petri *Ecce nos reliquimus omnia quid er*
go erit nobis. *D. xix. R. r. L. xvij.*

Capitulum. xcvi.

Tunc *D. respondēs Petrus ce*
pit. *R. ei dicere. Ecce. D. nos. R.*
reliquimus. *D. omnia z secuti su*
mus te. quid. *D. ergo erit nobis? Respō*
dens. *R. Jesus ait eis. L. Amen. D. di*
co vobis q̄ vos qui secuti estis me in rege
neratiōe cum sederit filius hominis in sede
maiestatis sue. sedebitis et vos sup sedes
duodecim iudicantes duodecim tribu isra
el. *Et omīs qui reliquerit domū. R. L. v*
fratres aut sorozes aut patrē aut matrem
aut vxorē aut filios aut. *D. agros. R. L.*
propter. *D. nomen meū. propter. R. me*
et propter euangeliū et. *L. propter regnū*
dei. centuplū. *D. accipiet multo. L. plu*
ra nunc. *R. in hoc. L. tempe domos fra*
tres z sorozes z seet matrē et filios z agros
cum p̄secutiōibus et. *R. in seculo futuro*
vitam eternā possidebit. *D. Multi. R.*
D. autem primi erūt nouissimi z nouissi
mi primi.

De operariis in vi

neam missis. *D. Capitulum. xcviij*

Simile est regnum celozū homini
patrifamilias qui exiit primo ma
ne conducere operarios in vineaz
suam. *Conuentiōe autē facta cum opera*
rijs et denario diurno misit eos in vineaz
suam. *Et egressus circa hozaz tertiā vidit*
alios stantes in foro ociosos z dixit illis.
Ite z vos in vineam meā et quod iustum
fuerit dabo vobis: illi autē abierunt. *Ite*
rum autē exiit circa hozam sextā z nonaz
z fecit similiter. *Circa vndecimā vero exiit*
et inuenit alios stantes z dicit illis. *Quid*
hic statis tota die ociosi? *Dicunt eisq̄: ne*
mo nos conduxit. *Dicit illis. Ite et vos in*
vineā meam. *Cum sero factum esset dicit*

dominus vinee pcuratori suo. Uoca ope-
rarios et redde illis mercedē incipiēs a no-
uissimis usque ad primos. Cū venissent er-
go qui circa undecimā horam venerāt ac-
ceperūt singulos denarios. Veniētes autē
et primi arbitrati sunt quod plus essent acce-
pruri. Acceperunt autē et ipsi singulos de-
narios. Et accipientes murmurabāt ad-
uersus patrē familias dicētes. Di nouis-
simi vna hora fecerūt et pares illos nobis
fecisti qui portauim⁹ pōdus diei et estus?
At illē respondens vni eorū dixit. Amice
non facio tibi iniuriā. Nonne ex denario
conuenisti mecū? tolle quod tuū est et va-
de. Volo autē et huic nouissimo dare sicut
et tibi. Aut nō licet mihi facere quod volo?
An oculus tuus nequā est. quia ego bonus
sum. Sic erūt nouissimi primi et pmi no-
uissimi. Dulci sunt enī vocati. pauci ve-
ro electi.

De interrogatōne
facta christo si pauci fiant salui et quod hero-
des querebat eū occidere. l. xiiij.

Capitulum. xviij.

Elibat per ciuitates et castella do-
cens et iter faciens in hierusalem.
At autē illi quidam. Domine si
pauci sunt qui saluantur? Iterū autē dixit
ad illos. Cōrendite intrare per angustas
portas quia multi dico vobis querēt intra-
re et non poterūt. Cum autē intrauerit pa-
terfamilias et clauerit ostiū incipietis fo-
ris stare et pulsare ostiū dicētes. Domine
aperi nobis; et respōdens dicet vobis. Ne-
scio vos vnde sitis. Tūc incipietis dicere;
māducauimus corā te et bibimus et in pla-
teis nostris docuisti et dicet vobis. Nescio
vos vnde sitis. Discedite a me omnes opa-
rij iniquitatis; ibi erit fletus et stridor denti-
um. Cū videritis abraā et ysaac et iacob et
omnes pphetas in regno dei; vos autē expel-
li foras. Et venient ab oriente et occiden-
te et aquilone et austro et accūbent in regno
dei. Et ecce sunt nouissimi qui erāt pmi;
et sunt primi qui erant nouissimi. In ipsa
autē die accesserunt quidā phariseorū di-
centes illi. Et i et vade hinc herodes vult
te occidere. Et ait illis. Ite et dicite vulpi
illi. Ecce eijcio demonia et sanitates perfici-
o hodie et cras et tertia die cōsumor. Ve-
runtamē oportet me hodie et cras et sequē-
ti die ambulare quia nō capit pphetam qui

re extra hierusalem.

De idropico sana
to et de exhortatōne christi ad humilita-
tem. l. xiiij.

Capitulum. xcix.

Et factū est cum intraret in domū
cuiusdā principis phariseorū sab-
bato manducare panem. et ipsi ob-
seruabāt eū. Et ecce hō quidā ydropicus
erat ante illum. Et respōdens Iesus dixit
ad legisperitos et phariseos dicens. Si li-
cet sabbato curare? At illi tacuerunt. Ipse
vero apprehensum sanauit eum ac dimi-
sit. Et respōdens ad illos dixit. Cui⁹ ve-
strum asinus aut bos in puteū cadet et nō
cōtinuo extrahet illū die sabbati? Et nō
poterant ad hoc respondere illi. Dicebat
autē et ad inuitatos parabolā intendens
quomodo pmos accubit⁹ eligerēt dicens
ad illos. Cum inuitat⁹ fueris ad nuptias
non discumbas in pmo loco ne forte ho-
noratior te sit inuitatus ab illo. et veniēs
qui te et illū vocauit dicat tibi. Da huic
locum et tūc incipias cum rubore nouissi-
mū locum tenere. Sed cum vocatus fue-
ris vade et recumbe in nouissimo loco vt
cum venit qui te inuitauit dicat tibi. Ami-
ce ascende superius; tūc erit tibi gloria co-
ram simul discumbētibus. quia omnis qui
se exaltat humiliabitur; et qui se humiliat
exaltabitur.

De vocandis pau-
peribus ad conuiuū et parabola de cena
magna. l. xiiij. Capitulum. c.

Dicebat autē et ei qui se inuitaue-
rat. Cum facis prandii aut cenā
noli vocare amicos tuos neque fra-
tres tuos. neque cognatos neque vicinos di-
uites ne forte et ipsi te reinuient et fiat ti-
bi retributio. Sed cū facis conuiuū vo-
ca paupes debiles claudos cecos et beat⁹
eris quia nō habent retri-
buere tibi. retribuetur enī
tibi in resurrectōne iusto-
rum. **H**ec cum audisset
quidam de simul discum-
bentibus dixit illi. Bea-
tus qui manducat panē
in reg⁹ dei. At ipse dixit. Hō
quidā fecit cenā magnā et
vocauit multos. Et misit

Si fuerit
hec eadē pa-
bola cui ista
quod ponit in-
fra. Mathei
vicesimo secūdo
capitulo gre-
gorius relin-
quit sub du-
bio dices quod

seruū suū hora cene di-
cere inuitatis vt venirent
quia iā parata sunt omnia
Et ceperūt simul omnes
se excusare. Primus dixit
illi. Villam emi ⁊ necesse
habeo exire ⁊ videre illā/
rogo te habe me excusatū.
Et alter dixit. Juga boū
emi quinq; et eo probare
illa. rogo te habe me excusatū. Et alius
dixit. Uxorē duxi et ideo nō possum veni-
re. Et reuersus seru⁹ nūciauit hec domo
suo. Tunc iratus paterfamilias dixit ser-
uo suo. Exi cito in plateas ⁊ vicōs ciuita-
tis et paupes ⁊ debiles cecos ⁊ claudos in-
troduc huc. Et ait seruus. Dñe factus est
vt imperasti. ⁊ adhuc locus est. Et ait do-
min⁹ seruo. Exi in vias et sepes ⁊ cōpelle
intrare vt impleat domus mea. Dico au-
tem vobis q; nemo virozū illorū qui voca-
ti sunt gustabit cenam meā.

maulte alle
no intellectu
vel sensui ce-
dere q; con-
tentōni des-
seruire. et
dat modum
cōcordādi si
dicatur ea-
dem vidē.

**De villico iniqui-
tatis. l. xvi.**

Capitulum. cii:

Dicebat autē ⁊ ad discipulos suos
Domo quidā erat diues: qui ha-
bebat villicū ⁊ hic diffamatus est
apud illū: quasi dissipasset bona ipsius; ⁊
vocaui illum ⁊ ait illi, quid hoc audio de
te? Redde ratōnem villicatōnis tue. Jam
enī non poteris vltra villicare. Ait autē
villicus intra se; qd faciā quia domin⁹ me-
us aufert a me villicatōem? Fodere nō va-
leo: mendicare erubescō. Scio quid faci-
am: vt cū amotus fuero a villicatōne reci-
pian me in domos suas. Cōuocatis au-
tem singulis debitorib⁹ domini sui dice-
bat primo; quantū debes domino meo?
Ait ille dixit; centū cados olei. Dixitq; il-
li. Accipe cautōnem tuā ⁊ sede cito scribe
quinquaginta. Deinde alio dixit. Tu vero
quatū debes? Qui ait. Centū choros tri-
tici. Ait illi. Accipe literas tuas/ et scribe
octoginta. Et laudauit domin⁹ villicum
iniquitatis/ quia prudēter fecisset: quia fi-
liū huius seculi prudētiores filijs lucis in
generatōne sua sunt. Et ego vobis dico.
Facite vobis amicos de māmōna iniqui-
tatis: vt cum defeceritis. recipiant vos in
eterna tabernacula. Qui fidelis est in mi-
nimo. ⁊ in maiori fidelis est: ⁊ qui in mo-
dico iniqu⁹ est/ et in maiori iniquus est.
Si ergo in iniquo māmōna fideles non
fuitis: quod vestrū est quis credet vobis?
Eti in alieno fideles nō fuitis: quod ve-
strū est. quis dabit vobis? Nemo seruus
potest duobus dominis fuisse: aut enim
vnū odiet ⁊ alterū diliger: aut vni adhere-
bit ⁊ alterum cōtemnet. Nō potestis deo
seruire ⁊ māmōne. Audiebāt autem om-
nia hec pharisei qui erant auari: et deride-
bāt illum. Et ait illis. Vos estis qui iusti-
ficatis vos corā hominib⁹. Deus autem
nouit corda vestra: quia quod hominib⁹
altū est abominatō est apud deum. Lex ⁊
prophete vsq; ad Johannē. Et eo regnū
dei euangelisat⁹ et omīs in illud vim facit.
Facilius est enī celum ⁊ terrā preterire q;
de lege vnū apicem cadere. Omnis qui
dimittit uxorem suam ⁊ ducit alterā: me-
chatur: et qui dimissam a viro ducit me-
chatur.

Sequitur. ciiij. capitulū.

**De odiendis parē-
tibus propter christū. l. xiiij.**

Capitulum. ci.

Erant autē turbe multe cū eo ⁊ cō-
uersus dixit ad illos. Si quis ve-
nit ad me et nō odit patrē suū ⁊
matrē et uxore ⁊ filios ⁊ fratres et sorores
adhuc autē ⁊ animā suā non potest meus
esse discipulus. Et qui nō baiulat cruce
suam ⁊ venit post me/ nō potest meus esse
discipulus. Quis enī ex vobis volēs tur-
rim edificare. Nonne prius sedens cōpu-
tat sumptus qui necessarij sunt si habeat
ad perficiēdū/ ne postea q; posuerint fun-
damentū/ ⁊ non potuit p̄ficere omēs qui
vident incipiāt illudere ei dicentes/ quia
hic homo cepit edificare ⁊ nō potuit con-
summare? Aut quis rex iturus cōmittere
bellum aduersus aliū regem. Nōne sedēs
prius cogitat si possit cum decē milibus
occurrere ei qui cū viginti milibus venit
ad se? Alioquin adhuc illo longe agere le-
gatōnem mittēs rogar ea que pacis sunt.
Sic ergo omīs ex vobis qui nō renūci-
at omībus que possidet nō potest meus
esse discipulus. Bonū est sal. Si autē sal
euauerit in quo condiet⁹: neq; in terram
neq; in sterquilinū vtile est sed foras mit-
tetur. Qui habet aures audiendi audiat.

Unum ex quatuor

De diuite epulo

ne. *A. xvi. Capitul. ciiij.*

Homo quidam erat diues. et induebat purpuram et bisso. et epulabatur quod die splendide. Et erat quidam mendiculus nomine lazarus. qui iacebat ad ianuam eius. vlcibus plenus. cupiens saturari de micis que cadebant de mensa diuitis. et nemo illi dabat. sed et canes veniebant et lingebant vlcera eius. Factum est autem ut moreretur mendicus. portaretur ab angelis in sinu abrahe. Hortuus est autem et diues. et sepultus est in inferno. Eleuas autem oculos cum esset in tormentis. vidit abraam a longe. et lazarus in sinu eius. Et ipse clamans dixit. Pater abraam miserere mei. et mitte lazarus ut intingat extremum digiti sui in aquam. ut refrigeret linguam meam. quia crucior in hac flamma. Et dixit illi abraam. Fili. recordare. quia recepisti bona in vita tua. et lazarus similiter mala. Nunc autem hic consolatur te. ut cruciaris. Et in his omnibus inter nos et vos chaos magnum firmatum est. ut hi qui volunt hinc transire ad vos non possint. neque inde huc transire. Et ait ergo pater. ut mittas eum in domum patris mei. habeo enim quatuor fratres. ut testes illis. ne et ipsi veniant in locum hunc tormentorum. Et ait illi abraam. Habent Moyse et prophetas. audiant illos. At ille dixit. Non patet abrahe. sed si quis ex mortuis ierit ad eos. penitentiam agant. Sic autem illi. Si moyses et prophetas non audierunt. neque si quis ex mortuis resurrexerit. credent.

De petitione discipulorum ut augeat eis fides. *L. xvij.*

Edixerunt apostoli domino. Adauge nobis fidem. Dixit autem dominus. Si haberetis fidem sicut granum sinapis. dicetis huic arbori moro. eradicare et explantare in mare. et obediret vobis. Quis autem vestrum habens seruum arantem aut oves pascentem. qui regresso de agro dicit illi statim transi recube. et dicat ei. Para quod cenem et precinge te. et ministra mihi. donec manducem et bibam. et post tu manducabis et bibes. Nunquid gratiam habet seruo illi. quia fecit que sibi impauerat. Non puto. Sic et vos cum feceritis omnia que precepta sunt vobis. dicite serui inutiles sumus. quod debuiimus facere fecimus.

De enceniis quando voluerunt Jesum lapidare iudei. *J. r.*

Acta sunt autem encenia in hierosolymis. et hiemps erat. Et ambulabat Jesus in templo in porticu salomonis. Circumdederunt ergo eum iudei. et dixerunt ei. Quousque animam nostram tollis. Si tu es christus. dic nobis palam. Respondit eis Jesus. Loquor vobis. et non creditis. Opera que ego facio in nomine patris mei. hec testimonium perhibent de me. sed vos non creditis. quia non estis ex ovisibus meis. Oves mee vocem meam audiunt. et ego agnosco eas. et sequuntur me. et ego vitam eternam do eis. et non peribunt in eternum. et non rapiet eas quisquam de manu mea. Pater meus quod dedit mihi maius omnibus est. et nemo potest eas rapere de manu patris mei. Ego et pater unum sumus. Sustulerunt ergo lapides iudei. ut lapidarent eum. Respondit eis Jesus. Multa bona opera omnium dico vobis ex patre meo. propter quod horum opus me lapidatis. Responderunt ei iudei. propter bonum opus non lapidamus te. sed de blasphemia. et quia tu homo cum sis. facis teipsum deum. Respondit eis Jesus. Nonne scriptum est in lege vestra. Ego dixi deus estis. Si illos dixit deos ad quos sermo dei factus est. et non potest solui scriptura. que patet sanctificauit et misit in mundum. vos dicitis quia blasphematur. quia dixi filius dei sum. Si non facio opera patris mei. nolite credere mihi. Si autem facio. et si mihi non vultis credere. operibus credite. ut cognoscatis et credatis. quia in me est pater. et ego in patre. Querebant ergo eum apprehenderet. exiit de manibus eorum. Et abiit iterum trans iordanem in eum locum ubi erat iohannes primus. et mansit illic. Et multi venerunt ad eum. et dicebant. quia iohannes quidem signum fecit nullum. Omnia autem quecumque dixit iohannes de hoc. vera erant. et multi crediderunt in eum.

Incipiunt

preambula passionis domini de suscitacione lazari. *Johan. xi. Capitul. cvi.*

Potuisse hinc fieri vna principalis quoniam inchoat occasio proxima vniuersae passionis.

Monotesseron siue

Erat autē quidā languēs lazarus
a bethaia de castello marie ⁊ mar-
the sororū eius. **M**aria autē erat
que vnt dñm yn guento ⁊ extersit pedes
eius capillis suis: cui⁹ frater lazarus infir-
mabat. **M**iserūt ergo sorores eius ad eū
dicentes. **D**ñe ecce quē amas infirmatur
Audiēs autē **J**esus dixit eis. **I**nfirmetas
hec nō est ad mortē: sed pro glia domini. vt
glorificet filius dei p̄ eam. **D**iligebat autē
marthā sororē eius. **M**aria ⁊ lazaru. **U**t
ergo audiuit quia infirmabat tūc quidez
mansit in eodē loco duobus dieb⁹. deinz
de post hec dicit discipulis suis. **E**am⁹ in
iudeā iterum. **D**icunt ei discipuli. **R**abbi.
nūc querebāt te iudei lapidare: ⁊ iterū vas
dis illuc? **R**ndit **J**esus. **N**onne. xij. hore
sunt diei: **S**i q̄s ambulauerit in die non
offendit: qz lucē huius mūdi videt. **S**i au-
tem ambulauerit in nocte. offendit: qz lux
nō est in eo. **H**oc autē. **E**t post hoc dicit eis
Lazarus amicus noster dormit: sed vado
vt a somno exuscitē illū. **D**ixerūt ergo dis-
cipuli eius. **D**ñe si dormit salu⁹ erit. **D**i-
xerat autē **J**esus de morte eius. **I**lli autem
putauerūt qz de dormitōne somni diceret.
Tūc ergo dixit **J**esus manifeste: lazarus
mortu⁹ est: sed gaudeo propter vos vt cre-
datis quia nō eram ibi: sed eam⁹ ad eum.
Dixit ergo thomas qui dicit didimus ad
condiscipulos. **E**am⁹ et nos ⁊ moriamur
cum eo. **V**enit igit **J**esus ⁊ inuenit eū q̄tu-
or dies in monumēto iam habentē. **E**rat
autē bethania iuxta hierosolimā q̄si stas
dijs. xv. **M**ulti autē ex iudeis venerāt ad
marthā ⁊ **M**aria vt consolarent eas de fra-
tre suo. **M**artha autē vt audiuit quia **J**e-
sus venit. occurrit ei. **M**aria autē domi se-
debat. **D**ixit autē **M**artha ad **J**esum. **D**o-
mine si fuisses hic: frater me⁹ nō fuisset mor-
tuus: sed ⁊ nūc scio: qz quecūqz poposcerit
a deo dabit tibi deus. **D**icit illi **J**esus. **R**e-
surret frater tu⁹. **D**icit ei **M**artha. **S**cio
quia resurret in resurrectōe in nouissimo
die. **D**icit ei **J**esus. **E**go sum resurrectō ⁊
vita: qui credit in me. etiā si mortu⁹ fuerit
viuet. **E**t om̄is qui viuit ⁊ credit in me. nō
moriētur in eternū. **C**redis hoc? **A**it illi.
Utique domine. **E**go credidi qz tu es chri-
stus filius dei viuit: qui in hūc mundū veni-
sti. **E**t cū hec dixisset. abiit ⁊ vocauit **M**a-
riam sororē suā silentio dicens. **M**agister
adest: ⁊ vocat te. **I**lla autē vt audiuit. sur-

rexit cito: ⁊ venit ad eum. **N**ondū enī vene-
rat **J**esus in castellū: sed erat adhuc in illo
loco vbi occurrerat ei **M**artha. **I**udei igitur
qui erāt cum ea in domo ⁊ solabātur
eam cū vidissent **M**aria quia cito surrexit
⁊ exiit: secuti sunt eā dicentes: qz vadit ad
monumentū vt ploret ibi. **M**aria ergo cū
venisset vbi erat **J**esus: **V**idēs eum ceci-
dit ad pedes eius ⁊ dixit ei. **D**ñe si fuisses
hic frater me⁹ nō fuisset mortu⁹? **J**esus au-
tem vt vidit eam plorantē ⁊ iudeos qui ve-
nerāt cum ea plorātes. fremuit spūet tur-
bauit semetipm: ⁊ dicit vbi posuistis euz?
Dicūt ei. **D**ñe veni ⁊ vidēs ⁊ lachrymatus
est **J**esus. **D**ixerūt ergo iudei. **E**cce quo-
modo amabat eū. **Q**uidā autē ex ip̄s dice-
runt. **N**on poterat hic qui oculos cegi nati
aperuit facere vt et hic nō moreret? **J**esus
ergo rursus fremēs in semetipso venit ad
monumentū. **E**rat autē spelunca lapis su-
praposit⁹ erat ei. **A**it **J**esus. **T**ollite lapi-
dem. **D**icit ei **M**artha soror eius q̄ fuerat
mortu⁹. **D**ñe iam feterat: quatriduan⁹ enim
est. **D**icit ei **J**esus. **N**onne dixi tibi si cre-
dideris videbis gloriā dei. **T**ulerūt ergo
lapidē **J**esus autē eleuatis sursum oculis
dixit. **G**ratias tibi ago pater: quoniā audi-
sti me: ego autē sciebā quia semp me audis:
sed propter populū qui circumstat dixi vt
credāt quia tu me misisti. **H**ec cū dixisset:
voce magna clamabat. **L**azar veni foras:
⁊ statim pdiit qui fuerat mortu⁹. **L**igat⁹ ma-
nus ⁊ pedes instrit. **E**t facies illius suda-
rio erat ligata. **D**icit ei **J**esus. **S**oluite eū ⁊
sinite abire. **M**ulti ergo ex iudeis qui ve-
nerant ad mariā ⁊ viderāt que fecit: credi-
derūt in eū. **Q**uidā autē ex ip̄s abierunt
ad phariseos: ⁊ dixerūt eis que fecit **J**esus.

De conspiratōe fa-

cta cōtra **J**esum ⁊ eius egressu in effrem.

Capitulum. vij.
Quodlegerūt ergo pōtiffices ⁊ phari-
sei conciliū. ⁊ dicebāt. **Q**uid faci-
m⁹ quia hic homo multa signa facit: si di-
mittim⁹ eum. sis om̄es credent in eū: ⁊ ve-
niēt **R**omani ⁊ tollent nostrū locū ⁊ gen-
tē. **U**nus autē ex ip̄s cayphas noie euz
esset pōtiffex anni illius dicit eis. **V**os ne
scitis quicqz nec cogitatis qz expedit vo-
bis vt vnus moriat homo pro p̄p̄o: ⁊ nō
dixit: sed cū esset pōtiffex anni illi⁹. **A**phauit

quia Jesus mortuus erat pro gentes non
tm pro gente sed vt filios dei qui erat di-
spersi cōgregaret in vnu. Ab illo ergo die
cogitauerūt vt interficerēt eum. Jesus au-
tem iā non in palā ambulabat apud iude-
os: sed abiit in regionē iuxta desertū in ci-
uitatē que dicit̄ Effrem: et ibi morabat̄ cū
discipulis suis. Et abierūt multi ierosoli-
mā de regiōe ante pascha: vt sanctificarēt
seipos. Querebāt ergo Jesum: et colloque-
bant̄ adinuicē in templo scātes. Quid pu-
tatis quia nō venit ad diē festū? Dederāt
autē pontifices et pharisei mandatū: vt si
quis cognouerit vbi sit: indicet: vt appre-
hendant eum.

**De ascensu Jesu
in hierusalē.** D. xx. R. c. l. xvij.

Capitulum. cxvij
Rant. R. autē in
via ascendētes in
hierosolimā: et p̄cedebat
illos Jesus: et stupebāt: et
sequētes timebāt. Et. D.
ascendēs. D. iesus hiero-
solimā assumpsit itez. R.
duodeci. D. R. discipu-
los. I. suos secreto: cepit
R. eis dicere que essent ei
ventura. Et. D. ait. R. il-
lis. I. Ecce nos ascendi-
m⁹ hierosolimā: et cōsum-
mabūtur omnia que scri-
pta sunt p̄ p̄phas de filio
homis. Tradet. D. R. enī p̄ncipib⁹ sa-
cerdotū et scribis et seniorib⁹. R. et condem-
nabūtur. D. R. eum mortē tradet. D. R.
illū gentib⁹ ad illudendū et flagellandū et
crucifigendū. et. I. conspuet. R. Et postq̄
flagellauerint occidēt eū: et. D. tertia. R.
I. die resurget. Et ipsi nihil horū intelle-
perūt: et erat verbū istud absconditū ab eis:
et nō intelligebant que dicebātur.

Quāuis sub
vno cōtextu
ponant̄ seq̄n-
tia q̄ fuerit
vnicus ascē-
sus ch̄sti in
hierusalē in
pbabilius ē
fuisse diuer-
sos cursus et
recurus xp̄i
in quibus sa-
cta sequūtur
vt magister
Ilyco. de ly.
notat.

**De. x. leprosis sa-
natis in yia.** l. xvij. Capitulum. cix.

Factū est dū iret in hierusalē trā-
sibat p̄ mediā samariā et galileam:
et cū ingrederet quoddā castellum
occurrerūt ei decē viri leprosi: qui steterūt
alonge: leuauerūt vocē dicentes. Jesu p̄-
ceptor: miserere nostri. Quos vt vidit dis-
cit. Ite ostendite vos sacerdotib⁹. Et. fa-

ctum est dū irent: mūdati sunt. Un⁹ autē
ex illis vt vidit quia mūdatus est: regressus
est cū magna voce magnificās deū: et ceci-
dit in faciē ante pedes ei⁹: et gratias agēs:
et hic erat samaritan⁹. Respondēs autē Je-
sus dixit. Nonne decē mūdati sunt. et nō
vnum vbi sunt? Non est inuētus qui redi-
ret: daret gloriā deo: nisi hic alienigena: et
ait illi. Surge. vade: quia fides tua saluū
te fecit.

**De non receptiōe
ch̄sti p̄ samaritanos.** Luce. ix. Ca. cx.

Actū est autē dum cōplerent̄ dies
assumptōis eius: et ipse faciē suā
firmavit vt iret in hierusalē: et mi-
sit nūcios ante conspectū suū. Et euntes
intrauerūt in ciuitates samaritanorū vt pa-
rarēt illi: et nō receperūt eum: q̄z faciēs ei⁹
erat cūctis in hierusalē. Luce autē vidissent
discipuli eius Jacob⁹ et iohannes dixerūt
Dñe si vis dicim⁹ vt ignis descendat de ce-
lo: et cōsumat eos: sicut et helias fecit. Et cō-
uersus increpauit eos dicens. Nescitis cui⁹
ius spūs estis: filius homis nō venit aīas
p̄dere sed saluare: et abierūt in aliō castellū

**De petitione filio-
rum zebedei.** D. xx. R. c. l. cxij.

Tunc. D. accessit ad eū mater fili-
orū zebedei cū filijs adorās et pe-
tens aliqd ab eo:
q̄ dixit ei. Quid vis. Et
R. accedit ad eū filij zebedei
Jaco. et Johan. dicen-
tes. Magister volum⁹ vt
quodcūq̄ petierim⁹ faci-
as nobis. At ille dixit eis:
qd̄ vultis vt faciā vobis:
et dixerūt. Da nobis vt vn⁹
ad dexterā et aliū ad sini-
strā tuam sedeam⁹ in gloria tua. Ait. D.
illi mater. Dic vt sedeant hi duo filij mei
vnus ad dexterā tuam et vn⁹ ad sinistram
tuā in regno tuo. Respondēs. D. R. au-
tē Jesus dixit eis. Nescitis quid petatis.
Potestis. D. R. bibere calicē quem ego
bibō. R. bibiturus. D. sum: aut bap-
tis-
mo. R. quo ego baptisoz baptisari. Ait. D.
illi. R. dixerūt ei. Possim⁹. Ait illis Jesus:
R. D. calicē quidē meū bibetis. et. R. ba-
ptismo quo baptisoz baptisabimī: sedere
D. R. autē ad dexterā vel sinistram meam

Potuit virū
q̄ fieri q̄ et
mater pete-
ret et filij. vlt
dicūtur peti-
isse q̄ matrē
mouerāt ad
petendū. iō
dominus re-
spondit eis.

non est meū dare vobis, sed quib⁹ parat⁹ est a patre. **D.** meo. **Et** audietes. **D.** **R.** decem indignati sunt de duob⁹ fratrib⁹ iacob⁹ **R.** et Jobāne. **Jesus.** **D.** autē. **R.** vocauit eos ad se. **Et** ait illis. **Scitis.** **D.** **R.** quia. **D.** principes gentiū hī. **R.** qui videntur p̄cipari gētib⁹ domināt eis; et **D.** qui maiores sunt potestate exercent in eos. **Non** ita. **D.** **R.** erit inter vos; sed **D.** quicumq⁹. **R.** inter. **D.** vos voluerit maior. **R.** fieri. **Et** vester minister. **R.** **Et** **R.** quicumq⁹ voluerit inter vos primus esse. **erit.** **D.** **R.** vestrū. **D.** omnīū. **R.** seruus. **D.** **R.** sicut. **D.** filius. **R.** hominis nō venit ministrari. sed ministrare. et aīam suam dare redemptōem pro multis.

De illuminatione

ceci et de zacheo et de decē mnis **L. xviii.** et **fit. R. c.** **Capitulum. cxii.**

Antē. **L. de. c. xviii.** est autē cū appropinquaret **Jesus** iericho. **Le**cus quidā sedebat secus viā mendicans et cū audiret turbā p̄tereuntē in⁹ interrogabat qd hoc esset. **Dixerunt** autē ei qd **Jesus nazaren⁹** trāsiret. **Et** clamauit iesu fili dauid misereri mei. **Et** qd p̄reibat in crepabāt eū vt taceret. **Ipe** vero multo magis clamabat fili dauid miserere mei. **Stās** autē **Jesus** iussit illū adduci ad se. **Et** cū appropinquasset interrogauit illū dicēs. quid vis vt faciā tibi? **Ait** ille dixit. **Domine** vt videā. **Et** **Jesus** dixit illi. **Respice.** **si** des tua saluū te fecit. **Et** confestim vidit. et sequebat illū magnificās deum. **Et** om̄is plebs vt vidit dedit laudē deo et veniunt. **R.** iericho. **Et.** **L. de. c. xix.** ingressus pambulabat iericho. **Et** ecce vir nomine zacheus et hic erat princeps publicanorū et ipse diues. et querebat videre **Jesum** qd esset et nō poterat p̄re turba qz statura pusillus erat. et p̄currens ascendit in arbore sicomōrū vt videret illū. quia inde erat trāsiturus. **Et** cū venisset ad locū suspiciēs **Jesus** vidit illū et dixit ad illū. **zachee** festinans descende qz hodie in domo tua oportet me manere. **festinās** descendit et suscepit illū gaudēs in domū suā. **Et** cum viderēt om̄nes murmurabāt dicentes qd ad hominē peccatorē diuertisset. **Stans** autē **zacheus** dixit ad dominū. **Ecce** dimidiū bonorū meorū dñe do paupib⁹ et si quid aliqū defraudauī reddo quadruplū. **Ait** **Jesus**

ad eū. quia hodie domui huic salus facta est eo qd et ipse sit filius abrae. **Venit** enī filius hominis querere et saluū facere qd perierat. **Dec** illis audietibus adficiens **parabolā** dixit eo qd p̄e hierusalē esset. **Et** qz estimarēt qd confestim regnū manifestaret dixit ergo. **Domo** quidā nobilis abiit in regionē longinquā accipe regnū et reueri. **Vocatis** autē decem seruis suis dicit illis decē mnas et ait illis. **Negotiamini** dū venio. **Liues** autē eius oderant illū et miserūt legationē post illū dicentes. **Nolum⁹** hunc regnare sup nos. **Et** factū est cū rediret accepto regno iussit vocari suos quib⁹ dederat pecuniā vt sciret quantū quisq⁹ negociatus esset. **Venit** autē prim⁹ dicens. **Dñe** mna tua decē mnas acq̄siuit. **Et** ait illi. **Euge** serue bone qz i modico fidelis fuisti. eris potestate habens supra decē ciuitates. **Et** alter venit dicēs. **Dñe** mna tua fecit q̄ng⁹ mnas. **Et** huic ait et tu esto sup quinq⁹ ciuitates. **Et** alter venit dicēs dñe ecce mna tua quā habui repositā in sudario. timui enī te quia homo austerus es tollis quod nō posuisti et metis quod nō semiasti. **Dicit** ei de ore tuo te iudico fue nequā. **Sciebas** qd ego homo austerus sum tollēs qd non posui et metēs quod nō seminavi. **Et** quare nō dedisti pecuniā meā ad mensaz et ego veniens cū vsuris vtiq⁹ eregissēm illam? **Et** astantibus dixit. **Auferte** ab illo mnā et date ei qui decē mnas habet. **Et** dixerūt illi. **Dñe** decē mnas habet. **Dico** autē vobis quia om̄i habētī dabit et abundabit. **Ab** eo autē qui nō habet et qd h̄z aufert ab eo. **Veruntamē** inimicos meos illos qui noluerūt me regnare sup se adducite huc et interficite añ me. **Et** his dictis p̄cedebat ascendēs hierosolimā.

De duobus cecis

in egressu iericho sanatis. **D. et. R. c.**

Egrediētib⁹. **D.** illis ab iericho et proficiscentē. **R.** eo et discipulis eius secuta. **D.** est eum turba multa. **Et** ecce duo ceci sedētes secus viā audierūt qd **Jesus** trāsiret et clama

Consonat illa parabola cū illa de talentis infra **Mathei** vi. c. c. lxxv. q̄nto.

Darcus nominat hunc solum qz fortior erat vt non esset improbabile

uerunt dicentes Dne misere nostri filii dauid Filii us. R. autem thymei bar thyme cecus sedebat secus viam mendicans. Qui cum audisset qz Jesus nazare nus est cepit clamare z dicere. Jesu filii dauid misere mei. Turba. D. aut increpabat eos vt taceret z cominabant. R. multi. At. D. illi magis clamabant dicentes. Dne misere nostri filii dauid. et. R. stans. D. Jesus vocauit eos z vocabat R. cecum dicentes ei. Anime qor esto Surge voca te. Qui piecto vestimeto suo exiliens venit ad eum. Et ait. D. Jesus. R. Quid. D. vultis vt faciam vobis. Dicit dne Raboni R. vt. D. apiant oculi nostri. Disertus aut eoru Jesus tetigit oculos eorum Jesus aut dixit. Vade fides tua te saluum fecit. z cõfestim D. viderunt z secuti sunt eu

dicere q ali a fir historia Marci alia Mathei. sic ut diuersis viciis portuit Ihesus egredi de iericho z sanare nuc duos nuncnu ce cu Ideo sup pleat hic intelligeta le ctoris modu loquedi nuc ad vnu nunc ad duos.

De alabastro vnguenti. D. cxxvi. R. cxiij. J. cxiij. Ca. cxiiij

Iesus J. ergo an sex dies pascevit bethaniam vbi fuerat lazarus mortuus que suscitauit Jesus. Fecerunt autem ei cenaz ibi in. R. domo symonis leprosi z Martha. J. ministrabat lazarus vero erat vnus ex discipulis. Et R. cu discumberet venies R. Bar. mulier Maria J. accepit libram vnguenti nardipistici preciosi z vnxit pedes Jesu z extersit capillis eius pedes Jesu Et. R. fracto alabastro effudit super caput ipsius recubentis. D. z domus. J. repleta est ex odore vnguenti. Erant. R. autem quidam indigne feretes intra semetipsos discipuli D. z dicentes R. Ut quid pditio hec vnguenti facta est? Dicit. J. ergo vnus ex discipulis suis Iudas scariothis qui eu erat traditur? Quare hoc vnguentum non venit trecentis denariis z datum est egenis? Poterat R. enim vnguentum istud ve

Non est hec hystoria d q Lucas supra c. viij. et tres euangeliste loquuntur p rememorati onē duz hoc referat prio die agimoz.

Potest saluari hoc q solus iudas murmurabat p modum quod dicitur plures aliquid face

nundari multo. D. R. plusqz trecētis denariis z dari paupibus. Dixit. J. autē hoc nō. quia de egenis ptinebat ad eu sed qz fur erat z loculos habens ea que mittebatur portabat. z fremebant R. in eam Scies. D. autē Jesus ait illis Sinite. Lallazyt in diem sepulture mee seruet illud. Quid molesti estis. D. huic mulieri opus eni bonum opata est in me Semp eni paupes habetis vobiscu z cu volueritis. R. poteritis eis benefacere; me D. R. autē. J. non semp habebitis; qd habuit. R. hoc fecit; preuenit vngerē corpus meū in sepulturā; mittens D. enim hec vnguentum hoc in corpus meū; ad sepeliendū me fecit. Amen D. dico. R. vobis; vbicūqz predicatū fuerit euāgelium hoc in toto mūdo; et q hoc fecerit narrabitur in memoriam eius.

re qn vn ex eis male facit vel qz solus male mouebatur. alij pie.

De sessione aselli

D. cxi. R. xi. J. cxiij. Capi. cxv

Quoniam J. ergo turba multa ex iudeis qz illic esset z venerunt non propter Jesum tm sed vt lazarus videret que suscitauit a mortuis. Cogitauerunt autē principes sacerdotu vt z Lazarus interficeret quia multi ppter illu abibant ex iudeis z credebant in Jesu. In crastinu autē turba multa que couenerat ad diem festu cum audisset quia Jesus venit hierosolimā. acceperunt ramos palmaru z processerunt obuiā ei. Et factū. J. est cu appropinquasset Jesus ad bethfage z bethaniam ad motem qui vocat oliueti misit. D. R. duos discipulos dicēs illis. Ite in castrum qd contravos est In quod. L. introeūtes statim inuenietis asinā alligatā z pullum. L. R. asine alligatū cum ea cui nemo vnqz hoim sedit. Soluite z adducite illu Et. L. si quis vos interrogauerit quare soluitis. sic dicit ei quia dominus operā ei desiderat z necessari. R. est. et dominus D. his opus hz z cõfestim dimittere eos Hoc autē factū est vt adimpletur qd dictū est per prophetā. R. dicentē. Dicite filie syon. Ecce rex tuus

Blosa.

Sequuntur hic enāgeliste diuersas trāslatōnes illius qz habet zacharie 14. pnt ei voluit ipūscūf trāslatōnem

Monotesseron sine

venit tibi mansuetus se-
dens sup asinā z pullum
filii sub iugalis. **Holi. J.**
timere filia syon. **Ecce rex**
tuus venit sedēs sup pul-
lum asine. **Hec nō cogno-**
uerūt discipuli eius p̄mū
sed quando glorificat⁹ est
Jesus. tūc recordati sunt
quia hec septa erāt de eo

septuag n̄a
venire ad gē
res ita voluit
vt trāfferet
et hoc videli-
cer p̄ sarissa-
ctione oīm i
quibus sep-
tuaginta de
fecerunt ab
hebraica ve-
ritate.

z hec fecerūt ei. **Euntes. B.** autē discipū-
li fecerūt sicut precepit eis iesus. **Et. R.** in-
uenerunt pullū alligatū ante ianuā foris
in binio z soluerunt eū. **Solutibus. A.**
autē illis pullū dixerūt dñi eius ad illos/
quid soluis pullū. **At illi dixerūt sicut. R.**
precepit eis **Jesus.** qz. **L.** dñs eū necessa-
riū habet. **R.** et dimiserūt eis z adduxerūt
B. asinam z pullū z imposuerūt sup eos
vestimenta sua et eū desup sedere fecerūt.

Eunte L. autē illo pluri-
ma. **B.** turba strauerunt
vestimēta sua in via autē
ramos de arborib⁹ cede-
bāt sternebāt i via. **Tur-**
be autē aque p̄cedebāt q̄
sequebant clamabāt dicē-
tes. **Osanna filio dauid.**

Benedictus q̄ venit in noīe dñi. z. **R. bñ-**
dictū quod venit regnū patris n̄i dauid
osanna in excelsis. **Et cū** appropinqret iā
ad descensum mōtis oliueti ceperūt om-
nes turbe descendiū gaudētes laudare de-
um voce magna sup om̄ibus quas vide-
rant virtutib⁹ dicētes. **Benedict⁹. J.** qui
venit in noīe domini. pax in celo z gloria
in excelsis. **Benedictus** q̄ venit in nomie
dñi rex israel. **Testimoniū** ergo p̄hibebat
turba q̄ erat cum eo quādo lazari vocauit
de monumēto z suscitauit eū a mortuis p̄-
pterea z obuiā venit ei turba quia audie-
runt eū fecisse hoc signū. **Pharisei** ergo di-
xerūt ad semetipos. **Uideris** quia nihil p̄-
ficim⁹. **Ecce mūdus** totus post eum abiit
Et quidā. L. phariseorū de turbis dixe-
runt ad illū. **Magister** increpa discipulos
tuos. **Quib⁹** ipse ait. **Et si** hi tacuerint la-
pides clamabūt.

De fletu Jesu su-
per ciuitatē et eiectionē vendentiū. **D. xxi.**
R. xi. Lu. xix.

Capitulum. cxvi.

Et. L. vt appropinquaret vidēs
ciuitatē fletit sup illā dicēs. **Quia**
si cognouisses z tu. **Et quidem** in
hac die tua que ad pacē tibi. **Hūc** autē ab-
scondita sunt ab oculis tuis. qz venient
dies in te. z circumdabūt te inimici tui val-
lo. z circumdabūt te. z coangustabūt te vn-
dies. z ad terrā prosternēt te z filios tuos/
qui in te sunt. z nō relinquēt in telapidez
sup lapidē eo q̄ nō cognoueris temp⁹ visi-
tationis tue. **Et. R.** introiuit hierosolimā
Et cum. B. intrasset cōmota est vniuersa
ciuitas dicēs. **Quis est hic.** **Populi** at
dicebāt. **Dicest** **Jesus** p̄pheta a nazareth
galilee. **Et intrauit** **Jesus**
in templū dei. et eiebat
om̄es vendētes z emētes
in illo. **L. de templo. B.**
et mēsas nūmulariorū et
cathedras vendentiū co-
lumbas euerit. z nō. **R.** si
nebat vt quisqz trāfferet
vas p̄ templū. **Et docebat**
eos dicēs. **Rōne. R. B.**

Hec fuit e te-
ctio secun da-
licy hystoria
scolarū v̄
deaf cū hac
miscere p̄
mā. s̄ qua su-
pra Jo. sc̄o
z miscet h̄y-
storiā de h̄i
codemo.

scriptū est. **domus** mea dom⁹ orōnis voca-
bitur cūctis. **R. gēnibus. Vos. B.** autē
R. fecistis eam speluncā latronū. **Et acces-**
serūt. **B.** ad eum ceci z claudi in templo:
et sanauit eos. **Uideres** autē principes sa-
cerdotū mirabilia que fecit z pueros cla-
mātes in templo. z dicētes. **Osanna** filio
dauid. indignati sunt. z dixerūt ei. **Audis**
quid isti dicūt. **Jesus** autē dixit eis. **Utriqz**
hūc legistis. **Ex ore** infantū deus z la-
ctentiū p̄fecisti laudē. **Et. L.** erat quorū
die docēs in templo. **Principes** autē sa-
cerdotū z scriber principes plebis quere-
bant illū p̄dere. z nō inueniebāt quid face-
rent ei. **Om̄is** enim populus suspensus
erat audiens illum.

De gentibus que-
rentib⁹ videre **Jesum** z de predicatiōe ei⁹
J. xij. Et regressu eius in bethaniam. **D.**
xxi. R. xi. Capitulum. cxvij.

Et **J.** autem gentiles quidā ex
his qui ascēderat vt adoraret in
die festo. **Di** ergo accesserunt ad
philippū qui erat in bethsaida galilee: et
rogabāt eum dicētes. **Dñe** volum⁹ **Jesuz**
videre. **Venit** **Philippus** z dixit andree
Andreas rursus z philippus dixerūt **Je-**
su. **Jesus** autē n̄t eis dicēs. **Venit** hora

Annum ex quatuor

vt clarificet filius hominis. Amen amen dico vobis. Nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit ipsum solum manet. Si autem mortuum fuerit multum fructum affert. Qui amat animam suam perdet eam qui odit animam suam in hoc mundo in vitam eternam consequitur eam. Si quis michi ministrat me sequetur. et ubi ego sum illicet minister meus erit. Si quis michi ministraverit honorificabit eum pater meus qui est in celis. Nunc anima mea turbata est. et quid dicam? Pater salvifica me ex hac hora sed propterea veni in hanc horam. pater clarifica nomen tuum alias filium tuum. Venit ergo vox de celo et clarificavi et iterum clarificabo. Turba ergo que stabat et audierat dicebat tonitruum factum esse. Alii dicebant. Angelus ei locutus est. Respondit Jesus et dixit. Non propter me vox hec venit sed propter vos. Nunc iudicium est mundi. nunc princeps huius mundi ejectionis foras. et ego si exaltatus fuero a terra omnia traham ad meipsum. Hoc autem dicebat significans quia morte erat moriturus. Respondit ei turba. Nos audimus ex lege quia spiritus manet in eternum. et quomodo tu dicis oportet exaltari filium hominis? Quis est filius hominis? Dixit ergo eis Jesus. Adhuc modicum lumen in vobis est. Ambulate dum lucem habetis ut non tenebre vos comprehendant. Et qui ambulat in tenebris nescit quovadit. Dum lucem habetis credite in lucem ut filii lucis sitis. De locutus est Jesus et abiit et abscondit se ab eis. Et relictis Bethaniam circumspexit. Omnibus cum iam vespera esset hora exiit in bethaniam cum fratribus. Extra civitatem ibique mansit et docebat eos de regno dei.

De ficulnea arefacta

Act. xxi. R. xi. Capitul. xviii. **Q**uia. D. die. R. cum exiret de bethania mane. D. revertens in civitatem esuriit. Cumque R. vidisset alonze ficum secus. D. via habentem. R. folia venit ad eum. D. si quid. R. forte in ea inueniret. Et cum venisset nihil inuenit preter folia. Non enim erat tempus ficorum. Et respondens dixit illi. Nunquam. D. ex te fructus nascatur in eternum. **N**o amplius in eternum ex te quisquam fructus maducis. Et arefacta. D. est continuo ficulnea. Et videtes

Dicit Aug. q. tertia die mirati sunt ita q. secunda die scilicet lu

discipuli ficum. R. aridam factam a radicibus mirati. D. sunt dicentes. Quo modo continuo aruit. Et recordatus Petrus dixit ei Rabbi. Ecce ficus cui maledixisti aruit. Respondens autem Jesus ait. Habete fidem dei. Amen. D. dico. R. vobis si habueritis fidem et non hesitaueritis non solum de ficulnea facietis sed et si moti huic dixeritis. tolle te et iacta te in mare ita fiet. Propterea. R. dico vobis. Omnia quecumque orantes petitis credite quia accipietis et veniet vobis. Et cum stabitis ad orandum dimittite si quid haberis aduersus aliquem et pater vester qui in celis est dimittat vobis peccata vestra.

ne ficulnea fuit arefacta et non dicitur sic aliqui dicunt. Et ly. continuo referre ad die precedenti.

De questione baptisimi Johannis

Act. xxi. R. xi. L. xx.

Capitulum. cxix. **Q**uia. D. cum venisset in templum factum est vna dierum docente illo populum in templo et euangelizante conuenerunt et accesserunt. D. ad eum docente principes sacerdotum et scribe. L. cum senioribus populi. D. dicentes. In qua potestate hec facis? et quis dedit tibi hanc potestatem ut ita? R. facias? Dic. L. nobis? Respondens. D. Jesus. R. dixit. L. Interrogo vos et ego vnum sermonem quem si dixeritis michi et ego vobis dicam in qua potestate hec facio. Baptismus Johannis unde erat? De celo an ex hominibus? Respondere. R. michi. At. D. illi. R. congitabat. L. intra se dicentes. Si dixerim de celo. dicet nobis quare ergo non credidistis illi? Si autem dixerim ex hominibus. timeo turbam. Omnes enim habent iohannem sicut prophetam. Et respondentes iesu dixerunt. Nescimus. At illis ipse. Neque ego dico vobis in qua potestate hec facio.

De duobus filiis

quorum vnus facit voluntatem patris. Act. xxi.

Capitulum. cxx. **Q**uia. D. quid autem vobis videtur. Homo quidam habebat duos filios et accessit ad primum dixit. Filius vade hodie operari in vineam meam. Ille autem respondens. Nolo. postea autem penitentia mortuus est. Accedens autem ad alterum dixit. Filius vade hodie operari in vineam meam. Ille respondens ait. Ego domine et non iui. Quis ex duobus istis fecit

voluntate patris: Dicit primus Dicit eis
 iesus. Amē dico vobis qz publicani z me
 retrices pcedēt vos in regnū dei Venit at
 ad vos Johānes in via iusticie z nō credi
 distis ei. publicani autē z mere rices credi
 derūt ei. Vos autē videntes nec peniten
 tiā habuistis postea vt crederetis ei.

De iudice iniqui
 tatis z de phariseo z publicano. L. xviii.

Dicebat autē z parabolā ad illos
 quoniā oportet semp orare non
 deficere dicēs. Iudex quidā erat in ciuita
 te quadā qui deū nō timebat z iudicē nō
 reuerabat. Vidua autē quedā erat in ciui
 tate illa z veniebat ad eū dicēs. Vindica
 me de aduersario meo z nolebat p multuz
 temp⁹. Post hec autē dixit intra se. Et si de
 um nō timeo nec hoīem. reuereor tñ quia
 molesta est mibi hec vidua. vindicabo eā
 ne in nouissimo veniēs suggillet me. At
 autē domin⁹. Audite quid iudex iniqui
 tatis dixit. Deus autē nō faciet vindictaz
 electorū suorū clamantiū ad se die ac no
 cte z patientiā habebit in illis. Dico vob
 qz cito faciet vindictā illoz. Eruntū fili
 us homis veniēs putas inueniet fidē su
 p terrā. Dixit autē z ad qsdam q in se confi
 debāt tanqz iusti z aspernabant cetos pa
 bolā istam dicēs. Duo hoīes ascenderūt
 in templū vt orarēt. vnus pharise⁹ z alter
 publican⁹. Phariseus stās hec apd se ora
 bat. Deus gratias tibi ago qz nō sum sic
 ceteri hoīm. raptores iniusti. publicani.
 adulteri velut etiā hic publican⁹. Ieiuno
 bis in sabbato decimas do oīm que possi
 deo. Et publican⁹ alōge stans nolebat nec
 oculos ad celū leuare sed pcutiebat pect⁹
 suū dicēs. Deus picius esto mibi pctōri
 Dico vobis. descēdit hic iustificat⁹ in do
 mū suam ab illo. qz oīs q se exaltat hu
 miliabit⁹. et qui se humiliat exaltabitur

De parabola loca
 te vinee agricolis. D. xxi. R. xij. L. xx.

Habiam. D. pabolā audite. Cepit
 R. autē ad plebē dicere pabolam
 banc. Dō. D. qdā. R. L. erat D.
 paterfamilias q plātauit vineā z. R. sepē
 circūdedit eiz fodit in ea torcular. lacū R.
 fodit z edificauit. D. turri. z locauit eam

agricolis colonis. L. Et pfectus est pegrē
 D. R. multis L. tibus. Cum. D. autē
 tps fructuū appropinqset in. L. tpe in
 demie misit. D. R. L. suos suos ad agri
 colas cultores L. vt de fructu vinee darēt
 illi. Et. D. accipent ab agricol. R. fruct⁹
 D. eius. Et agricole apphensis suis ei⁹
 aliū ceciderūt z dimiserūt. R. L. vacuū et
 inanē. L. aliū. D. occiderūt. aliū vero la
 pidauerūt. Trez misit alios suos plures
 prioribz z fecerūt eis silt. in capite R. cedē
 tes L. vulnerauerūt. R. z cōtumelijs affe
 cerūt. z addidit aliez mittere q z illū vul
 nerates eiecerūt. Flouissime. D. autē ad
 huc. R. hūs vnū filiū charissimū dixit. L.
 dñs vinee. Quid faciā. Dixit filiū meuz
 dilectū. z illū. D. R. misit ad eos nouissi
 me. dicēs qz forte verebunt. L. filiū meuz
 cū hūc viderit. Quē. L. cū. D. vidissent
 coloni cogitauerūt intra se z dixerūt. R. ad
 inuicē. Dic. D. est L. heres. R. venite oc
 cidam⁹ eū z habebim⁹ hereditatē. L. no
 stra sit hereditas. Et. D. apprehensum. R.
 L. eū. eiecerūt eum extra vineā z occiderūt
 L. z ergo venerit dñs vinee qd faciet agri
 colis illis. Veniet. R. L. z pdet colonos
 Balos. D. male pdet. et
 vineā suam locabit alijs
 agricolis. q reddēt ei fru
 ctū tempibz suis. Quo. L.
 audito dixerūt illi. Absit
 Ille autē respiciens eos
 dixit. Quid ergo est hoc
 qd scriptū est. R. nec. D.
 scripturā hāc legistis. La
 pidē quē reprobanerunt
 edificantes hic factus est
 in caput anguli. A dño fa
 ctū est istud z est mirabile
 in oculis nostris. Ideo. D. dico vobis qz
 auferet a vobis regnū dei z dabit⁹ gen⁹ faci
 enti fruct⁹. L. ei. D. mīs. D. q ceciderit su
 p lapidē istū cōquassabit. sup quē autē ce
 ciderit cōtinuet z pteret eū. Et cū audis
 sent principes sacerdotū z pharisei para
 bolas ei⁹ cognouerūt q de ipsis dicerz. Et
 querētes eū tenere z. L. mittere in illū ma
 nus in illa hora timuerūt populū qz. D.
 sicut pphaz illū habebāt relicto eo abiit

De veste nuptiali.
 D. xxij. L. osonar. L. supra. xij. cū. Bl. iij
 Capitulū. cxxij.

Hoc est stel
 ligendū vis
 sisse christū
 vel aliquos
 de iud eto. il
 lud autē qd
 sequit abis
 dixerūt alijs.
 vel tps oēs
 stelledra pa
 rabola xpi.

Respondens Iesus dixit iterum in pabolis eis dicens. Sile factum est regnum celorum homini regi qui fecit nuptias filio suo. Et misit seruos suos vocare invitatos ad nuptias et noluerunt venire. Iterum misit alios seruos dicens dicite invitatis ecce pradium meum paravi. thauri mei et altilia occisaz omnia parata venite ad nuptias. Illi autem neglexerunt et abierunt alius in villam suam alius ad negociationem suam. reliqui vero tenuerunt seruos eius et costume lia affectos occiderunt. Rex autem cum audisset iratus est et missis exercitibus suis perdidit homicidas illos et civitatem illorum succendit. Tunc ait seruis. Nuptie quidem parate sunt sed qui invitati erant non fuerunt digni. Ite ergo ad exitus viarum et quoscunque inveniatis vocate ad nuptias. Et egressi serui eius in vias congregaverunt omnes quos inveniunt malos et bonos et implete sunt nuptie discumbentium. Intrauit autem rex et videret discubentes et vidit ibi hominem non vestitum veste nuptiali. et ait illi. Amice quomodo huc intraisti non habes vestem nuptialem? At ille obmutuit. Tunc dixit rex ministris. ligatis pedibus mittite eum in tenebras exteriores. Ibi erit fletus et stridor dentium. Multi enim sunt vocati pauci vero electi.

De tributo reddendo cesari

Ultimum inierunt ut caperent eum in sermone. et observantes miserunt insidiatos quosdam. R. ex phariseis discipulos suos cum herodianis. I. qui se iustos simularunt ut eum caperent in verbo et traderent principatui et patri p[er]fidis. Qui R. venientes interrogaverunt. I. illum dicentes. Magister. D. R. scimus quod verax es et recte. I. dicis et doces et non. D. est tibi cure de alio et R. non curas quoniam. Non. D. enim. I. respicis alias recipis personam hominis neque. R. vides in facie sed. I. in veritate. D. vias dei doces. Licet. I. D. nobis. R. dare tributum cesari an non dabitur? R. Consideras. I. autem dolum illorum sciens veritatem eorum et cognita. D. Iesus nequecia eorum. Ait. Quid. R. me tentatis ypocrite? Ostendite mihi numisma census. Afferto. R. mihi denarium. I. ut videam. At. D. illi. R. obtulit ei denarium. Et ait illis Iesus. Qui

D. est imago hec et superscriptio eius? Qui ius. I. habet imaginem et superscriptionem? Et respondentes. I. dixerunt ei. Cesaris. D. R. Tunc. D. R. ait. I. illis reddite ergo que sunt cesaris cesari et que sunt dei deo. et non poterunt reprehendere verbum eius coram plebe. Et. D. audientes mirati sunt omnes. R. super eo et mirati. I. sunt in rursus eius et tacuerunt. et relicto eo. R. abierunt.

De muliere septem viris

In illo die accesserunt ad eum factu ducei qui dicunt non esse resurrectores et interrogaverunt eum dicentes. Magister moyses dixit et R. scripsit. I. nobis. Ut. R. si. I. cuius. D. frater mortuus fuerit et dimiserit uxorem et filios non reliquerit. ut. D. frater. R. eius. I. ducat uxorem illius et suscitet seminem fratri suo. Et erat ergo apud nos septem fratres. Esprimus uxore ducta defunctus est sine. I. filiis non. R. relicto semine et non. D. huius semen reliquit uxorem fratri suo. Similiter secundus accepit. R. eam et mortuus est sine. I. filio et nec. R. iste reliquit seminem et R. tertius. I. similiter. D. accepit. I. eam et R. ad septimum. et. R. acceperunt eam septem et non. I. reliquerunt seminem. I. mortui sunt novissima. D. R. omnium mortua est mulier. In resurrectione ergo eorum cuius erit uxor. siquidem septem habuerunt eam uxorem? Et respondens Iesus ait illis. Nonne ideo erratis nescientes scripturas neque virtutem dei filii. I. huius seculi nubent et tradunt ad nuptias. Illi vero qui digni habebunt seculo illo et resurrectione ex mortuis non nubent neque. D. nubent. R. neque. I. ducunt uxorem neque enim ultra mori poterunt. Equales. D. R. enim angelis sunt. et. D. sunt angeli dei in celo. et. I. filii sunt dei cum sint filii resurrectionis. Quia vero resurgent mortui. De. R. mortuis. D. qui resurgant et moyses. I. ostendit secundum rubrum sicut dixit dominus deus abraam deus ysaac et deus iacob. Nunquid. R. legistis in libro moysi quod. D. dictum est a deo dicente vobis. Ego sum deus abraam deus ysaac et deus iacob. Deus. I. D. ait. R. non est mortuorum sed viventium. Deus enim vivit ei. Vos. R. ergo multum erratis. Et. D. audientes turbe mirabantur in doctrina eius. Respondentes. R. autem quidam scribarum dixerunt. Magister bene dixisti et. I. amplius non audebat eum quicquam interrogare.

Monotesseron siue

De dilectione chri

sti ex toto corde. *D. xxij. R. xij. de quo et*

L. x. Capitulum. cxxvi.
Pharisei. *D.* autē audientes q̄ si-
 lentia imposuit saduceis couene-
 runt in vnu. *Et accessit R. vnus de scribis*
leg. *D.* doctor qui *R.* audierat illos con-
 queretes et vidēs q̄ bene illis rīderit in-
 rogauit tentās *D.* eū Magister quod est
 mādātū magnū *R.* primū *D.* in lege *D.*
 omnū. *R.* Rīdit. *R.* ei Jesus. *D.* q̄ pri-
 mū omnū mādātū est. *Audi israel dñs*
deus tuus de⁹ vnus est. Et diliges dñm
deū tuum ex toto corde tuo et ex tota ania
tua et ex tota mēte tua et ex tota v̄tute tua
hoc. D. est R. primū et maximū manda-
tum. Scdm simile est buic. Diliges pro-
ximū tuum sicut teipm. maius R. hoz ali-
ud mādātū nō est. In his. D. duobus
mādātis tota lex pendet et p̄bete. Et. R.
ait illi scriba Magister bene in veritate di-
xisti qz vnus est de⁹ et nō est alius p̄ter ip̄z
et vt diligat ex toto corde et ex tota mente
et ex toto intellectu et ex tota aia et ex tota
fortitudine et diligere proximū tanq̄ se-
ipsum maius est om̄ibus holocaustoma-
tibus et sacrificijs. Jesus autē videns q̄ sa-
pienter respondisset ait illi Non longe es
a regno dei.

De quadā interro

gatōne phariseorū. *L. xvij. Et alia inter-*

rogatōne cui⁹ est x̄ps filius *D. xxij. R. xij*

L. x. Capitulum. cxxvij.
Interrogatus *L.* autē a phariseis
 q̄ndō venit regnū dei? et respondit
 eis et dixit. Non venit regnū cū obseruatō
 nē neqz dicēt. Ecce hic aut ecce illic. Ecce
 enī regnū dei intravos ē. *Cōgregat⁹ D.*
 autē phariseis *I*nterrogauit eos *I*esus di-
 cens; q̄d vobis videt de x̄po; cui⁹ filius est
Dicit ei dauid. Et. R. rīdens iesus dice-
 cebat docens in tēplo. Quō ergo dicunt
 scribe x̄pm filiū dauid. cui ipse dauid dice-
 bat in sp̄scō. *Dixit dñs dño meo sede a*
dextris meis. Donec ponā inimicos tuos
scabellū pedū tuorū. Dño ergo dauid in
spū in L. libro psalmoz. Vocat⁹ D. eum
dñm et. R. vñ. Quō. L. est filius ei⁹. Et ne
mo. D. poterat rīdere ei verbū *Et R. ml*
ta turba libēter eū audiebat. neqz D. au-
sus fuit quisq̄ eum ampli⁹ ex illa die inter-

rogare.

De doctrinis pha

riseorū audiendis. *D. xxij. R. xij. L. xx.*

Capitulum. cxxvij.

Quācūqz dixerint vobis seruate et facite.
 et nō faciūt. *Alligant autē onera grauiā et*
importabilia et iponūt in humeros hoim
digito autē suo nolūt ea mouere. Dia ve-
ro opa sua faciūt vt videātur ab homib⁹.
Attendite. L. et cauetē. R. a scribis. Dila-
tant. D. enī phylacteria suaz magnificāt
fimbrias. Volunt. L. R. in stolis ambu-
lare amāt. D. R. L. autē primos recubi-
tus in cenis. L. cōuiujs. prias D. L.
cathedras in synagogis et in primis carbe-
dris sedere in synagogis et. D. salutatōes
R. L. i foro qui. R. L. deuorāt domos vi-
duarū sub obtētu R. prolite orōnis simu-
lātes. L. longā orōem. hi accipiūt dāna-
tionē maiorē et. R. plixius iudiciū. Amāt
D. vocari rabbi. vos autē nolite vocari
rabbi. An⁹ est enī magister vester. Om̄es
aūt vos fratres estis. et patrē nolite vobis
vocare sup terrā. L. vnus est enī pater ves-
ter q̄ in celis est. Non vocemini magistri
qz magister vester vn⁹ est x̄ps. Qui maior
est vestrū erit minister vester. Qui autē se
exaltauerit humiliabit. et qui se humiliat
exaltabitur.

De ve multiplici.

D. xxij. L. xi. et. xij. Capitulū. cxxix

Verite qui clauditis regnū celoz;
 an̄ homies. vos enī nō intrat; nec
 introcūtes finitis intrare
Ve vobis scribe et phari-
sei ypocrite qui comedis
domos viduarū lōga orōe
orātes. p̄ter hec amplius
accipiet; iudiciū. Ve vo-
bis scribe et pharisei ypo-
crite q̄ circūis marez ari-
dam vt faciaus vnu pseli-
litū et cū fuerit fact⁹. facis
eū filiū gehenne duplo q̄ vos. Ve vobis
duces ceci qui dicitis quicūqz iurauerit p.

Quānis ista
reponantur
sub eo cōtex-
tu dicta per
euāgelistas
potest tamē
dia q̄ dixer
is tempoz
bus fuerunt
predica.

Unum ex quatuor

templū nihil est Qui autē iurauerit in au-
ro tēpli debet. stulti et ceci. qd enī mai⁹ est
aurū an templū qd sanctificat aurū? Et q
cunq; iurauerit in altari nihil est. qui autē
iurauerit in dono qd est sup illud dicitur **Ceci**
Quid enī maius est donū an altare quod
sanctificat donū: qui ergo iurat i altari iu-
rat in eo et in omīb; que sup illud sunt Et q
iurat in templo iurat in illo et in eo q habi-
tat in ipso. Et q iurat in celo iurat in thro-
no dei et in eo q sedet sup eū. **Ue. D. vob**
scribe. L. et pharisei ypocrite q decimatis
mentā et anetū rutā. L. et ciminū. D. et oē
L. olus et relinquitis. D. L. q grauior a
sunt legis. iudiciū et mīam. et fidē et charita-
tē dei. Hec autē oportuit facere illa non
omittere. Duces D. ceci excolātes culicē
camelū autē glutietes. Ue. L. vobis pha-
risei q diligitis pmas cathedras in syna-
gogis et salutatōes in foro. Ue vobis qui
estis vt monumēta que nō apparēt et hos-
mines ambulātes nesciūt Rūdēs autē qui
dā et legis pitis ait illi. Magister. Hec dī-
cens etiā nobis cōtumeliā facis At ille ait
Et vobis legis pitis ve qui oneratis hoīes
oneribus q portare nō pnt et ipsi vno digi-
to nō tangit sarcinas. Ue. D. vobis scri-
bez pharisei ypocrite qui mūdatis qd des-
foris est calicis et parabsidīs. intus at ple-
ni estis rapina et immūdicia. Pharisee ce-
ce munda prius qd intus est calicis et pa-
rabsidīs vt fiat illud qd deforis est mūdū
Ue vobis scribez pharisei ypocrite qui si
miles estis sepulcris dealbatis q foris ap-
parēt homīb; speciosa intus autē sunt ple-
na ossib; mortuoz et omī spurcicia. Sic et
vos qdē a foris apparetis homīb; iusti.
intus at pleni estis ypocrisi et inīqtate Ue
D. vobis L. scribez pharisei ypocrite q
edificatis sepulcra pphetaz. patres. L. at
vestri occiderūt illos et ornatis D. monu-
mēta iustoz. Et dicitis si fuisset in die-
bus patrū nostroz. nō essem⁹ socij eoz in
sanguine pphetaz Itaq; testimonio estis
vobis metipsis. et L. pfecto testificamī q
psentis opib; patz vestroz qz D. filij eo-
rū estis qui pphas occiderūt. qm quidē. L.
ipsi eos occiderūt Vos autē edificatis eo-
rū sepulcra. et D. vos implete mēsurā pīm
vestroz Serpētes genimīa viperaz quō
fugietis a iudicio gebēne: ppterea. L. et sa-
piētia dei dixit. Ecce D. ego L. mitto ad
vos pphas et aplos L. et sapiētes D. et scri-

bas et D. et illis L. occideris et crucifige-
tis et eis flagellabitis in sinagogis vris
et psequimini de ciuitate in ciuitate vt veni-
at sup vos et inqrat L. omīs. D. sanguis
iustus sanguis L. oīm pphaz q effusus ē
sup D. terrā a cōstitutōe L. mūdi a gene-
ratōne ista a sanguie abel iusti vsq; ad san-
guinē zacharie filij D. barachie quē occi-
distis et. L. perijt inter templū et edē. R. et
altare Itā dico vobis reqret ab hac gene-
ratōe Amē. D. dico vobis veniet hec oīa
sup generatōem istā. Ue vobis legis pitis
q tulistis clauē sciē et ipsi nō introistis et
eos qui introibāt phibuitis. Cū hec ad
illos diceret ceperunt pharisei et legis piti
grauiter insistere et os ei⁹ opprimere de ml-
tis. insidiātes ei. et qrentes aliqd capere ex
ore ei⁹ vt accusarēt eū Hērīm. D. hērīm
L. xij. que occidis pphas et lapidas eos
q ad te missi sunt. Quoties volui congrega-
re filios tuos quēadmodū gallina congre-
gat pullos suos sub alas suas et auis L. nī
dū suū sub pennis et D. noluisti L. Ecce
relinquet vobis dom⁹ vestra deserta Dico
enī vobis nō me videbitis amodo donec
veniat. L. D. hora cū dicetis. Benedi-
ctus qui venit in nomie domini.

De vidua duo mi-

nuta offerente. R. xij. L. ci. Lapi. cxxx.
T. R. sedens Jesus contra gazo-
philaciū aspiciebat eos qui mitte-
bāt munera sua in gazophilaciū
quō. R. turba iactabat es et multi diuites
iactabāt multa. Cum venisset autē vna vis-
dua paup. misit duo minuta qd est qua-
drans. Vidit. L. autē Jesus paupculam
illā viduam mittentē era duo minuta. Et
cōuocatis. R. discipulis suis ait ill. Amē
vere. L. dico vobis quoniā. R. L. vidua
hec paup plus oīb; misit q miserūt in ga-
zophilaciū. Dēs enī ex eo qd abundabat
illis miserūt in munera dei. Hec autē ex eo
qd illi deest et. R. de penuria sua oīa q ha-
buit misit totū victū suum.

De edificio templi

et comminatōne euersionis hierlm. D.
xxij. R. xij L. xxi. La. cxxi
T. R. cū egredere Accesserūt D. di-
scipuli et vt oñderēt ei edificatōz tēpli Et
qd dā L. dicētib; d tēplo qbois lapidib;

Annum ex quatuor

etiā electos **Ita** **D.** vt in errore ducant si fieri pōt etiā electi **Ego** predixi vobis oīa. vos ergo videte.

Si ergo **D.** dixerint vobis. **Ecce** in deserto est nolite exire. **Ecce** in penetrabilibus nolite credere. **Nā.** **L.** sicut fulgur erit. **D.** ab oriēte coruscans **L.** de sub celo in ea que sub celo sunt fulgetz apparet **D.** vsq; in occidentē. ita **L.** erit filius hominis aduentus **D.** in die **L.** sua. **Ubi** cūq; **D.** fuerit corp' illuc cōgregabuntz aquile. **Prīmū** **L.** autē oportet illum multa pati z reprobari a generatōe hac. **Statī** **D.** **R.** aut post tribulatōz die rum illoz sol obscurabit. z luna nō dabit lumē suū z stelle cadent de celo **Et** **L.** erūt xxi. signa in sole z luna z stellis z in terris pressura gentiū pre p̄fusione sonit' maris z fluctuū arefcentib; hoib; pre timore z expectatōe q̄ supueniēt vniuerso orbi. **Et** **D.** virtutes. **L.** celoz et. **R.** que sub celo sunt mouebunt. **D.** **R.** **L.** **Et** tūc. **D.** apparet signū filij hoīs in celo z. **D.** tūc. **R.** **L.** plangēt se oēs trib; terre. **Et** tūc videbunt filij hoīs venientē in nube cū p̄tate magna. **R.** **L.** z gloria. **R.** et maiestate **L.** **D.** **Et** mitter. **D.** **R.** angelos. cū tubaz voce magnaz cōgregabūt electos a q̄tuor vētis a summis celoz vsq; ad terminos corū. a. **R.** summo terre vsq; ad summū celi. **Ab.** **D.** arbore. **R.** ficis discite pabolā **L.** iam ram' ei' tener fuerit z folia nata. p̄gnoscitis. **R.** qz in proprio sit estas. **Dis.** **L.** at fieri incipientibus respicite z leuate capita vestra qm̄ appropinqt redēptio vestra **Et** dixit ill' similitudinē. **Videte** ficulneā z oēs arbores cū producūt iā ex se fructū scitote qz p̄pe est estas. **Ita.** **D.** z. **L.** vos. **R.** cū videritis hec fieri scitote qz prope. **D.** est et in ianuis z hostijs. **R.** regnum. **L.** dei. **Amen** **L.** **D.** **R.** dico vobis qm̄ nō trāsibit generatio hec. donec oīa fiant. **Celū** z terrā trāsibūt. verba autē mea nō trāsibūt **Attēdite** **L.** at vobis ne forte grauent cor da vestra crapula z ebrietate z curis h' vīs te z supueniat sup vos repētina dies illa. **Tanq̄** ei laqus supueniēt in oēs q̄ sedēt sup faciē oīs terre. **De.** **D.** die **R.** at z hora illa nemo scit neq; angeli celoz neq; **R.** filij nisi sol' pat. **Sicut** at. **L.** fuit. xxij. in dieb; noe ita erit in dieb; aduent' **D.** filij hoīs **Sicut** enī erāt ante diluuiū p̄medē

Possunt hec intelligi dicitur dicitur sic viciab' licet sonent.

tes z bibētes. nubētes z nuptui tradentes edebāt. **L.** z bibebāt z vxores ducebāt / et dabant ad nuptias vsq; ad eū diē in quo intravit in arcā noe z nō cognouerūt do / nec venit diluuiū z tulit z pdidit **L.** oīes **D.** **Ita** erit aduentus filij hoīs. **Sifr.** **L.** sicut factū est in dieb; loth edebāt z bibe bāt emebāt z vendebāt plantabāt z edificabāt **Qua** die aut exiit loth a zodomis pluit dñs ignē z sulphur de celo z oēs perdidit fm̄ hoc erit qua die filius hoīs reuelabit. in die illa qui fuerit in tecto / et vasa eius in domo ne descēdat tollere illa **Et** q̄ in agro similt' nō redeat retro. **Demores** estote vxoris loth. **Quicūq;** quesierit animā suam saluā facere p̄det illam. **Et** qui cūq; pdiderit eam vniificabit illā. **Dico** **L.** vobis **D.** **In** illa nocte erūt duo in lecto. vnus assumet z alter relinquet. **Duo** erūt molētes in vniū in. **L.** mola vna assuetur z altera relinquet. **Duo** in agro vn' assumet z alter relinqtur **Rūdētes** dicunt illi. **Ubi** dñe: **Qui** dixit illis **Ubi** cūq; fuerit corp' illic cōgregabuntz aqle. **Vigilate.** **L.** xxi. itaq; oī tpe orātes vt digni habeamini fugere oīa ista q̄ futura sunt z stare ante filium hominis.

De vigilia et oratione

Videte. **R.** vigilate z orate nescitis veni qm̄ tps sit. **Sicut** enī hō q̄ p̄gre p̄fect' reliq̄t domū suā z dedit suis suis p̄tate cuiusq; opis z ianitori p̄cepit vt vigilaret **Vigilate** ergo nescitis cū qm̄ dñs dom' veniat sero an media nocte an gallicatu an mane. **Ne** cū venerit repēs te inueniat vos dormiētes. **Qd** at vobis dico. oīb; dico. vigilate. **Sint.** **L.** lūbi ves tri p̄cincti z lucerne ardētes in manib; vestris. **Et** vos siles hoib; expectātib; dñm suū qm̄ reuertat a nuptijs vt cū venerit / et pulsauerit cōfestim aperi ant ei. **Beati** sunt fui illi quos cū venerit dñs inuenit vigilātes **Ame** dico vobis qz p̄cinget se z faciet illos discūbere z trāsiens mīstrabit illis **Et** si venerit in scōa vigilia z si in tertiavigilia venerit ita inuenit **Bti** sunt fui illi. **Vigilate** **D.** qz nescit q̄ hora dñs veniētur' sit. **Doc.** **D.** at **L.** scitote qm̄ si scirz p̄familiās q̄ hora suryēret vigilaz

Possunt hec intelligi posita per re memoratōz

vtiq; z nō sineret pfodi domū suā **E**t vos estote parati quia q̄ hora nō putatis fili⁹ hominis veniet. **A**it. **L** aut ei petr⁹. **D**ñe ad nos dicis hāc pabolam an z ad omēs? **D**ixit autē dñs. **Q**uis putas est fidelis dispensator z prudēs quē constituit dñs sup per familiā suam vt det illis cibū in tempore. in tpe. **L** tritici mēsuram? **B**eat⁹ **A** **H**ille seruus quē cū venerit dñs inueniet sic facientē **A**men **D**. **L** dico. **H**. vobis sup omnia bona que possidet p̄stinet eum. **S**i. **H**. autē **L** dixerit male ille seruus in corde suo. morā facit dñs meus venire z ceperit pcutere cōseruos suos. pueros. **L** z ancillas z edere z inebriari. manducet autē z bibat cū ebriosis. **V**eniet. **L** **H**. dñs serui illius in die qua nō sperat. z hora qua nescit. z diuidet eū. partēq; ei⁹ cum infidelib; ypocritis. **H**. ponet. **I**bi erit fletus z stridor dēntiū. **I**lle. **L** aut seruus q̄ cognouit voluntatē dñi sui z nō se preparauit z nō fecit fm voluntatē eius plagis vapulabit multis. **Q**ui autē nō p̄gnouit z fecit digna/plagis vapulabit paucis **O**mnī autē cui multū datū est multū q̄retur ab eo. z cui cōmendauerūt multū p̄petet ab eo. **I**gnē veni mittere in terrā **E**t quid volo nisi vt accendat. **B**aptismo habeo baptisari z quō coartor vsq; dū pficiatur **P**utatis qz pacē veni dare in terrā. nō dico vobis sed separationē. **E**rūt ex hoc qñq; in vna domo diuisi. tres in duos z duo in tres. **D**iuidet pater in filiū z filius i patrem suū. **E**t mater in filiā z filia in matrē **S**ocrus in nurū suā z nur⁹ in focrū suū.

De decem virgini

bis z de decem talentis z de modo iudicij **A**. **xxv**. **C**apitulum. **xxxiii**.

Quoniam simile est regnū celozū decē virginib; que accipiētes lampades suas exierūt obuiā sponso et sponse. **Q**uinque autē ex eis erant fatue et quinque prudētes. sed quinque fatue acceptis lampadib; nō sumpserūt oleū secuz. **P**rudentes vero acceperūt oleū in vasis suis cum lampadib;. **H**orā autē faciēte sponso dormitauerūt omēs z dormierūt. **M**edia autē nocte clamor fact⁹ est. **E**cce sponsus venit exite obuiā ei. **T**ūc surrexerūt omēs virgines ille z ornauerūt lampades suas **F**atue autē sapiētib; dixerūt. **D**ate nobis de oleo vestro qz lampades nostre extingunt

Rnderūt prudētes dicētes. **N**e forte non sufficiat nobis z vobis ite poti⁹ ad vendētes z emite vobis. **D**ū autē irent emere venit sp̄sus z q̄ parate erāt intrauerūt cum eo ad nuptias. z clausa est ianua **N**ouissime vero veniūt z reliq; virgines dicentes. **D**ñe dñe aperi nobis. **A**t ille r̄dens ait. **A**me dico vobis **N**escio vos **V**igilate itaq; qz nescitis diē neq; horā **S**icut enī hō p̄gre proficiscēs vocauit suos suos z tradidit illis bona sua z vni dedit qñq; talenta. alij duo. alij vero vññ. vnicuiq; fm propriā virtutē z p̄fectus est statim **A**bijt at qui qñq; talenta acceperat z opatus est in eis et lucratus est alia qñq;. **S**ilr z qui duo acceperat lucratus est alia duo. **Q**ui autē vññ acceperat abijt z fodit in terrā pecuniā domini sui. **P**ost multū vero t̄pis venit dñs seruoꝝ illoꝝ z posuit ratōem cū illis. **E**t accedens qui qñq; talenta acceperat obtulit alia quinque talenta dicēs. **D**ñe quinque talenta tradidisti mihi ecce alia quinque talenta sup lucratus sum **A**it illi dñs ei⁹ **E**uge serue bone z fidelis qz sup pauca fuisti fidelis sup multa te cōstituiam. **I**ntra in gaudiū dñi tui. **A**ccessit atz qui duo talenta acceperat z ait. **D**ñe duo talenta tradidisti mihi. ecce alia duo sup lucratus sum **A**it illi dñs ei⁹ **E**uge serue bone z fidelis qz super pauca fuisti fidelis sup multa te p̄stituā intra in gaudiū dñi tui. **A**ccedēs autē q̄ vññ talentum acceperat. **A**it. **D**ñe scio qz dur⁹ es. metis vbi nō semiaſti. z p̄gregas vbi nō sparsisti timēs. **A**bijt z abscondi tolentū tuū in terrā. **E**cce habes qd̄ tuū est. **R**ndēs autē dñs eius dixit ei. **S**erue male z piger sciebas qz meto vbi nō semio z p̄grego vbi nō sparsi. oportuit ergo te pecuniā meā committere numularijs z veniēs ego accepissem vtiq; qd̄ meū est cū vsura. **L**ollite igit ab eo talētū z date ei q̄ hz decē talenta. omī enī hñti dabit z abūdabit. ei at̄ q̄ nō hz et qd̄ videt hñe auferet ab eo. z iurū suū eijcite i tenebras extiores **I**llic erit fletus z stridor dēntiū **C**ū at̄ venerit fili⁹ hoīs i maiestate sua z oēs angeli eius cū eo. tūc sedebit sup sedē maiestatis suē z cōgregabūt autē eū oēs gētes z sepabit eos ab inuicē sic pastor segregat oues ab edis. et statuet oues qd̄ a dextris. edos at̄ a sinistris. **T**ūc dicet rex his q̄ a dextris ei⁹ erūt **V**enite bñdici patris mei. possidete pat̄ vobis regnū a constitutiōe mundi **E**t iuri enī z deditis

mibi manducare. sitiui z dedistis mibi bi bere. hospes era z collegistis me. Audus eram z coopuistis me. infirmus ei visitastis me. In carcere era z venistis ad me. Tunc respondebunt ei iusti dicentes. Dne quando te vidimus esuriente z pauimus. sitiente z dedimus tibi potu. Quando aute te vidimus hospite z collegim. Aut nudu z co opuimus te. Aut quando te vidim infir mu aut in carcere venim ad te. Et resp dens rex dicit illis. Amen dico vobis qd fecistis vni de his fratribus meis minims mibi fecistis. Tunc dicit et his q a sinistris eius erunt. Discedite a me maledicti in ignem eternu qui parat est diabolo z angelis ei. Esuriui eni z no dedistis mibi ma ducare. sitiui z no dedistis mibi potu. hos pes eram z no collegistis me. Flud z no operuistis me. Infirmus z in carcere z no visitastis me. Tunc respondebunt ei z ipsi dicentes. Dne quando vidim te esuriente aut sitiente aut hospite aut nudu aut infir mu aut in carcere z no ministrauim tibi. Tunc respodebit illis dicens. Amen dico vobis. qd diu no fecistis vni de minoribus his. nec mibi fecistis. z ibunt hi in suppli ciu eternu. Iusti aute in vita eternam.

De modo Christi in docendo. L. xxi. z de obstinatiōe iude orum. Jo. xii. Capitulū. cxxv.

Rat. L. aute in diebus docens in te plo. nocibus ve ro criēs morabat in monte q vocat oliueti. Et omnis popul⁹ manica bat ad euz venire in tēplo audire illū. Cum. J. aut tanta signa fecisset corā il lis no credebant in eū vt sermo ysaiē ppleretur que dixit. Dne quis credidit auditui nostro z brachiū dñi cui reuelatū est. Propterea no poterāt credere quia iterū dixit ysaias Et excecavit oculos eorū z indurauit cor eorū vt no videant oculis z intelligāt cor de z cōuertātur z sanem eos. Hoc dixit ysaias quādo vidit gloriā eius z locut⁹ est de eo. Veruntamē ex principibus multi credi derunt in eū sed propter phariseos no cō fitebātur vt de synagoga no eiceretur. Di legerunt enim gloriā hominū. magis q glo riā dei. Jesus autē clamauit z dixit. Qui

Et pot hoc i telligi post tam hie p re memoratio nem quādo sequit ad ea q xp⁹ dixit ante sex dies pasche.

credit in me no credit in me sed in eū q mi sit me. Ego lux in mundū veni vt oīs q cre dit in me. in tenebris no maneat z si quis audierit verba mea z custodierit ego no iu dico. Non eni veni vt iudicē mundū sed vt saluū faciā mundū. Qui spernit me. et no accipit verba mea. habet q iudicet euz Sermo que locutus su z ille iudicabit eū in nouissimo die. quia ego ex meipso no sum locutus sed q misit me pater. ipse mi bi mādatū dedit quid dicā z quid loquar. Ego scio quia mādatū eius vita etna est. Que ergo ego loquor sicut dixit mibi pa ter sic loquor.

De festo azimorum appropinquare. D. xxvi. R. xiiij. L. xxij. J. xiiij. Capitulū. cxxvi.

Appropinquabat. L. aute dies fest⁹ azimorū qui dicitur pascha. Erat R. aute pascha z azima post biduū. Et. D. factū est cum cōsummasset Je sus sermones hos omnes dixit discipulis suis. Scitis quia post biduū pascha fiet et filius hominis tradetur vt crucifigatur. Tunc cōgregati sunt principes sacerdo rum z seniores in atriu principis sacerdo tū qui dicit cayphas z cōsiliū fecerunt. Et. R. querebāt. L. summi sacerdotes et scribe quomodo eū dolo tenerēt et occide rent. timebāt. L. vero plebē. Dicebāt. D. R. aute non in die festo ne forte tumult⁹ fieret in populo. Intrauit. L. aute sathas nas in iudā qui pgnominat scarioth vni de duodecim. Tunc. D. abijt. R. L. vnus de duodeci ad principes sacerdotū z sum mos. R. sacerdotes vt proderet eū illis. Et. L. locutus est cum principibus sacerdotū z et magistratibus que admodū illum trade ret eis. et ait. D. illis. Quid vultis mibi dare z ego vobis eū tradā. Qui. R. L. au dientes gauisi sunt z promiserūt. et pacti. L. sunt pecuniā illi dare. At illi constitue runt ei triginta argenteos et spondit. Et. D. exinde. R. L. querebat oportuni tatem vt eum oportune. R. traderet sine L. turbis. Ante. J. diem festum pasche sciens Jesus quia venit hora eius vt trá seat ex hoc mundo ad patrem. cum dile xisset suos qui erant in mūdo in finem di lexit eos.

Hec est dies mercurij an diez veneris sanctam.

Tertia pars

principalis huius pectus
de egressu passionis et resur-
rectionis christi.

hec est dies
Iouis in cuius
vespere
fiebat esus
agni. et hec
vocat prima
dies azimoz

De missione

Petri et Johannis prima die
azimaru qua Johannes vocat ante festum
pasche. **D.** xxvi. **R.** xiiij. **L.** xxij. **J.** xiiij.

Prima **D.** **R.** autē die azimoz
quando. **R.** pascha immolaba-
tur. in qua. **L.** necesse erat pa-
scha occidi. **A.** accesserunt. **D.** discipuli ad ie-
sum et dicit. **D.** **R.** ei. Quo vis eamus et
paremus tibi ut mādices pascha. **E.** et mit-
tit ex discipulis suis Petru. **L.** et Johan-
nem dicēs. Euntes parate nobis pascha
ut manducem. **A.** illi dixerunt. Ubi vis
paremus. **E.** et dixit ad eos. **Ite.** in ciui-
tatem. **R.** ad quendam. **D.** **E.** ecce. **L.** intro-
eūtius vobis in ciuitate occurret vobis
homo amphora aque portans. seq̄mini eū
in domū in qua intrat et dicetis patri fami-
lias domus. **D.** dicit tibi Magister. **Tem-
p.** **D.** meū. **p.** e ap̄d te facio pascha. **vbi**
R. est refectio mea. **Ubi.** **L.** est diuersori-
um vbi. **L.** **R.** pascha cū discipulis meis
manducē. **E.** ipse ostendet cenaculū ma-
gnū stratūz ibi parate. **E.** **R.** abierūt di-
scipuli eius et venerūt in ciuitate. **Euntes**
L. **R.** aut inuenerūt sicut dixit illis iesus
et parauerūt pascha. **Ues-
pere.** **R.** autē facto venit **hic fuit esus
agni**
cū duodeci. **L.** cuius facta
esset hora discubuit et duodeci apli cū eo.

De ablutioe pedū

Johan. xiiij. **L.** capitulum. cxxxvij

Cena facta cū diabolus iā mi-
sisset in cor ut traderet eū iudas si-
monis scarioth sciens quia omnia
dedit ei pater in manus. et qz a deo exiuit
et ad deū vadit. **Surgit** a cenaz ponit ves-
timenta sua. et cū accepisset linteu precin-
xit se. **Deinde** misit aquā in pelui et cepit
lauare pedes discipulorū suozū et exterge-
re linteo quo erat peinctus. **Venit** ergo
ad symonē Petru et dicit ei petrus. **Domī-
ne** tu mihi lauas pedes. **Non** lauabis mi-
hi pedes in eternū. **Respondit** ei Iesus **Si
nō** lauauero te nō habebis partē mecum.

Dicit ei Symon petr. Non tm̄ pedes.
sed et manus et caput. **Dicit** ei Iesus. **Qui-
lor** est nō indiget nisi ut pedes lauet. **sz** est
mūdus totus et vos mūdi estis sed nō oēs
Sciebat nāqz quisnā esset qui traderet eū
propterea dixit nō estis mūdi omnes **Post-
qz** ergo lauit pedes eoz accepit vestimēta
sua. et cū recubisset iterū dixit eis. **Sci-
tis** quid fecerī vobis. **Vos** vocat̄ me ma-
gister et domine et bñ dicitis. **Sum** etenī.
Si ergo ego laui pedes vestros domin⁹ et
magister. et vos debetis alter alteri⁹ lauare
pedes. **Exemplū** enī dedi vobis ut quē ad
modum ego feci vobis ita et vos faciatis.
Amen dico vobis nō est seruus maior do-
mino suo. **Neqz** aplus maior eo q̄ misit il-
lum. **si** hoc scitis beati eritis si feceritis ea

De sacramenti in-

stitutiōe. **D.** xxvi. **R.** xiiij. **L.** xxij.

Antē discubentibus. **R.** eis et
manducantibus ait Iesus. **Deside-
rio** **L.** desideravi hoc pascha manducare
vobiscū anteqz patiar. **Dico** enī vobis qz
ex hoc nō manducabo illō donec impleat̄
in regno dei. **Cenanti-
bus.** **D.** autē illis. **Acce-
pit** iesus panē gratias **L.**
egit et benedixit. **D.** et fre-
git. **D.** **L.** deditqz disci-
pulis suis et ait. **Accipite**
D. et comedite. **hoc.** **D.**
est **L.** corpus. **R.** meū qd̄
pro vobis tradet̄ hoc faci-
te in meā cōmemoratiōez
Similiter et calicē postqz
cenauit accipiens **D.** gratias egit et dedit
illis dicens. **Accipite.** **L.** et diuidite inter
vos et bibite. **D.** ex hoc omnes **Hic** est san-
guis meus noui testamēti. **Hic.** **L.** est ca-
licē nouū testamētū in meo sanguine. **Qui
pro** vobis et. **D.** pro multis effunde-
tur in remissionē peccatorū. **Dico** autem
vobis quia nō bibā amodo de hoc geni-
mine vitis vsqz in diē illū cum illud bibā
nouū vobiscū in regno patris mei dei. **R.**
Et biberunt ex eo omnes.

Aides intel-
legendum qz
cena agni fu-
erit alta cā
vel eadē vis
cōtinuata p
pedes lotioz
nem vt intel-
ligit p dicitū
Johannis.

De predictione ne-

gationis Petri et questione discipulorū
D. xxvi. **R.** xiiij. **L.** xxij. **J.** xiiij

L. capitulum. cxi.

Unum ex quatuor

Tunc. **D.** **L.** dixit illis **I**esus. **A**mnēs vos scandalū pariemini in me i ista nocte quia scriptū est. **P**ercutia pastorē et dispergent oues gregis. sed postquā resurrexero precedā vos in galileam. **R**espondēs autem **P**etrus ait illi **E**t si omnes scādalisati fuerint in te. ego nunquā scandalisabor. **E**t. **D.** ait illi **I**esus priusquā. **R.** gallus bis vobis dederit ter me es negaturus. **A**mē. **D.** dico tibi. quia in hac nocte antequā gallus cantet ter me es negaturus. **A**t **R.** ille amplius loquēbatur. **E**t. **D.** si oportuerit me mori tecum te nō negabo. **S**icut et omnes discipuli dixerunt. **N**on. **J.** de omnibus vobis dico. **E**go scio quos elegerim. sed ut adimpleatur scriptura. **Q**ui māducat panē meū leuabit cōtra me calcaneū suū. **A**mē amen dico vobis priusquā fiat ut cuius fuerit factū creditis quia ego sum. **A**men amē dico vobis qui accipit si quē misero / me accipit. qui autē me accipit. accipit etiā quē misit. **C**ū hoc dixisset **I**esus turbatus est spiritu et per testatus est et dixit. **A**men. **J.** **R.** dico vobis quia vnus ex vobis me tradet qui. **R.** māducat mecum. **A**spicientes. **I** ergo ad inuicem discipuli hēsitatēs de quo diceret. **E**t **D.** contristati. **R.** valde ceperūt singuli dicere. **N**ūquid ego sum domine? **A**t ille respondens ait. **U**nus. **R.** ex duodeci qui **D.** intingit **R.** mecum manū in parabside **D.** in catino. **R.** hic me tradet. **F**ilius quidē hominis vadit sicut scriptū est de illo. **U**t autē homini illi pro quē filius hominis tradetur. **B**onū erat ei si natus nō fuisset homo ille. **R**espondēs. **D.** autē iudas qui tradidit eū dixit. **N**ūquid ego sum **R**abbi? ait illi **T**u dixisti **E**rat. **J.** ergo recubēs vnus ex discipulis eius in sinu iesu quē diligebat **I**esus **I**nnuit ergo huic **s**imon **P**etrus et dixit ei. **Q**uis ē

Intelligēda ē trina negatio petri vult vna negatio prima. **A**raquā incepit anquā gallus cantaret et sic intelligitur eū uāgelice trina nam negationem facraz anquā gallus cantaret sed consumata est anquā fecit dū galli cantūy ut post **D**icit nec repugnat quod p̄p̄s p̄r̄r̄ḡs dicit rit nēv̄t marcus ponit **D**icit. nūc ut alij ad maiorē rem et aggerationem.

Intelligēdū ē quod iohānes p̄p̄rius se su inclinans facit suaz ad facies ihesu ipm familiariter silēter interrogans.

de quo dicit? **T**rahe eum et re-
cubuisse ille sup̄ peccatū. **J**e-
su dicit ei. **D**omine quis est? **R**espondit **J**e-
sus. **I**lle est cui ego intinctū panem por-
rexero. **E**t cum intinxisset panē dedit iu-
de symoni scariothis. **E**t post buccellam
tūc introiuit in eum sathanas. **E**t dicit ei
Iesus. **Q**uod facis fac citi-
us. **H**oc autē nemo sciuit
discumbentiū ad quid di-
xerit ei. **Q**uidā enim puta-
bant quia loculos habebat
Judas quia dicit ei **I**esus.
Eme ea que op̄ sunt nobis
bis ad diē festum. **A**t egenis ut aliquid
daret. **C**um ergo accepisset ille. exiit con-
tinuo. **E**rat autē nox. **C**um ergo exisset di-
xit **I**esus. **N**ūc clarificatus est filiū homi-
nis et deus clarificatus est in eo. si deus cla-
rificatus est in eo et deus clarificabit eū in
semetipso et cōtinuo clarificabit eū. **F**i-
lioli adhuc modicū vobiscū sum. querit
me et sicut dixi iudeis quo ego vado vos
nō potestis venire. **E**t vobis dico modo.
Dandatū nouum do vobis ut diligatis
in uicē sicut dilexi vos. ut et vos diligatis
in uicē. **I**n hoc cognoscēt omnes quia mei
estis discipuli. si dilectōem habueritis ad
in uicē. **D**icit ei **S**ymō petrus. **D**omine
quo vadis. **R**espondit **I**esus quo ego vado
non potes me sequi modo. sequeris autē
postea. **D**icit ei **P**etrus. **Q**uare non possū
te sequi modo? **A**n-
imā meā pro me pones **R**ūc
ih̄s / aiaz tuā pro me pones
Amen amē dico tibi. **N**ō
cātabit gallus donec ter-
me neges. **E**t ipsi sepe
querere inter se quis esset
qui eum traditurus esset
Facta est autē et contentō
inter eos. quis eorū videretur esse maior
Dixit autē eis. **R**eges gentium dominā-
tur eorum / et qui potestatem habent super
eos benefici vocātur. **V**os autē non sic
qui maior est in vobis fiat sicut minor / et
qui precessor est sicut ministrator. **N**am
quis maior est. qui recūbit / an qui mini-
strat? **N**onne qui recūbit? **E**go autem in
medio vestrū sum sicut qui ministrat. **V**os
autē estis qui p̄māstis mecum in tentatōi-
b̄ meis **E**t ego dispono vobis sic disposuit
mibi pater meus regnū ut edatis et bibatis sup̄

cui xpus sub-
misse ruder.

Dixit hoc p-
mittendo nō
tubendo nec
scelus apert-
endo.

Hoc potest
telligi eleua-
te vel deesse

Monotesseron siue

mesam meam in regno meo. et sedeat in throno iudicatis duodecim tribus israel. **A**it autem dominus Simoni. Simon ecce sathan expetuit vos ut cribraret sicut triticum. Ego autem rogavi pro te ut non deficiat fides tua. Et tu aliquando conuersus confirma fratres tuos. **Q**ui dixit. Domine tecum sum paratus et in carcere et in morte ire. **E**t ille dixit. Dico tibi Petre. Non cadabit hodie gallus donec ter abneges nosse me dixit eis. **Q**uando misit vos sine sacculo et pera et calciamentis. **N**umquid aliquid defuit vobis? **A**t illi dixerunt. Nichil. **D**ixit ergo eis sed nunc qui habet sacculum tollat similiter peram sed qui non habet vendat tunicam suam et emat gladium. **D**ico enim vobis quoniam adhuc hoc quod scriptum est oportet impleri in me. **E**t cum iniustus deputatus est. **E**t eni ea que sunt de me. sine habent. **A**t illi dixerunt. **E**cce duo gladii hic. **A**t ille dixit eis. satis est.

De sermone domini

post cenam et continet multas rubricellas pro multitudine doctrinarum ubi per totum de mysterio trinitatis Jo. xiiij. xv. xvi. xvij.

Capitulum ccli

Ait discipulis suis. Non turbe tur cor vestrum. **C**reditis in deum et in me credite. **I**n domo patris mei mansiones multe sunt. **S**i quo minus dixisset vobis quia vado parare vobis locum si abiero et preparauero vobis locum. iterum venio ad vos et accipio vos ad me ipsum ut vbi ego sum et vos sitis. et quo ego vado scitis. et via scitis. **D**icit ei Thomas. Domine nescimus quo vadis et quomodo possumus viam scire? **D**icit ei Jesus. Ego sum via veritas et vita. **N**emo venit ad patrem nisi per me. **S**i cognouissetis me et patrem meum utique cognouissetis. et a modo cognoscetis eum et vidistis eum. **D**icit ei philippus. Domine ostende nobis patrem et sufficit nobis. **D**icit ei Jesus. **T**anto tempore vobiscum sum et non cognouistis me philippe qui videt me. videt et patrem meum. **Q**uomodo tu dicis ostende nobis patrem? **N**on credis quia ego in patre et pater in me est? **V**erba que ego loquor vobis a me ipso non loquor. **P**ater autem in me manens ipse facit opera. **N**on creditis quia ego in patre et pater in me est. **A**lioquin propter opera ipsa credite. **A**men amen dico vobis que cre-

dit in me. opera que ego facio ipse faciet et maiora horum faciet quia ego ad patrem vado. **E**t quodcumque petieritis in nomine meo faciam ut glorificet pater in filio. si quod petieritis in nomine meo hoc faciam. **S**i diligitis me mandata mea seruate. et ego rogabo patrem et alium paraclitum dabo vobis ut maneat vobiscum in eternum spiritum veritatis quem mundus non potest accipere. quia non videt eum nec

Secunda rubricella.

scit eum. **V**os autem cognoscetis eum. quia apud vos manebit et in vobis erit. **N**on relinquam vos orphanos. veniam ad vos. **A**dhuc modicum et mundus me iam non videt. **V**os autem videtis me. quia ego vivo et vos vivetis. **I**n illo die vos cognoscetis. quia ego in patre meo et vos in me et ego in vobis. **Q**ui habet mandata mea et seruat ea ille est qui diligit me. qui autem diligit me diligit a patre meo et ego diligam eum et manifestabo ei meipsum. **D**icit ei Judas non ille scariothis. **D**omine quid factum est quia manifestaturus es teipsum nobis et non mundo? **R**espondit ei Jesus et dixit ei. **S**i quis diligit me sermonem meum servabit et pater meus diliget eum et ad eum veniemus et mansionem apud eum faciemus. **Q**ui non diligit me sermones meos non servat. **E**t sermonem quem audistis non est meus sed eius qui misit me patrem.

Questio iuxta de Apostoli

Tertia rubricella.

Nec locutus sum vobis apud vos manens. **P**araclitus autem spiritus sanctus quem mittet pater in nomine meo ille vos docebit omnia et suggeret vobis omnia quecumque dixero vobis. **P**acem relinquo vobis pacem meam do vobis non quomodo mundus dat ego do vobis. **N**on turbet cor vestrum neque formidet. **A**udistis quia dixi vobis vado et venio ad vos. si diligeretis me. gauderetis utique. quia ad patrem vado quia pater maior est. **E**t nunc dixi vobis priusquam fiat ut cum factum fuerit credatis. **I**am non multa loquar vobis scum. **V**enit enim princeps mundi huius et in me non habet quicquam. sed ut cognoscat mundum quia diligo patrem et sic mandatum dedit mihi pater sic facio. **S**urgite eamus hinc. **E**go sum vitis vera et pater meus agricola est.

Implendus sermo xpi.

Quarta rubricella secundum alios quos hic incipit capitulum. xv. Jo. non explicat eius gestis qua iuervit dicitur

Unum ex quatuor

Omnē palmite in me nō ferentē fructū tollit eū, et omnē qui fert fructū purgabit eū vt fructū pl⁹ afferat. **I**vos mūdi estis p⁹pter fmonē quē locutus sum vobis. manete in me et ego in vobis. **S**icut palmes nō p⁹ter ferre fructū a se metipso nisi māserit in vite. sic nec vos nisi i me māseritis. **E**go. **I**. xv. sum. vitis et vos palmes. qui manet i me et ego in eo hic fert fructū multū quia sine me nihil potestis facere. **S**i quis in me nō māserit mittet foras sicut palmes. et arefcet et colliget eū et in ignem mittet et ardet. **S**i māseritis in me et verba mea in vobis māserint. quōcūq; volueritis petetis et fiet vobis. **I**n hoc clarificatus est pater me⁹ vt fructū plurimū afferatis et efficiamini mei discipuli. **S**icut dilexit me pater et ego dilexi vos. **D**ane te in dilectōe mea. si pcepta mea seruaueritis manebit in dilectōe mea sicut et ego pcepta patris mei seruauit et maneo in eius dilectōe. **H**ec locutus sum vobis vt gaudiū meū in vobis sit et gaudiū vestrū impleat. **H**oc est pceptū meū vt diligatis inuicem sicut dilexi vos. **H**anc maiorē dilectōem nemo habet vt aiā suā ponat quis p amicos suos. **V**os amici mei estis si feceritis que ego pcepto vobis. **J**am nō dicā vos suos quia seru⁹ nescit quid faciat dñs eius. **V**os autē dixi amicos quia omnia quecūq; audiui a patre meo nota feci vobis. **N**ō vos me elegistis sed ego elegi vos et posui vos vt etatis et fructū afferatis et fructus vester maneat vt quōcūq; petieritis patre in noie meo det vobis. **H**ec mandauit vobis vt diligatis inuicem. **S**i mūdus vos odit scitote quia me priorē vobis odio habuit. **S**i de mūdo fuissetis mūdus quō suū erat diligeret. quia vero de mūdo nō estis sed ego elegi vos de mūdo. propterea odit vos mūdus. **D**emērote fmonis mei quē ego dixi vobis. **N**ō est seruus maior dño suo. si me psecuti sunt et vos psequētur. si sermonē meū seruauerint et vestrū seruabūt. **S**ed hec omnia facient vobis ppter nomē meū quia nesciūt eū quī misit me.

dixerit sequi. quia nōdū trāserat iorensem cedron. nec erat ymnus dictus. **N**isi veiumus vti regula vt anticipatio nis vel rememoratio nis

Si nō venisset et locutus es fuisset peccator nō haberet. **N**ūc autē excusatiōem nō hnt de pctō suo. **Q**ui odit me et patre meū odit. **S**i opa non fecissem in eis quā nemo alius fecit. peccatū nō haberet. **N**ūc autē et viderunt et oderunt et me et patre meū sed vt impleat sermo quī in lege eorū script⁹ est quod odio habuerunt me grati.

Cū autē venerit paeli tus quē ego mittā vobis

Septima rubricella.

a patre spm veritatis quā a patre pcedit ille testimoniu phibebit de me et vos testimoniu phibebitis quia ab initio meū estis. **H**ec locutus sum vobis vt nō scādalifemini. **A**bsq; synagogis faciet vos. sed venit hora vt omnis qui interficit vos arbitretur obsequium se prestare deo. **E**t hec faciet vobis quia nō nouerunt patre neq; me. sed hec locutus sum vobis vt cū venerit hora eorum reminiscamini quia ego dixi vobis. **H**ec autē vobis ab initio nō dixi quia vobiscū eram.

Et nūc vado ad eū qui me misit et nemo ex vobis interrogat me quo vadis

Octaua rubricella.

Sed quia hec locutus sum vobis tristitia impleuit cor vestrū sed ego veritatem dico vobis. **E**xpedi vobis vt ego vadā. **S**i eū nō abiero paelitus nō veniet ad vos. si aut abiero mittā eū ad vos. **E**t cū venerit ille arguet mūdū de peccato. et de iusticia. et de iudicio. **D**e peccato quidē quia nō crediderunt in me. de iusticia vero quia ad patrem vado et iā non videbitis me. **D**e iudicio aut quia princeps hui⁹ mūdi iam iudicat⁹ est. **A**dhuc multa habeo vobis dicere sed nō potestis portare modo. **C**ū autē venerit ille spūs veritatis docebit vos oēm veritatem. **N**on enī loquet a semetipso sed quicūq; audiet loqūt⁹ que vctura sunt annuntiabit vobis. **I**lle me clarificabit quia de meo accipiet et annūciabit vobis. **M**odiciū et iā non videbitis me. et iterum modiciū et videbitis me quia vado ad patre. **D**ixit ergo et discipulis ei⁹ ad inuicē. **Q**uid est hoc quod dicit nobis modiciū et nō videbitis me iterum modiciū et videbitis me quia vado ad patre. **D**icebāt ergo quod hoc quod dicit nobis modiciū. **N**escim⁹ quid loqūt⁹. **C**ognouit autē **J**esus quia volebāt eū interrogare dixit eis. **D**e hoc quiritis inter vos quia dixi modiciū et nō videbitis me iterum modiciū et videbitis me. **A**mē amē dico vobis.

Nona rubricella.

Monotesseron siue

quia plorabitis et flebitis vos. mundus autem gaudebit, vos autem contristabimini. sed tristitia uestra uertet in gaudium. Mulier cum parit tristitia habet quia uenit hora ei? Cum autem peperit puerum, iam non meminit pressurę propter gaudium quia natus est homo in mundum. Et uos igitur nunc quidam tristitia habetis. Ite autem uidebo uos et gaudebit cor uestrum et gaudium uestrum nemo tollet a uobis. Et in illo die non rogabitis quicquam. Amen amen dico uobis si quod petieritis patre in nomine meo dabit uobis. Usque modo non petistis quicquam in nomine meo. Petite et accipietis ut gaudium uestrum sit plenum. Hec in pueribus locutus sum uobis. Venit enim hora cum iam non in pueribus loquar uobis sed palam de patre meo annuncians uobis. Illo die in nomine meo petetis. Et non dico uobis quia ego rogabo patrem de uobis. Ipse enim pater amat uos quia uos me amat et credidistis quia a deo exiui. Exiui a patre ueni in mundum. Ite relinquo mundum et uado ad patrem. Dicit ei discipulus ei? Ecce nunc palam loqueris et per uerbum nullum dicis. Hunc scimus quia scis omnia et non est opus tibi ut quis te interroget. In hoc cognouimus quia a deo existi. Respondit eis Iesus. Nondum creditis. Ecce uenit hora et iam uenit ut dispergamini unusquisque in propria et me solum relinquantis. et non sum solus quia pater mecum est. Hec locutus sum uobis ut in me pacem habeatis. In mundo persecutionem habebitis sed perfidite ego uici mundum. Hec locutus est Iesus et subleuatis in celum oculis dixit. Patre uenit hora clarifica filium tuum ut filius tuus clarificet te sicut dedisti ei potestatem omnis carnis ut omne quod dedisti ei det eis uitam eternam. Hec est uita eterna ut cognoscant te solum deum et quem misisti iesum christum. Ego te clarificaui super terram. opus consummaui quod dedisti mihi ut faciam. et nunc clarifica me tu prope apud te ipsum claritas te quam habui priusquam mundus esset apud te. Manifestaui nomen tuum hominibus quos dedisti mihi de mundo. Tui erant et mihi eos dedisti et sermonem tuum seruauerunt nunc cognouerunt quia omnia que dedisti mihi abs te sunt quia uerba que dedisti mihi dedi eis. et ipsi acceperunt et cognouerunt uere quia a te exiui et crediderunt quia tu me misisti. Ego pro eis rogo non pro mundo rogo sed pro his quos dedisti mihi/

Decima rubricella.

Undecima rubricella.

quia tui sunt. Et mea omnia tua sunt et tua mea sunt et clarificatus sum in eis. Et iam non sum in mundo et hi in mundo sunt et ego ad te uenio. Si sancte serua eos in nomine tuo quos dedisti mihi ut sint unum sicut et nos. Cum essem cum eis ego seruabam eos in nomine tuo. quos dedisti mihi custodiunt et nemo ex eis perierit nisi filius perditionis ut scriptura impleatur. Hunc autem ad te uenio et hec loquor in mundo ut habeant gaudium meum impletum in semet ipsis. Ego dedi eis sermonem tuum et mundus eos odio habuit quia non sunt de mundo sicut et ego non sum de mundo. Non rogo ut tollas eos de mundo sed ut fues eos a malo. De mundo non sunt sicut et ego non sum de mundo. Sacrifica eos in ueritate. sermo tuus ueritas est. sicut tu me misisti in mundum. et ego misi eos in mundum et ego pro ipsis sanctifico me ipsis ut sint et ipsi sanctificati in ueritate. Non pro his autem rogo tantum. sed pro eis qui credituri sunt per uerbum eorum in me. ut omnes unum sint. sicut et ego pater in te et tu in me. ut et ipsi in nobis unum sint. ut mundus credat quia tu me misisti. Et ego claritatem quam dedisti mihi. dedi eis. ut sint unum sicut et nos unum sumus. Ego in eis et tu in me ut sint consummati in unum et cognoscat mundus quia tu me misisti. et dilexisti eos sicut et me dilexisti. Pater quos dedisti mihi uolo ut ubi ego sum et illi sint mecum ut uideant claritatem meam quam dedisti mihi. quia dilexisti me ante constitutionem mundi. Pater iuste mundus te non cognouit. ego autem cognoui et hi cognouerunt quia tu me misisti et notum feci eis nomen tuum ut dilectio. qua dilexisti me. in ipsis sit et ego in ipsis.

Duodecima rubricella.

De oratione Iesu et sua captione. **V. xxvi. R. c. iij. L. xij. J. xvij. Capitulum. c. l. ij.**
Hec. I. cum dixisset Iesus et. **D.** hymno. **R.** dicto exierunt in montem oliueti et. **L.** egressus ibat secundum consuetudinem in montem oliuam trans torrentem. **J.** cedron in uillas. **D.** in predium. **R.** cui nomen gethsemani. **S.** ecuri. **L.** sunt autem cum et discipuli. **S.** ciebat. **J.** et iudas qui tradebat eum locutus. quia frequenter conuenerat iesus illuc cum discipulis suis et. **D.** dixit. **R.** Sedete hic donec. **D.** uadit illic. **D.** et orat. **R.** Et coassumpto. **D.** **R.** petro et duobus filiis zebedei cepit. **D.** et tristari et

Unum ex quatuor

mestus esse pauere. **R.** et sedere **Tunc D.** ait. **R.** ill. **T**ristis est aia mea vsq; ad mortem. **S**ustinete hiez vigilate mecum **L.** ipse auulsus est ab eis qntum est iact^o lapidis **Et pgressus D.** **R.** pusillum proci dit. **D.** in faciē suā sup. **R.** terrā et orabat vt si fieri possz trāfiret ab eo hora **Et dixit Abba p̄r** omnia possibilis sunt tibi transfer hunc calicē a me. **L.** nō qd ego volo s; qd tu **Di. D.** pat si possibile est trāseat a me calix iste. **Ueruntamē** nō sicut ego volo s; sicut tu. **Et venit ad discipulos suos** **L.** inuenit. **R.** eos dormientes. **L.** dixit petro sic. **Symō. R.** dormis. **Ad. D.** potuisti **R.** vna hora vigilare mecum? **Vigilate** **L.** et orate vt nō intretis in tentatōem. **S**pūs quidē promptus est caro autē infirma. **I**terū scdo abijt **L.** et orauit eundē sermonez dicēs **Pater D.** mi si nō pōt hic calix trāfire nisi bibā illū fiat voluntas tua **Et venit D.** **R.** iterū **L.** inuenit eos dormiētes **Erāt enī oculi eoz grauatī** **L.** et ignorabāt. **R.** qd mīderēt ei. **Et relictis D.** illis itez abijt **L.** et orauit eundē sermonez **L.** et positis **L.** genibus orabat dicēs. **Pater** si vis trāffer calicem istū a me. **Uerū** nō mea sed tua voluntas fiat **Apparuit autē illi angel^o** de celo cōfortans eū. **Et factus in agonia** **L.** et factus est sudor ei sicut gutte sanguis decurrētis in terrā. **At** cuz surrexisset ab orōe **L.** et venisset ad discipulos suos inuenit eos dormiētes p̄ tristitia. **Et ait illis Quid dormitis? Dormite iā D.** **R.** et redesite. **Sufficit. R.** surgite. **L.** et orate ne intretis in tentatōem. **Ecce D.** appropinq̄bit. **R.** hora **L.** et fili^o hoīs tradet in man^o pctōz. **L.** surgite eamus **Ecce q̄** me tradet p̄pe est. **Judas** **L.** ergo cū accepisset cohortē a pontificibz **L.** et phariseis mistros venit illuc cū laternīs **L.** et facibz **L.** et armis. **Et D.** adhuc **R.** iesu loquēte **Ecce iudas** scarioth **L.** vn^o ex xij. **L.** et cū eo turba multa cuz gladijs **L.** et fustibz. **L.** missi **D.** a principibz sacerdotū **L.** et scribis **R.** et senioribz **D.** **R.** populi. **Dederat** at traditor eis signū dicēs. **Quēcunq; oscular^o** fuero ipse est tenete eū **L.** et ducite. **R.** caute **L.** et antecedebat eos **L.** et appropinquit iesu vt oscularē eū **Et D.** cū venisset **R.** statim accessit ad eū **L.** et ait **Rabbi. R.** **Que D.** **R.** **rabbi. D.** **oscular^o** **R.** est

Potest intel ligi q r̄pus his ita dixit

Probabile ē q fuit gabriel.

eum. **Dixit D.** ei **Jesus Amice.** **Ad** qd venisti? **Judas** osculo filiū hoīs tradis **Jesus** **L.** itaq; sciēs oīa que vētura erāt sup eum p̄cessit **L.** et dixit eis. **quē queritis? R.** **Uiderūt ei** **Jesum nazarenū** dixit eis **Jesus** ego suz. **Stabat** atz **iudas** qui tradidit eū cū ipf **U**t ergo dixit eis **Jesus** ego suz abierūt retro suz **L.** et ceciderūt in terrā. **Itē** ergo eos interrogauit **Quē queritis? Illi autē dixerūt** **Jesum nazarenū.** **R.** **Uit** iesus **Dixi** vobis quia ego sum. **si ergo me** q̄ritis **si** nite hos abire **U**t impleret sermo quē dixit qz q̄s dedisti mihi nō per didi ex eis quēq; **Tūc D.** accesserūt **L.** et man^o **D.** **R.** iniecerūt in iesum **L.** et tenuerūt eū **U**idētes. **L.** at hi qui cū ipso erāt. **quod futuz erat dixerūt ei.** **D.** **U**ne si p̄cutim^o **L.** **igla** dio. **R.** **U**ne at iesus ait. **si** nite vsq; huc **Sy** mon **D.** **R.** ergo petr^o hūs gladiū eduxit eum **L.** et p̄cussit p̄tificis summi. **R.** **sa** cerdo tis seruū **L.** et abscidit auriculā ei^o **dexterā J.** **E**rat autem nomē seruo malchus. **Dixit** ergo **Jes** sus petro **D**itte gladiū in vaginā. **L.** **calicē** quē dedit mihi pater non vis vt bibā illū? **Dēs D.** enī q̄ acceperit gladium gladio peribūt **A**n putas qz nō possuz rogare patrē meū **L.** et exhi bibit mihi mō plusq; duodecī legiōes angeloz? **Quō** ergo implebunt scripturē? qz sic oportet fieri. **Et L.** cū retigisset auriculam ei^o sanauit eum. **Dixit** autē **Jesus** ad eos q̄ venerāt ad se p̄cipes sacerdotum **L.** et magistrat^o **L.** et repli **L.** et seniores **L.** et anq; **D.** **L.** ad. **R.** latronē existis cū gladijs **L.** et fustibus cōprehēdere me. **cū** q̄tidie. **L.** fueri vobis cum in tēplo **L.** et sedebā **D** docēs **L.** et nō **D.** me. **R.** **te** nuisti. **sed** hec est hora vestra **L.** et tenebrarū **Hoc D.** autē. **R.** totum factū est vt ad implerētur scri pturē p̄phetaz **Tunc D** discipuli **R.** relicto eo omnes fugierunt. **Adolescēs R.** autē qui daz sequebat eum amict^o sindone sup nudo **L.** et tenuerunt eum **Et** ille relicta sindone nudus p̄fugit ab eis. **Cohors J.** autē et tribunus et mistri iudeorum **L.** cōprehēderūt

Intelligens dū est postq iudas oscula tus est iesu qz p̄cesserat re gressus ad turbas ad q̄ iesus p̄cessit

Intelligens dū est q non expectata re sponstōe xpi petrus p̄cussit

Superuenerāt forte alij qui cum turba. vel post. vel tō dicant p̄ncipes venisse qz misere ruit suos.

Monotesseron siue

Jesum et tenentes. **D.** L. ligauerunt eum et adduxerunt eum ad Annam primum. Erat enim socer Cayphas qui erat pontifex anni illius. Erat autem Cayphas qui consilium dederat iudeis quia expediret unum hominem mori pro populo. Et conuenerunt R. in unum omnes sacerdotes scribae pharisaei et seniores.

De muliere Jesu

ad Annam. **E**t prima negatione petri. **D.** xxxi. **R.** xliij. **L.** xxij. **J.** xxvij. **Ca.** cxiij

Sequitur. **J.** autem Jesum Simo-

petri et alius discipulus. discipulus

autem ille erat notus pontifici et in-

troiuit in atrium principis cum Jesu. Petrus

autem stabat ad hostium foras. Exiit ergo al-

ius discipulus qui erat notus pontifici et dixit

hostiarum et introduxit petrum. dixit ergo pe-

tro ancilla hostiaria sum

mi R. sacerdotis cum vidis-

set petrum calefaciente se L.

sedente ad lumina. **E**t **D.**

tu cum iesu nazareno R. ga-

lileo eras. **R.** quid. **J.** et tu

er discipulus es hominis istius

us? **E**t hic. **L.** cum illo erat

at **D.** ille R. negauit. **L.**

illum coram omnibus di-

cens. **D.** mulier. **L.** non no-

ui illum. **R.** non sum neque. **R.**

scio neque noui quid dicas.

Stabat **J.** autem serui et mi-

nistri ad prunas quia frigus

erat calefaciebant se. Erat

autem cum eis et Petrus et

caelestis se. **E**t. **R.** exi-

uit foras ante atrium et gal-

lus carauit. **P**ontifex. **J.** ergo interrogauit

Jesum de discipulis et de doctrina eius. **R.** non

dixit ei Jesus. **E**go palam locutus sum mun-

ad caypham **D.** xxxi. **R.** xliij. **L.** xxij. **J.** xxvij

Capitulum. cxiij.

T. illi tenentes Jesum duxerunt

illum ad Caypham principem sacerdotum

tibi scribae seniores et pharisaei conuenerunt

Petrus **D.** R. autem sequebatur eum a longe

usque in atrium principis sacerdotum. **E**t in-

gressus intro sedebat cum ministris **D.**

videret finem. **A**ccenso. **L.** autem igne in me-

dio atrio et circumstantibus illis. erat petrus

in medio eorum et calefaciebat se ad ignem.

Principes autem sacerdo-

tum et omne consilium quere-

bant falsum contra Jesum et te-

stimonium ut eum morti tra-

deretur non inueniebatur

multi falsi testes accessis-

sent **R.** conuenientia testi-

monia non erant. **A**onissi-

me. **D.** autem uenerunt duo

falsi testes **R.** falsum testi-

monium ferebant aduersus

eum dicentes. **O**mnia nos au-

diuimus eum dicere. **E**go dis-

soluam templum hoc manufa-

ctum et post triduum aliud non manufactum edifi-

ficabo. **D.** dixit possum destruere et

templum dei et post triduum reedificare illud. **E**t **R.**

non erat ueniens testimonium illorum. **E**t exur-

gens summus sacerdos in medium interroga-

uit Jesum dicens. **N**on respondes quicquam ad ea quae

tibi obiciuntur ab his? **N**on autem tacebat

nihil respondit. **R**ursum summus sacerdos in-

terrogauit eum et dixit ei. **A**diuro **D.** te per de-

um uinum ut dicas nobis si es christus filius dei

Difficultas
puenit i hoc
passu qz tres
euangeliste si
loquitur de
Anna io vis
dent pphen
dere factum
Anne cu fas
cro caiphevt
i pma nega
tione petri q
hic pontif cu
tuab alijs.

Quamuis di-
uersi diuersi
mode uideant
loq de mo co
cordandi tri
plici negati
one petri ita
ut Aug. sen-
tire uideatur
totam iuisse i
domo Anne
Ipe nihil ois
nus vel alij
non inuenerit
pudicare. p
babuitori mo
dicendum si
ex textu poss
sit elici sicut
eē uideat mo
dus hic con-
tentus iudi-
cet lector.

De muliere Jesu

Unum ex quatuor

De secunda et ter

tia negatione Petri. **D.** xxvi. **R.** xii ij **L.** xii. **J.** xvij. **Capitulum.** cxlv.

Eunte. **D.** autē petro ianuā rur
sus **R.** cū vidisset
illū alia. **D.** an-
cilla **R.** c. ep̄it dicere circū
stantib; Quia hic ex illis
est. **Hic.** **D.** erat cū Jesu
nazareno. **Et.** **L.** post pu-
sillū alius vidēs eū dixit.
Et tu de illis es. **Erat J.**
autē Simon petrus stās
et calefaciēs se. **Dixerunt**
ergo ei. Nunquid tu ex di-
scipulis ei es? **Et iterum**
negavit cū iuramento qz
nō noui hoīem. **Et.** **D.**
post. **R.** pusillū interval-
lo **L.** q̄si hore vni? rursus
D. **R.** qui astabant dice-
bant petro. Vere ex illis
es. **Nā** et galileus es et lo-
quela. **D.** tua manifestū
te facit. **Dixit J.** vn̄ et ser-
uis pontificis cognatus
eius cui? petrus abscondit au-
riculā. Nonne ego te vidi
in horto cū illo? ille. **R.** at
cepit anathematizare de-
testari. **D.** et iurare. **D.** **R.**
qz. **R.** nescio hoīem istuz
quē dicis. **Et continuo L.**
adhuco loquēte itez. **R.**
gallus. **D.** **R.** cātauit. **L.**
J. **Et.** **L.** cōuersus domi-
n̄ respexit petrū. **Et.** **D.**
recordatus. **L.** **R.** est pes-
trus verbi dñi sicut dice-
rat qz p̄usqz gallus canter
bis. **R.** ter me negabis. **Et**
egressus foras fleuit amare.

De tertia cōuentō

ne seniorū et traditōe iesu pilato. **D.** xxvij
R. xiiij. et. xv. **L.** xxij. et. xxij. **J.** xvij. et. xij.

Capitulum. cxvi.
Mane. **D.** autē fa-
cto vt factus. **L.**
est dies conciliū. **D.** inie-
runt omēs principes sa-
cerdotū et seniores popu-

Glosa
Intelligen-
dū q̄ in qua
libet negati-
one petri m̄
te p̄ione lo-
cure sunt sic
fuit i tremul-
tu. et q̄ petrus
nūc exiit nūc
redijt vt tur-
bat. nō p̄st-
derās qd vt
cerz aut age-
ret p̄ timore
et nūc sedabat
nūc sedebat
Possūt etiā
intelligi tres
esse in nocte
gallicar? cir-
ca mediā no-
ctē. circa ter-
tiā. circa au-
roriā. nō autē
videf qz Ihe-
sus et petrus
manferūt in
domo Anne
vel ad scdm
aut tertium
gallicantum
Et forte eti
am petrus i
prima nega-
tione ter ne-
gavit anteqz
gallus cāta-
ret. qz nō ne-
gat euāgelis-
uz plures q̄
tres fuisse ue-
gationes?

**Prima rubi-
cella.**
Intelligen-
dū est qz bis
uenerūt in
domum cay-

li aduersus iesum vt eum
morti traderēt. **Et addu-**
serūt **L.** eū in consiliū su-
um dicētes Si tu es xps
dic nobis. **Et ait ill.** Si
dixero vobis nō creditis mibi. si autēz in-
terrogauero nō r̄ndebit; mibi neqz dimit-
tetis. **Et hoc autē erit filius hoīs sedens**
a dextris virtutis dei. **Dixerūt autē omēs**
Tu ergo es filius dei? Qui ait Vos dicis
quia ego sum. **At illi di-**
xerūt. Quid adhuc desi-
deram? testimoniū. ipsi ei
audiuimus de ore ei? **Et**
surgens omīs mltitudo
eorū et. **R.** vincietes. **D.**
iesum duxerunt illū ad pi-
latum a caypha in p̄torū. **Erat autē mas-**
ne et ipsi nō intrerūt in p̄torū vt non
contaminarētur sed manducaret pascha.

Exiit ergo ad eos Pyla-
tus foras et vincitum. **D.**
adduxerūt et tradiderunt
Pontio Pilato p̄sidi.

Tunc videns q̄ eum
tradidit qz dānatus esset
penitētia ductus retulit
xxx. argenteos principib;
bus sacerdotū et seniorib; populi dicens.
Peccavi tradēs sanguinē iustum. **At illi**
dixerūt. Quid ad nos? **Tu videris.** **Et p̄-**
iectis in templo argēteis recessit et abiens
laqueo se suspendit. **Principes autē sacer-**
dotum acceptis argēteis dixerūt. Non li-
cet mittere eos i carbonā quia p̄ciū san-
guinis est. **Consilio autē inito emerūt ex**
illis agrum figuli in sepulturā peregrino-
rum p̄pter hoc vocatus est ager ille achel-
demach. hoc est ager sanguinis vsqz in ho-
diernū diem. **Tunc adimpletū est quod**
dictum est p̄ Jeremiam p̄-
pheram dicentē. **Et acce-**
perūt. xxx. argenteos p̄-
ciū appreciari quod app̄-
ciauerūt a filiis israel et de-
derūt eos in agrū figuli si-
cut constituit mibi domi-
nus Iesus autē stetit an-
te p̄sidem. **Et J.** dixit p̄-
ses. Quā accusatiōem as-
fertis aduersus homines
hunc? **Respōderunt et di-**
xerunt ei. Si nō esset ma-

phe referna
to ibidē et a
seruis custo-
dito nō sine
ptumelijs et
flagellis.

Litera aug.
haby ad cay-
phā. sed hec
est clarior ly
saluet suam
vide.

Atendēda
est mltiplex
acceptio pa-
sce vide i po-
stillis.
Secūda rubi-
cella.

Tertia rus-
bicella.

Quamuis
hec prophe-
tia sit ma-
gis in zacha-
ria. nihilōs-
nus venit in
mētē hierē-
mie propter
aliquā simi-
litudinē quo-
randam ver-
borū hic po-
sitorum cum

Monotesseron siue

lefactor nō tibi tradidisse mus euz. Dixit ergo eis pilatus. Accipite eū vos z fm leges vestrā iudicate eū. Dixerūt ergo iudei. **N**obis nō licet interficere quēq; vt sermo iesu impleret quem dixit significās qua morte esset morturus. **L**eperūt **L. xxij.** at illum accusare dicentes. **D**unc inuenim⁹ subuerentē gentē nostrā. z phibētē tributa dari cesari z dicentē se xpm regē eē. **P**ilatus ergo interrogauit eū dicens. **T**u es rex iudeoz? **A**t ille respondēs ait. **T**u dixisti. **A**t autē pilatus ad principes sacerdotū z turbas. **N**ihil inuenio cause in hoc homine. **A**t illi inualescebāt dicētes. **C**ōmouit populū docens p vniuersam iudeam incipiēs a galileasq; huc. **P**ilatus autē audiēs galileā. **I**nterrogauit si homo galileus esset. **E**t vt cognouit q de herodis potestate esset remisit eū ad hierodē qui z ipse hierosolimis erat illis dieb⁹. **H**erodes autē viso iesu gauisus est valde. **E**rat enī ex multo tempe cupiens videre eū q audierat multa de illo. **E**t sperabat signū aliquod ab eo videre fieri. **I**nterrogabat ergo illū multis sermonibus. **A**t ipse nihil illi rñdebat. **S**crabāt etiā principes sacerdotū z scribe constāter accusantes eū. **S**peruit autē illū herodes cū exercitu suo z illū sit indurū veste alba z remisit ad pilatū. **E**t facti sunt amici herodes z pilatus in ipsa die. **N**am antea inimici erāt adinuicē. **P**ilatus autē cōuocatis principib⁹ sacerdotū z magistratib⁹ z plebedixit ad illos. **O**btulistis mihi hominē hūc qsi auertentē pplm. **E**t ecce ego corā vob interrogās nullā cām inuenio in homie isto ex his in quib⁹ eū accusatis sed nec herodes? **N**az remisit vos ad illū z ecce nihil dignū morte actū est ei. **I**ntrauit ergo iterū in pretoriū. **P**ilatus. z vocauit iesum z dixit ei. **T**u es rex iudeoz? **R**espōdit iesus. **A**temetipso hoc dicis. **A**n aliū tibi dixerūt de me. **R**ñdit pilatus. **N**unquā iudeus ego sum? **G**ens tua z pontifices tradiderūt te mihi. quid fecisti? **R**espōdit iesus. **R**egnū meū non est de hoc mūdo. **S**i

verbis suis z non curauit mutare. quoniam oēs prophete vno spiritu locuti sunt tanq si vnus scriptor diuersis calamis conscriberet eadē scriptura videret. vide i postillit

ex hoc mundo est; regnū meū ministri mei vtiq; decetarēt vt nō traderer iudeis. **N**ūc autē regnū meū non est hinc. **D**ixit itaq; pilatus. **E**rgo rex es tu? **R**espōdit iesus. **T**u dicis. qz rex sum ego. **E**go in hoc natus sum z ad hoc veni in mundū vt testimonium phibeā veritati. **O**mīs qui ex veritate est audit vocē meā. **D**ixit ei pilatus. **Q**uid est veritas? **E**t cū hoc dixisset ad iudeos iterū exiit z dixit eis. **E**go nullā cām inuenio in eo. **E**st autem cōsuetudo vobis vt vnū dimittā vobis in pascha. vultis ergo dimittā vobis regē iudeoz. **C**lamauerūt rursum oēs dicētes. **N**on hunc sed barrabam. **E**rat autē barrabas latro qui **L. xxij.** erat propter seditiōem quādam factā in ciuitate z homicidiū missus in carcerē. **I**terū ergo pilatus locutus est ad illos volens dimittere iesum. **A**t illi succlamabāt dicētes. **C**rucifige crucifige illū. **I**lle autē tercio dixit ad illos. **Q**uid enī mali fecit ille? **N**ullā causam mortis inuenio in eo. **C**orripiā ergo illū z dimittā. **T**unc **L. xxij.** ergo pilatus apprehēdit iesum z flagellauit z milites plectētes coronā de spinis imposuerūt capiti eius z purpura circumdederunt eū z veniebāt ad eū z dicebāt. **Q**ue rex iudeorum et dabant ei alapas. **E**xit iterū pilatus foras z dixit eis. **E**cce adduco euz vobis foras vt cognoscatis quia in eo nullam causam inuenio. **E**xit ergo iesus portās coronā spineā z purpureū vestimtum z dicit eis. **E**cce hō. **C**um ergo vidissent eum pōtices z ministri clamabant dicētes. **C**rucifige crucifige eū. **D**ixit eis pilatus. **A**ccipite eū vos z crucifigite. **E**go enī nō inuenio in eo causam. **R**espōderūt ei iudei. **N**os legem habem⁹ et fm legē debet mori qz filium dei se fecit. **C**um ergo audisset pilatus hūc sermonē magis timuit. **E**t ingressus est iterū in pretoriū z dicit ad iesum. **U**nde es tu? **I**esus autē respōsum nō dedit ei. **D**ixit ei pilatus. **M**ibi nō loqueris. **N**escis quia pos

Quarta rubricella.

Sexta rubricella.

Glosa. **V**ident enī plures fuisse flagellatos xpi vt ista q facta ē ad satisfaciendū iudeis. vel ut quedā puniō. altera vero iuxta legē romanorū fm q prius flagellabāt occidend⁹.

Septima rubricella.

Unum ex quatuor

testatē habeo crucifigere ter potestātē habeo dimittere te? **R**espōdit **I**esus Non haberes potestātē aduersus me yllā nisi tibi esset dātū desuper. p̄terea qui me tradidit tibi maius peccatū habet. **E**t exinde querebit palātus dimittere eū. **J**udei autē clamabāt dicentes. **S**i hūc dimittis nō es amicus cesaris. **O**m̄is enī qui se regem facit tradidit cesari. **P**ilatus ergo cū audisset hos sermōes adduxit foras iesum et sedit p̄ tribunal in loco qui dicitur licostratus hebraice autē galbachavel golgatha. **E**rat autē pasce p̄ hora q̄ si sexta. **E**t dicit iudeis **E**cce rex vester. **A**li autē clamabāt **T**olle tolle crucifige eū. **D**icit ei pilatus. **R**esponde vobis crucifigat? **R**esponderūt p̄tōfices. **N**ō habem⁹ regem nisi cesarē. **E**t. **R**. xv. accusabāt eum summi sacerdotes in mltis et seniores. **P**opuli et nihil respondit. **P**ilatus autē rursus interrogauit eū dicens. **N**on respōdes quicquid vides in quātis te accusant? **I**esus autē amplius nihil respōdit. **I**ta vt miraretur pilatus p̄ses. **H**. vehemēter. **P**er. **R**. xv. diē autem festum solebat dimittere illis vnū ex vincis quēcumq̄ petissent. **E**rat autē q̄ dicebāt barrabas qui cū sedicio vincus erat qui in seditione fecerat homicidiū. **E**t cum ascēdisset turba cepit rogare sic se p̄ faciebat illis. **C**ongregatis. **H**. ergo illis dixit pilatus. **Q**uē vultis dimittā vobis barrabā. an iesum qui dicitur christus. **S**ciebat enī q̄ p̄ inuidiā tradidissent eū summi. **R**. sacerdotes. **S**edente. **H**. autem eo pro tribunali. **M**isit ad euz yxor eius dicens. **N**ihil tibi et iusto illi. **M**lta enim passa sum hodie per visum propter eum. **P**rincipes autē sacerdotū et seniores persuaserūt populū et concitauerunt. **R**. turbam vt. **H**. peterēt barrabaz iesum vero perderēt. **R**espōdens autem p̄ses ait illis. **Q**uē vultis vobis de duobus dimitti? **A**t illi dixerūt **B**arrabam.

Probabile est iesum crucifigū inter tertā et sextam horā. et q̄ mediu p̄cipat extrema. **P**arcus ponit tertā. **A**ly sextam vt q̄ sextam. **I**ntelligen dū est multa fuisse factas victas et p̄ p̄latū et tūde os quoz ali qua narrat e uāgelista al ter alia et ali quādo taltā que videtur eē similtima sicut posse p̄tuerunt.

Octava rubricella.

Nona rubricella.

Dicit illis **P**ilatus **Q**uid ergo faciam de iesu qui dicitur christus? **D**icunt om̄es crucifigatur. **A**it illis p̄ses. **Q**uid enī mali fecit? **A**t illi magis clamabāt dicētes crucifigatur. **V**idens autem pilatus q̄ nihil proficeret sed magis tumultus fieret accepta aqua lauit manus coram populo dicēs. **I**nnocens ego sum a sanguine iusti huius vos videtis. **E**t respondens vniuersus populus dicens. **S**anguis eius super nos et super filios nostros. **A**d iudicauit. **L**. xxiij. fieri petitiōem eorum. **T**unc. **H**. dimisit illis barrabam iesum autē flagellatū tradidit eis vt crucifigeret. **T**ūc milites p̄sidis suscipiētes iesum in pretorio cōgregauerunt ad eum vniuersam cohortē et exuerunt euz clamidē coccineā circūdederūt ei. **E**t plectentes coronaz de spinis posuerunt sup caput eius et arundine in dextera eius et genuflexo ante eum illudebāt dicentes. **A**ue rex iudeorum. **E**t expuentes in eum acceperūt arūdinem et percutiebant caput eius. **E**t post q̄ illuserunt et exuerunt clamidē et induerunt vestimētis eius et duxerūt eum vt crucifigeret. **P**ilatus. **R**. autē volens populo satisfaccere dimisit illi barrabā et tradidit eis iesum flagellis cesum vt crucifigeret. **M**ilites autem duxerunt iesum intro in atriu pretorii et conuocāt totā cohortem et induūt purpura et imponūt ei plectentes coronam spineā et ceperunt salutare eum dicētes. **A**ue rex iudeorum. **E**t percutiebant caput eius arūdine et conspuebāt eum et ponentes genua adorabant eum. **E**t post q̄ illuserūt ei exuerūt illuz purpura et induerunt illum vestimentis suis.

Decima rubricella.

Indecima rubricella.

Hec flagellatio videtur eadē cū p̄cedenti.

De deductione iesu ad crucem et eius crucifixiōe. **H**. xxvij. **R**. xv. **L**. xiiij. **J**. xix.

Capitulum. clxxij.

Ascēperūt. **I**. at iesum et eduxerūt eū et baiulās sibi crucē exiuit i euz q̄ dicitur caluarie locū hebraice golgatha. **E**t cū ducerēt eū **A**pprehēderūt **S**ymon quendā cyrenēsem venientē de vil-

Monotesseron siue

la. patrē. R. alexādriz rufi. Hūc **D**. angariauerūt vt tollerēt crucē eius. Et. **L.** imposuerūt illi crucē portare post iesuz. **S**equebat̄ autē illū turba mlt̄a populi z mulierū que plangebāt z lamentabant̄ eum. **C**ōuersus autē ad illas iesus dixit. Filie hierusalē nolite flere sup me sed superyos ip̄sas flere z sup filios vestros. Quoniā ecce veniēt dies in quibz dicent. Beate steriles z ventres que nō genuerūt vbera que nō lactauerūt. Tūc incipiēt dicere montibus cadite sup nos z collibz coopite nos. quia si in viridi ligno hoc faciūt in arido quid fiet. Ducebant̄ autē et aliū duo neq̄ cum eo vt interficerent̄. Et. **D.** venerunt in locum qui dicit̄ golgata qd̄ est caluarie locus. Et dederūt ei vinū mirratum. **D.** R. bibere. **D.** cū felle mixtū z cum gustasset noluit bibere. et nō. **R.** accepit. **Ibi. L.** crucifixerūt eū z latrones vnū a dextris z alterū a sinistris hinc. **J.** z hinc mediū autem Iesum. Et. **R.** impleta est scriptura q̄ dicit̄. Et cū impijs deputat̄ est Iesus. **L.** aut̄ dicebat. Pater dimitte illis. Non enī sciunt qd̄ faciūt. Scripsit. **J.** autē z pilat̄. **L.** titulū cause. **R.** ius z posuit sup crucē sup caput. **D.** eius. **Erat. L.** autē suspēctio scripta sup illū literis grecis latinis z hebraicis. **Dicit. D.** est Iesus nazaren̄. **L.** rex. **D.** R. iudeoz. **L. J.** Hūc. **L.** ergo titulum multi legerūt iudeoz quia p̄pe ciuitatem erat locus vbi crucifix̄ est Iesus z erat hebraice grece z latine scriptū. Dicebant ergo pilato pontifices iudeoz. Noli scribere rex iudeoz sed qz ipse dixit rex suz iudeoz. Rūdit pilatus qd̄ scripsi scripsi. Milites ergo cū crucifixissent eū acceperunt vestimenta eius z fecerunt quatuor partes vnicuiqz militi partem z tunicam. **Erat autem tunica incōsulilis desuper cōtexta p̄ totū. Dixerūt ergo adiūicē. Nō scindam̄ eā sed fortiamur de ea cuius sit. Ut scriptura impleret̄ dicēs. Partiti sunt vestimēta mea sibi z in vestē meā miserūt sortem. Et milites qd̄ hec fecerūt. Erat autē hora tertiā z crucifixerūt eum.**

De irrisione Iesu

in cruce z de verbis eius z signis p̄ mortē

Dat. xxvij. R. xv. L. xxij

z J. xix. L. clviij

p. Retereūtes autez

Altra glo. p̄ dicēā videatur Aug. qu

blasphemabant eum mouentes capita sua / et dicentes. **V**ach qui destruis templum dei et in triduo illd̄ reedificas. salua teip̄z si filius dei es descende de cruce. **S**ilr z principes sacerdotū illudētes ad alterutrū cū scribis z senioribus dicebāt. **A**lios saluos fecit seip̄m nō potest saluū facere. **S**i rex israel est / descende nūc de cruce z credim̄ ei. **C**onfidit in deo liberet eū si vult. dixit enī qz filius dei sum. **I**dipsum at̄ z latrones q̄ crucifigi erāt cū eo improp̄erabāt eiz puiciabant̄. **R. z. L.** stabat p̄pls expectās z deridebāt illuz principes cū eis dicētes. **A**lios saluos fecit seip̄m saluū faciat si hic est x̄ps dei electus. **I**lludēbāt autē ei z milites accedētes z acetū offerētes illi z dicētes. **S**i tu es rex iudeoz saluū te fac. **U**nus autē ex his qui pendebāt latronibus blasphemabat eum dicēs. **S**i tu es x̄ps saluū fac teip̄m z nos. **R**ūdes at̄ alter increpabat eū dicēs. **N**eqz tu times deuz qz in eadē dānatōne es. z nos quidē iuste nā digna facti recipim̄. **H**ic vero nihil mali gessit. **E**t dicebat ad iesum. **D**ñe memēto meip̄dū veneris in regnū tuū. **E**t dixit illi Iesus. **A**mē dico tibi hodie mecū eris i paradiso. **E**rat autē fere hora sexta. **S**tabat **J.** autē iuxta crucē Iesu **M**aria mater ei⁹ z soror matris ei⁹ maria cleophe z **M**aria magdalene. **C**ū vidisset ergo Iesus matrem z discipulū quē diligebat. dixit matri sue **M**ulier ecce fili⁹ tu⁹. **D**eñ̄ dic̄ discipulo. **E**cce m̄ tua. z ex illa hora accepit eam discipul⁹ in sua. **A. D.** sexta. **R. L.** at̄ hora tenebre facte sunt sup vniuersā terrā vsqz ad horā nonā z obscurat̄ ē sol. **E**t **D.** circa. **R.** horā nonā exclamauit ihs voce magna dicēs. **H**eli heli lamazabathani. **D**oc est de⁹ me⁹ de⁹ me⁹ vt qd̄ dereliquit me⁹: quidā at̄ illic stātes z audiētes dicebāt **H**eliā vocat iste. **E**t p̄tinuo currēs vn⁹ ex eis acceprā spōgiā impleuit aceto z iposuit arūdinī z dabat ei bibere. **L**eteri vero dicebāt. **S**ine. videam⁹ an veniat **H**elias liberās eū. **P**ostea sciēs ihs qz iā oia p̄sumata sūt vt consummarē scriptura dixit. **S**itio. **V**as ergo positum erat aceto plenū. **I**lli at̄ spōgiā aceto plenā isopo circūponētes

refert hoc dicitur B. ad crucifixionē ligaturā p̄ res mē orationem

Potuit se fuisse in principio huius cōuersus est. **H**el ē mod⁹ loquēdi quo factus vnus referur ad plures.

Unum ex quatuor

obtulerunt ori eius. Cum ergo accepisset iesus acetum dixit consummatus est. Et clamans voce magna iesus ait pater in manus tuas commendo spiritum meum. et hec dicens expiravit. R. L. et inclinato capite tradidit et emisit. D. spiritum. Et ecce. R. velum templi scissum est in duas partes a summitate usque deorsum. Et terra mota est et petre scissae et monumenta aperta sunt. Et multa corpora sanctorum quae dormierant resurrexerunt.

Et exiit de monumentis post resurrectionem eius venerunt in civitate sanctam et apparuerunt multis. Et tunc. R. L. autem qui cum eo erant custodientes iesum. viso terremoto et his qui fiebant. et quia sic clamans expirasset timuerunt valde.

Dicentes Vere filius dei erat iste. Et glorificavit. L. deum centurio dicens. Vere hic homo iustus erat et omnis turba eorum qui simul aderat ad spectaculum istud et videbant quae fiebant percutientes pectora sua reuerrebant. Stabat autem omnes noti eius a longe. Erant. D. autem. R. et ibi mulieres delogae aspicientes. Inter quas erat Maria magdalene et Maria Jacobi minoris et Ioseph mater et salome et mater filiorum zebedei. Et cum essent in galilea sequebantur eum et ministrabant ei et aliae multae quae simul ascenderant cum eo iherosolimam.

De sepultura domini. D. xxvij. R. xv. L. xxij. J. xix.

Lapiculum. clix.

Iudei. L. ergo quoniam parasceue erat ut non remaneret in cruce corpora sabbato. Erat enim magnus dies ille sabbati. rogauerunt pilatum ut frangerent crura eorum et tollerent. Venerunt ergo milites et primi quidem frangerunt crura alteri qui crucifixus est cum eo. Ad iesum autem cum venissent viderunt eum iam mortuum non frangerunt eius crura. sed unum militum lancea lateri eius aperuit et continuo exiit sanguis et aqua. Et qui vidit testimonium perhibuit. verum est testimonium eius. Et ille scit quod vera dicitur et vos credatis. Facta sunt enim haec ut scriptura impleretur. Deus non comminuetis ex eo. Et iteque alia scriptura dicit. Videtur in quem transfugerunt. Am. D. sero. R. autem factum est quod. R. erat parasceue quod est ante sabbatum. Venit. D. quidam homo dives ab arimathia nomine Ioseph nobilis. R. de

curio. Vir. L. bonus et iustus. Hic non confenserat consilio et actibus eorum qui expectabat et ipse regnum dei. Et. D. discipulus. J. erat iesus. occultus. L. autem propter metum iudeorum. Et audacter introiit ad pilatum et petiit corpus iesus. Pilatus autem mirabatur si iam obisset. Et accessit centurione interrogavit eum si iam mortuus esset et cum cognovisset a centurione donavit et iussit. D. reddi corpus iesus ioseph at mercator sindone et deponere eum in uoluit sindone munda. D. Venit. J. autem non eodem qui venerat ad iesum nocte primus ferens mixturam mirre et aloes libras quasi centum. Acceperunt ergo corpus iesus et ligaverunt linteis illud cum aromatis sic mos est iudeis sepelire. Erat autem in loco ubi crucifixus est ortus et in orto monumentum novum. Et. D. posuit eum ioseph in monumento suo novo quod excidit in petra in. L. J. quo nondum quis positus fuerat. Ibi ergo. R. propter parasceue iudeorum quod iuxta erat monumentum posuerunt iesus. Et aduoluit. D. ioseph saxum magnum ad ostium monumenti et abiit maria R. autem magdalene et maria ioseph aspicientes ubi poneret sedentes. D. in sepulchro. Et. L. dies erat parasceue et sabbatum illucescebat. Subsecute autem mulieres quae cum ipso venerunt de galilea viderunt monumentum et quemadmodum erat positum corpus eius. Et reuertentes paucis aromatibus et unguentis sabbato quod est sabbatum finem mandatum. Alia. D. autem die quae est parasceue. Conuenerunt principes sacerdotum et pharisaei ad pilatum dicentes. Domine recordati sumus quod seductor ille dixit adhuc vivens post tres dies resurgam. Iube ergo custodiri sepulchrum usque in diem tertium. Ne forte veniant discipuli eius et furent eum et dicant plebi surrexit a mortuis. Et erit novissimus error peior potiore. At ille pilatus. Habetis custodiam ite custodite scitis. Illi autem abeuntes munierunt sepulchrum signantes lapidem cum custodibus.

De resurrectione domini post totum. Et post tres multas rubricellas per multitudinem gestorum. D. xxvij. R. xvi. L. xxij. J. xx. et. xxi. Q. cl.

Quod. D. autem sabbatum quod lucescit in prima sabbati venit maria magdalena et altera maria videre sepulchrum. Et ecce terremoto factus est magnus. Angelus autem domini descendit de celo. Et accedens reuoluit lapidem se debat super eum. Erat autem aspectus eius sicut fulgur et vestimenta eius sicut nix. Pre timore autem eius exterriti sunt custodes et facti sunt velut mortui.

Et. R. cum transfisset sabbatum. Prima rubrica
celi. a.

Dubium est an modo veloie resurrectionis resurrexerit et si rursus obdierat vide docet.

Monotesseron siue

Daria magdalena et maria iacobi et salo-
me emerunt aromata et venientes ungerunt
Iesum. Et valde mane una sabbatoz ve-
niunt ad monumentum orto iam sole. Et dice-
bant adinuicem. Quis reuoluet nobis la-
pidem ab ostio monumenti? Et respicien-
tes viderunt reuolutum lapidem. Erat quip-
pe magnus valde. Respondens. D. autem ange-
lus dixit mulieribus. Nolite timere vos scio
enim quod Iesum quem crucifixus est quiritis non est
hic surrexit enim sicut dixit. Et introeuntes
R. in monumentum viderunt iuuenem seden-
tem in dextris coopertum stola candida et
obstupuerunt. qui dicit illis. Nolite epa-
uescere Iesum quiritis nazarenum crucifixum
Non est hic. Ecce locus ubi posuerunt eum. sed
ite. dicite discipulis eius et petro. quia prece-
deryos in galilea ibi eum videbitis sicut di-
xit vobis. Et. **A.** factum est dum mente essent
consternate de isto. Ecce duo viri steterunt
secus illas in veste fulgen-
ti. Cum autem timeret et de-
clinaret vultum in terram dis-
perit ad illas. Quid quiritis
viventem cum mortuis? Non
est hic sed surrexit. Recor-
damini quomodo locutus est
vobis cum adhuc in galilea
esset dicens quia oportet fi-
lium hominis tradi in manus hominum peccatorum et
crucifigi et tertia die resurgere. Et recorda-
te sunt verborum eius. At ille creuites fugie-
runt de monumento. Inuaserat eas enim tre-
mor et pavor et nemi quicquam dixerunt. time-
rebant enim. **Una. J. xx**
autem sabbati maria mag-
dalene venit mane cum ad-
huc tenebre essent ad mo-
numentum. Et vidit reuo-
lutum lapidem a monumen-
to. Lucurrit ergo et venit
ad Simonem Petrum et ad
aliud discipulum quem dilige-
bat Iesus et dixit eis. Tu-
lerunt dominum meum et nescio
ubi posuerunt eum. Exiit
ergo petrus et ille alius di-
scipulus quem diligebat Ie-
sus et venerunt ad monu-
mentum. Currebant ergo
duo simul et ille alius di-
scipulus precucurrit citius pe-
tro et venit primus ad monumentum. Et cum

Angeli erant
vel illi de quibus
prius vultus
alij. et habendo
est cognitio de modo
sepulchri et figu-
ra eius vi-
de in postulo

Secunda ru-
bricella.
Aidef quod ma-
ria magdale-
na esset una
ex istis. qui tunc
dixit Petro
challu subla-
tum Sed in-
telligendum est
quod neini ibi
existenti quod
dixerunt si-
cut custodibus
Principium
erat diluculi
i quo sunt si-
mul tenebre
et lux solis.

se inclinasset vidit lineamenta posita non ta-
men introiit. Venit ergo Simo petrus
sequens eum et introiit in monumentum et vi-
dit lineamina posita et sudarium quod fue-
rat super caput eius non cum lineaminibus po-
situm sed separatim inuolutum in unum locum.
Tunc ergo introiit et ille discipulus qui ve-
nit primus ad monumentum et vidit et credi-
dit. Non dum enim sciebatur scripturam quia oportet
tebat eum a mortuis resurgere. Abierunt er-
go iterum ad semetipsos discipuli. **D**aria
autem stabat ad monumen-
tum foris plorans. Dum ergo
fletet inclinavit se et prospice-
rit in monumentum et vidit duos angelos
in albis sedentes. unum ad caput et unum ad
pedes ubi positum fuerat corpus Iesu. Dicit
ei illi. Mulier quid ploras
Dicit eis. quia tulerunt dominum
meum et nescio ubi posuerunt
eum. Hec cum dixisset conversa
est retrosum et vidit Ie-
sum stantem et non sciebat quia
Iesus est. Dicit ei Iesus
Mulier quid ploras: quem queris: illa existi-
mans quod ortulanus est dicit ei. Domine si tu su-
stulisti illum dicit mihi ubi posuisti eum et
ego eum tollam. Dicit ei Iesus. **D**aria. Co-
nversa illa dicit et. **R**abboni
quod dicit magister. Dicit
ei Iesus. **N**oli me tangere.
Non dum enim ascendi ad patrem meum. Na-
de autem ad fratres meos et dic eis. Ascendo
ad patrem meum et patrem vestrum deum meum et deum vestrum.
Et. **M**ulieres exiue-
runt cito de monumento cum
timore et gaudio magno
curreres nunciare discipulis suis. Et ecce Ie-
sus occurrit illis dicens. Aue. Ille autem
accesserunt et tenuerunt pe-
des eius et adorauerunt eum.
Tunc ait illis. **N**olite ti-
mere. Ite nunciate fratribus meis
et eant in galilea ibi me videbunt. Que enim
abissent ecce quidam de custodi-
bus venerunt in civitatem et nun-
ciauerunt principibus sacerdotum
omnia que facta fuerant. Et congregati
cum senioribus consilio acce-
pto pecuniam copiosam dederunt
militibus dicentes. Dicitis
discipulis eius nocte venerunt furati
sunt eum nobis dormientibus. et si h-

Tertia rubri-
cella.

Blosa.
forte ideo
conversa est quoniam
nam angeli
assurrexerunt
presentie
christi.

Prima appa-
ritio.

Quarta ru-
bricella.

Secunda ap-
paritio.

vt eant in ga-
lilea ibi me videbunt. Que enim
potest intel-
ligi quod ille mu-
lieres factis
prope erant
ad mariam
magdalenas
quod do vidit
Iesum. et quod
recedendo iu-
xit se cum eis
et iterum vidit
christum in via.

Unum ex quatuor

auditū fuerit a p̄side nos suadebim⁹ ei et securos vos faciem⁹. At illi accepta pecunia fecerūt sicut erāt edocti. Et divulgatū est verbū istud apud iudeos vsq; in hodiernū diem. **Surgēs.** R. autē Iesus mane prima sabbati apparuit p̄rio marie magdalene de qua eiecerat septē demonia. Et R. illayadēs nūciauit his qui cum eo fuerāt lugentib; et flentib;. Venit. J. enī maria magdalene annūcians discipulis qz vidi dñm et hec dixit mihi. Et illi audientes qui viueret et visus esset ab ea nō crediderūt. Erant. L. autē Maria magdalena Jobānar Maria Jacobī et ceterē q̄ cū eis erant q̄ dicebāt ad ap̄los hec. Que regresse a monumēto nūciauerūt hec om̄ia illis. xi. et ceteris om̄ibus. Et visa sunt añ illos sicut deliramentū verba ista et nō credebant illis. Petrus autē surgēs cucurrit ad monumentū et p̄cumbens vidit linteamina sola posita et abiit secū mirās quod factum fuerat. Et ecce duo. ex illis ibant ip̄a die in castellū qd̄ erat in spacio stadiorū. lx. ab hierlīm noīe emaus et ip̄si loq̄bant adinuicē de his om̄ibus q̄ acciderant. Et factū est dū fabularent in via et secum quererēt et ipse Iesus appropinq̄nsibat cū illis. Oculi autē eorū tenebant ne eum agnoscerēt et ait ad illos. Qui sunt hi sermōnes quos cōfertis adiuicē ambulātes et estis tristes? Et r̄ndens vnus cui nomē cleophas dixit Tu sol⁹ pegrin⁹ es in hierusalē et nō cognouisti q̄ facta sunt in illa his diebus. Quib⁹ ille dixit. Que? Et dixerunt. De iesu nazareno q̄ fuit vir p̄pheta potēs in ope et sermone corā deo et om̄i populo. Et quō tradiderūt eū summi sacerdotes et principes nostri in damnatōez mortis et crucifixerūt eū. Nos autē sperabam⁹ q̄ ipse esset redēpturus israel. Et nūc super hec om̄ia tertia dies est quo hec facta sunt. Sed et mulieres quedā ex nostris terruerūt nos que añ lucē fuerūt ad monumentū et nō inuēto corpe eius venerūt dicētes se etiā visionē angelorū vidisse. que dicūt eū viuerē. Et abierūt quidā ex nostris ad monumentū et ita inuenerūt sicut mulie-

res dixerūt. ipsum vero nō inuenerūt. Et ipse dixit ad eos. O stulti et tardi corde ad credēdū in om̄ibus que locuti sunt p̄phete. Nōne sic oportuit pati christū et ita intrare in gloriā suam? Et incipiens a moise et om̄ibus p̄phetis interpretabā illis in om̄ibus scripturis que de ipso erāt. Et appropinquaerūt castello q̄ ibant et ipse se finxit longire. Et coegerūt illū dicētes. Dāne nobiscū qm̄ aduēspascit et inclinata est iā dies et intrauit cū illis. Et factum est cū recūberet cū illis. Accepit panē et benedixit ac fregit et porrigebat ill. Et ap̄ri sunt oculi eorū et cognouerūt eū et ipse euasit ex oculis eorū. Et dixerūt adinuicē. Nōne cor nostrū ardens erat in nobis dū loquerer̄ nobis in via et aperir̄ nobis scripturas? Et surgētes eadē hora regressi sunt in hierlīm. Et inuenerūt cōgregatos. xi. et eos q̄ cū ip̄s erāt dicētes. qz surrexit dñs vere et apparuit symoni. et ip̄si narrabāt que gesta erāt in via et quō cognouerūt eū in fractōe panis. Hec R. illis crediderūt. Dum L. hec loquerent̄ iesus stetit in medio eorū et dicit eis pax vobis ego sum. nolite timere. Conturbati vero et cōterriti extimabāt se spiritum videre. Et dixit eis Quid turbati estis et cogitatōes ascendūt in corda vestra. Videte man⁹ meas et pedes meos qz ego ipse sum. Palpate et videte qz spūs carnē et ossa nō habet sicut me videtis habere. Et cū hoc dixisset oñdit eis man⁹ et pedes. Ad huc autē illis nō credētib; et mirātib; p̄ gaudio. dixit. Habetis hic aliqd̄ qd̄ manducetis? At illi obtulerūt ei partem piscis assi et fauū mellis. Et cum māducass; coram eis sumēs reliq̄as dedit eis et dixit ad eos. Hec sunt verba que locut⁹ sum ad vos cum adhuc essem vobiscū quoniā necesse est impleri om̄ia que scripta sunt in lege moysi et prophetis et psalmis de me. Tūc aperuit illis sensum vt intelligerēt scripturas et dixit eis quoniā sic scriptum est et sic oportebat xpm̄ pati et resurgere a mortuis t̄tia die et p̄dicare i noīe ei⁹ p̄nias

Quarta rubicella

Fortē petr⁹ solus fuit ad monumētus sine Jobanne et i ingres su vidit xpm̄ et ista fuit tertia apparitō de q̄ iira dicit qz apparuit symoni.

Tertia apparitio.

Pater hic q̄ appuerat symoni.

Sexta rubicella.

Intelligēdū est nō de omnibus sed d̄ aliquibus inter quos thomas fuit qui egressus propterea nō vidit illo die christū cū alijs in quāta apparitione

Monotesseron siue

et remissionē peccatorū in oēs gētes inci-
pientib⁹ ab hierosolima. Vos at estis tes-
tes horū et ego mittā pmissum patris mei
in vos **Lum. lxxi.** sero
ergo esset die illa vna sab-
baroz et fores essent clau-
se vbi erāt discipuli cōgregati ppter metū
iudeozū venit Iesus et stetit in medio et di-
xit eis. **Par vobis.** Et cū hoc dixisset ostē-
dit eis manus et latus. **Hausi sunt ergo di-**
scipuli visio dñi. Dixit ergo eis itez. **Ihs**
par vobis. Sicut misit me pater ego mit-
to vos. **Hoc cum dixisset.** Insufflauit et di-
xit eis. **Accipite sp̄m sc̄m quozū remiseri-**
tis peccata remittunt eis et quozū retine-
ritis retenta sunt. Thomas autē vnus ex
duodecim q̄ dicit didimus nō erat cū eis
quando venit Iesus. **Dixerūt ergo ei alij**
discipuli. **Vidim⁹ dñm.** Ille autē dixit eis
Nisi videro in manib⁹ eius figurā clauoz
et mittā digitū meū in locū clauozū et mit-
tam manū meā in latus eius nō credā. Et
post dies octo iterū erāt discipuli ei⁹ int⁹ et
thomas cū eis. **Venit Iesus** ianuis claus⁹
et stetit in medio et dixit. **Par vobis.** Dein-
de dicit thome. **Infer digitū tuū huc et vi-**
de man⁹ meas et offer manū tuam. et mitte
in latus meū. et noli esse incredulus sed fi-
delis. **Rñdit Thomas et dixit ei.** **Domini⁹**
meus et de⁹ meus. Dicit ei Iesus. qz vidi-
sti me credidisti. **Beati qui nō viderūt et**
crediderūt. **Multa quidē et alia signa fecit**
Iesus in cōspectu discipuloz suoz q̄ nō
sunt scripta in libro hoc. **Hec autē scripta**
sunt vt credatis qz Iesus xp̄s est fili⁹ dei et
vt credentes vitā habeatis in nomie eius.
Postea manifestauit se iterū Iesus ad
mare tyberiadis manife-
stauit autē sic. Erāt simul
Symon petrus et Tho-
mas qui dicit dydim⁹ et nathanael q̄ erat
in chana galilee et filij zebedei et alij ex disci-
pulis eius duo. Dicit eis symon petrus. **Va-**
do piscari. Dicit ei. **Venim⁹ et nos tecuz.**
Et exierūt et ascenderūt in nauim et illa no-
ctē nihil p̄ndiderūt. **Hanc autē iam fa-**
cto stetit Iesus in litore. non tamē cogno-
uerūt discipuli qz Iesus est. **Dixit ergo eis**
Iesus. **Pueri nūquid pulmentariū habe-**
tis? **Rñderunt ei.** **Non.** **Dixit eis.** **Dirigi-**
te in dexterā nauigij retez inuenietis. **Di-**
serūt ergo rete et iam nō valebant trahere p̄
multitudine pisciū. **Dicit ergo discipul⁹**

Septima ru-
bricella.

Octava ru-
bricella.

ille quē diligebat Iesus Petro. **Dñs est.**
Simon petrus cū audisset quia dñs est. tu-
nica succinxit se. **Erat enī nudus et misit**
se in mare. **Alij autē discipuli nauigio ve-**
nerūt. **Non enī longe erat a terra sed qua-**
si cubitis ducētis trahentes rete piscium.
Ut ergo descenderūt in terrā viderūt pru-
nas positas et piscē suppositum et panem.
Dicit eis Iesus. **Afferre de piscib⁹ quos**
p̄ndidistis nūc. **Ascendit autē Symō**
Petrus et traxit rete plenū magnis pisci-
bus centū quinquaginta tribus. **Et cum tā-**
ti essent nō est scissum rete. **Dicit eis Ihs**
Venite prandete. **Et nemo audebat di-**
scumbentū interrogare eū. **Tu qs es.** sci-
entes quia dñs est. **Et venit iesus et acce-**
pit panē et dabat eis et piscem similr. **Hoc**
iam tertio manifestat⁹ est Iesus discipul-
is suis cum resurrexisset a mortuis. **Lūer-**
go p̄dissent dicit symo-
ni Petro iesus. **simon io-**
hānis diligis me pl⁹ his
Dicit ei etiā dñe tu scis qz amo te. **Dicit**
ei pasce agnos meos. **Dicit ei iterū simō**
Johānis diligis me? **At illi.** **Etiā dñe**
tu scis quia amo te. **Dicit ei pasce agnos**
meos. **Dicit ei tertio Si-**
mō Johānis amas me?
Lōtristat⁹ est petrus qz di-
xit tertio amas me et dicit
Dñe tu omnia scis tu scis
quia amo te. **Dicit ei pa-**
sce oues meas. **Amen amen dico tibi cū**
esses iunior cingebas te et ambulabas vbi
volebas. **cum autē senueris extends ma-**
nus tuas et alius te cinget et ducet quo tu
nō vis. **Hoc autē dixit significās q̄ morte**
clarificatur⁹ esset deū. **Et cum hoc dixisset**
dixit ei. **Sequere me.** **Conuersus Petrus**
vidit illū discipulū quē diligebat iesus se-
quentē qui et recubuit in cena sup pectus
eius et dixit. **Dñe quis est q̄ tradet te.** **Hūc**
ergo cū vidisset Petrus dixit Iesu. **Dñe.**
hic autē quid? **Dicit ei Iesus.** **Sic eū vo-**
lo manere donec veniā quid ad te? **tu me**
sequere. **Exiit ergo ser-**
mo iste inter fratres qz di-
scipulus ille nō moriē. **Et**
nō dixit Iesus qz nō moriē sed sic eū volo
manere qd ad te. **Hic est discipul⁹ ille q̄ te**
stimonij p̄hibet de his et
scripsit hec. et scim⁹ qz vey-
est testimoniū ei⁹. **Undeci**

Nona rubri-
cella.

Interroga-
tur petrus et
papa p̄stituit
et sua mors
ei p̄dicatur.

Decima ru-
bricella.

Probabile ē
m̄tros alios

D. autē discipuli abierunt in galileā in montem vbi constituerat illis **J**esus **E**videntes adorauerunt. quidā autē dubitauerunt. **E**t accedēs **J**esus locutus est eis dicens. **D**ata est mihi oīs potestas in celoz in terra. **E**untes docete oēs gentes baptisantes eos in nomine patris et filij et spūs sancti **D**ocentes eos fuare omīa quecūq; mandauī vobis. **E**t ecce ego vobiscū sum omībus dieb; vsq; ad cōsummatōez seculi **H**ouissime **R**. autē recūbentib; xi. **A**pparuit illis **J**esus et exprobrauit incredulitatē illoz et duriciam cordis quia his q; viderāt eū resurrexisse nō crediderūt. **E**t dixit eis. **E**untes in mūdū vniuersum p̄dicate euangelium omī creature **Q**ui crediderit et baptisatus fuerit saluus erit. **Q**ui vero nō crediderit cōdemnabit. **S**igna autē eos qui crediderint hec sequētur **I**n nomīe meo demonia eijcient. linguis loquētur nouis serpētes tollent. **E**t si mortiferū quid biberint nō eos nocebit **S**up egros manus imponent et bene habebūt **E**duxit **L**. autem eos foras in bethaniā/ et eleuatis manib; suis bñs dixit eis **E**t factū est dum benediceret illis/ recessit ab eis et ferebat in celū **E**t **R**. dñs quidē **J**esus postq; locutus est eis/ assumptus est in celū. et sedet a dextris dei **E**t **L**. ipsi adorantes regressi sunt hierusalem cū gaudio magno. **E**t erant semp in templo laudātes et bñdicētes deū **I**lli. **R**. autē p̄fecti p̄dicauerūt vbiq; dño coopāte et sermonē cōfirmante sequētibus signis. **S**unt **J**. autē et alia multa que fecit **J**esus. que si scribantur per singula. nec ipm arbitroz munduz capere eos qui scribendi sunt libros. **F**init vnum ex quatuor **M**agistri **J**ohannis gersonis

ibi fuisse ab xj. sicut ap̄ls loq̄t q; appuit pl̄ q; qn gēns fratribus simul in quib; aliqui potuerūt dubitare v̄ nō creditisse illis qui videbant.

Andecia rubricella.

Duodecima rubricella.

Blosa **A**idef apud **L**ucā hec apparitō fuisse facta in die pasche vbi uigillāter intē datur aliorū simul euāgelistaz narratō supplementum eoz que **L**uc. omisit nō q; ex ignorantia sic patet **A**ccum s. vbi narrat se p̄buisse v̄ uū in multis argumentis p̄ dies quadraginta.

Sequitur tractat^o 2

eiusdē **L**ancellarij **P**arisiē. de potestate ecclesiastica. **E**t de origine **J**uris et legū: editus **C**onstantie tempe **C**oncilij general.

Potestas ecclesiastica debz ab ecclesiasticis quid et qualis et quāta sit agnosci **H**abz hoc itaq; fieri. vt et honorez cognita. cū deus dederit talem potestātē hoībus: et vt in suis terminis honorata seruet ne plus debito false eā opīniones vel deprimāt vel exaltent. **Q**m̄ primū est sacrilege impietatis. **A**ltē de adulatione pestifera suspectū est **C**ōstat igitur q; de potestate ecclesiastica disputare v̄ inq̄rere nedū lz sed decet et expedit: tantūmodo sit intentōis ocul^o simplex et rectus **Q**uidni sic liceat: cū de ipsi^o oīporētis dei potestate crebro fiat absq; omī temeritate cōquisitio **H**ec me p̄sideratio mouit vt de potestate ecclesiastica sub pauculis cōsideratōnib; differerē/ quatin^o materia que quodāmodo videt infinita. sicut tractari solet ab aliq;bus p̄ autoritates et allegatōnes. resolverē ad paucos certos et claros terminos. p̄ descriptōes et diuisiones resolutione p̄cedendo. allegationū cōfusione dimissa. q̄les apud doctores inuēire. nō est difficile. **C**eterū non vsurpo nunc in hoc opusculo vel alijs. me diciturū aliquid qd alibi nō inueniā **S**ciēs illud comici **A**ulūm est iā dicitū qd non dicitū sit pri^o **S**atis est si ex bene inuētis et doctrinis aliorū ego meis verbis. meo ordine fauū aliquē veritatis instar apū p̄pria quadā arte compingā. **F**iet autē initiū a quid noīs terminū. qm̄ hoc ignorato palogifant facillī inquisitores veritatis. **E**rit vero finis de origine **J**uris et legum.

Prima considera.

Potestas ecclesiastica est prās que a xpo supnaturaliter et specialr collata est suis ap̄lis et discipul. ac eorum successorib; legitimis. vsq; in finē seculi ad edificatiōem ecclie militantis. fm̄ leges euāgelicas. pro cōsecutiōe felicitatē eterne **H**ec descriptio data est p̄ causas quadruplicē fm̄ quā distinguit potestas ecclesiastica ab alia qlibet potestate. **P**otestas ibi ponit pro genere **E**st autē potestas. facultas p̄pinq; ad exercēdū in actuz.

Unum ex quatuor

Sequuntur rubri

celle in magna rubrica. 30.

3 2 3 4 5
Octo beant lux lex archa q̄ viderit est nō.

6 7 8
Lede malo benefac ingratia da sine teste.

9 10 11 12 13
Ora condona ieiuna cor sit tibi vbi lux

14 15 16
Necis sollicit' damnās sanctū canib' dans

17 18 19 20
Dat p̄ arca bonos fruct' opare petre par

Sequunt' rubricelle in rubrica. 141.

3 2 3 4 5 6
Sum via cū p̄redo vitis quia te sed odit

7 8 9 10 11 12
Obsequiū mundū modicū siquid p̄ vniū

Sequunt' rubricelle in rubrica. 146.

3 2 3 4 5
Pontio dāt victum iudas alb' homicida.

6 7 8 9 10 11
Ecce homo nil vroz lauro lauit ludit intus

Sequuntur rubricelle in rubrica. 150.

3 2 3 4 5 6
Tres duo stabāt auete fregit stat medio

7 8 9 10 11 12 (par)
Octo nauī petre vobiscū tingite signis

Prima pars princi

palis de origine et ingressu christi. Et primo de eterna christi generatioe. Johis. 1.

A principio erat verbum. et verbum erat apud deū. et deus erat verbum. hoc erat in principio apud deū. Omnia per ipm facta sunt et sine ipso factum est nihil. quod factū est in ipso vita erat. et vita erat lux hominū. et lux in tenebris lucet. et tenebre eū non cōprehenderunt

Fuit homo missus a deo cui nōmē erat iohānes. Hic venit in testimoniū vt testimoniū perhiberet de lumine. vt omnes crederent per illum. Non erat ille lux. sed vt testimoniū perhiberet de lumie. Era lux vera que illuminat omnē hominem venientem in hunc mundū. In mundo erat et mū-

Glosa
Fu hic p̄occupatio de missione iohānis que postmodum iustus ex plicatur.

ndus per ipm factus est et mūdus eum non cognouit. In propria venit. et sui eum nō receperunt. Quotquot autē receperunt eū. dedit eis potestates filios dei fieri. his qui credunt in nomine eius. qui nō ex sanguinibus. neq; ex voluntate carnis. neq; ex voluntate viri sed ex deo nati sūt. Et verbū caro factum est. et habitauit in nobis. Et vidimus gloriā eius. gloriā quasi vnigeniti a patre. plenum gratie et veritatis.

Hic p̄occupatio fit de incarnatione verbi. q̄ postmodum iustus ex plicatur.

Prohemium Luce

Quoniam quidē multi conati sunt ordinare rerū narrationē que in nobis cōplete sunt. sicut tradiderunt nobis q̄ ab initio ipi viderunt. et ministri fuerūt sermonis. Visum est et mihi asscuto omnia a principio diligēter tibi ex ordine cōscribere optime theophile vt cognoscas eoz verborū de q̄b' erudit' es veritatē

Secūdo de annun

ciatione iohannis baptiste. Et conceptōe eiusdē. Luce primo. Ca. ij.

Hic in diebus herodis regis iudee sacerdos quidā nomie zacharias de vice abia. et vroz illi de filiabus aaron et nomē eius elizabeth. Erant autē ambo iusti ante deū. incedētes in omnibus mādatis et iustificationibus domini sine querela. Et non erat illis filius eo q̄ esset elizabeth sterilis. et ambo pcessissent in diebus suis. Factum est autē cum sacerdotio fungeretur zacharias in ordine vicis sue. ante deū s̄m consuetudinē sacerdotū sorte exijt. vt incensum poneret ingressus in templum domini. Et erat omnis multitudo populi foris orans hora incensi. Apparuit autē illi angelus domini stans a dextris altaris incensii. Et zacharias turbat' ē vidēs. Et timor irruit sup eū. ait autē ad illū angelus. Ne timeas zacharia. quod iam exaudita est deprecatio tua. et vroz tua elizabeth pariet tibi filium. et vocabis nomen eius iohānes. Et erit gaudiū tibi et exultatio. et multi in natiuitate eius gaudebūt. Erit enī magnus corā domino. et vinū et siccā non bibet. et spūscō replebit' adhuc ex vtero mris sue.

Tres fuerūt herodes. vñ versus. Et scilicet lontra necat pueros. at ipa iohāne. Percutit agrippa iacobum. dat carceri petrū

D. autē discipuli abierunt in galileā in montem ubi constituerat illis **J**esus **E**videntes adorauerunt. quidā autē dubitauerunt. **E**t accedēs **J**esus locutus est eis dicens. **D**ata est mihi oīs potestas in celoz in terra. **E**untes docete oēs gentes baptisantes eos in nomine patris et filij et spūs sancti **D**ocentes eos fuare omīa quecūq; mandauī vobis. **E**t ecce ego vobiscū sum omībus dieb; vsq; ad cōsummatōez seculi **H**ouissime **R**. autē recūbentib; xi. **A**pparuit illis **J**esus et exprobrauit incredulitatē illoz et duriciam cordis quia his q̄ viderāt eū resurrexisse nō crediderūt. **E**t dixit eis. **E**untes in mūdū vniuersum p̄dicare euangelium omī creature **Q**ui crediderit et baptisatus fuerit saluus erit. **Q**ui vero nō crediderit cōdemnabit. **S**igna autē eos qui crediderint hec sequētur **I**n nomīe meo demonia eijcient. **L**inguis loquētur nouis serpētes tollent. **E**t si mortiferū quid biberint nō eos nocebit **S**up egros manus imponent et bene habebūt **E**duxit **L**. autem eos foras in bethaniā/ et eleuatis manib; suis bñs dixit eis **E**t factū est dum benediceret illis/ recessit ab eis et ferebat in celū **E**t **R**. dñs quidē **J**esus postq̄ locutus est eis/ assumptus est in celū. et sedet a dextris dei **E**t **L**. ipsi adorantes regressi sunt hierusalem cū gaudio magno. **E**t erant semp in templo laudātes et bñdicētes deū **I**lli. **R**. autē p̄fecti p̄dicauerūt vbiq; dño coopāte et sermonē cōfirmante sequētibus signis. **S**unt **J**. autē et alia multa que fecit **J**esus. que si scribantur per singula. nec ipm arbitroz munduz capere eos qui scribendi sunt libros. **F**init vnum ex quatuor **M**agistri **J**ohannis gersonis

ibi fuisse ab xj. sicut apłs loq̄t q̄ appuit pl̄ q̄ qn gēns fratribus simul in quib; aliqui potuerūt dubitare vñ nō creditisse illis qui videbant.

Andecia rubricella.

Duodecima rubricella.

Blosa **V**ide apud **L**ucā hec apparitō fuisse facta in die pasche vbi uigillāter intē datur alioz simul euāgelistaz narratō supplementum eoz que **L**uc. omisit nō q̄ ex ignorantia sic patet **A**ccum s. vbi narrat se p̄buisse vñ uñ in multis argumentis p̄ dies quadraginta.

Sequitur tractat' 2

eiusdē **L**ancellarij **P**arisiē. de potestate ecclesiastica. **E**t de origine **J**uris et legū: editus **C**onstantie tempe **C**oncilij general.

Potestas ecclesiastica debz ab ecclesiasticis quid et qualis et quāta sit agnosci **H**abz hoc itaq; fieri. vt et honorez cōgnita. cū deus dederit talem potestātē hoībus: et vt in suis terminis honorata seruet ne plus debito false eā opīniones vel deprimāt vel exaltent. **Q**m̄ primū est sacrilege impietatis. **A**ltē de adulatione pestifera suspectū est **C**ōstat igitur q̄ de potestate ecclesiastica disputare vñ inq̄rere nedū lz sed decet et expedit: tantūmodo sit intentōis ocul' simplex et rectus **Q**uidni sic liceat: cū de ipsi' oīporētis dei potestate crebro fiat absq; omī temeritate cōquisitio **H**ec me p̄sideratio mouit vt de potestate ecclesiastica sub pauculis cōsideratōnib; differere/ quatin' materia que quodāmodo videt infinita. sicut tractari solet ab aliq̄bus p̄ autoritates et allegatōnes. resolueret ad paucos certos et claros terminos. p̄ descriptōes et diuisiones resolutione p̄cedendo. allegatōnū cōfusione dimissa. q̄les apud doctores inuēire. nō est difficile. **C**eterū non vsurpo nunc in hoc opusculo vel alijs. me diciturū aliquid qd̄ alibi nō inueniā **S**ciēs illud comici **A**ulūm est iā dicitū qd̄ non dicitū sit pri' **S**atis est si ex bene inuētis et doctrinis alioz ego meis verbis. meo ordine fauū aliquē veritatis instar apū p̄pria quadā arte compingā. **F**iet autē initiū a quid noīs terminū. qm̄ hoc ignorato palogifant' facill' inquisitores veritatis. **E**rit vero finis de origine **J**uris et legum.

Prima considera.

Potestas ecclesiastica est prās que a xpo supnaturaliter et specialr collata est suis apłs et discipul. ac eorum successorib; legitimis. vsq; in finē seculi ad edificatiōem ecclie militantis. fm̄ leges euāgelicas. pro cōsecutiōe felicitat' eterne **H**ec descriptio data est p̄ causas quadruplicē fm̄ quā distinguit potestas ecclesiastica ab alia qlibet potestate. **P**otestas ibi ponit pro genere **E**st autē potestas. facultas p̄pinq̄ ad exercēdū in actuz.

De potestate

Propriqua in q̄s q̄q̄ fm facultatē remotā
z obedientialē nō est impossibile ap̄d de-
um om̄e verbū. Porro notat causa ef-
ficiens principalis cū dicit̄. A x̄po supna-
turaliter collata. Causa vero materia-
lis vel subiectiua signat̄ cum subdit̄. suis
ap̄lis. zc. Causa formalis insinuat̄ cū
dicit̄ fm leges euāgelicas dant enī formā
vtendi. Deniq̄ causa finalis cōcludit̄
Ad edificatōem ecclie militantis p̄ cōsecu-
tōne felicitatis eterne. Additū est hoc
aduerbiū specialit̄. ad exclusionē donoz
supnaturaliū. que om̄i viatori p̄nt esse cō-
munia. sicut sunt fides/spes/charitas/p̄-
phetia/timor pietas z filia. Un̄z ecclie-
sia cōtracte sumit̄ dum loq̄mur hic de ec-
clesiastica pt̄ate. pro illis videlicet q̄ specia-
li quodā signaculo dedicati sunt ad diuī-
nū seruitiū. a clericatura que infimū tenet
gradū. vsq̄ ad supremū quo papa decora-
tur. Falloz si nō sit hec descriptio p̄pria
cōpetens om̄i z soli eclesiastice potesta-
ti. qm̄ om̄is alia potestas. vel est naturali-
ter indita/quō ad cām efficientē. vel ē fm
leges naturales aut humanas regulata q̄
ad causam formale. vel est ad finē natura-
lem imediate z principalit̄ ordinata. Ad
deniq̄ quo ad cām subiectiua radicā in
habentibz eā fm dona naturalia. etiā vbi
supnaturalia nō adessent. q̄lia sunt fides
spes. z charitas. Unde potestas secula-
ris cōuenit alijs q̄ xp̄ianis baptisat̄. Po-
testas autē eclesiastica de necessitate fun-
dat̄ in dono supnaturali sicut est caracter
baptismalis de cōmuni lege. qui caracter
in viatoribus. eos de eclesia militate red-
dit. facit insup idoneos z capaces eclesia-
stice pt̄atis. Fatemur itaq̄ q̄ charitas seu
gratia gratū faciēs valde decens est in su-
scripturis. vel iā habētibz eclesiasticā po-
testatē. non tamē exigūt̄ pro dando titulū
quasi sine ea nequeat̄ i aliq̄ fundari l̄ sub-
sistere potestas huiusmodi. Dic̄ ei fuit er-
ror vetus z valdensiū z paupez de lugdu-
no qui p̄ zycleff z sequaces suos renoua-
ri quesit̄ est. sed iuste dānat̄. Cur ita? He-
hierarchicus ordo potestatis eclesiastice
maneat instabilis vagus z incertus cū ne-
mo sciat an amor vel odio dignus sit. Et
minus hoc de grā predestinatōnis cōstet
quā ponunt radicē necessariā p̄ titulo vel
iure cuiuslibet pt̄atis. Dac̄ igit̄ descri-
ptione p̄supposita p̄ intelligētia quid sit

ecclesiastica potestas in genere. descende-
mus ad species. Pro quarū noticia mlti-
plex animaduertēda est distinctio. vt dis-
ferentie que addite generi constituūt spe-
ciem innotescant.

Consideratio. II

Potestas eclesiastica secernit̄ p̄ria
sui diuisiōe in potestatē ordinis.
z potestatē iurisdictionis. Rursus
potestas ordinis. duplicē habet respectū
Un̄ est sup corpus xp̄i mysticū vez. quo
ad consecratōem eius. Alter est sup corp̄
xp̄i mysticū seu membra ei? Et hoc dupl̄.
vel quo ad administratōem corp̄is xp̄i
veri. vel quo ad administratōez vel exhibitō-
nem alteri? sacramēti sicut est ordo vel cō-
firmatio. vel penitentialis absolutō. Po-
testas iurisdictionis duplex est. vna in foro
exteriori. Altera in foro cōsciētie interiori.
Rursus potestas iurisdictionis in foro
exteriori dupliciter cōsiderat̄. vno modo p̄
ut imediate tradita est a x̄po fm legem
euāgelicā. Alio mō put supaddita est ex
humana cōstitutōne vel dono per princ̄i-
pes seculares aut aliter. Subide pt̄as iu-
isdictionis in foro interiori cōsurgit ex du-
plici radice. Uno mō ex pte hoīs vltro se
subijctis tali potestati sicut cū sp̄ōte cō-
fitens subijct̄ se p̄sbitero. z ordinād̄ ep̄o
Alius subiectōis modus cōsurgit ex auto-
ritate superioris. hūc vel illū tali vel tali su-
bijctis quod fieri potest nō ad arbitriū
illius q̄ subijct̄. Et sic inter duplicē hanc
subiectōem differētia magna patet. Et
quoniā ad pauca aspiciētes de facili enū-
ciant. z enunciantes seipsos vel dicta sua
nō resoluūt sed cōfundunt. Eoz doctrina
reddit̄ vel erronea vel in intelligibilis. vl̄
difficilis z p̄plexā. Doctrina vero sapiētū
facilis teste sapiēte. quia resolutez ordina-
te p̄ distinctōes tradent om̄ia separantes
preciosum a vili. z p̄cauētes ne lucē verit̄-
tatis tenebrosa nubes erroris inuoluat/
sed sit ignis sine fumo. Declaratōez multi-
plicas huius distinctōis meli? aliter dare nō
possum? q̄ si sua. cuiuslibet membro donec
descriptio vel specialis notificatio. Di-
cam? igit̄ q̄ potestas ordinis primo mō
cōsiderata est pt̄as eccl̄astica respiciēs p̄ri-
cipaliter z essentialiter consecratōnem cor-
poris xp̄i veri quā. s. p̄t hūc eaz cōsecrare
corp̄ z sanguinē xp̄i virtute verboz sacra

mentaliū. **P**onit hic potas ecclesiastica p genere, que potestas qd z qualis sit in media te predictim. cuius descriptōem hic et in omnibus consequenter dicēdis absqz alia re petitōe supponim. dū vtemur hoc termino p genere potestas ecclesiastica. Additur hec clausula respectus principalit z tanqz p differentia specifica. distinguēte eā a qua libet alia ecclesiastica potestate. **H**ec potas de lege cōi inabdicabilis est. in auferibilis. z illimitabilis in sua essentia. quoniam qd qd est sacerdos rite consecrat. si temptet euz intentōe. z cū forma z materia debitis cōsecrare. cōsecraty tūqz. etiā si excoīcatus. si beret. si quocunqz degradat. extiterit. peccaret nihilomin. i hoc casu nec ad utilitatē suam sed dānatōnem hoc ageret.

Iuxta qd vtiliter distigui solet. q aliqua sunt de necessitate executōis hmoi prās dupl. **U**na est necessitas solius precepti cui trāsgressio graue peccatū est. sicut q excoīcatus nō consecrat. veruntamen hec trāsgressio nō impedit cōsecratōis effectū principalē. qui est trāslubatio. **A**ltera est necessitas cōsecratōis vel sacramenti. cōsistens in hoc q minister sit rite ordinat. hns intentōem cōsecrandi cū forma z materia debitis. qd si alterū defuerit. nihil efficiat. z peccat. **H**anc potestatem tradūt doctores concorditer parē esse in omnibus qui consecrati sunt sacerdotes. q potas collata fuisse credit in cena dū dixit xps apostol. hoc facite in meā cōmemoratōnem. **U**bi doctores cōiter sentiūt q Judas illic fuit sacerdos cōstitut. sicut pns elect. in apostolatū prātem pdicandi z faciēdi miracula suscepit. **E**t hic sumit argumentū q potas ecclesiastica nō necessario fundat in fi de vel gratia. sed in caractere baptismali. quē de lege p muni necessario psupponit.

Consideratio .III.

Potestas ecclesiastica ordīs alio mō cōsecrata prout respicit ministratōnem corpis xpi fidelibz. z ministratōnem sacramētoz ordīs z cōfirmatōis. **C**onsecratōem insup virginū. **A**bbatuz z eccliaz. z institutōem ministroz ecclie nō est eqliter in quolibet sacerdote. **C**ui rō est qm simplex sacerdos. iuxta cōez doctoz sentētiaz nō p ordines cōferre. neqz sacm cōfirmatōis dare neqz cōsecrare virgines. zc. **E**t iā de facto sic q si tale aliqd

temptet agere. nihil tū efficiat. qz neqz cōfirmat neqz ordinat. **E**ps autē si volentē cōfirmari. si volentē pteca ad ordines pmo ueri. qui sit eoz susceptibilis. qd dicit ppter secū muliebriē temptauerit vel cōfirmare. vel ordinare. ordinat y tūqz vel cōfirmat de facto licz excoīcatus. licet irregularis. licz degradatus extiterit. **E**t in hoc par in omnibus epis. ab infimo vsqz ad supremū qui papa dicit. potas ordīs. **N**on autē in sacerdotibz minoribz est hec potas vt dictū ē saltē in tali plenitudine seu pfectōe q hoc possint. **L**icet concedat cū maiori pte doctoz q supra sacerdotū simplex. nulla est altera potas ordīs. neqz i epis. neqz i papa. **S**ed aliter est in epis z papa aliter in simplicibz presbiteris. sicut exēplificat. q eadem est hūanitas in hoīe dū est puer. z eadē dū factus est vir. vir nihilomin. genera re p sibi sile. puer nequaqz. **C**ū igit fuerit inter aplos z discipulos tal distinctio. sicut int epōs z simplices curatos sacerdotē. sicut notat ysi. z magister in. iiii. disti. xviii. ca. vii. allegans eū. pspicua est veritas hui. consideratōis. **S**i vero loqremur de prāte iuris. iuxta qd dicit solet. **I**lud possum. qd de iure possum. certior adhuc est ista consideratio. qz null. sacerdos rite ministrat aliqd sacm. secluso necessitatis casu nisi iurisdictionē habeat sup illū cui ministrat. **S**ed sup hac re dabitur cōsideratio sequēs. satis sit interim aperuisse. qliter sit vel nō sit eqlis potas ordīs in oibz psbiteris qz q ad consecratōnez corpis xpi veri. eandē hnt sacerdotes oēs potatē. **Q**uantū vero ad sacramētoz ministratōem. dispar est in epis z simplicibz psbiteris potas seu facultas. tā de iure qz de facto. **S**imilr in ministroz ecclesiasticoz institutōe. que est potas cōpetēs p mis hierarchijs. de prio ordine z scō. nō autē inferioribz quē ad modū sunt curati. qui licz purgare illuare z pficere possint plebē suam. put inferior angelo. hierarchia purgat illuare. z pficit sub celestēz vel humanā hierarchiā. nihilomin. hec potestas curatoz non extēditur ad hierarchiā specialē institutōem. de instituto cōi. **A**ddam. qz etsi prim. hierarcha summus pontifex. vel alij consequenter suo mō possint p rōnabili causa vl. necessitate. dare suis inferioribz adiutores ad exercēdū hierarchicos act. q sunt purgare. illuare

De potestate

et p̄ficere plebes sibi subditas sicut inue-
nit̄ de penitentiariis et puilegiatis. hoc tñ si
ne manifesta ratione vel necessitate facere
non debz vel cū eorundē deiectione. irre-
uerentia et vilipensione ap̄d illos q̄bus ho-
nori dñt̄ esset a q̄bus debitā sustentationē
recipere pro suo statu et misterio p̄nt. Quis
enī tutorē dederit adulto / prudētī puidē-
tī et potētī. se nolēte? Nec tandē claudica-
redz. obligatio mutua ep̄oz vel curatorū
ad plebes suas. Claudicat autē dum ple-
bes eximūtur et libertant̄ (si ista libertas n̄
iniq̄tas est) duz eligere sibi p̄nt hierarchi-
santes eos in foro conscie. vel in p̄dicatō-
ne. aut sacroz alioz ministratōe. Prelati
vero maiores vel minores remanēt hac ob-
ligatōe constricti / vt nō liceat eis plebib⁹
suis negare quicquid in p̄dicatōe q̄suerint /
tanq̄s nedum deo. sed eis rōem reddituri
sint. etiā si pestilentiali si epidimiali si qua-
uis alia abominabili cōtagione morbi la-
borauerūt. Preterea si tales vice pastorū
dati. lupoz accipiūt officii. si seducāt sub-
ditos. lacerēt et deuozēt. nulla reliquit̄ eis
obuiandi vel pmouēdi p̄as. nisi forte di-
cat̄ q̄ hi superiores hñt p̄ iudicib⁹. Sz aper-
ta est rñsio p̄latoz de quibusdā. Inimici
nostri sunt iudices. Attendat lector cir-
ca cōsideratōnem istā de ep̄atu. si sit ordo
vl̄ sacerdotiū. q̄ ap̄d theologos et iuristas
est cōcordia in re. bene cōcipiēdo. sz expli-
catio diuersa est. Quia iuristez vocāt ep̄atū
esse ordinē. quoniā pōt̄ vltra sacerdotiū.
Theologi vero cōcedūt sc̄dm se q̄ ep̄at⁹
est p̄as hierarchica supra sacerdotiū. sed
qz nihil addit p̄tatis supra cor̄p⁹ xp̄i vcz.
p̄pterea nō dicūt q̄ sit nouus ordo sed bñ
noua p̄as et hoc credit inuidē. Rursus
attendat q̄ de cōfirmatōe dicit̄ sc̄t̄s tho-
mas eā p̄mitti posse a papa simplici sacer-
doti. p̄pter bñ greg. q̄ddā dictū. pluribus
tamē hoc nō placet. et dicūt illos de quib⁹
loquit̄ greg. nō fuisse confirmatos tolera-
ti autē sunt sic manere. qz cōfirmatō. non
est necessitatis sac̄m. Deniqz datur rō
per doctozes cur mulier nō sit susceptibil̄
cuiuscūqz ordinis quoniā subiectiōis se-
rus est. non hierarchice dominatiōis.

Consideratio. IIII

Potestas ecclesiastica iurisdictionis in
foro exteriori / est p̄as ecclesiastica
coercina. que valet exerceri in alte-

rum etiā inuitū / ad dirigendū subditos in
finē b̄titudis eterne velut in finē primū et
principaliter intentū. Addita est fatemur
hec vltia clausula descriptiōis ad exp̄ssiōz
magis q̄ necessitatē / qm̄ hec includit̄ in
hoc noie posito p̄ genere. p̄as ecclesiastica.
sicut in descriptiōe sua notatū est. Attē-
dat autē q̄ iurisdictione dicit̄ noie generali
quasi iuris dictio. i. p̄as dicēdi ius. vel est
iurisdictione q̄si iuris dictio. i. pmulgarō vl̄
notificatio seu p̄nūciatio. Proprie vero
dicit̄ iurisdictione facultas seu p̄as p̄p̄ua
dicēdi vel sentētiandi ius in altez etiā in-
uitū. Et hec duplex est. T̄p̄alis et sp̄ualis
T̄p̄alis exercet̄ fm̄ leges civiles ad finem
q̄ete cōuersatōis hūane pro hac vita. Spi-
ritualis autē exercet̄ fm̄ leges canonicas
ad finē principalē eterne b̄titudinis cōse-
quende. Ceterū p̄as hec iurisdictionis
ecclesiastice. adeo vicina est iurisdictioni secu-
lariz politicę / q̄ laicis imo et mulierib⁹ ple-
rūqz in multis casib⁹ cōicari p̄t executio.
vel cōmitti. Hāc p̄atē cōtulit̄ xp̄s mar-
tyij. dū dixit petro vice oim̄. Si peccave-
rit in te frater tu⁹ / vade et corripe eū. et. Se-
quit̄ q̄ si te nō audierit dic eccie. q̄ si eccle-
siā nō audierit. sit tibi sicut ethnic⁹ et pub-
lican⁹. Quo in loco fundat̄ iuridica po-
testas exercicadi vel interdiciēdi ab ecclesi-
cis sacramētis et cōione fidelitū / rebelles et
inobediētes ecclesie. sicut vsus est ap̄s et
idē hortat⁹ est ad titum. iij. scribēs hereti-
cū hoim̄ post primā et sc̄dam correptōne
deuita. Et si le dixit p̄ie ad cori. v. Si q̄s
frater noiat̄ inter vos. et. sequit̄. Lū hmoi
nec cibū sumere. Fundat̄ rursus absqz
om̄i calūnia ponibili in hoc textu plenti-
tudo p̄tatis gladii sp̄ualis et executio eius
in ecclesia sup̄ quēlibet xp̄ianū qui est frat̄
noster. etiā si papa fuerit. Nec accipiendū
est hic. dic eccie. i. pape. Qm̄ xp̄s petro lo-
quebat̄. qui nō dixisset sibi ipsi. Itē qz sub-
iūctū est pl̄aliter. Quēcūqz ligaueritis sup̄
p̄ terrā et. Deniqz si nō h̄ret ecclesia talē
p̄tatez executōz frustra dixisset xp̄s. dic ec-
clesie / quia potuiss̄ impune nō audiri. cō-
tra illō qd̄ sequit̄. Si ecclesiā nō audierit
sit tibi et. Fundat̄ etiā in hoc textu ne-
dū p̄as exercēdi sed p̄as diffiniēdi deter-
minādi statuēdi decernēdi / constituēdi
precepta leges et canones. Procedēdi dei-
niqz cōtra nō obediētes vsqz ad sentētiā
exercicatiōis inclusiue. immo fm̄ canones

R

nunc institutos. vsq; ad inuocatōem bra-
 chij secularis: quia dicitur in textu q; si ec-
 clesiā non audierit. &c. Audire igit; debet
 ecclesiā quilibet frat; noster q; dicit ad deū
 Pater noster sicut explicat alibi xps Qui
 vos audit me audit. Adfirmā hāc sen-
 tentiā. statuta & practicata in h; sacro Co-
 stan. cōcilio p̄sertim vi Aprilis anni M.
 cccc. xv. an sessione publica. Cui; inter ce-
 tera sunt hec decreta duo p̄tia. Et primo
 declarat q; ipsa in spūs sancto legitime cōgre-
 gata. generale conciliū faciens. & ecclesiā
 catholicā militantē representās prātē im-
 mediate a xpo h; cui; q;lib; cuiuscūq; sta-
 tus vel dignitatis. etiam si papalis existat
 obedire tenet; in his que p̄tinent ad fidē. &
 extirpatōnē dicit; scismatis ac generalē re-
 formatōem eccle; dei in capite & in mēbr;
Ite declarat q; quicūq; cuiuscūq; stat;
 vel dignitatis etiam si papalis existat q; mā-
 datis statutis. seu ordinatōnib; aut p̄ce-
 ptis hui; sancte Synodi; & cuiuscūq; al-
 terius concilij generalis legitime cōgregari
 sup̄missis. seu ad ea p̄nētib;. factis vel
 faciendis/obedire cōtumacit; p̄tempserit.
 nisi resipuerit cōdigne penitētie subijcia-
 tur. & debite puniat; etiam ad alia iuris sub-
 sidia si op̄ fuerit recurrēdo. Concludi-
 tur autē ex p̄missis q; si prās p̄dicta. sit ec-
 clesie data: cōciliū generale rep̄tans eccle-
 siā. h; illā. immo videt; q; ecclia vt sparsim
 p̄siderata nō h; illā prātem nisi in quodā
 materiali seu potēiali. sed cōgregatio sua
 & vnio que fit in concilio generali dat ei
 formā sicut in alijs cōitatib; exēpluz dari
 p̄t. Et fundat; p̄dicta prās ecclesiastica
 iurisdicōis in vnitate vel vnione tali. quē
 admodū notasse videt; eleuat; Augustin;
 q; clauēs ecclesie date sunt vnitati. Ve-
 ritatē hōc nō impedit quin date sint pe-
 tro tanq; monarche. legitimisq; successo-
 ribus suis p̄cipalib; tñ eccle;. P̄tio rōe
 indeniabilitatis. q; porte inferi nō p̄uale-
 bunt aduersus eā nec deficiet fides ei;. nō
 sic de papa. Secūdo rōe regulabilitatis.
 qm; h; regulare vsū prātis papalis: nō
 sic cōuerso. Tertio rōe multiplicitaris
 qm; ecclesia cōtinet prātem quālibet eccle-
 siasticā. etiam papalē nō sic papa p̄sertiz in-
 extensioē. Quarto rōe obligabilitatis. qm;
 ecclesia p̄t cōdere leges obligātes & regulā-
 tes etiam ipm; papā tam q; ad p̄sonā q; respe-
 ctu vsus prātis. Non sic ecōtra p̄t papa iu-

dicare totā ecclesiā vel vsū sue prātis li-
 mitare. imo si papa condat leges & cano-
 nes videt; obseruandū illud qd; sentēiali-
 ter dicit Augu. Leges instituitur cū pro-
 mulgant; firman; autē cū moribus vtē-
 tium approbant;. Hoc enī dicit; ad rep̄-
 mendū p̄sumptōem quorundā summoꝝ
 pontificum. vel eis adulantū: qui videt;
 voluisse debere seruari. p̄ regula imutabi-
 li de papa respectu cuiuscūq; puincie vel
 toti; ecclesie. Quod placuit principi leg;
 habz vigorē. quasi nullū superesset examen
 sup̄remū. **A**ddita est vero p̄ inobediē-
 tiā coertione penalis excoicatio. Et sunt
 qui dicit; penā hanc esse vltimā quā infli-
 gere possit ecclesiastica prās iurisdicōis
 ex institutōe xpi sola primaria. sic q; nō ex-
 tendit; ad incarnatōem. nec vt aliq; ad iu-
 dicet; morti vel flagello corpali: sed facit;
 ecclesiasticus dū facit. ex cōcessione princ;
 pū. quē admodū. multā ob eorū deuotōez
 iurisdicōis tempalis autoritatē cler; ac-
 cepit. q; nihilomin; iurisdicō vel censura
 dicit; spūalis sicut et ecclesiasticorū bona &
 poralia. p̄pter dedicatōem & applicatōem
 ad eos qui ministrāt ecclesie: sicut panes
 propositōnis. p̄micie. & decime. vasa iū-
 p̄ templi. vestes & silia dicebant; in lege ve-
 teri sacra. vel sancta: sic & noua lex hoc re-
 tiner. Ac proinde cōsurgit. q; ecclia i-
 ca cēsurā quā xps contulit; & pmulgari vo-
 luit vbi prius. **D**at. xvij. cōsequēter post
 dōtatōem ecclesie in bonis tempalib; ap-
 plicata est ad defensionē coertitiā volenti-
 um vendicare sibi. v; impedire tēpalitatē
 hōi. p̄ excoicatioē videlicet; interdicta/
 que pena vel censura videt; p̄mit; insti-
 tuta cōtra p̄tices scismaticos & hereticos
 et alios incorrigibiles viciosos. Cui; legi-
 tanq; diuine & naturali papa subijct;. sic &
 frater est. potens delinq̄re. Hec autē ap-
 plicatio. gladij spiritual;. ad defensionem
 tempalium. si confusioē magnā in eccle-
 sia. si vilipensionē. vel contemptū euange-
 lice hui; censure sue que est excoimunicatō-
 nis gladius extreme formidabilis. Si de-
 niq; laqueos aniabns multorū magis q;
 salutem spūalem induxerit vel inducat/
 exp̄tiam testem voco. Itaq; sicut tem-
 poralitas addita est eccle; pro dote sua vi-
 deri potest aliq;bus/ q; ad eius defensionē
 similis addere suffecerat aduersus impeti-
 tores: penā vel censurā tempalem/ vt est

De potestate

multitudo pecuniaria vel corporalis detentio vel arrestatio bonorum proprio.

Consideratio .V.

Potestas ecclesiastica iurisdictionis in foro interiori quod non est proprie coercitiva, sed magis spontanea quae ad subiicientes se cisde. est potestas ecclesiastica super corpus christi mysticum illuminando et perficiendo ipsum per doctrinam et sacramentorum ministratorem et purgandum per baptismum et penitentiae sacramenta. Advertendum est itaque quod haec potestas iurisdictionis quae radicaliter fundatur in potestate ordinis sacerdotalis et episcopalis dum in sua generalitate consideratur, respicit multipliciter corpus christi mysticum, quod est fidelium ecclesia, quos fideles oportet secundum tres actus hierarchicos regere qui sunt secundum dominum nisi, purgare illuminare, et perficere. Purgare per inflictionem penalem excommunicationis vel interdicti, si rebelles inveniatur, quod spectat ad iurisdictionem coercitivam de qua predictum est, quoniam haec purgatio fiat per baptismum et sacramentalem absolutioem, non tamen coercitivam. Oportet insuper illuminare, per predicatorem et doctrinam. Oportet demum perficere per aliorum sacramentorum ministratorem.

Porro talis ministratio sacramentorum non habet per materia debita res solam in sensibiles prout est in consecratione corporis christi ubi per materia debita requiritur sufficit panis triticeus et vinum. Nec refert quoad consecrationis necessitatem, si panis sit ipsius consecrationis vel alterius. Secus est in ministratorem sacramentorum ubi requiritur quod persona cui sit ministratio sit ministranti subdita, prout in baptismo quod est necessitatis sacramentum non iterabile. Sic in sacramento confirmationis et ordinis quibus indelibilis character imprimitur, inde sufficit de necessitate sacramenti, non tamen precepti subiecto voluntaria suscipiendis haec sacramenta ab illo qui conferre potest illa, peccat tamen dans atque suscipiens, si non assit subiecto per superiorem ordinatum. Secus autem est in penitentiae sacramento, ubi de necessitate sacramenti precepti requiritur predicta duplex subiectio, iuxta communiorum doctorum sententiam, sic quod alicui non datur absolutio etiam si dari temptet, quia materia deficit, quae est peccator subditi. Subditi inquam nedum voluntaria subiectioe, sed aliena superiorum auctoritate. Hoc rite statuit primus legislator christus, hoc ecclesia sic elucidavit et tradidit, ne

confunderetur ecclesiasticum regimen, et ne hierarchicus ordo quem tradidit dominus talem esse ut infirma reducatur ad supra per media turbaret. Videre est igitur quemadmodum potestas haec ecclesiastica iurisdictionem quandam erigit cui convenit quod libera sit et spontanea vere vel interpretative circa personam in quam exercet haec iurisdictionem, aut saltem quod non feratur in invitum. Quis enim diceret quod alius inuitus vel baptisatus, vel confirmatus vel absolutus in foro conscientiae, vel ordinatus, et ita de reliquis? Hinc est quod papa qui nulli personae particulari subest ut coerceri iuridice possit in exteriori foro, subest tamen quo ad iurisdictionem hanc annexam ordini sacerdotali confessori suo, et ordinatori suo, si antea sacerdos non fuerat unquam et ab hostiis consecratus episcopus qui minor est. Proficit autem supra modum talis distinctio duplicis iurisdictionis coercitivae, scilicet et non coercitivae, cuius ignorantia vel inadvertentia gignit confusionem apud alios infinitam. Nam cum usus doctorum communis habeat dicere quod potestas ordinis, equalis est in omnibus sacerdotibus et platis, accipiunt consequenter occasionem erroris, quod quilibet sacerdos possit quolibet absolute, possit predicare non missus possit eucharistiam ministrare. Invenimus autem quod haec iurisdictionis potestas pmissa est apostolis ante passionem christi. **Dat. xvij. Amē** dico vobis quaecumque alligaveritis super terram, erunt ligatae et in caelis etc. **Et** pmissa fuit petro. **Dat. xvi. Tibi dabo claves regni caelorum. Sed** post resurrectionem suam collata est apostolis quando insufflans in eos dixit. **Accipite spiritum sanctum quorum remiseritis peccata remittentur eis etc. Jo. xxi. Et** ibidem vultu dictum est petro. **Pasce oves meas.** Addita est seu potest confirmata potestas predicandi, cum potestate conferendi baptismum vel potius iam date potestatis executio iussa est. **Dat. vlt. Euntes in mundum univrsum predicare euangelium omni creature baptisantes eos in nomine patris et filii et spiritus sancti. An** licet in casu necessitatis, quilibet viator baptisare possit, si tamen faciunt ex officio vel ecclesiastica potestate soli sacerdotes. Huic autem potestati iurisdictionis quae in latitudine sua considerata, nedum ad sacramentum penitentiae, sed ad aliorum sacramentorum ministratorem, et ad predicationem extenditur, annexa est potestas ius seu facultas accipiendi vite necessaria. **Dat. I. et Lu. x. quod** apostolus confirmavit. **i. cor. ix. Quia dignus est operarius mercede sua.**

Consequenter fundat in hac potestate sumendi vite necessaria. rōnabilitas doctōris ecclēsticē loco decimaz et primiciarū legis antique. Deniq; potestas faciendi miracula etsi videat annexa fuisse p̄ xpm̄ licentiē pdicandi verbū dei. quando misit discipulos ad pdicandū / et dixit eis. Infirmos curate. demonia eijcite. etc. **Hibilomin?** videt̄ hec potestas donū gratis datū. cōuenire potēs cuilibet ex fidelibus. put ad edificatiōem ecclēie indicabit expediēs spūs sanctus q̄ distribuit singulis prout vult.

Consideratio .VI.

Potestas ecclēsticā cōsiderari potest et debet tripl̄. Uno mō formaliter in se et absolute sine respectu.

Alio modo materialr seu respectiue. put applicat̄ ad hanc vel illā personā. iure legitimo. quod cōmuniter fit per cōsecratiōnem et electiōem. q; sicut dicit apls. Nemo sibi assumit honorē. sed q̄ vocat̄ a deo tanq; aaron. Prās hec dicit̄ institutio mīstro rū tam actiue q; passiue. Considerat̄ tertio modo q̄ ad exercitiū vel executiōem. q; frustra est potētia s̄m p̄m̄ si nō habeat actū

Proficit hec cōsideratiō que distinguit et resoluit modos loquēdi varios. taz theologoz q; canonistarū de ecclēsticā potestate cuius resolutiōis ignorātia. vel inaduertētia. falli plerūq; facit et fallere. qm̄ aliter loquendū est de ecclēsticā potestate / dū in se cōsiderat̄ formalr et absolute. Alio ter dum cōsiderat̄ materialr seu respectiue. Aliter dū cōsiderat̄ quo ad exercitiū vsus vel executiōem sicut infra docebit̄. **Note** mus p̄terea modos essendi in / q̄s in metaphisica posuit **Aristo.** quozū inaduertētia facit oberrare quosdā dū inquirūt. In quo vel in qb? sit plenitudo ecclēsticē potestatis. **Un?** modus essendi in. est sicut pars integralis in suo toto. Alius sicut totū in regale in suis partibus. Tertius sicut species in genere. Quart? sicut genus in specie. Quintus sicut forma in materia / que forma triplex est. essentialis accidentalis et mathematica. Sext? sicut effectus in sua causa efficiēte. dirigente vel regēte vt regnū est in rege. Septim? sicut ordinata in finē sunt in suo fine. que ad modū vitē in beatitudine. Octau? sicut locatū in loco. **Ex** qua prin? distinctiōne manifestū

est q; s̄m quadruplex gen? cause q̄druplex reperit̄ et adaptat̄ modus eēdi in / licz ad dant̄ et ali? **Subiūgam?** iterū distinctiōnem de vsu potestatis ecclēsticē. Est enī vsus aliq; licitus et rat? Est vsus illicitus et rat? Est vsus licitus et nō ratus. Est vsus illicitus et irritus. **Exemplū** primi dū sacerdos cōsecrat vel absoluit cum circūstantiis oibus ad hoc req̄sit̄ de necessitate. vel sacramētū vel p̄ceptū. **Exemplū** secūdi dū sacerdos cōsecrat in pctō mortali vel cū transgressiōne p̄cepti. **Exemplū** tertij dū sacerdos quantū in se est bona fide et intentiōe credit absoluerē cōfitemē sibi. vtens in bene clauib. qui cōfitemē q; mentis incōfessione sua. vel obicem secreto ponit neq; q; absoluit. **Exemplū** quarti in casu prioris si sacerdos sciētē q̄rit vt clauibus erga aliquē. cui? fictiōem agnouerit. et q̄ neq; sibi subiectus est. **Colligit** consequēter alia distinctiō valens ad intelligentiā p̄missorū et sequentiū dū querit̄ an potestas ecclēsticā sit eq̄lis in oibus. Quia q̄rit̄ de potestate vel facti vel iuris. Facti sic q; dū attentat̄ fieri. fit siue bñ siue male. **Iur?** vero dū bñ fit iuxta allegatū. **Id** possumus qd̄ de iure possum? **Redit** autē hec distinctiō ad alterā p̄tractā de necessitate duplici. in cōsecratiōe corporis xpi. Quā altera est facti. Altera est p̄cepti. **Et** hec s̄m̄ distinctiō pōt extendi ad ecclēsticā potestatem sup corpus xpi mysticū. q̄ ad ministratiōes sacramētōz que caracterē imprimūt sicut sunt baptisim? cōfirmatiō. et ordo. qm̄ sicut in potestate ordinis sup corpus xpi vey sufficit aliqd̄ de necessitate facti. qd̄ nō sufficit de necessitate p̄cepti q; peccat q̄ cōtra? vel p̄ter ordinatiōem ecclēie cōsecrat. **Sic** inuenim? in potestate ecclēsticā sup corpus xpi mysticū p̄serti q̄ ad ministratiōes triū sacroꝝ q̄ dicta sunt. **His** distinctiōibus et alijs que p̄dicta sunt attrētis. possēt statū inuestigari qd̄z in quo sit plenitudo ecclēsticē potestatis. **Hibilomin?** antea iuxta priorē distinctiōem trimēbrē. tres assignabim? cōsideratiōes septimā octauā et nonā.

Consideratio .VII.

Potestas ecclēsticā si cōsideretur in se formalr et absolute ipa est inuariabilis. et eadē a principio nascētis ecclēie vsq; in finē p̄seuerat. **Ecclēstia** siquidē dū sic cōsiderat̄ in suis partibus

De potestate

essentialibus pmanētibus q̄ sunt papae car-
dinalat⁹ p̄iarchatus archiep̄atus ep̄at⁹.
sacerdotiū h̄z integrari ex his oibus. sic q̄
ablata penitus vna tali p̄tate. iam nō ma-
neret ecclesia prout a xp̄o seminaliter. r̄ve-
lut in quodā germine suo. p̄fecte fuit insti-
tura. vt si papae p̄ imaginatōem p̄scinda-
tur a reliq̄s p̄tibus inferioribus. id quod
sup̄est nō dicit̄ ecclesia. Propterea q̄rere si
papalis autoritas sit maior q̄ ecclesiae vel
ec̄ouerso. redit in idē acti petere. nōne to-
tū maius est sua p̄tē. vel p̄ minor suo. to-
to. Proinde seq̄rur. q̄ si generale cōcili-
um rep̄ter vniuersalē ecclesiā sufficiēter
integre. necesse est vt includat autoritates
papales. siue papa sit siue desierit esse per
mortē naturalē aut ciuile. Sic dicimus
de p̄tate romane ecclesie vel sacri collegij.
Sic de p̄tate ep̄ali sic de sacerdotio qd̄ ē
p̄tās curatoꝝ qui sunt in ecclesia p̄lati mi-
nores. Si vero veller aliq̄s curiosus in-
q̄rere. q̄liter h̄z fieri talis abstractio p̄tatis
ecclesiasticae. Et si sit aliq̄d vniuersale reale
specificū qd̄ dicitur. p̄ter omnē op̄atōez
intellect⁹. sicut inq̄rit de animalitate. r̄ hūa-
nitate. remittim⁹ ad metaphisicā. Conce-
dim⁹ itaq̄ q̄ abstrahentiū nō est menda-
ciū s̄m Arist. licet negauerim⁹ hec vniuer-
salia realia. sicut nec mathematici menti-
unt̄. siue p̄ta sint realiter siue nō. Vñ
dicim⁹ quātū nobis hic satis est q̄ vniuer-
salitas est in op̄atōez abstractōe quā facit
intellect⁹ ex reꝝ singulariū exteriori q̄gni-
tōe vidēdo qualr̄ ipse res adinuicē cōue-
niūt vel differūt essentialiter vel accidēta-
liter vt q̄ q̄libet homo cōuenit essentialr̄
in hoc cū altero q̄ est aīal rōnale qd̄ intel-
lect⁹ attendēs. abstrahit innata sibi virtu-
te. similitudinē hanc. q̄ nō est extra nisi sin-
gulariter in singulis hoīb. r̄ denudat eaz
a loco. a tpe. r̄ ab omī generaliter acciden-
tiū p̄fusione. r̄ ita remanet vniuersalis/ et
absolut⁹ cōceptus hoīs in aīa q̄ nihil omī-
n⁹ originat̄ ex rebz ad extra singularibus.
Sic de ecclesiastica p̄tate sentire possumus
dū in se formalr̄ absolute p̄siderat. Dēs
enī sacerdotes p̄ueniūt in sacerdotio. oēs
ep̄i in ep̄atu r̄ ita de reliq̄s. Queret for-
te aliq̄s quo pacto ec̄cia romana dicat̄ ea-
dē isto mō cum ab initio fuerit petr⁹ in an-
thiochia. R̄sio facilis est fiat abstractio
talis a cōnotatiōe loci. r̄ dicam⁹. q̄ ec̄cia
romana est illa dioceꝝ puincia vel sedes/

que peculiariter h̄z regi per autoritatē pa-
palē. r̄ eā cōplectitur. Sic veritatē h̄z vul-
gata v̄t. vbi papa ibi roma. Nec in dubi-
um verti d̄z q̄n isto mō romana sedes r̄ ec-
clesia. sit caput. mater. r̄ magistra ceteraz
quia sup̄remā petri p̄tatem includit.

Consideratio. VIII

Potestas ecclesiastica considerata re-
spectiue r̄ quodāmodo maternalr̄
prout applicat ad hoc vel illd̄ sup-
positū dici p̄variabilis. r̄ auferibilis i ca-
sibus multis. Hoc p̄spiciū est quotidie dū
fiunt imuratōnes. nūc per nouā consecra-
tionē nūc p̄ nouā electōem vel institutōez
ministroꝝ. Ita cōseq̄nter dicere possum⁹
de p̄tate papali q̄ mirabilis est r̄ auferibi-
lis p̄ mortē naturalē sicut p̄stat/ vel p̄ ciui-
lem videlz p̄ depositiōez. saltem q̄ ad pleni-
tudinē sue iurisdicōis q̄ depositio qualr̄
r̄ ex quibz causz fieri possit lat⁹ i alijs opu-
sculis apertū est. Vñ sicut papa renun-
ciare p̄t papatu. r̄ dare libellū repudij ec-
clesie etiā sine culpa ipsi sponse. Licet h̄
facere nō debeat sine causa. Sic ec̄cia pōt
hūc vicariū spōsi sui dimittere. r̄ ei libellū
repudij dare. etiā sine culpa sua licet nō si-
ne causa. Ex̄plicauim⁹ alias in sex casibz
in quibus ver⁹ papa deponi p̄t ex culpa sua
etiā vbi nō esset realiter heretic⁹ ad intra/
q̄uis ad extra talis iudicaret. Ex̄plicauim⁹
vñ in alijs sex casibz quibus deponi p̄t pa-
pa sine culpa sua licz nō sine causa. etiā p̄-
ter liberā ei cessionē. Tractatū intitula-
ri p̄t de auferibilitate pape ab ec̄cia r̄ inci-
pit. Veniēt autē dies cū auferet̄ ab eis spō-
sus. p̄terea breuitatis amor hic ista nō re-
petit. Vex p̄tatem hāc ecclesiasticā que
respicit institutōez ministroꝝ ec̄cia sum-
moꝝq̄ deorsum. cōfundit magna caligi-
ne cupiditas ambiciosa/ q̄rens q̄ sua sunt
r̄ q̄ crescitibus bñficioꝝ dotatōibz impudē-
ter excreuit. Itavt vix discerni mō possit/
qd̄ ex primaria institutōe xpi. vel inuaria-
bili iure diuino tenēdū sit in h̄mōi mini-
stroꝝ ordinatōe. Mira siquidē q̄ ad vsum
talis p̄tatis varietas incessit. q̄ ex cronis
summoꝝ pontificū r̄ ex tenore generalū
cōcilioꝝ decretaliū r̄ decretoꝝ se oñt. Nec
est opūculi p̄ntis. p̄ hec oia discurre
Sed dicam⁹ hic aliter esse discernēdū in
ecclesiastica policia. dū est ordinata p̄plete

sub quā adā explicatōe pfecta r nūerosa mē
 bꝝoz suozū in ministris. p status grad. r
 officia. **A**lter dū ab initio firmata est ec
 clesia in magna tā ecclīasticoz q̄s fidelium
 paucitate. velut in quodā semīario vl' ger
 mīne seu botro. **P**otuit enī tūc rōnabilī
 supꝝem' ille pōtīfex petrus h'ē facillit' p
 sentīā p̄ciliū generalis. sicut in electōe ma
 thiez cessatōe legalīū. **P**otuit r instītuere
 ministros. p dīuersas puīntias et loca de
 mādato suo. sicut ad eū facilis patebat ac
 cessus. **N**ec vigeat auaricia qz primi p̄i
 mo perebant ad mortē. **Q**ue oīa cessant
 in hac tā copiosa fidelīū multitudine p
 tot iura tot leges tot decreta r decretales
 summoꝝ pōtīficū r generalīū cōcilioꝝ
 editas ad regēdā feliciter ecclesiā **S**up
 petīt hoc loco cōuenientissime conciliū
Ietro datū moisi **E**xo. xviij. qd sic habet
Stulto labore psumeris. tu r ppls tuus
 qui tecū est. vltꝝ vires tuas est negotium
 solus illō sustinere nō poteris. **S**ed audi
 verba mea r cōsilia mea r erit dñs tecum.
Esto tu populo i his q̄ ad deū p̄tinet vt
 referas q̄ dicunt ad euz/ oīdas q̄ populo
 ceremonias. r ritū colendi. viāq̄ p quā in
 gredi debeat op' qd facere debeat. p̄uide
 autē de oī plebt viros potētes r timentes
 deū. in quibz sit veritas. r q̄ oderint auari
 ciā. r cōstitue ex eis tribunos r centurio
 nes qnquagenarios r decanos. q̄ iudicēt
 populū in oī tpe. **Q**uicqd autē mal' fue
 rit referāt ad te. r ipsi facillio r tīmō iudi
 cent. **L**eu' qz tibi sit p̄tito in alios onere
Si hec feceris implebis impīū dei. r p̄ce
 pra eius potuer' sustinere. r oīs hic popu
 lus reuertē cū pace ad loca sua. **Q**uibz au
 ditis moyses fecit oīa q̄ ille suggererat
Edoceatur ex hac scriptura calamo dei
 scripta de multis. **S**pecialit' qz si moy
 ses loquēs deo familiarit' sicut amīc' ad
 amīcū/ obediēt' audiuit cōciliū gentilis
 hoīs in regimie toti' synagoge: q̄ntoma
 gis d'z hoc summ' pōtīfex ad dictamē to
 tius ecclīe vel generalis conciliū suo nomi
 ne **R**ursus si iudicia minora reprobant
 tur in moyse/ videam' in summo pōtīfice
 r curia sua/ qd de tot p̄phanissimis r indī
 gnissimis causaz r litigioꝝ cōtinuis r an
 tīs occupationibz. **Q**uid de beneficiorū
 quozūcūqz etiā minorū collatōibz r signa
 tiōibz manu pape? **Q**uid de annotaz exa
 ctionibz? **Q**uid de innūeris similibz dicē

dum iudicabit. relicta omni cura sollicitu
 dine vel studio de omī eo quod spūale ē.
 quod diuinū est. qd deniqz fidē cōcernit.
 r religionē xpīanā **C**oncludim' tandē
 ex dato moisi cōsilio r p̄cepto legis deut.
 xvij. et ex instītuōe xpīi **D**at. xvij. q̄ nul
 la fuit hacten'. nec erit in posterū. p̄ncipio
 sioꝝ pestis in ecclesia q̄s omīssio generalīū
 cōcilioꝝ r puīcialīū. vel in re ipsa vel au
 ctōritate. **A**utoritas itaqz nulla erit. si so
 lus summ' pōtīfex oīa velit inferiorū ec
 clesiasticozū vsurpare instītuōnes. iura.
 status. grad. r officia. **N**eminerit itaqz
 summ' pōtīfex. datā sibi a deo p̄tatem su
 p̄emā in ecclesia ad edificatōem ei' p̄out
 sapiēs iudicabit. **J**udicat autē sapiēs de
 p̄tatis vsu variabiliter/ inuariabilis xpīs
 sicut est generale conciliū. r hoc pro tem
 porū locozū reliquaz qz circumstātiarum
 diuersa qualitate. **T**eneat ergo suū iudici
 um. r maneat ecclesiastica polīcia optimo
 regimie. quale fuit sub moise gubernata/
 qm̄ mixta fuit ex triplici polīcia **R**egali in
 moise. **A**ristocratica in. lxxij. senioribus. r
 in timocratica dum de populo r singulis
 tribubz sub **M**oise rectores sumebantur.
Sed opponūt plurimī nolētes ad or
 dinarios remitti ministroꝝ ecclesiasticoz
 rū instītuōes neqz p̄ electōem. neqz p̄ col
 latōez **E**xpertū est in q̄nt' qz turbaret oīa
 viderēt dissiparet. p̄tīm cupiditate carna
 li. p̄tīm seculari p̄tate tracti. de literaz qz
 studijs actū eēt. **U**ex in p̄mpto est rīssio/
 corrigeret summ' pōtīfex abusus hmōi.
 r autoritatis seueritate sup̄ma vigilanter
 adhibita. poneret aspera in vias planas
 deponeret potentes intrusos de sede. r ex
 altaret humiles. sine p̄ce vel mūere **H**oc
 est enī architectoris officīū **P**uz vero pec
 cat in his summus pōtīfex/ qz ministroꝝ
 corrigere. vel p̄sumere vel potēt'. **D**ices
 qz hoc poterit generale conciliū. **F**ide qz
 nec crebro. nec facillit' habet. **U**ix enim
 statuit libenter aliquis sibi correctōis iu
 diciū. **D**eniqz si propter abusus ordinari
 orum in ministroꝝ instītuōne putent
 aliqui sublatum esse ab eisdem hoc exerci
 tium. simīlē in papa ratōnem. qz ab eo de
 beat vsus tolli nūc inueniri dicūt ab alijs
 maxime dum recipit annatas/ quoniā ex
 hac copula q̄s diu p̄seuerauerit oriet in eu
 rabiliter/ leprosa pestis symonie/ inficiēs
 sua cōtagione. nedū caput. s'z pene singla
 b 5

De potestate

ecclesie membra. **S**upervt apponatur si
cut apponi querit in reformatioe puifio.

Consideratio. IX.

Potestas ecclesiastica si consideretur
quo ad usum vel exercitium. illa
mutabilis est et multipliciter variabilis
Hec consideratio cum duabus precedenti-
bus soluit protin⁹ questionem hanc. Si
potestas ecclesiastica sit immediate a deo. vel me-
diate ab hominibus. Nam considerando eccle-
siasticam potestatem primo modo concedendum
est absque ulla dubitatioe quod illa fuit et est im-
mediate a deo homine christo. sic quod a nullo alio
fuit instituta. Nec congregatio totius uniuersitatis
hominum. secluso christo potuisset sibi
potestatem huiusmodi instituire. quemadmodum pos-
tuit vel potest instituire sibi potestatem imperia-
lem super omnes. potestatem regalem. potestatem ducal-
em. comitatum et baroniarum et ita de reliquis
potestatibus pure secularibus. Non autem potuisset
sibi instituire sacerdotium. nec papatum si-
cut habet ecclesia. Nec similiter destruire
sicut nec mutare legem christi. que mutatio sequitur
de necessitate putat arguit apostolus. quod trans-
lato sacerdotio necesse est ut legis translatio
fiat. Si vero potestas ecclesiastica consideretur
secundo modo tunc in principio nascens eccle-
siae collata est immediate a deo tamen petro
quod apostolis et discipulis. quibus immediate christus
contulit sacerdotium super corpus suum uerum et
super mysticum uerum et apostolus dicit se recepisse eu-
angelium non per homines. et sicut mysterium et mis-
trationem corporis christi. Ego inquit accepi a domino
quod et tradidi uobis etc. Et ita consequenter
probabile est quod sicut christus immediate contu-
lit hanc potestatem primitiuis apostolis et disci-
pulis applicando. scilicet istis et non alijs. sic et
immediate concessit usum. actum vel exercitium
uum. quod dans formam dat consequentia ad for-
mam. Dicimus tandem his non obstantibus vel
ita se habentibus quod successores petri et alio-
rum apostolorum de communi lege. secluso miraculo
vel noua reuelatione. fuerunt et sunt institu-
ti mediate per homines. ut per consecrationem et ele-
ctionem vel aliam institutionem. Usus similiter
vel exercitium receperunt atque recipiunt medi-
ate per humanum misterium vel concessionem.

A Et forte quod ad usum vel exercitium potestatis
ecclesiastice. sic euenit ipse etiam apostolis et
discipulis. quod post immediatam concessionem
utriusque. scilicet potestatis et usus. facta a christo. primo
modo crescente numero fidelium fuit ad tollendum

scisma et ad exemplandum posteris. limita-
tio facta talis potestatis quo ad usum et hoc per
petrum summum pontificem de consensu totius
ecclesie primitiue vel generalis concilij. ut
non quilibet posset in quolibet utriusque potestate
sua attenta christi ordinatione primaria quod uos
luit ecclesiam suam regi principaliter sub uino.
et ab uino monarchice. sicut est una fides
uini baptismi. et una ecclesia. unitate capi-
tis. tam primarij quam vicarij. quam iste est op-
timus principatus. presertim in spiritualibus ad
conservationem unitatis fidei ad quam obligatur
omnes. Non sic autem est de legibus civili-
bus quod debeant esse similes. et eadem apud omnes
nationes propter uarietatem morum et condi-
tionum in diuersis prouincijs. Quonia in super
gladius ecclesie spiritualis est uidelicet
exercitatio. que potest extendere se quantum
libet in longinquis nationes. Aliter est de
gladio materiali. Propterea non oportuit
nec forsitan expedit quod in temporalis potestatis
te ecclesia perseueras monarchia per orbem uni-
uersum sicut de spirituali potestate predictum insti-
tutum fuisse iure diuino primitiua persona petri
Io. vi. Pasce oues meas putat sci doctor
res et ecclesia tenendum tradiderit. Summa
est enim materiale. conformem tradit diu-
ni. spirituali quod inuenit in sole. quod fons uisus est
non illuiat ab alio corpore sed illuians. De-
inde sunt alij que ab eo illuiantur et consequenter
illuiant. nonnulla uero que illuiant sed illui-
minandi uirtute caret. quam in ipse lux occu-
bit. Exemplum aliud est in Angelica tripli-
ci hierarchia uerum licet quo ad naturam gratiam
et gloriam. sit quilibet angelus immediate forma-
tus a deo. nihilominus quod ad exercitium actum
hierarchicorum que sunt purgate illuiantur per
tres primos ordines hierarchicorum non hie-
rarchisati ab alijs. Tres medij hierarchi-
sant et hierarchisant. Tres infimi hierar-
chisant. et non alios angelos hierarchisant
Papalis autoritas suo modo cum cardinali
imitat triplicem primam Altera uero medi-
am. imitat patriarchalem Archiepiscopalem. epi-
scopalem et sacerdotalem autoritas in hominibus subie-
ctos sibi. Quod dicitur propter curatos. uel etiam propter
solos titulares episcopos carentes plebe. Ulti-
mi sunt istar etie hierarchie. que hierarchi-
sant in ecclesia sed non alios autoritative
hierarchisant quemadmodum sunt populi et
simplices religiosi secundum dionysium.

Consideratio .X.

Potestas ecclesiastica in sua plenitudine est formaliter subiective in solo romano pontifice. Supponitur itaque prius quod licet aliquis possit eligi in papam non sacerdos. sicut eligi aliquis in episcopum. Ipse nihilominus appellari non potest aut deus summus pontifex nisi fuerit in sacerdotem et episcopum consecratus. Et quis ex electione possit aliquid iurisdictionis habere. non tamen habet auctoritatem in episcopum plenitudinem ecclesiastice potestatis tam ordinis quam iurisdictionis versus quod perspicuum est ex terminis.

Dicit autem consurgit equiuocatio non modo propter dominos iuristas qui loquentes de plenitudine potestatis papalis solum loqui videntur de potestate iurisdictionis ex qua locutio videtur hec absurditas sequi quod pure laico imo et femina possit esse papa et habere plenitudinem ecclesiastice potestatis. Supponitur insuper etiam dicitur quod ex institutione christi nullus in ecclesia debet dare vel suscipere gradum hierarchicum qui sunt purgare illuminare et proficere. si non interveniat vere vel interpretative auctoritas summi hierarchice vel monache in ecclesia sancta dei quatenus in ea videtur confusio et oppositio regimine gubernat ad exemplar ecclesie triumphantis. propter quod dicitur *Io. in Apo.* se vidisse novam civitatem hierusalem descendisse de celo. Et moysi dicitur *Ex. vii.* vide ut omnia factas iuxta exemplar quod tibi ostensum est in monte. Supponitur rursus illud philosophi quod actus sunt supposito. Tandem ex his precedentibus possumus describendo dicere plenitudo potestatis ecclesiastice est potestas ordinis et iurisdictionis que a christo collata est supernaturaliter petro sicut vicario suo et monarche primo per se suis successoribus legitimis usque in finem seculi. ad edificationem ecclesie militantis. pro consecutione felicitatis eterne. Dicitur in hac descriptione supernaturaliter. ad differentiam potestatum vel iurisdictionum. que successoribus petri potuerunt convenire secundum leges humanas civiles et politicas. vel dicuntur iuris naturalis. quod vult ut summus in aliquo pollicia gaudeat multis honoribus et privilegiis super alios vel ex speciali donatione seu donatione principum et aliorum secularium vel tandem ex ipsius ecclesie seu conciliorum generalium favorabili concessione. sicut civitas perfecta. suo capiti naturaliter dare potest. Cuius concessione una fuit ratio non mala quatenus honores in interpretandis iuribus et emergentibus quotidie dubijs circa

regime ecclesiasticum quia facilior est recursus ad papam cum curia sua. quam ad ipsum generale concilium. Que causa movit ab initio. reges instituere. et eis potestatem leges condendi et interpretandi tribuere. Hanc autem distinctionem non attendentes aliqui putaverunt omnia que nunc summis pontificibus communiunt. competere ex primaria christi institutione et immutabili iure divino quod falsum est quoniam staret aliquando esse verum. papa et perfectus quod careret actualiter multis talibus privilegiis et honoribus in quibus non consistit plenitudo ecclesiastice potestatis. qualis in petro fuisse descriptum et quia nullus hominum propter christum imo nec ecclesia tota conferre potuit. ita nec auferre sicut in consideratione. et notatum est.

Contentendunt nunc aliqui pollentes literis quod post institutas per generalia concilia regulas super electionibus faciendis. et beneficiis per ordinarios conferendis iuxta fundatorum intentionem. quemadmodum observat de iure prius natus apud laicos. nequaquam licitum fuit papae tales cassare regulas. presertim ita generaliter et passim per reservationes. et aliter sicut visum est a centum annis vel ultra. Non licuit propterea facere. tot et tales non obstantias eorum que constituta sunt in generalibus conciliis. que et qualibus non obstantibus uti solet passim in bullis suis. adeo quidem. ut Alexander quintus inducit sit in presentibus quibusdam bullis ponere non obstantiam huius saluberrimi ac celeberrime observati statuti. *Disversusque sermo.*

At vero respondet alij. non ad originem ecclesiastice potestatis positam a iure divino tantum de considerantes. quantum respiciunt decretales cum glossa allegatibus concordantibus sine numero doctorum unum ad alterum. ut ovium gregi mos est. Respondet inquam per ynicum verbum. quod semper intellexit concilium generale. auctoritatem summi pontificis exceptam esse in omni constitutione sua qualicumque. Admirum quia posuerunt isti papalem auctoritatem supra concilium. aut saltem non impari. Est autem certum apud eos quod par in pare. et minor in superiore non habet imperium. Benedictus autem deus qui per hoc sacrosanctum Constantiense concilium illustratum divine legis luce. dante ad hoc ipsum. veratione presentis scismatis intellectum. liberauit ecclesiam suam. ab hac pestifera. perniciosissima magis doctrina. qua semper manente. perseuerasset semper scisma nutritum ab ea. Declaratum nempe decretumque est quod et sine papa generale concilium convocari. Et a

De potestate

concilio papa iudicari certis casibus potest. Quod in super habet auctoritatem generale concilium prescribere leges seu regulas secundum quas plenitudo potestatis papalis non quidem in se quod semper eadem est sed in usu suo moderanda regulandaque est. Neque putandum est in super concilia generalia sic excepisse papalem auctoritatem in constitutionibus suis. ut eidem permittit res effrenis libtas/ ea destruendi leuissime/ que tanta grauitate et digesta sapientium maturitate condita sunt. Intelligit ergo papalis auctoritatis exceptio facta: prout occurreret necessitas. ut euidens utilitas postulat. ubi primum recursum ad generale concilium non parebat. Alioquin non erat ibi uti plenitudine papalis potestatis/ sed abuti plenissime. Vtrum vero validum fuerit et ratum quicquid ex abusu tali processit diffinire sub vna generalitate/ non audeo. Scio quod multa sunt iniqua multa in expedienter. multa in deformatione ecclesie. que tamen facta tenent. Ceterum videtur apponenda per hoc sacrosanctum generale concilium talis declaratio per quam appareat quo pacto auctoritas papalis et quousque cognoscat excepta/ in constitutionibus vel iam factis/ vel de nouo condendis. quoniam ut aiunt non est ad preterita lex. Dim denique male gestorum preteritis temporibus cessatio vel annullatio. neque facilis neque forte iuridica. et in expedienter plane videretur. **A**tendatur regule que sequuntur facientes ad elucidationem precedentium de legum vel constitutionum interpretatione

D **P**rima leges humane dantur secundum illa que ut in pluribus accidunt. Quoniam omnes casus particulares enumerare. et remedium specialis legis apponere neque possibile est humano legislatori. cum sint in infinitum variabiles. sed nec expedit propter confusionem fastidiosissimam immo et perplexam. que ex illa multiplicitate consurgeret. Erit autem lex secundum usum. honesta iuxta possibilis seruari/ et secundum consuetudinem patrie. loco temporisque conueniens necessaria. utilis manifestaque ne aliquid per obscuritatem in captatione contineat. nullo priuato comodo. sed per communi utilitate conscripta. Altera regula. leges humane que feruntur generali/ preterita et debent exceptionem recipere dum deficit ratio legis. quam videlicet legislator si adesset. vel alius prudens interrogatus/ exciperet a generali constitutione casum particularem. que taliter aut taliter occurreret. **D**ec autem exceptio multi

pliciter nominatur. quamque Epikeia. sicut ab Aristotele/ quandoque Juris interpretatio. sicut a legistis/ quandoque dispensatio sicut a canonistis/ quandoque bona fides sicut a politicis. dicentibus bonam fidem esse ubi non silas vnus aliud agit. quamque dicit equitas sicut ait propheta domino. Omnia mandata tua equitas hoc est secundum equitatem implenda. Tertia regula. Triplex inuenitur iuris interpretatio vel exceptio. Quedam est iudicialis preterita. spectans ad legistam et iudices quemadmodum dici solet. Cuius est condere et est interpretari. Quedam est doctoralis auctoritatis/ spectans ad illos quibus data est auctoritate summi pontificis licentia interpretandi scilicet iura vel que super his interpretandis. scilicet pollet arte vel experientia iuxta illud Cuiuslibet experto in sua scientia credendum est Erit rursus. Vnusquisque bene iudicat de quibus nouit. Quedam interpretatio est inuitabilis necessitatis. potens cadere circa quemlibet. dum certitudinaliter videtur imminens periculum suum nisi vi repellatur. et egerit contra generalia verba legis. que casu est sine culpa apud deum. quibus dolere debeat quod incidit in hanc necessitatem **E**t si docere potest legitimis testimonijs apud iudicem humanum absolutus erit. aliter non. quoniam apud illum idem est de illis que non sunt. et que non apparerent. Quarta regula. Juris interpretatio. seu dispensatio. vel exceptio que est iudicialis preterita hoc operatur. quod agens. pro verba legis non puniatur apud homines in exteriori foro Sed apud deum in foro conscientie. peccabit vterque. scilicet dispensans. et cum quo dispensatur si talis non fuerit que dispensat. quale descriptum est per fidelis et prudentis. Fidelis ne pro modo pro prium fauorem vel honorem quasi fuerit derelicto domino vel communi bono Prudens ut circumspectus vndique ratio legis. et legislatoris intentio **A**t eius dispensatio. pro mensuratio seu distributio boni communi. que est lex. ad singulos secundum legem intentio. putat circumspectam varietas occurrerit/ que dispensatio si non fideliter et prudenter fiat. ea appellatur **S**erua. dissipatorem non dispensationem. intellige que ad deum conscientias. si hoc constiterit aut constare debuerit Tenet vero frequenter apud homines secundum exteriora iudicantes hec dispensatio si non contineat errorem apertum. Aut nisi fuerit superior lege prohibita/ quod dicitur propter statuta fieri possibilis/ circa papalem usum preterita per generale concilium. Quinta regula Juris interpretatio vel exceptio que est doctoralis auctoritatis releuat plimum. non

obedientes nudo legis verbo. tñ quo ad iudicia forensia. sicut est ab expensis releuatio. q̄ in foro conscie & diuino iudicio / p̄seruim dñ sunt doctores famati. plures et experti in arte sua. & in morū honestate p̄bati. Alioquin sepe mentis iniquitas sibi. dum corrupta est p̄ceyel p̄cio **E**ccēat enī munera. etiā oculos prudētū **E**tiā credit̄ **A**restotili exp̄ientie verba loquēti **V**alicia facit errare. nedū circa cōclusiones elōgatas a primis p̄cipijs s; in ip̄ismet p̄cipiorū moralitū tanuis. quēadmodū reputabaf olim latrocinii apud almanos / licitū teste **Julio** de bello gallico **A**c peccatū innaturalē sordidū ap̄d romanos fm aplm ad eisdē. **E**t ita de plib; hoib; dat̄ in reprobū sensum. p̄ varietate dānatōis vicioz **S**exta regula **Juris** interpretatō vel exceptio. disp̄catio. s̄lt̄ exigit dñ fit altero p̄dictoz modoz iudicialit̄ vel doctrinaliter q̄ habeat duplex intuitus. vn̄ ad bonū diuinū & publicū. **A**lter ad p̄ticulā re cōmodū illi p̄ quo fit iuris interpretatio vel disp̄catio **E**uenit itaq; sepī q̄ dñ pas sim laxat̄ rigor legis et quadā vt fingit̄ cōpassione. & misericordi cōdescēsiōe ad ali; quos p̄ticulares positos sub lege / deperit ex altera p̄te stabilitas & rigor discipline q̄ rigor est p̄cipue in oī legeseruat̄ **D**ocu erūt hoc romani q̄ p̄rios etiā filios occiderunt. q̄ in seip̄os rigore legū suaz exeruerūt. quatin̄ disciplina militaris. & obediētia legalis inuiolata maneret. **D**ocent hoc fr̄s **Arthuf.** q̄ sup̄ esu carnū. v̄l nū q̄ vel rarissime dispensatōem recipiūt **A**c p̄inde disciplina regularis viger ap̄d eos que q̄ntū sit collapsa apud religiōes q̄sdā alias passim dispensatōib; vtētes / videre stupor & dolor est. **S**up̄ quare iā **Bernardi** pro tēpe suo q̄rela nascebat̄. **Q**uid mō dicendū putabim̄ de tā facili vt appellāt disp̄catōe p̄ papam & platos sup̄ iuram̄tis licitis. **S**up̄ votis rōnabilib; **S**uper imensa bñficiōz pl̄alitate. **S**up̄ generali concilioz nō obstātia. **S**up̄ priuilegiōrū & exemptionū cōe ius priuantiū ccessiōne: **Q**uis oīa dinumeraret p̄ quehūcvi; goz ecciasticē. imoz euangelice discipline tot̄ vere languit. emarcuit. euauit: **P**rouideat sup̄ oib; sacrosctm̄ hoc **C**onstitiē. conciliū. **F**undat̄ in hac radice stabilitas legū. q̄ consuetudo est optia legū p̄sitiuarū interpret̄. ita si neq; iuri diuino

neq; naturali fuerit cōtraria. **F**undat̄ & illud **A**resto. politifantis. **N**on esse dandū premiū inueniētib; nouas leges. q̄uis in se meliores extiterint. qm̄ mutatio legum frequēs causat̄ instabilitatē. neq; p̄mittit eas in cōsuetudinis fixa radice roborari. **H**oc ania duertāt qui ad oēm motū capi tis ad osite quod bonū agi fantasiatū fuerit / cōdere satagūt nouas leges / penas penis adijcere. q̄si sup̄ oī re que bona est si fieret. bonū sit & expediēs legem penalem addere. **N**on enī res publica regit̄ per si:

Fundat̄ in eadem radice. rōnabilitas abolitōis vel abrogatōis. quarūdam legū posituarū p̄ oppositos mores subditoz qui uersi sunt in naturā **F**undat̄ & rōnabilitas p̄missiōis quorundā maloz. non vt approbent̄. sed ne punita ruant in det̄erius **F**undat̄ & ius p̄scriptōis punit̄is ne fiat̄ incerta dñia / neglectores rez. p̄ priarū ac iuste trāfferētes etiā apud deū & consciām tale dominiū in bone fidei possessorēz p̄scriptorē legitimū.

Consideratio. XI.

Potestas ecclesiastica in sua plenitudine est in ecclia sicut in fine. & sicut in regulāte applicatōnem et vsū huiusmōi plenitudinis ecclesiastice potestatis. p̄ seip̄am vel p̄ generale conciliū ip̄am sufficiēt̄ & legitime rep̄ntans. **C**ōstat utiq; datā fuisse petro plenitudinē ecclesiastice potestatis a x̄po ad edificatōnem ecclesie sue sicut cōformiter ad apostolū. ponit̄ descriptio **P**ropterea loq̄tur **August.** cum alijs q̄busdam. q̄ clauēs ecclesie date sunt nō vni sed vnitati. et q̄ date sunt ecclesie. **E**t hoc cōuenienter potest intelligi modis quos explicat̄ cōsideratio. quoniā clauēs date sunt p̄pter eccliam & vnitatē eius / tanq̄ propter finem.

Potest etiā dici in ecclesia vel in concilio hec plenitudo ecclesiastice potestatis / nedū in se finaliter. sed alijs duob; modis vide licet quo ad applicatōem ad hanc vel illā personam. **E**t quo ad vsū regulandū / si fortassis in abusum verti quereret. **C**ōstat his tribus modis plenitudinē ecclesiastice potestatis esse in ecclia. et in generali concilio tanq̄ in gerente vices eius. **E**t quidē de duplici modo / p̄rio & secūdo non est difficultas. **S**imiliter nec de tertio si cōsideremus descriptiōz plenitudis

De potestate

ecclesiastice potestatis. ubi ponit quod data est ad edificandam ecclesiam. **E**t igitur summus pontifex habens eam subiective sit peccabilis/ et possit hanc potestatem in destructionem velle convertere. **S**icut sacrum collegium quod ei datum est. et coassistit quasi civitas aristocratica. non est in gratia vel fide confirmatum. superest ut aliquid sit relicta in obliquabiliter indecumbilibus regibus ab optimo legislatore christo. **f**ine quam possit abusus homini potestatis reprimi dirigi atque moderari. **H**ec autem regula est vel ecclesia. vel generale concilium. **U**n cum medium virtutis aliter non habeat nisi put sapiens iudicabit. finalis resolutio. ad hanc sapientiam fiet ad ecclesiam ubi est sapientia indecumbibilis vel ad generale concilium. **H**ic fundantur ea multa que per hoc sacrum concilium et constituta et practicata sunt. **E**t quod papa iudicari potest et deponi per concilium. **Q**uid eadem in regulacione sue potestatis quod usum subiecti et sibi potest dici. **C**ur ita facis. et ita de pluribus que recollecta sunt in illo sermone. **P**rospere iter faciet nobis deus. **P**ossimus ad hanc consideracionem addere quod plenitudo ecclesiastice potestatis. si consideret in sua latitudine. ipsa non est in solo papa. nisi quodammodo fontaliter. potestatem et originaliter suo modo. **H**ec enim latitudo potestatis complectitur in se alias potestates ecclesiasticas collective. a summo usque ad deorsum. **E**t est in eis plenitudo ecclesiastice potestatis papalis tanquam pars integralis in suo toto. et ita non est maior. vel superior ad totam ecclesiam. sicut nec pars maior toto. **S**i vero consideret hec plenitudo in sua summitate. tunc absque ulla dubitacione plenitudo ecclesiastice potestatis papalis. superior et maior est ad reliquos/ sed iam illud quod reliquum est. nullo pacto potest constituere generale concilium in sua ratione formali includit de necessitate. papalem et autoritatem siue papa sit siue non sit. quod si papa est et vult facere debitum suum de convocacione concilii certe debet autorizari per ipsum. **S**i vero pertinaciter renuit in destructio ecclesie. iam tunc agendum est ac si non esset et remanet in ecclesia potestas seipsum congregandi. et sibi providendi ac ordinandi de potestate papali. scilicet de tertio modis quod ad applicationem ad usum/ sicut de capitulorum de cano. vel de universitate et rectore. suo modo dicere. **S**ed occurrit difficultas principalis quod mortuo papa. vel electo. possit ipsum concilium. **P**otest itaque prior consti-

tuere sibi papam unum modo solito per electores dominorum cardinalium/ vel alio modo per compromissum vel per viam spiritus sancti. si probabilem ita sperare possit fieri quod omnes concordarent in unum. **U**el forte per expectationem divini miraculi sicut fuit in electione Bathie. **E**t de hac potestate potestatem concilii non est difficultas quin sibi possit facere caput unum. **A**lia multa sunt que papa mortuo vel electo potest exercere concilium per seipsum vel per organum aliquid quod vice omnium/ que ad modum sepe practicata est in hoc concilio de diversis sententiis et decretis respicientibus exercitium iurisdictionis coercitive sicut in vocacione et depositioe pape sicut in excoicatione et interdicto. relaxacione et absolutioe factum est in causa tridentina et Argentina. in quibus omnibus introductis sacris Synodis loquens decernens diffinitives. **S**ic inuenit in primis conciliis. tunc apostolorum et aliorum concilium loquebatur non papa etiam dum vivebat. **U**n dixerunt apostoli et seniores Act. xv. scriberes acta illius concilii. **U**sus est spiritus sancto et nobis. **E**t simile notatum act. vi. de convocacione ecclesie per tres apostolos. **E**t in conciliis generalibus tales inveniuntur modi loquendi. **P**lacuit sancto concilio. **U**el concilium diffinit. vel statuit sanctum concilium vel sacri autoritate concilii vel Synodalis ordinationis viget. **E**t ita in similibus. **D**e aliis tertio sunt alia que non possunt exerceri nisi per suppositum determinatum iuxta iam allegatum quod actioes sunt supposito. **C**irca que distinctio est. quod vel illa sunt talia. quia nullus potest exercere nisi sit papa. nec per commissionem nec aliter. **U**el sunt talia que committi possunt per aliquem vel alios per quos exerceri non possunt sed aliter causa par est. **E**t in de curato non sacerdote. que potest committere simplici sacerdoti non habenti plebem aliquid. que in cura sua celebret missam et secreta. **Q**uid audiat confessiones et absolvat. que ministret eucharistiam. et ita de reliquis spectantibus ad sacerdotium. **P**otest igitur sicut concilium committere sacerdotibus et agant talia que nec concilium per se nec illi sacerdotes sine commissione vel inia concilii possent exercere saltem licite. **Q**uid circa restat considerandum de illa conditionali si sit aliquid potestas in papa que possit in aliquid in quod nulla altera potestas ecclesiastica potest attingere neque de facto neque de iure. **E**t videtur potestatem facere que non iuxta conditionem doctorum sententiam. que dicitur potestatem ordinis esse equalem in omnibus sacerdotibus comprehendendo more apostoli episcopatum sub sacerdotio. **N**on enim videtur que sit aliquis

actus ordinis in quē possit papalis autoritas. quin in illū possit de facto potestas ep̄alis. Ceterū de potestate iurisdictionis quōcūq; fiat sermo videt̄ q̄ conciliū possit illā cōcedere in defectu pape ut in subijciendo. **A** ep̄o. tales populos quales voluerit. p̄ sacramentorū licita et rata ministracione. Et ita practicauit hoc cōciliū circa **S**amayas legatos eis dādo. qui licite possent om̄ia que sunt ordinis et sp̄ualis iurisdictionis. Proinde q̄d de largitiōe indulgentiarū tenendū sit lectori interim cōsiderandū relinq̄. si solius pape cōcessiōe. mediate vel immediate tradi possint. Putant aliq̄ q̄ p̄as hec respicit clauēs in foro penitentię. Propterea cōuenit in eodez foro cui libet sacerdoti maxime ep̄o. si nō fuerit hec p̄as a sup̄iore. quo ad vsum l̄imitatā/aut cōuenit illi qui habet curā cōmunitatis ecclesie s̄m thomā Cōciliū vero talē curā h̄z. Porro iuxta hūc dicēdū modū potest occurrere scandalū trabens ad hoc incōueniēs. q̄ ecclesia possit b̄n̄ regere vsq; in finē seculi sine papa/ ut si generale cōciliū daret licentiā om̄ib; ep̄is sacerdotibus cui libet supra plebē suā absq; vlla iurisdictionis limitatiōe vel restrictiōe. qz sic ep̄s posset constituere sacerdotes. imo et ep̄os licite et rate. et vti clauib; ita de reliquis oib; hierarchicis actib;. Rūdem q̄ et si ad tps aliq̄d generale cōciliū possit aliq̄d tale facere. qm̄ habere papā est p̄ceptū affirmatiū. obligās ad sp̄. s; nō p̄ sp̄ sicut apparuit dū vacauit sedes p̄ duos aut tres ānos. sicut et nū vacat. **N**ihilominus generale cōciliū neq; debet. neq; possit talē defectū capitis vsq; in finē seclī tollerare. st̄ate lege p̄t̄ tñ sup̄plere dū necessitas v̄get. vel suadet euident̄ utilitas. et hoc vel p̄ vnū ep̄m q̄si vicariū. vel p̄ plures. si mul aut successiue. Et hoc mō dicit̄ eē plenitudo p̄as ecclesiasticę in ecclesia supplētiue. **C**ognoscim; ex his q̄ false sunt et iuriōse cōcilio generali. tales assertiōes q̄ negant ab eo vel ab ecclīa. executōz p̄as sup̄me iurisdictionis. **R**egāt in sup̄ decernēdi vel diffiniēdi p̄atē/dū papa ē/reponēt̄es in eo solo hāc autoritatē diffiniēdi. cū ex multis cōcilijs et certa rōe cōstet oppositū. **A**n et apostoli miserūt in samaria perz. et **J**ohes tanq̄ subditos ecclesie. Et **i**acob; p̄tulit diffiniōez sacri cōcili; sup̄ cessatiōe legaliū. de quo **Act. xv.** notatū est qm̄ tñ pe-

trus p̄sidebat. et residebat in ecclīa legitime/ cū esset in grā p̄firmat; die p̄tecostes.

Possim; tandē canones apparēter discordes sup̄ laude plenitudis p̄as papalis rōnabiliter ad cōcordiā reuocare si distinctiōez trimēbrē acceptiōis ecclīasticę potestatis acute viderim;. **H**anc enī potestati formaliter et in se consideratā p̄io mō/ nemo iudicare p̄t neq; **A**ugusti. neq; populus neq; tot; cler; imo nec vniuersalis ecclesia. **S**ec; in alio duplici mō. **A**n sicut ex cōsideratiōe p̄as h̄ stupendēz miraculose ip̄atores etiā et reges p̄cumbunt ad oscula pedū pape. Et inde cōsurgit aliq̄n ex hūana fragilitate arrogans sup̄bia in p̄sona pape referētis ad se q̄d impēdit potestati. **N**on aliter existimandū est de p̄oribus sanctis patrib;. extollētib; papā miris modis. Et inde suborta est in quib; dā summus p̄tificib;. arrogātia maior debīto. q̄d est vsurpare id q̄d iure non poterat.

Hinc cuidā gloriāri q̄ pedib; suis cōculcāret imp̄atoris caput: retudit hāc arrogantiā/ acriter satis. **I**mpator hoc mordaci verbo. **N**ō tibi inq̄t sed petro. **H**ic fit p̄terea q̄ absq; mendaciōe vel adulatiōe papa neq; sim; p̄t appellari sanctissimus p̄t adorari cultu dulci vsq; ad oscula pedū et ita de reliq; honorib;. **S**ic ecclīa q̄ maculā non h̄z neq; rugā que instar **M**arie virgo est et m̄. introducūt q̄nq; tanq; peccatrici sordida non quidē p̄ se. et in se. s; p̄ peccatis filior;. sicut anima sana fert et regit corpus egrorū.

Consideratio. XII 3

Potestas ecclīastica papalis nō ita habet dominiaz iura terreni simul et celestis imp̄ij q̄ possit ad libitū suū de bonis clericorū. et multo minus laycorū disponere. q̄uis concedi debeat. q̄ habet in eis dominū quoddā regitiū directiū. regulatiū. et ordinatiū. **D**e claratiōe hui; consideratiōis quā discretio moderatrix atq; mediatrix ponit inter errores oppositos/ dum facere meditari et occurrere visa est prout in ipso meditatiōis mee secreto. duplex improba pestis. **R**omen vnius detractio liuida. **R**omen alterius adulatio subdola. **P**rima potestate ecclīasticā deprensit. subijciebat tempali. **A**ltera sustollebat in immensū velut ad similitudinē altissimi p̄fundens iura

Monotefferon siue

cuiuslibet alterius pr̄atis. **Tolle** tolle clamat detractō tpalitatē oēm / ius vel dominiū ab ecclesiasticis. **Quare?** Quia sic instituit x̄ps. cuius ista vox est. **Nisi** q̄s renūciauerit oibus que possidet nō potest esse discipul⁹. **Sic** improperebat **Julianus** apostata xp̄ianis. rapiens eorū facultates. **Addit** detractio q̄ ecclesiastici nequa q̄s capaces sunt iurisdicōis tpalis. etiā si principes aliq̄ cōferre voluerint. **Inducit** apostolū qz nemo militans deo implicat se negocijs secularib⁹. **Addit** detractō. **Nihil** habere ecclesiasticos. neq̄ decimas. neq̄ oblatōes quātomin⁹ alias dotatōnes vel possessiōes nisi ex pura elemosina donantū. **Et** q̄ ab ecclesiasticis peccātib⁹ saltez habitualiter possent p̄ secularē potestatem optimo iure tolli. qz data est pr̄as hec secularis in vindictā malefactorū. neq̄ sine causa gladius portat. **Addit** q̄rto nitens apostoli verbis. **Hūites** alimēta. z qb⁹ te gamur his cōtenti sumus / qz q̄quid hñt. ecclesiastici vltra simplicē vicū z vestituz. totū illud est pauperū. cuius retentio ne dum furtū vlr rapina simplex est / sed sacrilegiū put detorquet ad hanc sententiā tam hieronimi verba q̄ bernardi. **Q̄ult** tandē detractio ecclesiasticos oēs ad illam apostolorū z discipulorū primā paupertatē. sine equis. sine thesauris sine calciamentis sine possessionib⁹. de necessitate salutis redigere. execrās in ecclesiasticis pompā omnē vel seruientiū. vel ciborū vel equorū vel indumentorū. **Cōsurgit** ex aduerso blandiens z subdola adulatō. z ad aures ecclesiasticorū p̄cipue summū p̄ntificis insurans. **Quanta** est. q̄tra sublimitas ecclesiastice pr̄atis tue. **Quod** sacer clere. q̄s nihil ē secularis autoritas tue cōparata. **Quā** si cut x̄po collata est omnis pr̄as in celoz in terra. sic eam x̄ps oēm petro suisq̄ successorib⁹ dereliquit. **Unde** nec cōstantin⁹ q̄c q̄s **Siluestro** pape cōtulit. qd nō eēt p̄us suum. sed reddidit iniuste detentū. **Porro** sicut nō est potestas nisi a deo. sic nec aliq̄ temporalis vel ecclesiastica imperialis vel regalis nisi a papa in cuius femore scripsit x̄ps. **Rex** regum. dñs dominantū. **De** cuius pr̄ate disputare. instar sacrilegiū ē. cui neq̄ quis q̄s dicere p̄t. **Cur** ita facis. **Si** etiā tpalia omnia si ecclesiastica bona. atq̄ dominia mutauerit. diripuerit distraxerit. **Dentioz** si nō inueniunt hec scripta

ab illis etiā qui sapiētes sunt in oculis suis. **Si** p̄terea non inueniuntur fuisse p̄ aliquos summos p̄ntifices hec credita. **Notum** est illō **Satirici**. **Nihil** est qd credere de se nō possit cum laudat dñs equa potestas. **Et** illō comici de adulatore **Dic** p̄fecto ex stultis insanos facit. **Sentiēs** at adulator. quādoq̄ nimis se cognosci. studet quasi modestiori sermone depressius vti. vt credibilior appareat. **Cōcedit** seculari potestati possessiōes z iurisdicōes p̄ prias q̄s tollere neq̄t pro libito papa. **Re** cognoscit **Constantinū** vel alios principes aliquid ecclesie nouiter contulisse. **Nihil**omin⁹ tradit q̄ summus p̄ntifex supremus est monarcha nedū in sp̄ualibus. s̄z temporalib⁹ habens potestatem hanc immediate a x̄po. sed aliq̄ reges oēs z principes suā recipiūt dñationē ab eo. z solum mediate a deo. **Alioquin** vt monstruosus esset hic mundus. si haberet tot capita que nō sub vnicō regerētur. **Rediretq̄** manichei deliramentū ponentis duo principia. **Unū** bonorū z sp̄ualium. **Aliud** malorū z temporalium. vnde z sicut corpus est p̄pter aīam. z ab aīa viuūt z regitur. sic potestas secularis propter sp̄ualem a qua recipit suū esse legitimū. **Quā** autoritatē sp̄ualē q̄ negāt vel impugnat sint int⁹ sunt foris ecclesiaz p̄nt gladio vel sp̄uali exercitacōis sicut catholici vel debellarōis sicut infideles feriri. **Et** eorū dñia vel bona in alios trāsseri. **Hāc** existimatōz habuisse visus est **Bonifaci⁹ octau⁹** in quadā decretali. **Et** i hac fundari putat ab aliq̄b⁹ dñorū p̄tenoz aduersus infideles debellarō. suorūq̄ bonorū z dñiorū cōquisitio. **Putat** ab alijs depositio vni⁹ **Regis** fracie p̄ papam zachariā. hic eēt fundata tāq̄ papa sit q̄ trāsserre possit reges z regna. **Rursus** aiaduerter. adulatio. durū esse multis hūc sermō. z ideo min⁹ credibile studet loq̄ restrictius / cōcedens q̄ sicut ante petrū fuerūt ap̄d infideles vera dñia quē admodū irrefragabilis autoritas sacre scripture et euāgelice narratōis testis ē. **Sic** nō oportet nūc post petrū. vt oīs pr̄as imperialis Regalis vel altera secularis sit immediate robur hñs a summo p̄ntifice sicut rex fracorū xp̄ianissim⁹ superiorē hoc mō non h̄z nec recognoscit in terris. **Idcirco** trāssert verbū suū adulatō loq̄ de dignitatib⁹ officiorū z bonis ecclesiasticorū q̄ oia sic subiicit

summo pōtifici vt quicquid circa ea placue-
rit disponere mutādo transferēdo. appro-
priando hoc possit hoc teneat et ratum sit
licet hoc sine causa. licet eū peccato suo pe-
gerit / quous pētū circa hoc vult aduatio
longe a papa sit facere. vt eū symoniā pos-
se neget cōmittere. quoniā sua sunt omnia
ecclesiastica bona. **Cōcedit** insup q̄ sup ius
est / potens ab altero ius suum tollere et q̄
nec ab eo appellari / neq̄ euz iudicialiter
euocari. nec obedientiā ab eo subtrahi. p̄-
sertim extra casum heresis sit aliquaten⁹
possibile. **Hic** solus symbolū fidei cōde-
re hic solus causas eiusdem fidei. et maio-
res ceteras tractare potest / solus vt ias ta-
ctū est. diffinitōes. regulas. leges. et cano-
nes condit. **Alioquin** quicquid p̄ alios dif-
finitur. decernit. cōditur. statuit. irritū est
et inane. **Nec** aliqd̄ ex eis que statuerit. p̄-
nisi per ip̄m quolibet cassari vel infringi.
Falloz si nō ante celebratiōem hui⁹ sacro-
sancti **Constañ.** synodi sic occupauerat
mentes plimoz. literalū magis q̄ litera-
torū ista traditio. vt oppositoz dogmati-
sator. suis de beretica prauitate vel nota-
tus. vel dānatus. **Hui⁹** rei signū accipe /
quia post declaratiōem ex theologie prin-
cipijs luce clarioz. et quod vrgenti⁹ est
post determinatiōem et practicatōem eius-
dem sc̄te **Synodi** / inueniuntur q̄ talia pa-
lam asserere non paueant. tam radicātū et
vt cancer serpens tā medullit⁹ imbibituz
fuit hoc p̄isce aduatiōis virus letiferū.
• Tandē miserāte deo moderatiz discre-
tio. collustrata lumine legis euāgelice. me-
diam ac regiā viam tenēs inter deuios er-
rores extremos. detractōis et aduatiōis
ponit dictā hanc cōsideratiōem duodeci-
mā cum prioribz. tanq̄ signū aliqd̄ osten-
siuū itineris recti. ne forte offendāt ad la-
pidem erroris. pedem sue inq̄sitiōis scru-
tatores veritatis. **Unde** dicim⁹ ecclesias-
ticos et capaces esse bonozū tempaliū. et
multa eis ex debito. nō ex elemosina pura
cōpetere. et nō debere eos coerceri. vel spo-
liari p̄ secularē potestātē. nisi vocata sit in-
sui iuris subsidiū. quod dicit̄ propter he-
reticos et rebelles. **Possunt** ipsi deniq̄ cū
diuitijs aliter q̄ apostoli viuere cōuersari
vel incedere pro tempoz locoz et aliaruz
circūstantiaz varia qlitate / prout sapiēs
iudicabit. **Nec** ita sunt hieronimi vel ber-
nardi verba. generaliter ad om̄es ecclesias-

sticos tanq̄ propriū habeāt nihil. detoz
quēda. **Donachis** autē quib⁹ loqueban-
tur alia lex est. **Vitam⁹** ex aduerso stul-
tas et falsas aduatiōis insanias. attribu-
entes summo pōtifici plenitudis potesta-
tem. q̄lem descripsim⁹ que tāta est quantā
sapiētissim⁹ legislator x̄ps p̄uident suffi-
cere ad edificatiōem continuam ecclesie
dilectissime sponse sue. quā propria mor-
te firmauit et dotauit. **Cui** p̄tati detrahere
esset impietas sacrilega indignissimaq̄.
Sed glorificent deū qui potestātē talem
dedit hominibz. misericordissima pietate
sua. que potestas q̄to sublimior est pul-
cior et dignior. tanto ne vertat̄ in abusus
vilē. turpem. et indignū. prouidere debet
summ⁹ pontifex eam vt sapiēs iudicabit
regulare. **Quid** autē sapiētius in terrz ge-
nerali cōcilio quod et sp̄sancto regitur. et
cuius agifrenis summa libertas est. **P̄re-**
clare dixit **Aresto.** Non esse seruitutē obe-
dire legibus. **Addam⁹** summū pontifi-
cem cū collegio suo ita p̄sistere bonis ec-
clesiasticis. vt de eis statū habere sufficiē-
tem et decentē oporteat. **Sed** nō ita vt ca-
put grauiduz membra reliq̄ obruat mole
sua. neq̄ velit vsurpare p̄tra naturā singu-
laris mēbri om̄ia officia mēbroz / quib⁹
singulis vt ait apostolus p̄riū datum est
officiuz. **Nam** si om̄ia ocul⁹ vel caput vbi
pes / vbi man⁹. **Cōcernit** hoc collationē
beneficiorz / multiplicatē extēptionū odio-
sissimā. plenā erroris et p̄fusions in eccle-
siastica hierarchia et ita de reliq̄s. **Reserua-**
tionē p̄terea tot casuū. tot excōicationū
in foro cōscientie. euocatiōem tā facilē om-
niū causaz ab ordinarijs sint cause ille p̄-
phane sint sacre fidei quales fidei causas
om̄es ab ordinarijs singulis p̄serti in do-
ctrinis notorie scādalisantibz dioceses su-
as / et vbi vigent studia literaz velle p̄hibe-
re quid aliud est. q̄ ianuam grandē erro-
ribz apire. **Postremo** suis se termis
ita potestas ecclesiastica coerceat. vt memi-
nerit potestātē secularē etiā apud infide-
les sua habere p̄ria iura suas dignitates
sua leges sua iudicia. de quibz occupare
se ecclesiastica potestas nō p̄sumat vel vsur-
pet. nisi dū redundat abusus p̄tatis secu-
laris in impugnatōem fidei et blasphemiaz
creatoris et in manifestā ecclesiastice p̄tatis
iniuriā. tūc enī attendere cōuenit vltimā
hui⁹ cōsideratiōis duodecime p̄ticulā. q̄

De potestate

in his ecclesiastica potestas habet dominium quod
dam regium. directiuum. regulativum. et ordi-
nativum. Concludunt hoc nihil fere
aliud rationes et allegaciones omnes induci solite
quod plenitudo potestatis papalis superior est
ad omnem aliam ecclesiasticam et regalem. Quibus
sub hoc respectu potestas vniuersalis ecclesie
vel generalis concilii legitime congregati. di-
ci possit maior in amplitudine vel exten-
sione. maior in infallibili directioe. maior
in maiori reformatione in capite et in membris
maior in coercitiua potestate. maior in cau-
satione fidei difficultium vltimata decisioe. ma-
ior denique quod copiosior. complectitur enim saltim
virtualiter omnem potestatem. et omnem politicum
regimen. papale. imperiale. regale. aristocra-
ticum et tymericum prout alias deductum
est ex descriptione concilii generalis que ta-
lis est. Concilium generale est congregatio
legitima auctoritate facta ad aliquem locum.
ex omni statu hierarchico. totius ecclesie ca-
tholice. nulla fidei persona que audiri req-
rat exclusa. ad salubriter tractandum et ordi-
nandum ea que debentur regimen eiusdem ecclesie
in fidei moribus respiciunt. Dicimus
hic aliqua circa diffinitionem hanc concilii ge-
neralis. Et primo quod congregatio legitima au-
toritate facta dicitur regulariter a papa. sic
sonant decreta et decretales innuere. Exci-
piuntur tamen tres casus. vbi congregatio con-
cilii generalis fit legitime sine papa. Vnus
dum desit esse per mortem naturalem vel civilem
seu canonicam. que est depositio. Vel si ca-
dat in perpetuam maniam. Aut si ad eum capti-
uitatis non pateat accessus. Alius dum suffi-
cienter requisit de conuocando concilio. renuit
contumaciter in principio ecclesie presertim si tagat
ipsum. Tertio si concilium postquam est a papa le-
gitime congregatum statuatur certum tempus et locus
per celebrandum generale concilio sicut infra tri-
ennium vel de decennio in decennium. etiam vbi
papa renueret. Nec refert in prioribus secundo
casu per quem euocetur concilium. dummodo congregetur
quoadmodum fuit per se. Nihilominus expedit
decernere per futuro modum conuocatois sicut
in reformatione salubriter est auisatum. Tri-
nitas synodaliter iam esset diffinitum. Dica-
mus secundo iuxta probabile valde sententiam quod de
statu hierarchico ecclesie non sunt proprie nisi
duo status. Prelatorum maiorum videlicet quod suc-
cedunt apostolis. et sunt episcopi archiepiscopi. Et ita sur-
sum. Et minorum. quod successores sunt. lxxij.
discipulorum. Et dicuntur prelati scilicet ordinis di-

gnitatis vel honoris. quales sunt curati qui-
bus ex statu et ordinario iure. conueniunt
tres ac hierarchici. primarie. essentialiter et
immediate a christo. quod sunt purgare per correctio-
nem. Illi iure per doctrinam et predicacionem. Per-
ficere per sacramentorum ministracionem. Fundat
hec sententia. Bar. xvij. vbi postquam christus dixit
perat die ecclesie. subiunxit de quibus loquatur dicit
ait. Obedite quod solueritis super terram etc. Costat
autem quod non dicitur apostolis sed discipulis loquatur iux-
ta glossas doctorum in hoc loco. Et Bar. x
et Lu. x. vbi fit sermo de missione. lxxij. di-
scipulorum. Bar. xvi. vbi christus petro dicit per
omnibus. Obedite quod ligaueris. Et iterum super
hanc petram edificabo ecclesiam meam. et porte
inferi non preua. aduersus eam. Concordat
Aug. Hiero. ysid. Beda. Magister vbi per
us. et expresse multum Damascus papa. Ro-
ampli inquit quod duos ordines inter discipu-
los domini esse cognouimus id est. christi. apostolorum et
lxxij. discipulorum. Vnde iste precesserit ignora-
mus. et quod ratione caret extirpare necesse est lo-
quitur contra coepiscopos. Dicamus tertio
naturam generalis concilii tale esse. ut nullus
fidelis qui audire voluerit. debeat excludi ab
audientia quatenus vel doceat vel doceat si-
cut legitur in principio concilii. Distin-
gui tamen solet de hinc in vocem in concilio.
Quidam habent consuetudinem. Alii diffinitionem.
Primi sunt quibus inest noticia talium que
tractant etiam versus ad mechanicas artes. Et
si queratur de modo reparacionis ecclesiarum mater-
rialium esse poterit in lathomis vel consulti-
ua. Sic in aurifabris et fabris. Sic dum
fit questio de philosophicis et moralibus
disciplinis ut sunt precepta decalogi. preter se-
culares eruditi in philosophia legibus et moribus da-
re concilio. et aliqui salubrius quod nonnulli pre-
latorum vel curatorum vel etiam theologorum versus
adeo. quod in generalibus conciliis contra Arium
tempore Athanasij fuerit interrogatus gentilis phi-
losophus de materia non dicitur pure morali. sed
quod tangebatur breuiter trinitatis eandem essentiam.
Letex de voce diffinitiva quales eam habe-
ant non est dubium de episcopis et superioribus prelatibus
sicut iuxta predicta practicum sepe inueniunt
in prioribus conciliis. Sed neque videtur ambi-
guitas esse de minoribus prelatibus qui sunt cura-
ti hierarchie. Neque de illis qui ad hunc dupli-
cem prelatorum ordinem reducuntur. quibus non
ex priuilegio solo sed ex statu et ordinario
iure competit animarum cura. quoadmodum
sunt multi Abbates decani prepositi cum

similibus. Facit ad hoc determinatio sacre facultatis theologie parisiensis nuper edita contra temeritatem extollentium privilegia/ ros super curatos in predicamentibus et confessionibus. ubi sic dicitur in duobus primis articulis. **D**ñi curati sunt in ecclesia minores prelati et hierarchie exprima institutio episcopi. quibus competere ex statu ius predicandi/ ius confessiones audiendi/ ius sacramenta ecclesiastica secundum exigentiam sui statum et parochianorum ministrandi/ ius sepulturas dandi/ ius insuper decimas et alia iura parochialia recipiendi. **S**cđs articulus quod ius predicandi et confessandi/ competere prelati et curatis principaliter et essentialiter et mendicantibus de parochiis et privilegio. quoniam sunt introducti. vel admissi ex concessione et beneplacito dominorum prelatorum. **D**icam postremo quod licet ea que statim dicta sunt personare videantur iuri dominorum obsequationi priorum concilio/ rum atque rationi. **N**ihilominus concilium potest certis de causis et ad tempus constituere voces diffinitivas in pluribus. vel paucioribus. et in alijs quod dicitur sint/ satis sicut ad illa que facta sunt et fieri possunt vario modo circa institutionem prelatorum ecclesiasticorum maiorum et minorum. que quandoque fiebat a toto populo et clero. quoniam a toto clero solus quoniam a solis canonicis ecclesie cathedralis. et nouissime crebra/ p solis papam sicut plurimorum est iudicium.

Consideratio. XLII

Potestas ecclesiastica sicut et alia quilibet originaliter a prima iusticia secundum quam iura omnia leges iurisdictiones atque dominia pulchra ordinis varietate fundantur. **D**escribit itaque iusticia quod est perpetua et constantis voluntas. ius suum unicuique tribuens. **N**ec autem descriptio competit principaliter iusticie diuine. in ordine ad suas creaturas. **D**eus nempe solus est qui voluntate perpetua constanti. dat unicuique rei quod suum est. suum inquam non ex debito rigoris. sed ex liberalissima et dignatissima donacione creatoris. **S**ic in quolibet re tantum est de iure. quantum de entitate. **H**ic enim res quelibet ius seu titulum id habendi quod habet ex dictamine rectissimo pre iusticie. **I**us vero sic describitur ius est potestas seu facultas propinqua conueniens alicui secundum dictamen prime iusticie. **P**orro dictamen hoc lex dicitur/ quod lex est regula conformitatis habens ad dictamen recte rationis. **D**ictamen vero recte rationis prime.

et iusticia conueniunt in deo synonymice. **P**orro inde dictum est in descriptioe iuris quod est facultas propinqua et. propter illa que in potentia obedientiali conuenire possunt cuilibet creature/ quod posse dicere possumus vel obedientiale vel logicale secundum quale non dicitur proprie res habere ius vel legem/ sicut non dicitur mus. quod dñati ius habeat ad beatitudinem eternam. **N**ec quod stella ius suum seu facultatem habeat in tanta luce quanta refulget in sole licet in potentia obedientiali creature vel absoluta dei possint hec omnia fieri. **C**onsequenter ab hac amplissima iuris et legis acceptioe. sicut videtur scriptura dum ait. **D**e sunt leges celi et terre et. et alibi pluries et apud boetium. **L**eges patri sidera cogit/ fit descensus restrictior. ad ea que creaturam rationalem respiciunt ut rationalis est. **F**it subinde distinctio de iusticia quod quedam est essentialis et primaria. quoniam descripta est. **A**ltera est participata seu derivata et attributiva dicta que sic describitur. **I**usticia est habitus vel tantum habitus conformis diuine iusticie. eiusque imitatio per participacionem. quo habitu inclinatur habens eam. facere ius vel reddere. **I**ta quod ius est vel actus vel ius vel effectus vel titulus iusticie. **R**ursus de iusticia sic accepta participatiue dicitur mus quod quedam est iusticia originalis quedam regni celestis ut ibi. **P**rimum querite regnum dei et iusticia eius. **E**t hec duplex est quedam glorie. quedam gratie. **A**ltera item est iusticia legalis. alia ciuilis. **I**usticie vero ciuilibus alia distributiua alia commutatiua. **E**t ita de reliquis acceptioe iusticie specialibus. **I**usticia legalis est omnis virtus sicut caritas est tota lex christi. **P**orro iusticie distributiue contrariantur promouentes indigne et intrusiones in officijs reipublice et beneficijs ecclesie. **C**ommutatiue autem contrariantur contractus illiciti. usura et fraus in temporalibus. **S**imoniam et gregiam in spiritualibus de quibus non est hic dicendum per singula. **D**icam preterea tot esse legum varietates. quod modis iura variantur secundum dictamen participatiue iusticie. **P**ropterea sunt quedam leges proprie diuine quedam proprie naturales. quedam positivae vel humane. **Q**uoniam alique sunt canonicę vel ecclesiastice alie sunt ciuiles seu politice. **E**t quis pauce repiant leges. quin mixte sunt ex participatiue diuersarum. nihilominus denotantur lex a predominanti seu a principaliori quod in ea reperitur. **Q**uibus presuppositis dicitur/ alteri descriptioes

De origine Juris

huiusmodi legum. Et quoniam lex dicitur a ligando id est obligando vel a legendo id est dictando quod agendum sit. Conformatur ad hanc obligationem seu dictamen recte rationis describemus principales leges obligatorias. quod de consuetudinibus et promissis. et si que sint alie. facilius habebit ex his cognitio.

Lex divina obligatoria est signum verum reuelatum creature rationali notificationum recte rationis diuine volentis teneri seu ligari illam creaturam ad aliquid agendum. vel non agendum pro consecutione felicitatis eterne. Dicitur hic infra Signum notificationum / quoniam proprie nulla lex obligat liberum arbitrium si notificata non fuerit. Hoc autem signum triplex est quoddam mentale / quoddam vocale / quoddam scriptum / sicut est lex scripta / plura / indita / literal / vocalis / metalis De metalis scribitur in psalmo Signatum est super nos lumen vultus tui domine. Et ad Rhoma. in pulcre per totum. Et iterum in psal. Regem tuam in medio cordis mei.

Lex naturalis obligatoria describitur quod est signum naturaliter habitum. notificationum recte rationis diuine. volentis creaturam rationalem humanam teneri seu ligari ad aliquid agendum vel non agendum. pro consecutione finis sui naturalis / qui est felicitas humana siue monastica siue iconomica siue politica. Dicitur autem signum pure naturaliter habitum. illud quod inditum est cuilibet homini. non impedito in usu debito rationis. Impedit autem per corpus. per errores. per vitia multa.

Notificatur ex hac duplici descriptione. differentia et conuenientia diuine legis ad naturalem principalem et modo acquisitionis. et ex parte finis. Lex enim diuina de ratione sua habet primam ut acquisitionem reuelatorem. Deinde quod ordinat de primo et per se ad felicitatem eternam.

Lex vero naturalis etiam possit sic acquiri. et ordinari sicut patet in datione preceptorum decalogi. in utraque lege veteri et noua. sed tamen non habet de ratione sua ut naturalis est. sed transit in diuinam. Lex canonica describitur quod est signum habitum per humanam traditionem notificationum recte rationis diuine. volentis creaturam rationalem humanam teneri seu ligari. ad aliquid agendum vel non agendum principaliter pro consecutione felicitatis eterne. Per hanc ultimam clausulam conuenit lex canonica cum diuina. et differt a naturali. Et per primam ab utraque sub sua ratione. quod est ut habeat eius cognitio et robur per humanam traditionem magis quam per puram reuelationem. vel natura-

turali euidentiā. **L**ex civilis describitur quod est signum habitum per humanam traditionem positiuam volentem quod homo teneat seu liget aliquid agere. vel non agere pro consecutione finis sui naturalis qui est humana felicitas. vel monastica vel iconomica vel politica. **P**atet descriptio ex prioribus. **U**n diligentem attendendum est quod sicut in speculabilibus sunt primo principia naturaliter nota. Sunt secundo conclusiones euidenter ab illis principibus demonstrare. Sunt consequenter tertio conclusiones tantummodo probabiliter deducte ex predictis veritatibus circa quas est solus opinio. Tandem quarto sunt alie propositiones sic elongate a primis veritatibus quod non apparet quod ex illis sequantur vel repugnent. ut si astra sint paria vel imparia. Proportionabilitate suo modo dicendum est de veritatibus moralibus sub hac distinctione quadruplici. Et infra duplicem primum gradum accipitur ius pure diuinum si veritates sint certitudinaliter reuelate. vel ex reuelatis manifeste deducte. Si si cognoscantur per euidentiā. naturalē. accipitur ius proprie naturale. Circa tertium gradum et quartum. proportionabiliter sumitur ius canonicum et civile. addita legislatoris auctoritate. que facit ut propositio moralis aliunde solū probabilis vel imprænes legibus proprie diuinis vel naturalibus / robur habeat. et vi obligationis / ad alterum finem vel supernaturalē. et sic lex canonica / vel naturalis. et sic lex civilis vel politica nominatur. Rememorandum est tamen id quod iam dictum reperitur. paucissimas inueniri leges que non se mutuo precipient. sed ratio distinguit eas et secretur. **T**ranscendunt consequenter per sermonem de iusticia de iure. de lege. loquuntur de iurisdictione de dominio. et de policia. **J**urisdicatio describitur vel interpretatur quod est iuris dictio. id est potestas seu facultas exercendi ius. **U**el dicitur iurisdicatio quasi iuris dictio id est pronuntiatio seu promulgatio iuris. **D**ue iurisdicatio quadruplex est iuxta quadruplicem legem. **D**iuina. scilicet naturalis canonica civilis. **I**taque iurisdicatio diuina est potestas exequendi ius. quod pertinet alicui secundum legem proprie diuinam et hoc in altero vel tanquam in altero. **N**on enim proprie dicitur habere quod iurisdictionem in semetipsum nisi forte consideret tanquam alter sit / ut vellet aliqui de penitentia dicere. **P**roportionalis est descriptio triplex triplicis alteri iurisdictionis secundum triplicem legem. **D**ividitur autem quibus iurisdicatio in coerciuam que se-

R

fertur in inuitu. Et in directiuā seu regulariuā z ordinariuā qualis fuisse etiā in statu innocētie. z qualis est sapiētis ad insipientiores. z pfectioris ad impfectiorē/ vt in angelis etiā posuit dionisi⁹. **S**ub iungam⁹ de dominio. qd̄ ita describi pōt. **D**ominium est potestas p̄inqua assumēdi res alias vel vt alias in sui facultatem vel vsum licitū fm iura vel leges rōnabilr in stituras. **I**nuenit autē hoc mō dñūm sextuplex. **B**eatificū. originale. gratificū. euangelicū canonicū politicū. **B**eatificū est dominū fm leges glorie. **O**riginale dominū est fm leges originalis iusticie. **B**ratificū est dominū fm leges grē gratificā/ tis. **E**uangelicū est dominū fm legē proprie euangelicā. **E**t ita dereliq̄s duobus suo mō. **P**rimū fundat in titulo glorie/ scdm̄ in titulo originalis iusticie. z ita dereliq̄s suo mō. **P**ossū⁹ autē cōtra/ ctius loqui de triplici dñūo quorū vnum fundat in titulo charitatis. gratificantis. **A**ltēz in titulo alicui⁹ gratie sup̄natural solū gratis date nō gratificātis. **T**ertū in titulo doni alicui⁹ pure natural. sicut est electio vel naturalis successio ad aliquem principatū. **D**escribit autē dominū qd̄ appellat a multis euangelicū p̄ approp̄ationē quod est dñūm immediate a deo isti/ tutū. cōpatiēns secū ex equo q̄libet dños z inabdicabile seruata charitate se extē/ dēs ad oīa. **D**e h̄ d̄r **A**pl̄s q̄ nr̄a sunt oīa q̄ diligētibz deum oīa coopant in bonū / qm̄ ad titulū charitatis adijciūt oīa abūde ad fruendū vel vtendū q̄ in celis sunt z in terra in mari z in oībus abyssis. **D**escri/ bere⁹ p̄formiter dominū originalis iusti/ cie q̄ est donū dei quo creatura rōnalis ius h̄z imēdiate a deo assumere alias res inferiores in sui vsum z cōseruatōem plu/ ribus cōperēs ex equo. z inabdicabile ser/ uata originali iusticia. seu integritate na/ turali. **H**oc mō habuit adā dñūm super volucres celiz pisces maris. **D**escribere tur p̄portionabilr dñūm libertatis create q̄ est facultas p̄inqua resultās ex libera/ lissima cōdescēsiōe dei sedonātis ad agē dum vel nō agendū cum anīa rōnali in p̄ ductōe suozū actū elictozū vel in eozū su/ spensioē ad finē conseq̄nde beatitudis or/ dinata. **P**orro qd̄ sit dñūm aliud fun/ datū in gratia sup̄naturali solū gratis da/ ta pōt apparere considerāti naturā grē ta

lis sicut dicit apl̄s. q̄ spūs p̄phetaz subie/ cti sunt eis. z fides informis facit miracu/ la. **C**ontract⁹ tamē locuti sum⁹ in priā consideratōe dum potestate ecclīasticā de/ scripsim⁹ que dñūm ecclīasticū dici pōt. **P**reterea ciuile dñūm seu politicū est dñūm peccati occasiōe introductū. nō cō/ perens pluribz ex equo retinibilez abdica/ bile. seruata vel nō seruata charitate. fun/ datū in legibus ciuilibz politicis fm q̄s potest abdicari. vendēdo. donādo. negli/ gendo. p̄mutādo. **U**n̄ z apud ecclīasticos inuenit tale dñūm suo mō. **N**ec fundat in charitate. nec in fide/ qm̄ apud infide/ les z iustos pctōres. iuste manet tale dñū/ um. **P**ostremo tandē habito sermone de iusticia. de iure. de lege. de iurisdicōne de dñūo. loq̄mur aliqd̄ de policia describē res eam q̄ est cōtras ordinata ad finē ali/ quē pfectū. **E**st autē ordinatio vel ordo/ pariū dispariūq̄ rerū sua vnicuiq̄ tribu/ ens dispositio. **C**ōuenit igit̄ pro/ius or/ do cū iusticia quedat vnicuiq̄ qd̄ suū est. **P**ropterea diuine fuit enūciatū p̄ p̄phetā q̄ opus iusticie est pax. **C**ur ita? **P**lane qz nihil aliud est pax q̄ ordinis trāquillitas. **H**anc vero trāquillitatē ordinis facit iu/ sticia. ius suū vnicuiq̄ tribuēs. q̄ in re di/ citū est. **I**usticia z pax osculate sunt. **P**o/ liciarū vero alia est celestis. de q̄ nihil ad p̄ sens. **A**lia est humana duplex viatorum. **U**na que vulgato z approp̄ato noīe dicit̄ ecclīastica. **A**ltera secularis. **S**ecularis at̄ diuidit̄ ab **A**ristotele politicante in tres. **Q**uaz primā vocat̄ regnū. scd̄az dicit̄ ari/ stocratīā. tertiāz noīat̄ vocabulo generali approp̄ate policia. quā dicere possum⁹ ty/ mocratīā. **D**escribit̄ regnū qd̄ est poli/ cia sub vno bono. **U**el exp̄ssius q̄ est p̄gre/ gatio cōitatis pfecte sub vno fm leges su/ as bonas p̄re publica. **D**icit̄ autē vn̄ ille bon⁹. vel rex vel impator seu monarcha q̄ nō propriū p̄cipalr sed cōe bonū inten/ dit in suo principatu. **D**escribit̄ aristo/ cratia q̄ est policia sub paucis bonis. vel exp̄ssius q̄ est cōgregatō cōitatis pfecte. sub paucis bonū reipublice p̄ leges suas p̄i/ cipalr intendētibz vt **S**enar⁹. **D**escri/ bit̄ policia approp̄ato noīe seu tymocra/ tia q̄ est policia sub plim̄is bonis. **U**el ex/ pressius. q̄ est cōgregatio cōitatis pfecte sub plim̄is vtilitatē reipublice p̄ leges su/ as p̄cipalr intendētibz. **D**icit̄ perfecta

De origine Juris

coitas ad differentiã iconomice cõuerfa
tõnis que sibi pfecte nõ sufficit. **D**icit fm
leges suas. quoniã in hoc attẽditur prin
cipatus dñantis. si fm leges suas inuenia
tur vltro regere policiã. aliena lege nõ ar
tatur. **U** Omnis idcirco policiã eccliaistica
siue domine synus. siue pauci. siue plures
boni. dicit proprie diuina. qz fm leges su
pnaturales debet qlibet regulatiõem acci
pere. Et ita pspiciũ est. qz tres iste policiẽ
vniũtur in ecclia aliter qz in ciuili policiã
ppter dñe legis vnitatẽ. **P**erspiciũ est
consequẽter questionẽ hanc sapere blas
phemiã z heresim pelagianã. si in ecclesia
stico regimine theologia pponi debeat al
teri scientie naturali vel hũane. Non enis
sumis hic ecclia pro templo materiali qd
edificare meli? scilicet lathom? qz theologus
aut iurista. Nec de ecclia tãtũmodo debet
fieri sermo p solis puentibus z redditibz
z iurisdictionibz eccliaisticis. ad tpalitatẽ
et vitã hanc ciuile respiciẽtibus. qm esset
hoc pure gentili sãpe. Ita tñ aniales etiã
de ecclia plerũqz cõcipiunt. put opibus z
verbis in sinuãt extollentes vsqz in celuz.
si quis eps aut abbas laborauerit vt stent
menia z predia cũ suis iurisdictionibz z per
mittat ruere sub ditos p errorũ deuia in fi
de catholica z bonis moribz. Sic autem
posset secularis vn? expertus iconom?. in
dicari frequẽter vt illoz in eccliastico regi
mine/qz theolo gus aut iurista. **C**õsidera
ri igit debet ecclia put instituta est a ppo
supra firmã petrà fidei ad finẽ supnatura
le m. fm legẽ euangelicã. z sacre scripture
diuinit? reuelate/fm quã debz regulari iu
diciũ de fide z moribz subditorũ. quoniã
rectũ est iudex sui z obliqui. **P**ro qz fide
conseruãda si deberent in curia rhomana
constitui auditores causaz fidei in theos
logia pitissimi nec corrupti moribz. quas
causas oēs dicũt aliq ad sedẽ aplicã referẽ
das esse. licet hoc nimis generaliter intel
ligant. **A**tendat si hoc eque ratiõabiliter
fieret. sicut auditores causaz pphanarum
sunt ordinariẽ z collegialr instituti. **P**os
sum? cõformiter ad pdictã phi policiã tri
pliciter distinctã in naturali regimie. pol
iciã eccliaistica diuidere qz **A**lia est papal
Alia collegialis **A**lia synodalis seu cõcilij
general. papalis imitat regale. **C**ollegia
lis dñoz cardinaliũ imitat aristocratiam
Synodalis generalis imitat policiã seu

tyrocratia. **U**el potius est pfecta policiã
que resultat ex omibz. **S**ũt ex aduerso
policie si taliter appellari merẽtur. q non
libero z tanqz paternali regimie ducũt. si
cut pcedentes. sed despoticoz seruili iugo
trabũtur. vel ex ppro demerito pmittente
deo qz regnare facit ypocritã dicente Job
ppter peccata popli. **U**el aliũde in isto eius
dem dei iudicio. **V**ocat aut eas **A**ristote.
primã Tyrannidẽ. **A**lterã oligarciã. **T**er
tiam democratiã. **I**n tyrãnide pñdet vn?
propriũ tantũmõ bonũ inqrens volens
subditos impotẽtes. indoctos z diuisos
ab inuicẽ esse. **I**n oligarcia pñdet pauci
similis pditõis sup alios. **I**n democracia
pñdet sibi ipsi multitudo neqz vbi que
rit vnusqz qz sua sunt. nõ qz cõia. **L**o
gnoscer ex his studiosus lector. si possit i
eccliaistica policiã tale aliqd triplr z ppor
tionabiliter inueniri. **D**eniqz de poli
cijs mixtis nihil expssim? quoniã fere nul
la est q mixtionẽ excludat. sed a pdominã
ti talis vel talis nominat. **H**ec vero latius
explicata sunt in tractatu quodaz de vita
spirituali. **E**t in sermone illo. **D**edit ei pa
ter omnia in manus.

Epilog? premissorũ

Epilogan do dicim? qz a pzia iusti
cia deriuat. **J**us generalr in om
nẽ creaturã specialr in creaturã ra
tionale et hoc fm multiplices leges. **S**e
cundũ pzie diuinã. fm pzie naturalẽ fm
canonicã. fm ciuile. **F**undat in picipata
iusticia imitatrix diuine. **D**ebinc iurisdic
tio qdruplex fm qdruplicẽ legem. p
pzie diuinã. pzie naturalẽ. canonicã z ci
uile. **E**t de qualibet harũ dupliciter ha
beri sermo p. **Q**uoniã alia est coerciua in
inuitũ. **A**lia doctrinalis. directiua vel ar
bitraria seu spontanea/dici põt. **P**orro
fm leges z iurisdictiones fundantur dñia
Unũ glorie. **A**lterũ iusticie original. **A**li
ud gratie gratificatis. **A**liud euangelicũ
fm leges proprie diuinas. **A**liud euãgeli
cũ fm leges canonicas. **A**liud politicũ vel
ciuile. fm leges ciuilitẽr datas. **A**mpli?
vero fundant fm pdictã. diuerse policiẽ.
Una regalis seu libera. **A**ltera seruilis et
despotica. **E**t vtraz diuidit in eccliaistica
z secularẽ. **S**ecularis libera z bona diuis
dit in Regnũ. in aristocratia z tyocratia
Seruilis z mala in tyrannidẽ. **I**n oligar

ciam et democratia. Ecclesiastica bona diu-
ditur portionabiliter in papam in cardinala-
tum in synodum. Valde vero re ipsa magis huic
aduerso triplici modo cognoscitur quod nomine.

Tandem sub ecclesiastica policia continentur ap-
propriato nomine potestas ecclesiastica que primo di-
uiditur quoniam vna est ordinis. Altera iurisdic-
tionis. Potestas ordinis duplex. vna super corpus
christi in consecratione. Altera super corpus
christi in sacrificio in sacrorum ministracione. Potestas iu-
risdictionis duplex. Vna in foro exteriori.
Altera in interiori. Potestas in exteriori du-
plex vna coercionis seu correctiois secundum legem
proprie diuinam que est excoicatio. Altera secundum
leges positiuas. canonicas seu ciuiles que iu-
risdictioni seculari similis est. Rursus potestas
iurisdictionis in foro interiori duplex est.
Vna clauium scientie et potestatis in absolutioe
seu remissione culpam. Altera in pene com-
mutacione per largitioes indulgentiarum. Po-
tremo tripliciter habet considerari potestas eccle-
siastica. Vno modo in se formaliter vel abso-
lute. Alio modo ut in hoc vel illo supposito
materiali seu subiectiue. Tertio modo vsuas
liter vel exercitatiue. Vnus vero quadruplex
est licitus et ratus. licitus et non ratus. Illicitus
et ratus. Illicitus et irritus. Ratus vero du-
pliciter. vel de iure. vel de facto.

¶ Finit tractatus magis ad inquisitionem ver-
ritatis que ad determinacionem editi et pronunciat
Constitutione generalis Concilii per parte
Cancellarii Parisien. Anno a natiuitate
domini. M. cccc. xxvij. die. vi. Februarii.

y Concordia quod

plenitudo potestatis ecclesiastice sit in summo po-
tifice. et in ecclesia. quibus non oino similiter
et hoc sub triplici conclusioe. Cuius declaratio
per tractatum cuius titulus est de potestate ecclesi-
astica et de origine iuris et legum. Prima conclusio

¶ Plenitudo potestatis ecclesiastice complectitur in
se plenitudinem duplicem potestatis scilicet ordinis et iu-
risdictionis tam in foro interiori quam exteriori
que circa quolibet de ecclesia potest immediate et abs-
que limitacione exerceri clauem non errare. Sed si
errat potest potest ecclesia synodaliter congregata.
error iudicialiter corrigi. et ne fiat ulterius
lex imponi. cui tenebitur habens hominum potestatem re-
uerentiam obedire sicut matri. et spoli christi. et sicut
regule a spiritu sancto directe. 2. conclusio.

¶ Plenitudo potestatis ecclesiastice sic proprie
sumpta. non potest esse de lege ordinata. nisi in
vnico summo pontifice formaliter et subie-

ctiue. Alioquin ecclesiasticum regimen non esset mo-
narchicum et habere posset multiplex caput ex
equo. quod apte est hereticum. Nec tamen plenitudo
potestatis papalis. sic intelligenda est immedia-
te super omnes christianos. quod prohibito possit ime-
diate iurisdictionem in omnes per se vel alios extra
ordinarios passim exercere. sic ei preiudicatur
ordinariis. que ius habent immediatum. imo ime-
diatissimum super plebes eis commissas actus
hierarchicos exercendi. Extenditur igitur pleni-
tudo potestatis papae super omnes inferiores. solum dum
subest necessitas ex defectu ordinario inferiorum.
¶ Vel dum appetit euidens utilitas ecclesie
quoad modum dici potest de episcopis respectu ple-
banorum seu priorum sacerdotum. que potest sup-
plere defectum. Tertia conclusio. Plenitudo
potestatis ecclesiastice dum ponitur in ecclesia synodali-
ter congregata cum plenitudine executionis hominum
potestatis. sit variatio vel equocatio de hoc quod est
esse in. quia non eodem modo est plenitudo potestatis
ecclesiastice in papa in ecclesia. Facendum est tamen quod
est vtriusque et principali in ecclesia suo modo et
hoc quadruplici respectu. scilicet in deuiabilitate
ac indefectibilitate extensionis. regulacionis.
et generalis obligacionis. cui subiecti etiam
ipse papa tamquam imperatrici spoli regis summi. que
potest addere canones et diffinire etiam si fuerit
papa prius. Faciunt autoritates subsequen-
tes per tractatum scilicet conclusiois cum prius et ter-
tia. Dicit et Bonanventura parte. vi. ca. v. sui
breuiloqui ex dicitur Aug. Sic igitur baptismus
potest esse extra ecclesiam. minus autem baptizate non nisi
intra ecclesiam reperitur. que supra petram fundata
est. que ligatur et soluetur clauem accepit. Hec est
vna que tenet et possidet omnes sui sponsi et domini
potestatem per quam coniugale potestatem. etiam de ancillis
parere filios potest. Item stephanus papa sic scri-
bit Bualbro patriarche. Tu vero iterato tibi
scilicet scriptum. nolentes alicuius ecclesie privilegium infrin-
gere. igitur applica prerogatiua possumus de quilibet
ecclesia clericum ordinare. Notetur decreta cum su-
is glossis. Quod si papalis potestas extendatur ad omnes
immediate. supple in casu necessitatis vel cui
datis utilitatis. non tamen vult alicuius ecclesie privile-
gium infringere. supple quia necitavelle dicitur.

¶ Prohemium quod

expedit inquirere de ecclesiastica potestate.

In prima consideracione describitur potestas eccle-
siastica per eam quadruplicem. In secunda di-
stinguitur potestas ecclesiastica. multis modis et omnino
dicitur quod potestas ordinis est equalis in omnibus sacerdoti-
bus. quo ad consecrationem corporis christi.

Sermo pro viagio

In tertia ostendit q̄ potestas ordinis non est simpliciter equalis in omnibus sacerdotibus et episcopis.

In quarta ostendit quid sit potestas iurisdictionis in foro exteriori.

In quinta ostendit quid sit potestas iurisdictionis in foro interiori/et de duplici subiectione.

In sexta ponit quadruplex distinctio utilis et necessaria p̄ intellectu sequentiū.

In septima quid dicendum sit de ecclesiastica potestate dum consideratur formaliter et absolute.

In octava quid dicendum sit de ecclesiastica potestate put̄ consideratur respectiue et quodammodo materialr seu subiectiue.

In nona quid dicendum sit de ecclesiastica potestate dum consideratur quo ad usum vel exercitiū. et illic fundat̄ supra plenitudinem ecclesiastice potestatis.

In decima ostenditur q̄ in papa est plenitudo ecclesiastice potestatis et describitur.

In undecima ostendit qualiter plenitudo ecclesiastice potestatis sit in ecclesia vel generali concilio.

In duodecimo ostenditur de plenitudine potestatis papalis p̄ respectū ad bona ecclesiasticorum atq̄ laicorum.

In tertiadecima fundatur omnis potestas a p̄ia iusticiarum et m̄ris mēbris.

Et sit epilogus premissorum.

Sermo factus per

eundē. xxi. die Julij Anno dñi M. cccc. xv super processioibus faciēdis pro viagio Regis Rhomanorum ad petrum de luna.

In quo ponuntur. xij. conclusiones seu regulę practice in sacro generali Constantienſi Concilio.

Dosperet iter faciet nobis deus salutariū nostrorū. Ita loquit̄ propheta in psal. lxxvij. cuius initiū est. Exurgat deus et dissipent̄ inimici ei⁹. etc.

Fiat ita q̄sum⁹/psperū iter. faciat nobis deus salutariū nostrorū. Auxiliāte te beatissima virgine. In qua est omnis gratia vite veritatis. quā implorem⁹ et salutem⁹ dicentes. Ave Maria Prosperū iter faciat nobis deus salutariū nostrorū. Ita si

eri credimus et speram⁹. O domine de⁹ salutariū nostrorū. Nec mirandū si speram⁹ et credimus qm̄ te donāte assumus. Ecce ordinatōni sanctissime nup̄ facte quaz inspirasti. fit conuētus iste celeberrim⁹ et deuotus ad orandū et deprecandū faciem tuam plenā gratiaz et dicendū. Dñe saluuz fac regē. Iterq̄ suū in salutis tue psperita te dispone. Sed q̄re nobis prosperū iter fieri petim⁹ viri patres et fratres Reuerendissimi sapiētes illustres atq̄ doctissimi. et in oim virtutū decore p̄clari. Nobis inq̄ prosperū iter quo pacto fieri petim⁹. etiā qui loco manem⁹/nec moueri quoq̄ extra disponimus. Sed p̄fecto videmur iter agere. dū facit iter nobis hoc est ad utilitatē nostrā/ad obsequiū nostrū. ad vniuersalem ecclie pacē. Serenissim⁹ rhomanorū rex/ptector eiusdē ecclie fidelissim⁹. Prosperū sit iter suū/suppliciter et salubriter implorem⁹. quoniā in prosperitate sua salus nostra reponit̄. Ita enī prosperū facies iter nobis. O deus salutariū nostrorū si pedes eiusdē regis nostri in viā pacis direxeris. si cōcesseris eum redire cū ecclia tōne portantē verberes vniōnis p̄fecte manipulos. Sic enī fas habebit ex sentētia dicere cū Abrae seruo. q̄ prosperū feceris iter suū/q̄ preterea fueris secū in omnibus ad que p̄xit. Ambulet igit̄ ipse rex via regia/per arma iusticie. a dextris et a sinistris te duceat te comite. qui es via veritas et vita te dicente ad eum. Intellectū tibi dabo et instruam te in via hac qua gradiēris. firmiter sup̄ te oculos meos. P̄des deus angelis tuis vt custodiāt eum in omnibus vijs suis portēt eum in manibus tue protectionis. vt non offendat ad lapidem cui iussibet obstaculi. vel obduratōnis partē aduerse. pedem suū zelum suum. Sic enī prosperet iter facies. nedum sibi sed nobis et hoc ad utilitatem nostrā tu deus salutariū nostrorū. Potuerat sermo noster prolixius extendi. qui deuotas pro regis itinere prospero fundendas. oratōnes cōmonefaceret atq̄ suaderet. Sed inspicio vestram deuotōnis ardorem. qui vt continetur vel in maiorem desideriorū flammam erumpat. non eget flatu verborum meorum eriguo. per se enim satis in meditatione vestra exardescit ignis. piorum sanctorumq̄ desideriorum. vt iugiter leuatis sursum cordibus/ vt trahatis et imo

ciam et democratia. Ecclesiastica bona diu
dit portionabiliter in papatum in cardinala
tum synodum. Valde vero re ipsa magis huic
aduerso triplici modo cognoscitur quod nomine.

Tandem sub ecclesiastica policia continentur ap
propriato nomine potestas ecclesiastica que prius di
uiditur quoniam vna est ordinis. Altera iurisdic
tionis. Potestas ordinis duplex. vna super corpus
christi in consecratione. Altera super corpus
christi in sacrificio in sacrorum ministracione. Potestas iu
risdictionis duplex. Vna in foro exteriori.
Altera in interiori. Potestas in exteriori du
plex vna coercionis seu correctiois secundum legem
proprie diuinam que est excoicatio. Altera secundum
leges positiuas. canonicas seu ciuiles que iu
risdictioni seculari similis est. Rursus potestas
iurisdictionis in foro interiori duplex est.
Vna clauium scientie et potestatis in absolutioe
seu remissione culparum. Altera in pene com
mutacione per largitioes indulgentiarum. Po
tremo tripliciter habet considerari potestas eccle
siastica. Vno modo in se formaliter vel abso
lute. Alio modo ut in hoc vel illo supposito
materiali seu subiectiue. Tertio modo vsuas
liter vel exercitatiue. Vnus vero quadruplex
est licitus et ratus. licitus et non ratus. Illicitus
et ratus. Illicitus et irritus. Ratus vero du
pliciter. vel de iure. vel de facto.

¶ Finit tractatus magis ad inquisitionem ver
ritatis que ad determinacionem editi et pronunciat
Constitutionis. tpe generalis Concilii. p parte
Cancellarii Parisien. Anno a natiuitate
dñi. M. cccc. xxij. die. vi. Februarij.

y Concordia quod

plenitudo potestatis ecclesiastice sit in summo po
tifice. et in ecclesia. quibus non oino similiter
et hoc sub triplici conclusioe. Cuius declaratio
per tractatum cuius titulus est de potestate ecclesi
astica et de origine iuris et legum. Primum conclusio

¶ Plenitudo potestatis ecclesiastice complectitur in
se plenitudinem duplicem potestatis scilicet ordinis et iu
risdictionis tam in foro interiori quam exteriori
que circa quolibet de ecclesia potest immediate et abs
que limitacione exerceri clauem non errare. Sed si
errat potest potest ecclesia synodaliter congrega
ta. error iudicialiter corrigi. et ne fiat ulterius
lex imponi. cui tenebitur habens homini potestatem re
uerentem obedire sicut matri. et spose christi. et sicut
regule a spiritu sancto directe. 2. conclusio.

¶ Plenitudo potestatis ecclesiastice sic proprie
sumpta. non potest esse de lege ordinata. nisi in
vnico summo pontifice formaliter et subie

ctiue. Alioquin ecclesiasticum regimen non esset mo
narchicum et habere posset multiplex caput ex
equo. quod apte est hereticum. Nec tamen plenitudo
potestatis papalis. sic intelligenda est immedia
te super omnes christianos. quod prohibito possit ime
diate iurisdictionem in omnes per se vel alios extra
ordinarios passim exercere. sic ei preiudicatur
ordinariis. que ius habent immediatum. imo ime
diatissimum super plebes eis commissas actus
hierarchicos exercendi. Extenditur igitur pleni
tudo potestatis papae super omnes inferiores. solum dum
subest necessitas ex defectu ordinarioz infe
riorum. Vel dum appetit euidens utilitas ecclesie
quoad modum dici potest de episcopis respectu ple
banorum seu priorum sacerdotum. que potest sup
plere defectum. Tertia conclusio. Plenitudo
potestatis ecclesiastice dum ponitur in ecclesia synodali
ter congregata cum plenitudine executionis homini
potestatis. sit variatio vel equocatio de hoc quod est
esse in. quia non eodem modo est plenitudo potestatis
ecclesiastice in papa in ecclesia. Facendum est tamen quod
est vtriusque et principali in ecclesia suo modo et
hoc quadruplici respectu. scilicet in deuiabilitate
ac indefectibilitate extensionis. regulacionis.
et generalis obligacionis. cui subiecti etiam
ipse papa tamquam imperatrici spose regis summi. que
potest addere canones et diffinire etiam si fuerit
papa prius. Faciunt autoritates subsequen
tes per tractatum scilicet conclusiois cum prius ter
tia. Dicit ei Bonanatura pte. vi. ca. v. sui
breuiloqui ex dicitur Aug. Sic igitur baptismus
potest esse extra ecclesiam. minus autem breuiter non nisi
intra ecclesiam reperitur. que supra petram fundata
est. que ligatur soluetur clauem accepit. Hec est
vna que tenet et possidet omnes sui sponsi et domini
potestatem per quam coniugale potestatem. etiam de ancillis
parere filios potest. Item stephanus papa sic scri
bit Bualbro patriarche. Tu vero iterato ti
bi scriptum. nolentes alicuius ecclesie privilegium infrin
gere. igitur applica prerogatiua possumus de quilibet
ecclesia clericum ordinare. Notetur decreta cum su
is glossis. Quod si papalis potestas extendatur ad omnes
immediate. supple in casu necessitatis vel cui
datis utilitatis. non tamen vult alicuius ecclesie privile
gium infringere. supple quia necitavelle dicitur.

¶ Prohemium quod

expedit inquirere de ecclesiastica potestate.

In prima consideracione describitur potestas eccle
siastica per eam quadruplicem. In secunda di
stinguitur potestas ecclesiastica. multis modis et omni
dicitur quod potestas ordinis est equalis in omnibus sacerdoti
bus. quo ad consecrationem corporis christi.